

รายงานข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ต่อกรณีข้อร้องเรียนของ
เครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

รายงานข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ต่อกรณีข้อร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก

ISBN 978-616-7213-14-9
ปีที่พิมพ์ ๒๕๕๖
จำนวนพิมพ์ ๒,๐๐๐ เล่ม

ที่ปรึกษา

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

บรรณาธิการ

นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์

คณะผู้จัดทำรายงาน

๑. เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๒. เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
๓. เลขาธิการมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ
๔. เลขาธิการสำนักงานประกันสุขภาพแห่งชาติ
๕. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
๖. ผู้จัดการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพแห่งชาติ
๗. ดร. กรรณิการ์ สุทธิประสิทธิ์
๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณินิจ ศรีบัวเอี่ยม
๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จันทจิรา เอี่ยมมยุรา
๑๐. ดร. แพทย์หญิง ฉันทนา ผดุงทศ
๑๑. ดร. เดชรัต สุขกำเนิด
๑๒. นายบัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์
๑๓. รองศาสตราจารย์ ดร. เรณู เวชรัตน์พิมล
๑๔. นายสุพจน์ เวชมุข
๑๕. นางสาวอัจฉรา ฉายากุล
๑๖. นางภิรมย์ ศรีประเสริฐ
๑๗. นางสาววัลลภา ศารทประภา
๑๘. นายธรรมบุญ เส็มยัง

กองบรรณาธิการ

๑. นางภิรมย์ ศรีประเสริฐ
๒. นางสาวอัจฉรา ฉายากุล
๓. นางสาวเจษฎา ไชยคุปต์

ปกและรูปเล่ม

นางสาวกัญจวรา สุรธธา

สารจากประธาน กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

รายงานฉบับนี้เป็นรายงานทางวิชาการและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ภายใต้หัวข้อใหญ่ที่ครอบคลุมประเด็น เรื่องสิทธิชุมชน สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี และสิทธิในการพัฒนา ซึ่งเป็นประเด็นสิทธิมนุษยชนที่ถูกจัดให้อยู่ในยุคที่สามของพัฒนาการด้านสิทธิมนุษยชน ยุคแรกเกี่ยวกับสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ยุคที่สองเกี่ยวกับสิทธิทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และยุคที่สามเกี่ยวกับสิทธิใหม่ๆ เช่น สิทธิในการพัฒนา สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี เป็นต้น

ในปี ค.ศ. ๑๙๘๖ (พ.ศ. ๒๕๒๙) สหประชาชาติได้รับรองปฏิญญาว่าด้วยสิทธิในการพัฒนา (Declaration on the Right to Development) และเสนอว่าสิทธิในการพัฒนาเป็นสิทธิมนุษยชนประเภทหนึ่ง ต่อมาเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๙๓ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ในการประชุมระดับโลกว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (World Conference on Human Rights) ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย ก็ได้มีการยืนยันเป็นนันทามติให้สิทธิในการพัฒนาเป็นสิทธิสากลไม่อาจเพิกถอนได้ และเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน

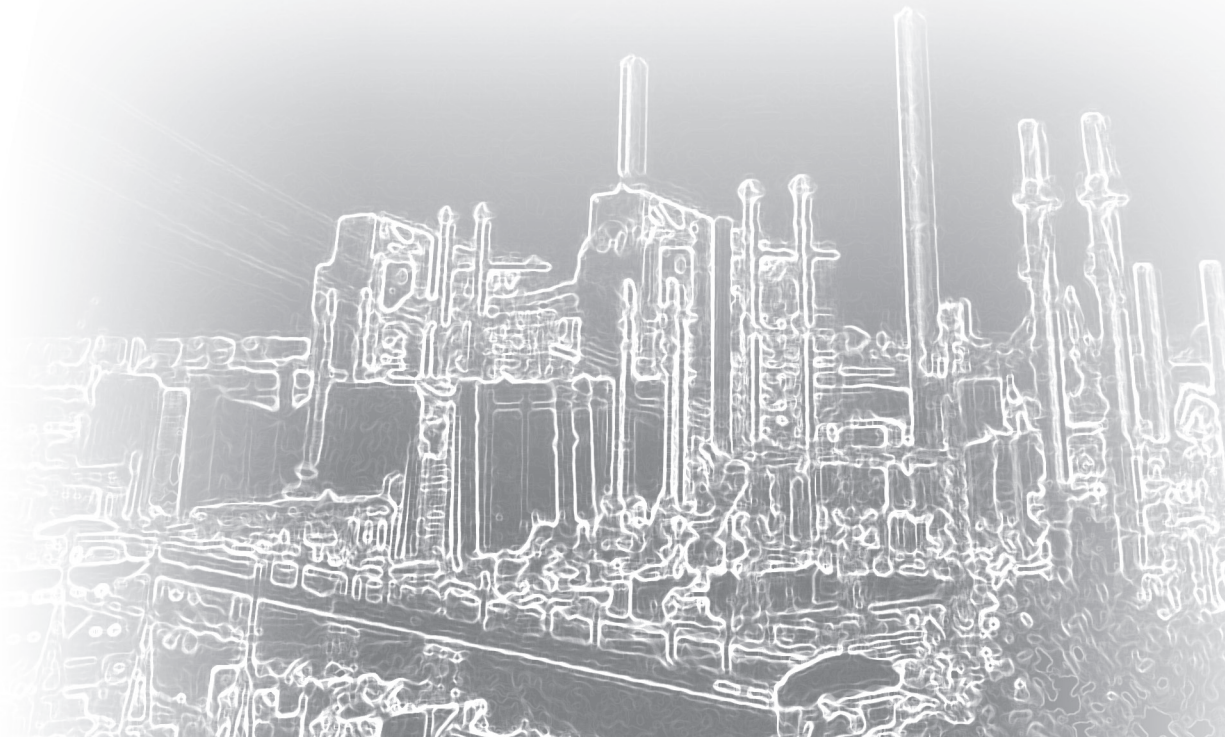
นอกจากนี้ คณะกรรมการสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ยังมีมติเพิ่มเติมว่า สิทธิในการพัฒนาเป็นกระบวนการที่ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การพัฒนาต้องมีวัตถุประสงค์ให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนและปัจเจกบุคคลอย่างต่อเนื่อง บนฐานของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างแข็งขัน อิสระ รวมทั้งมีการกระจายผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรม

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนจากเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก ตามหนังสือลงวันที่ ๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓ ขอให้พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องในการออก ประกาศของรัฐบาลเกี่ยวกับประเภทโครงการ และขอให้ติดตามตรวจสอบความคืบหน้าในการ ดำเนินงานของรัฐบาลและความจริงจังกในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ มาบตาพุด รวมทั้งมีหนังสือลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ขอให้ตรวจสอบกรณีชาวบ้านในพื้นที่ ตำบลมาบตาพุด ประสบปัญหาและผลกระทบด้านสุขภาพจากมลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากโรงงาน อุตสาหกรรม

นอกเหนือจากรายงานการตรวจสอบซึ่งดำเนินการคู่ขนานกันไป คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติได้จัดทำรายงานฉบับนี้เป็นเอกสารทางวิชาการและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพิ่มขึ้น ประเด็น ที่พิจารณาในเอกสารชิ้นนี้เป็นประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนที่วิเคราะห์สังเคราะห์ตามปรัชญา แนวคิด และกระบวนทัศน์ด้านสิทธิมนุษยชน ที่ปรากฏในปฏิญญาฯ อนุสัญญาฯ กติกาสากล และเอกสาร ของสหประชาชาติที่เกี่ยวข้อง

ในระยะแรก หลักการด้านสิทธิในการพัฒนาซึ่งครอบคลุมสิทธิในทางเศรษฐกิจและสังคม ได้เชื่อมโยงกับอำนาจหน้าที่ของรัฐในการคุ้มครอง เคารพ และดำเนินมาตรการให้เป็นจริง (protect, respect, and fulfill) ตามที่ปรากฏในเนื้อหาของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และกติกาสากล ที่ได้รับการรับรองต่อมาอีก ๒ ฉบับ คือ (๑) กติกาสากลด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองและ (๒) กติกาสากลด้านสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ต่อมา เนื่องจากกระบวนการโลกาภิวัตน์ และการขยายตัวของทุนข้ามชาติ ทำให้บทบาทของภาคเอกชนมีผลกระทบอย่างมากต่อสิทธิมนุษยชน ดังนั้น ในปี ค.ศ. ๒๐๐๘ (พ.ศ. ๒๕๕๑) เลขาธิการสหประชาชาติในขณะนั้น คือ นาย Kofi Annan ได้มอบหมายให้มีการศึกษาประเด็นเรื่องธุรกิจและผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนเป็นกรณีพิเศษ การศึกษาของผู้แทนพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติในเรื่องนี้ ชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลของภาคธุรกิจในการพัฒนา และความจำเป็นที่ภาครัฐและภาคธุรกิจจะต้องมีความรับผิดชอบในการดูแลเรื่องการพัฒนาและผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน เพิ่มความชัดเจนให้มีมาตรการเยียวยาโดยผู้ที่เกี่ยวข้องในการละเมิดสิทธิ หลังจากนั้น สหประชาชาติจึงกำหนดให้มี United Nations ‘Protect, Respect, and Remedy’ Framework และจัดทำเอกสารภายใต้ชื่อ “Guiding Principles on Business and Human Rights : Implementing the United Nations ‘Protect, Respect, and Remedy’ Framework” ดังปรากฏในข้อมติของสมัชชาสหประชาชาติที่ ๑๗/๔ เมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ค.ศ. ๒๐๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๔)

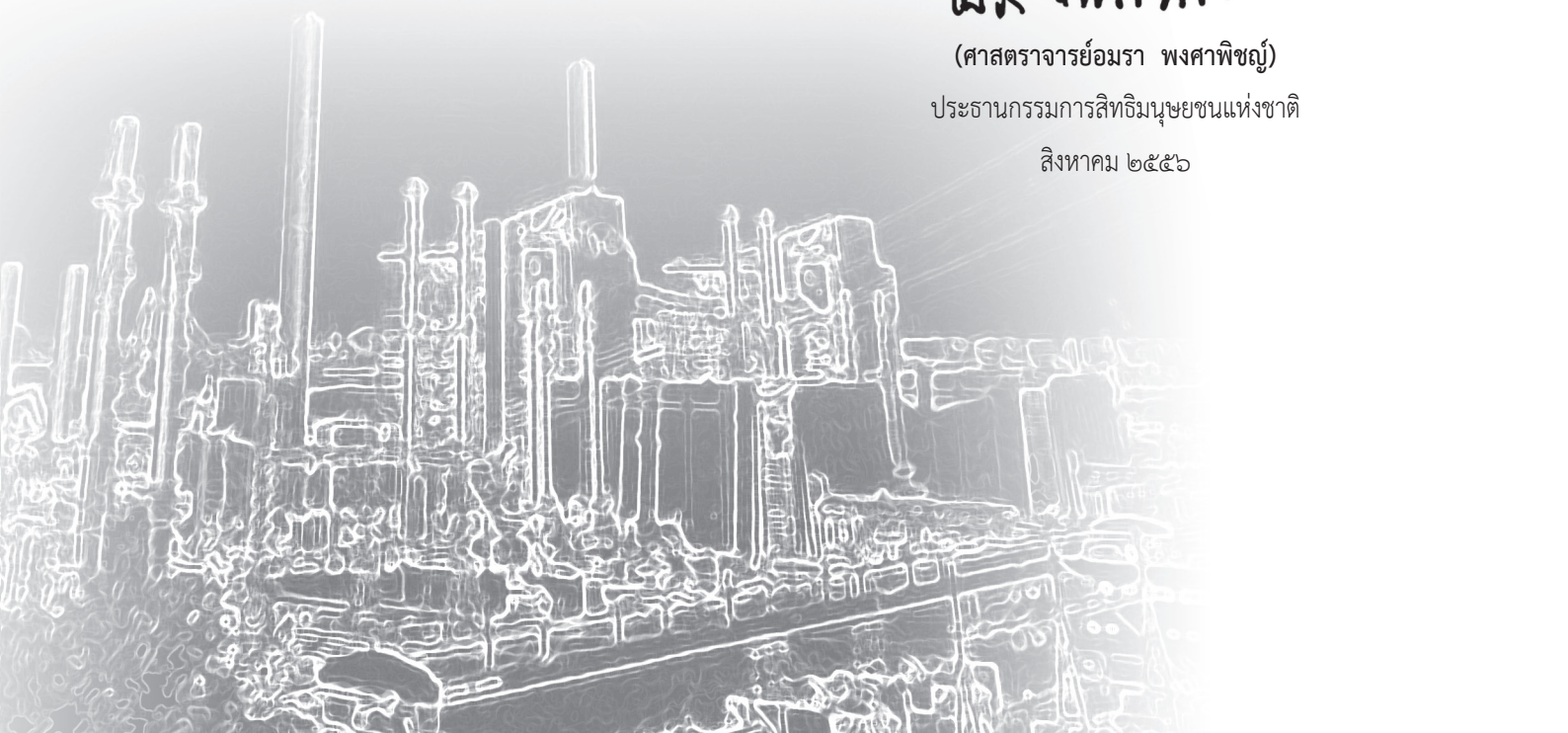
รายงานฉบับนี้จึงเป็นรายงานทางวิชาการที่มุ่งเสนอแนะเชิงนโยบาย ตามกรอบแนวคิดที่เชื่อมโยงระหว่างสิทธิชุมชน สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี และสิทธิในการพัฒนา รวมทั้งหลักการสากลที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงปรากฏการณ์การพัฒนาอุตสาหกรรม ในบริบทสังคมไทยและสังคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีมติให้จัดพิมพ์เอกสารฉบับนี้เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและเผยแพร่แนวคิดด้านสิทธิมนุษยชนกับการพัฒนาเพื่อประโยชน์ต่อสาธารณชนต่อไป

(ศาสตราจารย์อมรา พงศาพิชญ์)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สิงหาคม ๒๕๕๖

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ต่อเนื่องมาถึง
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีบทบัญญัติรับรองและ
คุ้มครองสิทธิของชุมชนในการมีส่วนร่วมกับรัฐในการบำรุงรักษา และได้ประโยชน์
จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การคุ้มครอง ส่งเสริม
และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องใน
สิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิต
ของตน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗
วรรคหนึ่ง และกำหนดแนวทางปฏิบัติที่เป็นหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิชุมชน
ไว้ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง คือ การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิด
ผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและ
สุขภาพ จะต้องศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ
ของประชาชนในชุมชน ต้องจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย
รวมทั้งให้องค์กรอิสระให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินโครงการดังกล่าว
อีกทั้งมาตรา ๖๗ วรรคสาม ได้รับรองสิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยงานหรือองค์กร
ภาครัฐ เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้ แต่ปัจจุบันปรากฏว่า ปัญหาผลกระทบ
อันเนื่องมาจากการดำเนินโครงการและกิจการต่าง ๆ ตามนโยบายและทิศทางใน
การพัฒนาประเทศที่ผ่านมา ได้ก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายแก่ประชาชนใน
ชุมชนต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ดังเช่นในกรณีผลกระทบจากการประกอบกิจการของโรงงาน
อุตสาหกรรมต่าง ๆ ในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดและพื้นที่ใกล้เคียงในจังหวัดระยอง

ซึ่งนำไปสู่ข้อเรียกร้องของประชาชนให้รัฐบาลดำเนินการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ในการคุ้มครองสิทธิชุมชน

ในช่วงปี ๒๕๕๓ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก เกี่ยวกับปัญหาผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มาบตาพุดและจังหวัดระยอง กล่าวคือ

๑) กรณีการออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำหนดประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจจะมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ รวมทั้งขอให้ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มาบตาพุดและจังหวัดระยอง และ

๒) กรณีชาวบ้านในพื้นที่ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ประสบปัญหาและผลกระทบด้านสุขภาพจากมลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม แต่รัฐบาลมิได้พิจารณาแก้ไขปัญหาโดยทันที รวมทั้งมิได้เร่งผลักดันให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้องและทันต่อเวลา เพื่อให้สิทธิของประชาชนในการดำรงอยู่อย่างปลอดภัยทางด้านสุขภาพเป็นจริงต่อไป ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาเห็นว่า ประกาศกระทรวงตามข้อร้องเรียนมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ประกอบกับปัญหาผลกระทบลักษณะเดียวกันนี้ได้เกิดขึ้นในชุมชนที่อยู่ในพื้นที่แหล่งอุตสาหกรรมอื่นๆ ทั่วประเทศ จึงได้มีมติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในการประชุม ครั้งที่ ๒๘/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๓ มอบหมายให้ “คณะทำงานวิชาการเพื่อจัดทำรายงานข้อเสนอเชิงนโยบายการคุ้มครองสิทธิชุมชน ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐” ประกอบด้วยนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านต่างๆ จากหลายภาคส่วน ดังที่ปรากฏรายชื่อท้ายรายงานดำเนินการศึกษา โดยใช้เวลาประมาณหนึ่งปี และต่อมาได้จัดทำ “รายงานข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ต่อกรณีข้อร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก” เพื่อนำเสนอต่อรัฐบาลตามอำนาจหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๕) และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ (๓) บัญญัติไว้ โดยจัดทำเป็นรายงานข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ ซึ่งเป็นรายงานอีกประเภทหนึ่งนอกเหนือจากรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่กำหนดไว้ใน มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และมาตรา ๑๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

เพื่อให้เนื้อหาของรายงานข้อเสนอแนะเชิงนโยบายนี้ มีความชัดเจนและครบถ้วนยิ่งขึ้น สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติร่วมกับมูลนิธิสาคาธาธาณสุทแห่งชาติ (มสท.) โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องต่อร่างรายงาน เมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๔ ณ ห้องแมจิก ๓ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชัน กรุงเทพมหานคร โดยมีผู้เข้าร่วมเวที จำนวนทั้งสิ้น ๓๐๘ คน ประกอบด้วยเครือข่ายสิ่งแวดล้อมทั่วประเทศ นักวิชาการ ผู้แทนส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ ผู้แทนองค์กรภาคเอกชน ประชาชนในพื้นที่ สื่อมวลชนทุกแขนง ประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผู้อำนวยการประจำคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คณะทำงานวิชาการฯ และเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จากนั้น ได้นำความคิดเห็นจากเวทีดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงเป็นรายงานฉบับสมบูรณ์

ทั้งนี้ ขอขอบคุณนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่ได้สละเวลามาร่วมเป็นคณะทำงานวิชาการฯ จัดทำรายงานนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อรัฐบาล หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้ร้อง และประชาชนในชุมชนทุกพื้นที่ทั่วประเทศ ในอันที่จะร่วมกันคุ้มครองสิทธิชุมชน ตามมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้เกิดผลเป็นจริงต่อไป

คณะทำงานวิชาการเพื่อจัดทำรายงานข้อเสนอแนะเชิงนโยบายฯ

สิงหาคม ๒๕๕๖

สารจากประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	(๓)
คำนำ	(๗)
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	(๑๕)
โครงสร้างเนื้อหาของรายงาน	(๒๓)

๑. ที่มาของรายงาน	๑
๑.๑ จุดเริ่มต้น : การยื่นหนังสือร้องเรียนโดยเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก	๑
๑.๒ ประเด็นข้อร้องเรียน	๒
๑.๒.๑ การกระทำของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหากรณีมาตาพุดโดยไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง	
๑.๒.๑.๑ การที่รัฐบาลประกาศเพื่อกำหนดประเภทโครงการหรือกิจการที่เข้าข่ายก่อผลกระทบต่อชุมชนรุนแรง ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๑ รายการ	
๑.๒.๑.๒ การที่รัฐบาลไม่นำข้อเสนอของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ในการกำหนดประเภทโครงการหรือกิจการที่เข้าข่ายก่อผลกระทบต่อชุมชนรุนแรงตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๘ รายการ	
๑.๒.๒ การละเลยของรัฐบาลในการกำกับดูแลและเฝ้าอำนาจต่อการดำรงชีพอยู่อย่างปลอดภัย ทั้งในด้านคุณภาพชีวิตและสุขภาพของประชาชน	
๑.๓ การดำเนินการต่อข้อร้องเรียน	๔

๒.	อำนาจหน้าที่ (Authority and Duties) กับสถานะและบทบาท (Status and Roles) ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเกี่ยวกับสิทธิต่างๆ เพื่อการเข้าถึงซึ่งสุขภาพที่ดี ทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณภาพ และสิ่งแวดล้อมที่ดี	๗
๒.๑	อำนาจหน้าที่ (Authority and Duties) ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามกฎหมายภายในของไทย	๗
๒.๑.๑	อำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	
๒.๑.๒	อำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒	
๒.๑.๓	ขอบเขตอำนาจหน้าที่ : พันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี	
๒.๒	สถานะและบทบาท (Status and Roles) ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายภายในของไทย	๑๑
๒.๒.๑	สถานะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	
๒.๒.๒	บทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	
๒.๒.๒.๑	การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลทุกคนที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจรัฐ โดยมีได้จำกัดเฉพาะคนไทย	
๒.๒.๒.๒	การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิเสรีภาพของบุคคล ที่เป็นคนไทย	
๒.๓	สถานะและบทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเชิงกระบวนการ (Procedural Rights) และสิทธิเชิงเนื้อหา (Substantive Rights) เพื่อการเข้าถึงซึ่งสุขภาพที่ดี ทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณภาพ และสิ่งแวดล้อมที่ดี	๑๓
๒.๓.๑	บทบาทในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเชิงกระบวนการประเภทต่าง ๆ เพื่อการเข้าถึงซึ่งสุขภาพที่ดี ทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณภาพ และสิ่งแวดล้อมที่ดี	
๒.๓.๑.๑	บทบาทในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร (Right to Information)	
๒.๓.๑.๒	บทบาทในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชน (Right to Public Participation)	
๒.๓.๑.๓	บทบาทในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในการเข้าถึงความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อม (Right to Access to Environmental Justice)	
๒.๓.๒	บทบาทในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเชิงเนื้อหาประเภทต่าง ๆ เพื่อการเข้าถึงซึ่งสุขภาพที่ดี ทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณภาพ และสิ่งแวดล้อมที่ดี ตามกฎหมายภายใน และตราสารระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่รัฐต้องปฏิบัติตาม (Hard Law) และรัฐควรดำเนินการ (Soft Law)	
๒.๓.๒.๑	บทบาทในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในสุขภาพ (Right to Health)	
๒.๓.๒.๒	บทบาทในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณภาพ	
๒.๓.๒.๓	บทบาทในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี (Right to Healthy Environment)	

๓.	ข้อพิจารณาเรื่องร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก	๒๙
๓.๑	ลำดับเหตุการณ์เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก	๒๙
๓.๑.๑	ช่วงก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	
๓.๑.๒	ช่วงหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	
๓.๒	การเพิกเฉยล่าช้าและการไม่ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ	๕๓
๓.๒.๑	การเพิกเฉยล่าช้าของรัฐบาล : การไม่ดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนดตามรัฐธรรมนูญ	
๓.๒.๒	การเพิกเฉยล่าช้าและการไม่ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญของหน่วยงานของรัฐ : ปรากฏการณ์ราชการละเลยต่อหน้าที่และการบริหารราชการโดยอาศัยการตีความของคณะกรรมการกฤษฎีกา	
๓.๒.๓	การทอดทิ้งการไม่ได้ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ	
๓.๒.๓.๑	การแต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือที่เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการสี่ฝ่าย”	
๓.๒.๓.๒	การแต่งตั้ง “คณะกรรมการประสานงานการให้ความเห็นขององค์กรอิสระในโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง”	
๓.๒.๔	การบริหารราชการที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ : การออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ ๓	
๓.๒.๔.๑	กรณีการออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๒	
๓.๒.๔.๒	กรณีการออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓	
๓.๒.๔.๓	กรณีการออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓	
๓.๓	ปัญหาและผลกระทบด้านสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของประชาชนจากมลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง	๖๔

๔. บทวิเคราะห์	๓/๑
๔.๑ ข้อร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเป็นเรื่อง “สิทธิมนุษยชน” กับ “สิ่งแวดล้อม”	๗๑
<p>๔.๒ การที่รัฐบาลไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๗ วรรคสอง เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน</p> <p>๔.๒.๑ รัฐบาลบกพร่องในการปฏิบัติตามพันธกรณีของรัฐในการเคารพ (Obligation to Respect)</p> <p>๔.๒.๒ รัฐบาลบกพร่องในการปฏิบัติตามพันธกรณีของรัฐในการปกป้อง (Obligation to Protect)</p> <p>๔.๒.๓ รัฐบาลบกพร่องในการดำเนินการที่จำเป็นและเพียงพอที่จะทำให้สิทธิของบุคคลและชุมชนในพื้นที่เกิดผลและเป็นจริงขึ้นได้ในเวลาที่เหมาะสม (Obligation to Fulfill)</p>	๗๒
<p>๔.๓ เจตนารมณ์ที่แท้จริงของ มาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ คือ การคุ้มครองสิทธิชุมชน</p> <p>๔.๓.๑ เจตนารมณ์ในการคุ้มครองสิทธิชุมชนที่มีใช้กระบวนการออกใบอนุญาต</p> <p>๔.๓.๒ เจตนารมณ์ในเรื่องผู้มีอำนาจกำหนดประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง</p>	๗๓
<p>๔.๔ ผลกระทบต่อสิทธิของชุมชนมาตาบุตร อันเนื่องจากการไม่ดำเนินการตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ</p> <p>๔.๔.๑ ชุมชนได้รับมลพิษเพิ่มขึ้นโดยขาดการควบคุมที่รอบคอบ</p> <p>๔.๔.๒ ชุมชนมีความเสี่ยงต่ออันตรายจากอุบัติเหตุของโรงงานเพิ่มขึ้น</p> <p>๔.๔.๓ การประกอบอาชีพเกษตรกรรมและประมงของชุมชนได้รับผลกระทบ</p> <p>๔.๔.๔ ชุมชนไม่ได้รับทราบข้อมูลของโรงงานที่ครบถ้วน</p> <p>๔.๔.๕ ชุมชนขาดมาตรการป้องกันที่ดีจากเจ้าของโรงงาน</p> <p>๔.๔.๖ ชุมชนขาดการเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพที่ดีจากภาครัฐและเจ้าของโรงงาน</p>	๘๑
๔.๕ ผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติและประชาชน ผลประโยชน์ของชาติในทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสวัสดิภาพของประชาชน ยังไม่ได้รับความสำคัญในลำดับแรก	๘๔
๔.๖ การกำหนดนโยบายและการใช้กฎหมายขัดกับหลักธรรมาภิบาลที่ดี	๘๕
๔.๗ กฎหมายที่ออกโดยฝ่ายบริหารมีจำนวนมาก ประกาศใช้ได้ง่าย ไม่มีการตรวจสอบ และใช้เพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาล	๙๐
๔.๘ บทบาทเชิงรุกของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	๙๕

๕.	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในภาพรวมระดับประเทศ กรณีการคุ้มครองสิทธิชุมชน ตามมาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	๙/๓/
๕.๑	รัฐบําลต้องปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกรณีของรัฐในการเคารพ (Obligation to Respect) สิทธิชุมชน ๕.๑.๑ ข้อพิจารณาเชิงเนื้อหา ๕.๑.๒ ข้อพิจารณาเชิงกระบวนการ	๙๗
๕.๒	รัฐบําลต้องปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกรณีของรัฐในการปกป้อง (Obligation to Protect) สิทธิชุมชน ๕.๒.๑ การจัดทำและปรับปรุงผังเมือง ๕.๒.๒ การทำ EIA/HIA ๕.๒.๓ การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment : SEA) ๕.๒.๔ การป้องกัน กำกับดูแล ติดตาม ตรวจสอบให้การประกอบการของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมเคารพสิทธิมนุษยชน รวมถึงสิทธิชุมชน	๑๐๐
๕.๓	รัฐบําลต้องปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกรณีของรัฐในการดำเนินมาตรการที่จำเป็น และเพียงพอที่จะทำให้สิทธิชุมชนเกิดผลและเป็นจริง (Obligation to Fulfill) ๕.๓.๑ รัฐบําลต้องส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามมาตรา ๘๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อย่างเคร่งครัด ๕.๓.๒ รัฐบําลต้องเร่งนำเครื่องมือการประเมินผลกระทบทางกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment/RIA) มาใช้ในประเทศไทย เพื่อตรวจสอบการออกกฎหมายลำดับรองของฝ่ายบริหาร ๕.๓.๓ รัฐบําลต้องเร่งรัดการดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดรายละเอียดเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิชุมชนให้เกิดผลที่เป็นจริงตามเจตนารมณ์ของ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ๕.๓.๔ รัฐบําลควรทบทวนการให้ความสำคัญต่อความสำเร็จในการพัฒนาประเทศ โดยใช้ตัวชี้วัดผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP)	๑๐๓
ภาคผนวก		๑๐๓/
บรรณานุกรม		๑๔๘

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

สืบเนื่องจากเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงใต้มีหนังสือลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๓ ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ขอให้พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องในการออกประกาศของรัฐบาล เกี่ยวกับประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และขอให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติติดตามตรวจสอบความคืบหน้าในการดำเนินงานของรัฐบาล และความจริงจังในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มาตาพุดและจังหวัดระยอง หลังจากที่รัฐบาลได้รับข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจากองค์กรต่างๆ ไปแล้ว และต่อมาได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ขอให้ตรวจสอบกรณีชาวบ้านในพื้นที่ตำบลมาตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ประสบปัญหาและผลกระทบด้านสุขภาพจากมลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม แต่รัฐบาลมิได้พิจารณาแก้ไขปัญหาโดยทันที รวมทั้งมิได้เร่งผลักดันให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้องและทันต่อเวลา เพื่อให้สิทธิของประชาชนในการดำรงอยู่อย่างปลอดภัยทางด้านสุขภาพเป็นจริงต่อไป ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาเห็นว่า ตามข้อร้องเรียน เป็นกรณีเกี่ยวกับการออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และกรณี que ขอให้ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มาตาพุดและจังหวัดระยอง โดยเฉพาะผลกระทบต่อสุขภาพจากมลพิษสิ่งแวดล้อม เป็นปัญหาที่ชุมชนในหลายพื้นที่ทั่วประเทศได้รับความเดือดร้อนในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน

ดังนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงพิจารณากรณีร้องเรียน รวมทั้งศึกษา วิเคราะห์และจัดทำ “รายงานข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ต่อกรณีข้อร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียง” เพื่อนำเสนอต่อรัฐบาลตามอำนาจหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๕) และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ (๓) บัญญัติไว้

ตามข้อร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงสะท้อนปัญหาผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อสิทธิของชุมชนและบุคคลในด้านต่างๆ ซึ่งมีการรับรองไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน สนธิสัญญา และตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ตลอดจนหลักการและมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้อง ทั้งในรูปของสิทธิเชิงกระบวนการ (Procedural Rights) อันได้แก่ สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร สิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชน สิทธิในการเข้าถึงความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีบทบาทเชื่อมโยงสนับสนุนให้สิทธิในเชิงเนื้อหา (Substantive Rights) เกิดขึ้นได้จริงในทางปฏิบัติ ได้แก่ สิทธิในสุขภาพที่ดี สิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณภาพ สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี สิทธิในการพัฒนา ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีบทบาทในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิต่างๆ ดังกล่าว ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และหลักสิทธิมนุษยชน ในขณะที่องค์กรของรัฐที่เกี่ยวข้องมีความผูกพันที่จะต้องเคารพ (Respect) ปกป้อง (Protect) และดำเนินมาตรการที่จำเป็น และเพียงพอที่จะทำให้สิทธิเหล่านี้เกิดผลที่เป็นจริง (Fulfill)

เมื่อพิจารณาการดำเนินการของรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองสิทธิของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยเฉพาะกรณีการออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติ สำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๓ ทำให้เห็นว่า รัฐบาลได้เร่งดำเนินการออกประกาศตามแบบพิธี มิได้มุ่งให้มีเนื้อหาที่จะคุ้มครองสิทธิของชุมชนให้เกิดผลที่เป็นจริง ทั้งที่รัฐบาลได้มีความพยายามในการจัดตั้งกลไกเพื่อทำหน้าที่แก้ไขปัญหาในพื้นที่ที่มาบตาพุด คือ คณะกรรมการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือที่เรียกว่า “คณะกรรมการสี่ฝ่าย” ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้ได้มีการศึกษาข้อมูลทางวิชาการ และรับฟังความเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้เสียอย่างกว้างขวาง จนได้ข้อเสนอในการกำหนดประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ จำนวน ๑๘ รายการ นำเสนอต่อรัฐบาลแล้ว แต่รัฐบาลกลับเปลี่ยนไปใช้กลไกคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ และเร่งรีบออกประกาศกระทรวงฉบับดังกล่าว กำหนดประเภทโครงการหรือ

กิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงเพียง ๑๑ รายการ ทำให้มีโครงการหรือกิจการอีกจำนวนมากที่อาจเกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ไม่เข้าข่ายต้องดำเนินการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และให้องค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว โดยไม่ปรากฏคำอธิบายที่ชัดเจนให้สาธารณชนได้รับทราบถึงเหตุผลที่ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อเสนอของคณะกรรมการสี่ฝ่าย การดำเนินการในเรื่องนี้จึงขาดความโปร่งใส ไม่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล

นอกจากนี้ นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ จนถึงปัจจุบัน ยังไม่มีการประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ประกอบกับการที่รัฐบาลยังมุ่งที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อนำไปสู่ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนมาตามพิวตในด้านต่างๆ ได้แก่ ชุมชนได้รับมลพิษเพิ่มขึ้นโดยขาดการควบคุมที่รอบคอบ ชุมชนมีความเสี่ยงต่ออันตรายจากอุบัติเหตุของโรงงานเพิ่มขึ้น การประกอบอาชีพเกษตรกรรมและประมงของชุมชนได้รับผลกระทบ ชุมชนไม่ได้รับทราบข้อมูลของโรงงานที่ครบถ้วน เป็นต้น ทั้งนี้ เนื่องจากกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment : EIA) และการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ (Health Impact Assessment : HIA) ยังมีช่องว่างและปัจจัยหลายประการที่ยังไม่เป็นหลักประกันอย่างเพียงพอในการคุ้มครองสิทธิของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความพร้อมของเจ้าของโรงงานในการจัดจ้างนักวิชาการทำ EIA/HIA ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ EIA/HIA จึงขาดข้อมูลในการเรียกร้องสิทธิ อีกทั้งสาระของ EIA/HIA ยังขาดรายละเอียดที่ชัดเจนเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหาย ในที่สุดการทำ EIA/HIA จึงกลายเป็นเงื่อนไขในการออกใบอนุญาตให้ดำเนินโครงการหรือกิจการที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทำให้เห็นว่ารัฐบาลยังละเลยเพิกเฉยต่อการเคารพ ปกป้อง และดำเนินมาตรการที่จำเป็นและเพียงพอที่จะทำให้สิทธิชุมชน ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ปรากฏผลที่เป็นจริง

จากปัญหาดังกล่าว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีข้อเสนอแนะในภาพรวมระดับประเทศ เพื่อให้เกิดการคุ้มครองสิทธิชุมชน ตามมาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. รัฐบาลต้องปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกรณีในการเคารพ (Obligation to Respect) สิทธิชุมชน

๑.๑ ข้อพิจารณาเชิงเนื้อหา

- ๑) ทบทวน ปรับปรุงแก้ไขประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ ให้ครอบคลุมประเภทโครงการต่างๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน

- ๒) ในการทบทวน ปรับปรุงแก้ไขประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตาม ๑) จะต้องคำนึงถึงพื้นที่ตั้งของโครงการหรือกิจกรรมและศักยภาพในการรองรับของพื้นที่นั้น หากโครงการหรือกิจกรรมใดๆ ที่ไม่อยู่ในประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมฉบับดังกล่าว แต่ตั้งอยู่และดำเนินการในพื้นที่ซึ่งไม่ควรอนุญาตให้ดำเนินการ เช่น แหล่งมรดกโลกที่ขึ้นบัญชีตามอนุสัญญาระหว่างประเทศ อุทยานประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณสถานโบราณคดี แหล่งประวัติศาสตร์ตามกฎหมาย พื้นที่ป่าอนุรักษ์ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ พื้นที่ป่าอนุรักษ์เพิ่มเติม ตามมติคณะรัฐมนตรี พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ พื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๑ พื้นที่ประกาศเขตควบคุมมลพิษ พื้นที่ซึ่งมีศักยภาพในการรองรับ (Carrying Capacity) ที่มีขีดจำกัด พื้นที่ที่มีข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นที่ดินประเภทอนุรักษ์หรือที่สงวน และพื้นที่เพื่อการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พื้นที่ซึ่งมีข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นที่ดินประเภทชุมชน ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย ชนบทและเกษตรกรรมตามกฎหมายเกี่ยวกับการผังเมือง เป็นต้น หากมีความจำเป็นต้องดำเนินการเพื่อการอันเป็นสาธารณประโยชน์ในพื้นที่ดังกล่าว รัฐบาลจะต้องเร่งแก้ไขประกาศกำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ให้ครอบคลุมพื้นที่ดังกล่าว เพื่อให้การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในพื้นที่เหล่านี้เข้าสู่กระบวนการ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ด้วย
- ๓) รัฐบาลต้องเร่งดำเนินการศึกษาศักยภาพในการรองรับ (Carrying Capacity) ในทุกมิติของพื้นที่มาบตาพุด และรายงานต่อสาธารณะภายใน ๖ เดือน และควรยุติการขยายอุตสาหกรรมที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษในพื้นที่มาบตาพุดไประยะหนึ่ง จนกว่าจะศึกษาศักยภาพในการรองรับในทุกมิติ และมีการยอมรับว่าพื้นที่ดังกล่าวมีศักยภาพในการรองรับในระดับสากล
- ๔) จะต้องระบุในประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามข้อ ๑) ว่า ให้มีการทบทวนประเภทโครงการกิจการทุก ๒ ปี

๑.๒ ข้อพิจารณาเชิงกระบวนการ

พิจารณาทบทวนปรับปรุงแก้ไขหรือยกเลิกกระบวนการจัดทำประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามข้อ ๑.๑ ๑) โดยให้องค์การอิสระสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ทำหน้าที่กำหนดประเภทโครงการหรือกิจการที่เข้าข่าย ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง รวมทั้งพิจารณาตรวจสอบและให้ความเห็นต่อทุกขั้นตอนของการจัดทำรายงาน EIA/HIA เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๒. รัฐบาลต้องปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกรณีในการปกป้อง (Obligation to Protect) สิทธิชุมชน

๒.๑ รัฐบาลต้องปฏิบัติหน้าที่และรับผิดชอบในการจัดทำและปรับปรุงผังเมือง โดย

- ๑) ปรับปรุงระบบ กลไก และกระบวนการในการติดตามตรวจสอบ (monitoring) การจัดทำและปรับปรุงผังเมืองในทุกระดับเพื่อประโยชน์ในการใช้ที่ดินให้มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือทางวิชาการ ตลอดจนรายงานผลการดำเนินงานต่อสาธารณะ ทั้งนี้ เพื่อปกป้องชุมชนจากการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ
- ๒) กำหนดให้พื้นที่คุ้มครองที่มีการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยผังเมือง เป็นพื้นที่ห้ามดำเนินโครงการหรือกิจกรรม ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง แต่หากมีความจำเป็นต้องอนุญาตให้ดำเนินการก็ต้องเข้าสู่กระบวนการ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง

๒.๒ รัฐบาลต้องปฏิบัติหน้าที่และรับผิดชอบในการทำ EIA/HIA โดย

- ๑) ปรับปรุงระบบ กลไก และกระบวนการในการทำ EIA/HIA ให้มีประสิทธิภาพมีความโปร่งใส มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบต่อสุขภาพและสังคม
- ๒) ปรับปรุงระบบ กลไก และกระบวนการในการติดตามตรวจสอบ (monitoring) การทำ EIA/HIA ให้มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือทางวิชาการตลอดจนรายงานผลการดำเนินงานต่อสาธารณะ
- ๓) กำหนดมาตรการลงโทษสำหรับอุตสาหกรรมที่ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อกำหนดใน EIA/HIA รวมทั้งการชดเชยและเยียวยาที่อยู่ใน EIA/HIA นอกจากนี้ รัฐบาลต้องรับผิดชอบในการทำให้กระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเกิดผลที่เป็นจริงในทางปฏิบัติ
- ๔) บริหารจัดการและกำกับดูแลกระบวนการจัดทำ EIA/HIA ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดย
 - (๑) ควรให้หน่วยงานของรัฐทำหน้าที่ในการจ้างบริษัทที่ปรึกษาเพื่อทำ EIA/HIA โดยเก็บค่าธรรมเนียมจากเจ้าของโครงการ แทนการให้

- เจ้าของโครงการเป็นผู้จ้าง เพื่อแก้ไขปัญหาการจัดทำรายงานที่มุ่งตอบสนองความต้องการของเจ้าของโครงการ
- (๒) ควรหามาตรการผลักดันและให้หน่วยงานอนุมัติ อนุญาต และหน่วยกำกับ ปฏิบัติตามมาตรการของ EIA/HIA บูรณาการการดำเนินงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องหลังจากมีการดำเนินโครงการแล้ว และควรปรับปรุงกลไกและมาตรการที่ทำหน้าที่ติดตาม กำกับการดำเนินการตามกฎหมายให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนรายงานต่อสาธารณะว่าในแต่ละปี มีโครงการใดบ้างที่ไม่ปฏิบัติตาม EIA/HIA
- (๓) องค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพควรรจัดหานักวิชาการตามที่ภาคประชาชนร้องขอเพื่อให้ความรู้ ให้คำปรึกษาในกระบวนการทำ EIA/HIA โดยมีการทบทวนปรับปรุงบัญชีรายชื่อนักวิชาการอย่างสม่ำเสมอ
- (๔) รัฐบาลต้องกำหนดมาตรการชดเชยและเยียวยาที่ชัดเจนในกรณีมีการทำลายสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ จนส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยปรับปรุงสาระสำคัญตามเอกสารท้ายประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมฯ ฉบับลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๒ ให้มีรายละเอียดเกี่ยวกับการคำนวณค่าชดเชย เยียวยา และระยะเวลาจ่ายเงิน

๒.๓ การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment : SEA)

รัฐบาลต้องสร้างเครื่องมือตัดสินใจในระดับภาพรวมในการใช้พื้นที่สำหรับอุตสาหกรรมให้มีความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยประเมินศักยภาพในการรองรับของพื้นที่ (Carrying Capacity) ซึ่งต้องอาศัยการประเมินภาพรวม อันเป็นผลมาจากการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment : SEA) โดยจะต้องปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ สม่าเสมอ และทันเวลา

๒.๔ การป้องกัน กำกับดูแล ติดตาม ตรวจสอบให้การประกอบการของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมเคารพสิทธิมนุษยชน รวมถึงสิทธิชุมชน

รัฐบาลต้องกำหนดนโยบาย แนวทาง รวมถึงมาตรการที่ชัดเจนและสอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศในการป้องกันมิให้การประกอบการของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การประกอบการที่เป็นของรัฐหรือได้รับการสนับสนุนพิเศษจากรัฐไปละเมิดสิทธิมนุษยชนและสิทธิชุมชน และต้องมีกลไกที่มีประสิทธิภาพในการกำกับดูแล ติดตาม ตรวจสอบให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทาง และมาตรการที่กำหนด ตลอดจนมีกลไกในการเยียวยาอย่างเหมาะสม แก่บุคคลและชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบการของธุรกิจและอุตสาหกรรม ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ

๓. **รัฐบาลต้องปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกรณีในการดำเนินมาตรการที่จำเป็นและเพียงพอที่จะทำให้สิทธิชุมชนเกิดผลและเป็นจริง (Obligation to Fulfill)**

๓.๑ **ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน** ตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามมาตรา ๘๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อย่างเคร่งครัด และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกระดับทุกมิติ นับตั้งแต่การกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ตลอดจนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ รวมทั้งการสนับสนุนการรวมตัวกันของกลุ่มประชาชนในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยกำหนดเป้าหมาย ลักษณะ/รูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในทุกขั้นตอนในการจัดทำ EIA/HIA นอกจากนี้ ควรส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดสมัชชาเชิงประเด็นหรือพื้นที่ของเครือข่ายมาบตาพุดและหรือเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้เกิดการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน จัดให้มีเวทีสาธารณะร่วมกันในการแก้ปัญหา ติดตาม กำกับแผนการลดมลพิษในพื้นที่มาบตาพุด แผนการจัดทำผังเมืองและอื่นๆ โดยต้องรายงานผลการดำเนินการต่อสาธารณะเป็นระยะๆ

๓.๒ **รณรงค์เครื่องมือการประเมินผลกระทบทางกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment : RIA) มาใช้ในประเทศไทย** เพื่อตรวจสอบการออกกฎหมายของฝ่ายบริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การตรวจสอบการออกประกาศกระทรวง หรือกฎระเบียบของฝ่ายบริหาร ในกรณีทำนองเดียวกับการออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓

๓.๓ **เร่งรัดการดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับการกำหนดรายละเอียดเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิชุมชนให้เกิดผลที่เป็นจริง** ตามเจตนารมณ์ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยเร่งรัดการจัดทำและประกาศใช้กฎหมายที่ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิชุมชนที่สำคัญ ๓ ฉบับ ได้แก่

- ๑) กฎหมายว่าด้วยองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ตามมาตรา ๖๗ ววรรคสอง โดยให้องค์การอิสระดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดขนาด และประเภทโครงการ หรือกิจกรรมที่มีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อชุมชน

ให้เห็นทั้งด้านกระบวนการและเนื้อหาการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมของโครงการหรือกิจกรรม ให้คำปรึกษา สนับสนุน ข้อมูลทางวิชาการให้กับชุมชน ผู้ดำเนินโครงการหรือกิจกรรม หรือผู้จัดทำ รายงานผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และติดตามตรวจสอบการ ดำเนินการตามเงื่อนไข หรือมาตรการป้องกันผลกระทบตามรายงานที่ได้รับ ความเห็นชอบ รวมทั้งเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในเรื่องดังกล่าวสู่สาธารณะ

- ๒) กฎหมายว่าด้วยมาตรการการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม ตามหลักการผู้ก่อมลพิษ เป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการบำบัด (Polluter Pays Principle : PPP) โดยเร่งผลักดันร่างพระราชบัญญัติมาตรการการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม พ.ศ. และควรให้มีสาระที่สำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ในการเข้าถึงแหล่งเงินจากการจัดเก็บภาษี และมีกลไกการบริหารจัดการ เงินกองทุนเพื่อการป้องกันและเยียวยาปัญหาสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิต อย่างมีธรรมาภิบาล
- ๓) กฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบาย สาธารณะ โดยควรมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามบทบัญญัติ มาตรา ๖๖ มาตรา ๖๗ มาตรา ๘๗ (๑) และ (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และให้หน่วยงานของรัฐส่งเสริมสนับสนุนการมี ส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการนโยบายสาธารณะให้สอดคล้อง ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญดังกล่าว

นอกจากนี้ ควรดำเนินการปรับปรุง/แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้สอดคล้องกับมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๓.๔ ควรทบทวนการให้ความสำคัญต่อความสำเร็จในการพัฒนาประเทศโดยใช้ตัวชี้วัด ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ซึ่งเป็นการเน้นรายได้ทางเศรษฐกิจ และต้องปรับทิศทางการพัฒนาประเทศให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน โดยการบูรณาการการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติกับการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อมิให้เกิดผลกระทบด้าน สุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของประชาชน

ทั้งนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่า หากรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยังละเลย เพิกเฉย ล่าช้าในการปฏิบัติหน้าที่และความรับผิดชอบในการเคารพ ปกป้อง และดำเนิน มาตรการที่จำเป็นและเพียงพอที่จะทำให้สิทธิในด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของชุมชน โดยเฉพาะ

อย่างยิ่ง สิทธิชุมชนตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เกิดผลที่เป็นจริงทั้งในเชิงกระบวนการและเนื้อหาจะนำไปสู่ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทบต่อวิถีชีวิตและสุขภาพของประชาชนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงพื้นที่แหล่งอุตสาหกรรมทั่วประเทศอย่างรุนแรง ซึ่งเป็นปัญหาในภาพรวมของประเทศที่ทุกองค์กรของรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งภาคเอกชน ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม และประชาชนในชุมชนจะต้องตระหนักและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ภายใต้หลักการบริหารราชการแผ่นดิน ตามหลักธรรมาภิบาลที่จะต้องสร้างความพึงพอใจและเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ความสงบและปลอดภัยของสังคมส่วนรวม ตลอดจนประโยชน์สูงสุดของประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

โครงสร้างเนื้อหาของรายงาน

คำอธิบายเพิ่มเติม

รายงานข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อกรณีข้อร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๕ ส่วน โดยในส่วนแรกกล่าวถึง กรณีการร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก ประเด็นข้อร้องเรียน และการดำเนินการของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อข้อร้องเรียนอันเป็นที่มาของการจัดทำรายงานนี้

เนื้อหาในส่วนที่ ๒ มุ่งที่จะสร้างความเข้าใจในเรื่องอำนาจหน้าที่กับสถานะและบทบาทของของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเกี่ยวกับสิทธิต่างๆ เพื่อการเข้าถึงซึ่งสุขภาพที่ดี ทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณภาพ และสิ่งแวดล้อมที่ดี

ส่วนที่ ๓ นำเสนอข้อพิจารณาเรื่องร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก จากลำดับเหตุการณ์เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก และเหตุการณ์อื่นๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศซึ่งส่งสัญญาณเตือนให้หน่วยงานที่รับผิดชอบต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การที่รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพิกเฉยล่าช้าและไม่ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ รวมทั้งปัญหาและผลกระทบด้านสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนจากมลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุด

ส่วนที่ ๔ บทวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ รวม ๘ ประเด็น และ

ส่วนที่ ๕ ข้อเสนอแนะในภาพรวมระดับประเทศ กรณีการคุ้มครองสิทธิชุมชนตามมาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่เสนอให้รัฐต้องปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกรณีในการเคารพ (Obligation to Respect) พันธกรณีในการปกป้อง (Obligation to Protect) และพันธกรณีในการดำเนินการที่จำเป็นและเพียงพอ ที่จะทำให้สิทธิของประชาชนเกิดผลและเป็นจริง (Obligation to Fulfill)

๑.๑ จุดเริ่มต้น : การยื่นหนังสือร้องเรียนโดยเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียง

เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๓ เครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงได้ยื่นหนังสือร้องเรียนต่อประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อขอให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติปฏิบัติหน้าที่ใน ๒ เรื่อง กล่าวคือ *ประการแรก* ขอให้พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องในการออกประกาศของรัฐบาลเกี่ยวกับประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจจะมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ *ประการที่สอง* ขอให้ติดตามตรวจสอบความคืบหน้าในการดำเนินงานของรัฐบาล และความจริงจังในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มาตาพุดและจังหวัดระยอง หลังจากที่รัฐบาลได้รับข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจากองค์กรต่างๆ ไปแล้ว เช่น สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ และคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตาม มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในการร้องเรียนดังกล่าว ผู้ร้องเรียนได้นำส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบหนังสือร้องเรียนมาด้วย จำนวน ๑๐ รายการ

ต่อมา เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ เครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงได้ยื่นหนังสือร้องเรียนต่อประธานอนุกรรมการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ

โปรดดูภาคผนวก ๑ :

๑) หนังสือร้องเรียนจากเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียง ที่ คปอ. ๐๔๑/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๓ ลงนามโดย นายสุทธิ อัจฉาภัย ผู้ประสานงานเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียง (คำร้องที่ ๕๐๖/๒๕๕๓)

๒) หนังสือร้องเรียนจากเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียง ที่ คปอ. ๐๖๘/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ลงนามโดย นายสุทธิ อัจฉาภัย ผู้ประสานงานเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียง (คำร้องที่ ๕๙๐/๒๕๕๓)

และความเสมอภาคของบุคคล ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งรับผิดชอบการตรวจสอบ การละเมิดสิทธิทางด้านสุขภาพ เพื่อขอให้ตรวจสอบกรณีชาวบ้านในพื้นที่ตำบลมาตาพุด อำเภอ เมือง จังหวัดระยอง ประสบปัญหาและผลกระทบด้านสุขภาพจากมลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากโรงงาน อุตสาหกรรม แต่รัฐบาลมิได้พิจารณาแก้ไขปัญหาโดยทันที รวมทั้งมิได้เร่งผลักดันให้รัฐบาลและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้องและทันต่อเวลา เพื่อให้สิทธิของประชาชนในการดำรง อยู่อย่างปลอดภัยทางด้านสุขภาพเป็นจริงต่อไป โดยผู้ร้องเรียนได้นำส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบ หนังสือนำร้องเรียนมาด้วย จำนวน ๙ รายการ

๑.๒ ประเด็นข้อร้องเรียน

๑.๒.๑ การกระทำของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหากรณีมาตาพุดโดยไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง

ในหนังสือนำร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงต่อคณะกรรมการสิทธิ มนุษยชนแห่งชาติ ฉบับลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๓ ปรากฏ “ประเด็นหลัก” ของข้อร้องเรียน คือ การกระทำต่าง ๆ ของรัฐบาลเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่มาตาพุดเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องตาม รัฐธรรมนูญและไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และการกระทำดังกล่าวมีลักษณะ เป็นการบริหารประเทศที่มีได้มีเจตนามุ่งคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนตามหลักธรรมาภิบาลที่ดี ส่วน “ประเด็นย่อย” ในเรื่องต่างๆ ที่ประกอบกันเป็นประเด็นหลัก ได้แก่

๑.๒.๑.๑ การที่รัฐบาลประกาศเพื่อกำหนดประเภทโครงการหรือกิจการที่เข้าข่าย ก่อผลกระทบอย่างรุนแรง ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๑ รายการ นั้น เป็นการกระทำที่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้

- ๑) เร่งรีบ โดยไม่ผ่านการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นอย่างทั่วถึง จากนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และประชาชน
- ๒) ทำตามแบบพิธี โดยเพียงแต่หวังให้เกิดตัวประกาศ เพื่อที่จะนำไปสู่การลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา และเพื่อนำส่งศาล ปกครองกลาง ตามลำดับต่อไป
- ๓) มุ่งปกป้องกลุ่มอุตสาหกรรมให้หลุดจากการพิจารณาคดีมากกว่า ปกป้องผลประโยชน์ของประชาชน ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้ง ในวงกว้าง

๑.๒.๑.๒ การที่รัฐบาลไม่นำข้อเสนอของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตาม มาตรา ๖๗ วรรคสอง ในการกำหนดประเภทโครงการหรือกิจการที่เข้าข่าย ก่อผลกระทบอย่างรุนแรง ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ

จำนวน ๑๘ รายการ มาใช้นั้น ก่อให้เกิดข้อเรียกร้องอื่นๆ ตามมา ดังนี้

- ๑) ขอให้ทบทวนประกาศเดิมและจัดทำประกาศใหม่ เนื่องจากประเภทโครงการหรือกิจการที่เข้าข่ายก่อผลกระทบรุนแรงตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ควรมีลักษณะที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจตนารมณ์ในเรื่องการปกป้องคุ้มครองสิทธิชุมชนและฐานทรัพยากรธรรมชาติ ผู้ร้องเรียนจึงขอให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอแนะไปยังรัฐบาล ให้ทบทวนและจัดทำประกาศกำหนดประเภทโครงการหรือกิจการดังกล่าวเสียใหม่
- ๒) ขอให้ตรวจสอบการดำเนินการของรัฐบาล หลังจากได้รับข้อเสนอแล้ว กรณีรัฐบาลรับข้อเสนอของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ในการกำหนดประเภทโครงการหรือกิจการ ๑๘ รายการ แต่รัฐบาลกลับไม่นำข้อเสนอดังกล่าวไปใช้ นอกจากนี้ รัฐบาลได้เคยรับข้อเสนอของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติในการแก้ไขปัญหาผู้ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มาบตาพุดและจังหวัดระยองก่อนหน้านี้แล้วเช่นกัน ผู้ร้องเรียนจึงขอให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติติดตามการแก้ไขปัญหาดังกล่าวของรัฐบาลว่ามีผลคืบหน้าอย่างไร สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหในสภาพความเป็นจริงหรือไม่ และผลการติดตามเป็นอย่างไร

๑.๒.๒ การละเลยของรัฐบาลในการกำกับดูแลและเฝ้าอำนวยความสะดวกการดำรงชีพอยู่อย่างปลอดภัย ทั้งในด้านคุณภาพชีวิตและสุขภาพของประชาชน

ตามหนังสือร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ปรากฏ “ประเด็นหลัก” ของข้อร้องเรียน คือ รัฐบาลต้องปฏิบัติหน้าที่ในการกำกับดูแลและอำนวยความสะดวกการดำรงชีพอยู่อย่างปลอดภัย ทั้งในด้านคุณภาพชีวิตและสุขภาพของประชาชน แต่จากผลการศึกษาของนักวิชาการ และข้อมูลของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ปรากฏชัดถึงปัญหาและผลกระทบด้านสุขภาพของประชาชนจากมลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุด การที่รัฐบาลมิได้พิจารณาแก้ไขปัญหาโดยทันที อาจนำไปสู่โศกนาฏกรรมทางสุขภาพครั้งใหญ่ของประชาชนในพื้นที่

ผู้ร้องเรียนจึงขอให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พิจารณาตรวจสอบสภาพของเหตุแห่งปัญหาอย่างรอบด้านเพื่อนำไปสู่การตรวจสอบและเร่งพิจารณาผลักดันการแก้ไขปัญหามาจากรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างถูกต้องและทันต่อเวลา เพื่อให้สิทธิของประชาชนในการดำรงอยู่ในที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยต่อสุขภาพเป็นจริงต่อไป

๑.๓ การดำเนินการต่อข้อร้องเรียน : คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รับเรื่องร้องเรียน และมีมติให้จัดทำรายงานข้อเสนอแนะเชิงนโยบายกรณีการคุ้มครองสิทธิชุมชน ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

เมื่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับหนังสือร้องเรียนจากเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๓ แล้ว คณะกรรมการฯ ได้นำเรื่องดังกล่าวเสนอที่ประชุมเพื่อพิจารณา ซึ่งที่ประชุมคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๘/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๓ ได้มีมติให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจัดทำรายงานข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย กรณีการคุ้มครองสิทธิชุมชน ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และนำรายงานดังกล่าวเสนอต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพื่อพิจารณา

เพื่อให้รายงานดังกล่าวมีคุณภาพ ครอบคลุมสาระสำคัญแห่งสิทธิ โดยมีพื้นฐานองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ รองรับ และสอดคล้องกับสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้น สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้แต่งตั้งคณะทำงานขึ้นชุดหนึ่งเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าว คือ “คณะทำงานวิชาการเพื่อจัดทำรายงานข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการคุ้มครองสิทธิชุมชน ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐” โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- ๑) ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิชุมชน ตามส่วนที่ ๑๒ ของหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยเฉพาะในบทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคสอง การปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าว ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ
- ๒) ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ ผลกระทบต่อสิทธิชุมชน ตามข้อ ๑ ของประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง การกำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติ สำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๓ ตามที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๗ ตอนพิเศษ ๑๐๔ ง วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓

- ๓) จัดทำรายงาน พร้อมข้อเสนอแนะในการคุ้มครองสิทธิชุมชนเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ในการคุ้มครองสิทธิชุมชน ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ต่อมา ในการประชุมคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ครั้งที่ ๔/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ประธานอนุกรรมการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และความเสมอภาคของบุคคล โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ขอให้จัดทำรายงานนี้ โดยบูรณาการกับข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรณีร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียง ตามหนังสือร้องเรียน เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ (คำร้องที่ ๕๙๐/๒๕๕๓) กรณีโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดระยองปล่อยมลพิษ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของชาวบ้าน ซึ่งคณะอนุกรรมการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และความเสมอภาคของบุคคล ได้ตรวจสอบติดตามและรวบรวมไว้ด้วยแล้ว

ทั้งนี้ รายงานข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อกรณีร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงฉบับนี้ ได้จัดทำในรูปแบบของรายงานข้อเสนอแนะเชิงนโยบายตามอำนาจหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๕) และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๕ (๓) บัญญัติไว้ ซึ่งเป็นรายงานอีกประเภทหนึ่งนอกเหนือจากรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๑) และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๕ (๒) เนื่องจากข้อร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับการออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป อีกทั้งปัญหาการปฏิบัติตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และปัญหาผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ ได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนในหลายพื้นที่ทั่วประเทศในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน ดังนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงพิจารณากรณีร้องเรียนดังกล่าวในเชิงนโยบาย ไม่ได้พิจารณาเฉพาะกรณีของพื้นที่มาตาพุดเท่านั้น

โปรดดูภาคผนวก ๒ :

๒.๑) มติของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในการประชุม ครั้งที่ ๒๘/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๓ และ

๒.๒) คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ ๑๒๒/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานวิชาการเพื่อจัดทำรายงานข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการคุ้มครองสิทธิชุมชน ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

กำหนดการเวทีรับฟังความคิดเห็น
“ร่างรายงานข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ต่อกรณีข้อร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก”

โดย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ร่วมกับ มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ
โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
8 เมษายน 2554 โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอมมูนิตี้

๒.
อำนาจหน้าที่ (Authority and Duties)
กับ สถานะและบทบาท (Status and Roles)
ของ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเกี่ยวกับสิทธิต่างๆ
เพื่อการเข้าถึงซึ่งสุขภาพที่ดี ทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณภาพ
และสิ่งแวดล้อมที่ดี

**๒.๑ อำนาจหน้าที่ (Authority and Duties) ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ตามกฎหมายภายในของไทย**

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในฐานะองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ตามหมวด ๑๑
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการ
ร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก ดังนี้

**๒.๑.๑ อำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
๒๕๕๐**

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกำหนดไว้ตามมาตรา
๒๕๗ วรรคหนึ่ง จำนวน ๙ ประการ แต่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกรณีร้องเรียนของเครือข่ายประชาชน
ภาคตะวันออก ได้แก่

- ๑) อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการ
กระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่าง
ประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการ
การแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำ
ดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอ
ให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป ซึ่งเป็นกรณีตาม มาตรา ๒๕๗
วรรคหนึ่ง (๑)
- ๒) อำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย
และกฎต่อรัฐสภา หรือคณะรัฐมนตรี เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
ซึ่งเป็นกรณีตาม มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๕)

ในการปฏิบัติหน้าที่ทั้งสองกรณีดังกล่าว มาตรา ๒๕๗ วรรคสอง ยังกำหนดไว้ด้วยว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติและประชาชนประกอบด้วย

นอกจากนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่เสนอแนะนโยบายต่อรัฐบาลเพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่กำหนดให้รัฐดำเนินการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ (มาตรา ๗๕) จัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดินให้สอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และในการบริหารราชการแผ่นดินต้องจัดให้มีแผนการตรากฎหมายที่จำเป็นต่อการดำเนินนโยบายและแผนการบริหารราชการแผ่นดิน (มาตรา ๗๖) บริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ (มาตรา ๗๘, ๘๓) ให้มีการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบสุขภาพที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่สุขภาวะที่ยั่งยืนของประชาชน (มาตรา ๘๐ (๒)) ให้มีการกำหนดเป็นนโยบายให้รัฐบาลต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น และการบริหารจัดการน้ำและทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (มาตรา ๘๕) และการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง (มาตรา ๘๗)

ทั้งนี้ ดังปรากฏตามแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและหน้าที่ของรัฐบาลในการดำเนินการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ดังต่อไปนี้

๒.๑.๒ อำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามมาตรา ๑๕ ที่
เกี่ยวข้องโดยตรงกับการร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก มีอยู่ ๓ ประการ ดังนี้

- ๑) อำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการเคารพและการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชน
ทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ ตามมาตรา ๑๕ (๑)
- ๒) อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการ
กระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรืออันไม่เป็นไปตามพันธกรณี
ระหว่างประเทศ เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอ
มาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลย
การกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการ
ตามที่เสนอ ให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป ตามมาตรา ๑๕ (๒)
ซึ่งบัญญัติไว้เช่นเดียวกับบทบัญญัติ มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๑) ของ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
- ๓) อำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย
กฎ หรือข้อบังคับ ต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี เพื่อส่งเสริมและคุ้มครอง
สิทธิมนุษยชน ตามมาตรา ๑๕ (๓) ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา ๒๕๗
วรรคหนึ่ง (๕) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๒.๑.๓ ขอบเขตอำนาจหน้าที่ : พันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ ประเทศไทยเป็นภาคี

เนื่องจากขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตาม
ข้อ ๒.๑.๑ และข้อ ๒.๑.๒ ประการหนึ่ง คือ อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและรายงานการกระทำ
หรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรืออันไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่าง
ประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี ข้อพิจารณาที่ว่าอะไร คือ “พันธกรณีระหว่าง
ประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี” นั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมี
ข้อพิจารณา ดังนี้

หลักการทั่วไปในการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี

หลักการทั่วไป คือ รัฐมีพันธกรณีที่จะต้องรับผิดชอบเบื้องต้นที่จะต้องเคารพและประกัน
สิทธิมนุษยชนที่ปรากฏในสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่ไทยเป็นภาคีให้เป็นจริง โดยรัฐจะต้อง
ป้องกันมิให้เกิดการละเมิดสิทธิดังกล่าวของบุคคลใดๆ ที่อยู่ในเขตอำนาจรัฐ ในกรณีที่จำเป็นต้องใช้
เวลาในการดำเนินการเพื่อให้สิทธิบางประการได้รับการประกันอย่างแท้จริง เนื่องจากรัฐมีทรัพยากร
จำกัด โดยเฉพาะสิทธิที่ปรากฏในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และ

วัฒนธรรม รัฐบาลจะต้องจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณที่เหมาะสมเพื่อดำเนินการดังกล่าว เช่น จะต้องดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไป เพื่อให้เกิดสิทธิตามความก้าวหน้าเป็นลำดับ (Progressive Rights)

สนธิสัญญาและอนุสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบัน ประเทศไทยเป็นภาคีสนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ ซึ่งมีผลผูกพันทางกฎหมายที่จะต้องปฏิบัติตามพันธกรณีของสนธิสัญญา จำนวนทั้งสิ้น ๗ ฉบับ ได้แก่

- ๑) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child: CRC) และพิธีสารต่อท้าย ๒ ฉบับ ได้แก่ พิธีสารเลือกรับว่าด้วยการค้าเด็ก การค้าประเวณี และสื่อลามกที่เกี่ยวกับเด็ก และพิธีสารเลือกรับว่าด้วยความเกี่ยวพันของเด็กในความขัดแย้งทางอาวุธ
- ๒) อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women : CEDAW) และพิธีสารเลือกรับอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ
- ๓) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Right : ICCPR)
- ๔) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Right : ICESCR)
- ๕) อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination : ICERD)
- ๖) อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment : CAT)
- ๗) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities)

นอกจากนี้ รัฐบาลไทยยังรับรองสนธิสัญญาระดับภูมิภาคที่มีผลผูกพันทางกฎหมาย และได้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน รวมถึงด้านสุขภาพที่ดี ทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณภาพ และสิ่งแวดล้อมที่ดี ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพิจารณาในกรณีนี้^๑

^๑ หมวดที่ ๑ ข้อที่ ๑ (๗) ของกฎบัตรอาเซียน ระบุว่า อาเซียนมีมุ่งประสงค์ที่จะเสริมสร้างประชาธิปไตย เพิ่มพูนธรรมาภิบาลและหลักนิติธรรม ตลอดจนส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน โดยคำนึงถึงสิทธิและหน้าที่ของรัฐสมาชิกอาเซียน และข้อที่ ๑ (๙) ระบุว่า อาเซียนมุ่งประสงค์ที่จะสนับสนุนความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

๒.๒ สถานะและบทบาท (Status and Roles) ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายภายในของไทย

๒.๒.๑ สถานะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับการรับรองสถานภาพและบทบาทในฐานะที่เป็น “สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่มีความเป็นอิสระ” ภายใต้หลักการปารีส (Principles Relating to the Status and Functioning of National Institutions for Protection and Promotion of Human Rights หรือที่รู้จักกันในนามว่า Paris Principles) ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานกำหนดหน้าที่และความเป็นอิสระของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ โดยยึดหลักการและพื้นฐานของตราสารสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ^๒ ทั้งนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของไทยได้รับการประเมินจาก International Coordinating Committee of National Institutions for the Promotion and Protection of Human Rights (ICC) ว่ามีสถานะ A หมายถึง มีความเป็นอิสระ สอดคล้องกับหลักการปารีสทุกประการ

๒.๒.๒ บทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สืบเนื่องจากการมี “สถานะ” ตามข้อ ๒.๒.๑ ทำให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมี “บทบาท” ที่สอดคล้องกับสถานะดังกล่าวในการปกป้อง คุ้มครอง ส่งเสริม และสนับสนุนสิทธิมนุษยชนในลักษณะและแง่มุมต่างๆ ซึ่งอาจแยกพิจารณาเป็น ๒ กรณี ดังต่อไปนี้

๒.๒.๒.๑ การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลทุกคนที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจรัฐ โดยมีได้จำกัดเฉพาะคนไทย

บทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล โดยมีได้จำกัดเฉพาะคนไทย ได้แก่ บทบัญญัติมาตรา ๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งบัญญัติไว้ในหมวด ๑ บททั่วไป โดยวางหลักการทั่วไปไว้ว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง” ซึ่งหมายความว่า ไม่ว่าบุคคลใดๆ ที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจรัฐไทยย่อมได้รับการรับรองและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคนที่พึงได้รับ โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ ตามบทบัญญัติแห่งมาตรานี้

^๒ หลักการปารีสได้รับการรับรองโดยมติของสมัชชาสหประชาชาติ ที่ ๔๘/๑๓๔ เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๙๓ ให้กำหนดแนวทางสำหรับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่แต่ละประเทศจะจัดตั้งขึ้น โดยต้องมีความเป็นอิสระทั้งในด้านงบประมาณ การบริหารจัดการ และการปฏิบัติหน้าที่ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๒.๒.๒ การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่เป็น คนไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แบ่งเนื้อหา
ออกเป็นหมวดต่าง ๆ โดยในหมวด ๓ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย
โดยเฉพาะซึ่งบทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามหมวด ๓ นี้ อาจแยกพิจารณา
ออกเป็น ๒ กรณี ดังนี้

๑) บทบาทในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

บทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการคุ้มครอง
ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่เป็นชนชาวไทย ได้แก่ บทบาทในการเฝ้าระวังและตรวจสอบ
“การใช้อำนาจขององค์กรของรัฐทุกองค์กร” ที่จะต้องคำนึงถึง “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ตาม
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีเนื้อหา
สอดคล้องกับ มาตรา ๒๕๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในประเด็น
ที่ให้อำนาจแก่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการ
ละเลยการกระทำของ “หน่วยงานใด” ที่มีลักษณะเป็นการละเมิด “สิทธิมนุษยชน” เช่น กรณีพบว่า
มีหน่วยงานของรัฐปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลใด เป็นต้น

นอกจากนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติยังมีบทบาท
ในการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐที่จะต้องบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามแนวนโยบาย
พื้นฐานแห่งรัฐ ตามหมวด ๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งเป็น
บทบัญญัติที่กำหนด “แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ” ที่มีเจตนารมณ์ให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไป
ตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ
(มาตรา ๗๘, ๘๓) ให้มีการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบสุขภาพที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพ
อันนำไปสู่สภาวะที่ยั่งยืนของประชาชน (มาตรา ๘๐ (๒)) ให้มีการกำหนดเป็นนโยบายให้รัฐบาล
ต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น และการบริหารจัดการน้ำและ
ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (มาตรา
๘๕) และการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง
(มาตรา ๘๗)

๒) บทบาทในการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิเสรีภาพตามหมวด ๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

บทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการคุ้มครอง
“สิทธิเสรีภาพ” ของบุคคลที่เป็นชนชาวไทย ได้แก่ บทบาทในการตรวจสอบว่า บรรดาสิทธิเสรีภาพใน
เรื่องต่างๆ ที่บัญญัติไว้ในหมวด ๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่มี
ลักษณะเป็นสิทธิมนุษยชนระดับประเทศด้วยนั้น ได้มีการกระทำการละเมิดสิทธิต่างๆ เหล่านี้หรือไม่

ซึ่งบทบาทในเรื่องนี้มีลักษณะสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามมาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และ มาตรา ๑๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

นอกจากนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติยังมีบทบาทในการส่งเสริม “สิทธิเสรีภาพ” ของบุคคลที่เป็นคนไทยอีกด้วย ซึ่งได้แก่ บทบาทในการตรวจสอบว่า บรรดาสิทธิเสรีภาพในเรื่องต่างๆ ที่บัญญัติไว้ในหมวด ๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่มีลักษณะเป็นสิทธิมนุษยชนระดับประเทศด้วยนั้น ได้มีการเคารพและการปฏิบัติตามหรือไม่ ซึ่งบทบาทในเรื่องนี้มีลักษณะสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามมาตรา ๑๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

สำหรับ “สิทธิเสรีภาพของบุคคลที่เป็นคนไทย” ตามหมวด ๓ นั้นมีเนื้อหาครอบคลุมสิทธิประเภทต่างๆ อย่างกว้างขวาง สำหรับกรณีการร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงนั้น สิทธิที่อาจได้รับผลกระทบ ได้แก่ สิทธิได้รับหลักประกันความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการทำงาน (มาตรา ๔๔) สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐ โดยเฉพาะสิทธิเด็กและเยาวชนที่มีสิทธิในการอยู่รอดและได้รับการพัฒนาตามศักยภาพในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม (มาตรา ๕๒) สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน (มาตรา ๕๖ – ๖๒) และการรับรองสิทธิชุมชน ชุมชนท้องถิ่น และชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ตลอดจนการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และได้รับประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ (มาตรา ๖๖ – ๖๗)

จะเห็นได้ว่า เหตุผลประการหนึ่งที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีสถานะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ก็เพื่อให้เป็นองค์กรที่มีบทบาทมากพอและสามารถเป็นช่องทางหนึ่งในหลายช่องทางในการให้หลักประกันการใช้สิทธิเสรีภาพของประชาชน รวมตลอดถึงเป็นช่องทางในการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิเสรีภาพดังกล่าวด้วย

๒.๓ สถานะและบทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเชิงกระบวนการ (Procedural Rights) และสิทธิเชิงเนื้อหา (Substantive Rights) เพื่อการเข้าถึงซึ่งสุขภาพที่ดี ทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณภาพ และสิ่งแวดล้อมที่ดี

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีบทบาทในการสนับสนุนและส่งเสริม “สิทธิประเภทต่างๆ” ที่นำไปสู่การเข้าถึงซึ่งสุขภาพที่ดี ทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณภาพ และสิ่งแวดล้อมที่ดี สิทธิประเภทต่างๆ ดังกล่าวได้รับการรับรองไว้ในกฎหมายทั้งภายในประเทศและที่เป็นตราสารระหว่างประเทศ (ทั้งในรูปสนธิสัญญา ปฏิญญา แนวปฏิบัติ หรือรูปแบบอื่น ๆ) ซึ่งกฎหมายและตราสารเหล่านี้ อาจจำแนกออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่ กฎหมายและตราสารที่สนับสนุน “สิทธิเชิงกระบวนการ” กับกฎหมายและตราสารที่สนับสนุน “สิทธิเชิงเนื้อหา” โดยกฎหมายและตราสารที่สนับสนุน “สิทธิเชิงกระบวนการ” นั้นมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากสนับสนุนให้ “สิทธิเชิงเนื้อหา” สามารถเกิดขึ้น

ได้จริงในทางปฏิบัติ ตัวอย่างเช่น สิทธิในสุขภาพ สิทธิในสิ่งแวดล้อม เป็นสิทธิเชิงเนื้อหา แต่การจะ
ได้มาซึ่งสิทธิดังกล่าว ต้องอาศัยสิทธิเชิงกระบวนการเข้าช่วยเหลือ เช่น สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร
สิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชน สิทธิในการเข้าถึงความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

เมื่อพิจารณาข้อร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก คณะกรรมการสิทธิ
มนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาถึงอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และสิทธิต่างๆ ทั้งสิทธิเชิงกระบวนการ
และสิทธิเชิงเนื้อหา และเห็นว่า สาระสำคัญของสิทธิที่ได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ พันธกรณี
ระหว่างประเทศ หรือที่ปรากฏในตราสารด้านสิทธิมนุษยชนอื่นๆ ที่ควรนำมาพิจารณาในกรณีนี้ ได้แก่
สิทธิในการเข้าถึงสุขภาพที่ดี ทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณภาพ และสิ่งแวดล้อมที่ดี

**๒.๓.๑ บทบาทในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเชิงกระบวนการประเภทต่างๆ เพื่อการ
เข้าถึงซึ่งสุขภาพที่ดี ทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณภาพ และสิ่งแวดล้อมที่ดี**

**๒.๓.๑.๑ บทบาทในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร
(Right to Information)**

บทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการส่งเสริมและ
คุ้มครอง “สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร” ได้แก่ บทบาทในการตรวจสอบว่า บทบัญญัติในหมวด
๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๑๐ สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน (มาตรา ๕๖ -
มาตรา ๖๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่มีลักษณะเป็นสิทธิมนุษยชน
ระดับประเทศด้วยนั้น ได้มีการกระทำการละเมิดสิทธิดังกล่าวหรือไม่ “สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการ
ร้องเรียน” สามารถแยกพิจารณาออกเป็นกรณีต่างๆ ดังต่อไปนี้

**๑) สิทธิรับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครอง
ของราชการ**

มาตรา ๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
๒๕๕๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครอง
ของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลหรือ
ข่าวสารนั้น จะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับ
ความคุ้มครองของบุคคลอื่น หรือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

**๒) สิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลของราชการเกี่ยวกับ
โครงการหรือกิจกรรมบางประเภท**

มาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ
หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือ
กิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสีย

สำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว”

๓) สิทธิในการเสนอเรื่องราวร้องทุกข์และรับแจ้งผลการพิจารณา

มาตรา ๕๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ และได้รับแจ้งผลการพิจารณาภายในเวลาอันรวดเร็ว”

๒.๓.๑.๒ บทบาทในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชน
(Right to Public Participation)

บทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการส่งเสริมและคุ้มครอง “สิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชน” ได้แก่ บทบาทในการตรวจสอบว่า บทบัญญัติบางมาตรา ในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ในส่วนที่ ๑๐ สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน (มาตรา ๕๗ วรรคสอง และมาตรา ๕๘) และในส่วนที่ ๑๒ สิทธิชุมชน (มาตรา ๖๖ – มาตรา ๖๗) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่มีลักษณะเป็นสิทธิมนุษยชนระดับประเทศด้วยนั้น ได้มีการกระทำการละเมิดสิทธิดังกล่าวหรือไม่ “สิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชน” สามารถแยกพิจารณาออกเป็นกรณีต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑) สิทธิในกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างทั่วถึง ก่อนการวางแผนพัฒนา การเวนคืน การวางผังเมือง การกำหนดการใช้ที่ดิน และการออกกฎ

มาตรา ๕๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า “การวางแผนพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ การวางผังเมือง การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ในที่ดิน และการออกกฎที่อาจมีผลกระทบต่อส่วนได้เสียสำคัญของประชาชน ให้รัฐจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างทั่วถึงก่อนดำเนินการ”

๒) สิทธิในการมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครอง

มาตรา ๕๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครอง อันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน”

๓) สิทธิของชุมชน ชุมชนท้องถิ่น และชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ในการมีส่วนร่วมในการจัดการบำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ

มาตรา ๖๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพ อย่างสมดุลและยั่งยืน”

- ๔) สิทธิของบุคคลในการมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษาและได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

มาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับ ความคุ้มครองตามความเหมาะสม”

- ๕) สิทธิในกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อประกอบการพิจารณาการศึกษาและประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม และผลกระทบทางสุขภาพ โดยมีองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ เป็นผู้ให้ความเห็นประกอบก่อนดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง

มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า “การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว”

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีบทบาทในการตรวจสอบว่า กลไกและมาตรการต่าง ๆ ที่รัฐบาลกำหนดขึ้นเพื่อให้มีการดำเนินการกระบวนการพิจารณาเป็นไปโดยครบถ้วนตามเจตนารมณ์ของบทบัญญัติมาตรานี้ หรือไม่ เพียงใด โดยเฉพาะแนวทางการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียในกระบวนการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ตั้งแต่ขั้นตอนการกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ขั้นตอนการประเมินและจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และในการทบทวนร่างรายงานดังกล่าว

มีข้อสังเกตว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้นำกระบวนการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ (Health Impact Assessment : HIA)^๓ ไปใช้เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งเพื่อประกอบการอนุมัติอนุญาตโครงการที่เข้าข่าย มาตรา ๖๗ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติ

^๓ การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ (Health Impact Assessment : / HIAa) หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของสังคมในการวิเคราะห์และคาดการณ์ผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบต่อสุขภาพของประชาชนที่อาจเกิดขึ้นจากนโยบาย โครงการหรือกิจกรรม อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง หากดำเนินการในช่วงเวลาและพื้นที่เดียวกัน โดยมีการประยุกต์ใช้เครื่องมือที่หลากหลายและมีกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม เพื่อสนับสนุนให้เกิดการตัดสินใจที่จะเป็นผลดีต่อสุขภาพของประชาชนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว (ที่มา : ข้อ ๑ หมวด ๑ ประกาศคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพที่เกิดจากนโยบายสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๒)

เอกสารท้ายประกาศของประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการที่ต้องจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและหลักเกณฑ์วิธีการระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๒) และประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ (๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๒) ต่างกำหนดให้โครงการหรือกิจการที่ต้องจัดทำรายงาน EIA ตามประกาศ ต้องดำเนินการตามแนวทางการประเมินผลกระทบทางสุขภาพในรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ได้ระบุว่า การประเมินผลกระทบทางสุขภาพสามารถบูรณาการไว้ในการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในขั้นตอนต่าง ๆ ได้แก่ การกลั่นกรองโครงการ การกำหนดขอบเขตการศึกษา การประเมินผลกระทบ การพิจารณารายงานและการตัดสินใจ การติดตามตรวจสอบและประเมินผล และการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านสุขภาพ ควรต้องจัดทำโดยผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ รวมทั้งให้ความสำคัญในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย (ที่มา : “แนวทางการประเมินผลกระทบทางสุขภาพในรายงานการวิเคราะห์ผล

ว่า “การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน...” โดยดำเนินการควบคู่ไปกับการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment : EIA)^๔

กระทบสิ่งแวดล้อม” สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ธันวาคม ๒๕๕๒) และเนื่องจากการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ เป็นส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การจัดทำรายงานจึงผ่านการพิจารณา ตรวจสอบ หรือเห็นชอบตามขั้นตอนของการจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

^๔ การวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment : EIA) เป็นการศึกษาเพื่อคาดการณ์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งในทางบวกและทางลบจากการพัฒนาโครงการหรือกิจการที่สำคัญเพื่อกำหนดมาตรการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และใช้ในการประกอบการตัดสินใจพัฒนาโครงการหรือกิจการ ผลการศึกษาจัดทำเป็นเอกสารเรียกว่า รายงานวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (ที่มา : “ระบบการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย” สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมษายน ๒๕๕๓ หน้า ๗)

มาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดในวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อเสนอขอความเห็นชอบตามมาตรา ๔๗ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙ ขณะเดียวกัน มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง ได้กำหนดว่า ในกรณีที่โครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา ๔๖ เป็นโครงการหรือกิจการซึ่งจะต้องได้รับอนุญาตจากทางราชการตามกฎหมาย ก่อนเริ่มการก่อสร้างหรือดำเนินการให้บุคคลผู้ขออนุญาต เสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่อเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายนั้น และต่อสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) และในวรรคสอง ได้กำหนดว่า ให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจอนุญาตตามกฎหมายรอการส่งอนุญาตสำหรับโครงการหรือกิจการตามวรรคหนึ่งไว้ก่อน จนกว่าจะทราบผลการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา ๔๙ จาก สผ. และในมาตรา ๔๘ วรรคสาม กำหนดให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ตรวจสอบรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเอกสารที่เกี่ยวข้องที่เสนอมา หากเห็นว่ารายงานที่เสนอมาไม่ถูกต้องหรือเอกสารไม่ครบถ้วน ต้องแจ้งให้บุคคลผู้ขออนุญาตทราบใน ๑๕ วัน แต่หาก สผ. พิจารณาเห็นว่า รายงานถูกต้องครบถ้วนหรือแก้ไขแล้ว (วรรคสี่) ให้ สผ. พิจารณาเสนอความเห็นเบื้องต้นเกี่ยวกับรายงานฯ ให้เสร็จใน ๓๐ วัน และนำเสนอต่อคณะกรรมการผู้ชำนาญการ (คชก.)

มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง กำหนดให้ คชก. พิจารณารายงานภายใน ๔๕ วัน และถ้าพิจารณาไม่เสร็จตามกำหนดให้ถือว่า คชก. เห็นชอบแล้ว ขณะที่วรรคสองกำหนดว่า ในกรณีที่ คชก. เห็นชอบหรือถือว่าเห็นชอบแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายส่งอนุญาตแก่บุคคลผู้ขออนุญาตได้

นอกจากนี้ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ บัญญัติว่า “บุคคลหรือคณะบุคคลมีสิทธิร้องขอให้มีการประเมินและมีสิทธิร่วมในกระบวนการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพจากนโยบายสาธารณะ” และวรรคสองบัญญัติว่า “บุคคลหรือคณะบุคคลมีสิทธิได้รับรู้ข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพของตนหรือของชุมชนและแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว” บทบัญญัติในมาตรา ๑๑ เป็นการรับรองสิทธิใน “กระบวนการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ (Health Impact Assessment : HIA)” ในฐานะที่เป็น “สิทธิเชิงกระบวนการ” แบบหนึ่งซึ่งประกอบไปด้วยสิทธิเชิงกระบวนการสามประเภทย่อย ๆ คือ สิทธิในข้อมูลข่าวสาร สิทธิในการแสดงความคิดเห็น และสิทธิในการมีส่วนร่วม

๒.๓.๑.๓ บทบาทในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในการเข้าถึงความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อม (Right to Access to Environmental Justice)

บทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการส่งเสริมและคุ้มครอง “สิทธิในการเข้าถึงความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อม” ได้แก่ บทบาทในการตรวจสอบว่า บทบัญญัติบางมาตรา ในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ในส่วนที่ ๔ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม (มาตรา ๔๐) ในส่วนที่ ๑๐ สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน (มาตรา ๖๐) และใน ส่วนที่ ๑๒ สิทธิชุมชน (มาตรา ๖๗ วรรคสาม) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่มีลักษณะเป็นสิทธิมนุษยชนระดับประเทศด้วยนั้น ได้มีการกระทำการละเมิดสิทธิดังกล่าวหรือไม่ “สิทธิในการเข้าถึงความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อม” สามารถแยกพิจารณาออกเป็นกรณีต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑) สิทธิของบุคคลในกระบวนการยุติธรรม

มาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้

(๑) สิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง

(๒) สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ การได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่หนึ่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย คำพิพากษา หรือคำสั่ง

(๓) บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม

(๔)

(๕)

(๖)

(๗)

(๘)

๒) สิทธิของบุคคลในการฟ้องหน่วยราชการให้รับผิดชอบในการกระทำหรือละเว้นการกระทำของข้าราชการ

มาตรา ๖๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล ให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานนั้น”

๓) สิทธิของชุมชนในการฟ้องหน่วยราชการให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัติเรื่องสิทธิชุมชน

มาตรา ๖๗ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า “สิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้ ย่อมได้รับความคุ้มครอง”

๒.๓.๒ บทบาทในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเชิงเนื้อหาประเภทต่างๆ เพื่อการเข้าถึงซึ่งสุขภาพที่ดี ทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณภาพ และสิ่งแวดล้อมที่ดี ตามกฎหมายภายใน และตราสารระหว่างประเทศอื่นๆ ที่รัฐต้องปฏิบัติตาม (Hard Law) และรัฐควรดำเนินการ (Soft Law)

นอกจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะมีบทบาทในการสนับสนุนและส่งเสริม “สิทธิเชิงกระบวนการ” แล้ว ยังมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริม “สิทธิเชิงเนื้อหา” ตามที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายและตราสารระหว่างประเทศต่างๆ ที่สนับสนุน “สิทธิเชิงเนื้อหา” ประเภทต่างๆ ดังต่อไปนี้

๒.๓.๒.๑ บทบาทในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในสุขภาพ (Right to Health)

“สิทธิในสุขภาพที่ดี” หมายถึง สิทธิของบุคคลในการดำรงชีพโดยมีสุขภาพที่ดี สมดุล และเป็นองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ปัญญา และสังคม ซึ่งมีได้เป็นเพียงสภาวะปราศจากโรคเท่านั้น แต่ยังรวมถึง ความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพกับปัจจัยกำหนดสุขภาพที่เกี่ยวข้องด้วย บทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการสนับสนุนและส่งเสริมสิทธิในสุขภาพที่ดี จึงมีมิติที่กว้างขวางครอบคลุมนัยดังกล่าว ทั้งในระดับประเทศและระดับระหว่างประเทศ ดังนี้

๑) ตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐

พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๐ เป็นกฎหมายที่ให้นิยามคำว่า “สุขภาพ” ไว้ในมาตรา ๓ ว่าหมายถึง “ภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญา และทางสังคม เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล” โดยบทบัญญัติในหมวด ๑ สิทธิและหน้าที่ด้านสุขภาพ มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้ว่า “บุคคลมีสิทธิในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ” และวรรคสอง บัญญัติไว้ว่า “บุคคลมีหน้าที่ร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการให้เกิดสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อม ตามวรรคหนึ่ง” บทบัญญัติในมาตรา ๕ วรรคหนึ่งเป็นการรับรองสิทธิในสุขภาพในฐานะที่เป็น “สิทธิเชิงเนื้อหา”

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในมาตรา ๓ และมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง ประกอบกับบทบัญญัติในมาตรา ๑๑ ของพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติฯ ทำให้เห็นถึงความมีอยู่ของสามเรื่องหลัก คือ ประการแรก “สิทธิในสุขภาพ” ตามกฎหมายไทยที่มีนัยทั้งกว้างและลึกอย่างมีองค์รวม ประการที่สอง ความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิเชิงเนื้อหาหรือสิทธิในสุขภาพกับสิทธิเชิงกระบวนการ ซึ่งอยู่ในรูปแบบของสิทธิในข้อมูลข่าวสาร สิทธิในการแสดงความคิดเห็น และสิทธิในการมีส่วนร่วม ประการที่สาม ความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิในสุขภาพกับสิ่งแวดล้อม ในลักษณะของการเป็นเงื่อนไข กล่าวคือ เงื่อนไขของการมีสุขภาพดี คือ การอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี

๒) ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ เป็นตราสารด้านสิทธิมนุษยชนฉบับแรกที่กำหนดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นที่ยอมรับทั่วไป ปัจจุบันนักกฎหมายระหว่างประเทศส่วนหนึ่งเห็นว่า ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติมีสถานะเป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศแล้ว ในปฏิญญาข้อ ๒๕ (๑) มีบทบัญญัติที่ประกันว่า “ทุกคนมีสิทธิในการมีมาตรฐานการดำรงชีวิตที่เพียงพอที่จะมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี สำหรับตนเอง ครอบครัว รวมถึงอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย การดูแลสุขภาพทางการแพทย์ และบริการสังคม (Right to A Standard of Living Adequate for Health and Well-being)”

๓) ตามตราสารระหว่างประเทศที่รัฐต้องดำเนินการ (Hard Law)

: กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ข้อ ๑๒ (๑) ระบุว่า รัฐภาคีจะต้องรับรองสิทธิของทุกคนที่จะมีสุขภาพกายและจิตให้มีมาตรฐานสูงสุดเท่าที่จะกระทำได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รัฐภาคีจะต้องดำเนินการต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการปรับปรุงสุขภาพลักษณะด้านสิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรมในทุกด้าน และรัฐภาคีจะต้องประกันเสรีภาพที่บุคคลจะสามารถควบคุม ดูแลสุขภาพของตนเองได้โดยไม่ถูกแทรกแซง ตลอดจนการที่ประชาชนพึงจะได้รับระบบการคุ้มครองสุขภาพ เพื่อให้มีสุขภาพที่ดีที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้

นอกจากนี้ รัฐภาคียังมีพันธกรณีที่จะต้องดำเนินการ (Obligations of Conduct) และพันธกรณีที่จะต้องทำให้เกิดผล (Obligations of Result) อีกด้วย กล่าวคือ นอกจากรัฐจะไม่สามารถเพิกเฉย ละเลย หรือไม่ดำเนินการใดๆ ที่เหมาะสมภายในภาวะวิสัยที่จะกระทำได้แล้ว รัฐยังมีพันธกรณีที่ล้ำค่ากว่านั้น คือ การประกันให้เกิดสิทธิดังกล่าว และต้องดำเนินการภายในระยะเวลาอย่างสมเหตุสมผล และโดยไม่ล่าช้า

คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญประจำกติการะหว่างประเทศฯ ของสหประชาชาติได้ให้ความเห็นว่า แมื่กติการะหว่างประเทศฯ ข้อ ๑๒ จะมีได้ระบุจำกัดความของคำว่า “สุขภาพ” ก็ตาม แต่อารัมภบทของธรรมนูญแห่งองค์การอนามัยโลกได้ให้แนวคิดของสุขภาพที่ควรนำมาประกอบการพิจารณาว่า หมายถึง “สุขภาพทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ที่มีได้เป็นเพียงแต่การปราศจากโรคหรือสภาวะแข็งแรงเท่านั้น” แต่สุขภาพยังมีความสัมพันธ์กับสิ่งที่เรียกว่า “ปัจจัยกำหนดสุขภาพ (Determinants of Health) ที่เกี่ยวข้องกับมิติด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีสุขภาพที่ดี” เช่น การเข้าถึงน้ำที่สะอาด และน้ำดื่มได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม การมีสภาพแวดล้อมที่ดี (Healthy Environment) การเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพ และที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสุขภาพ ทั้งในระดับชุมชน ระดับชาติ และระดับระหว่างประเทศ

๔) ตามข้อมติของสมัชชาสหประชาชาติ

สมัชชาสหประชาชาติได้รับรองข้อมติ ที่ ๔๕/๙๔ ว่า “บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะดำรงชีวิตในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี” ทั้งยังได้รับรองข้อมติ ที่ ๕๔/๑๗๕ ยืนยันว่า “สิทธิในอาหารและน้ำสะอาดเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน” และการส่งเสริมสิทธิดังกล่าวถือเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องดำเนินการในเชิงจริยธรรมทั้งรัฐบาลและประชาคมระหว่างประเทศ โดยนัยดังกล่าว รัฐจึงมีพันธกรณีอย่างต่อเนื่องที่จะต้องดำเนินการที่จะให้ “สิทธิในสุขภาพ” ของบุคคลได้เกิดขึ้นเป็นจริง และไม่อยู่ในสภาวะถูกคุกคาม เช่น การป้องกันการกระทำที่ก่อให้เกิดมลพิษหรือมลภาวะที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ แหล่งอาหาร แหล่งน้ำ แหล่งที่อยู่อาศัย หรือป้องกันมิให้มีการปิดบังข้อมูลข่าวสารที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน เป็นต้น

๕) ตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนอื่นที่ประเทศไทยเป็นภาคี

นอกจากปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และข้อมติของสมัชชาสหประชาชาติแล้ว สิทธิในสุขภาพและสิทธิอื่นๆ ที่เชื่อมโยงกับสิทธิในสุขภาพยังระบุไว้ในอนุสัญญาอื่นๆ ที่ประเทศไทยเป็นภาคีอีกด้วย เช่น กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๖ (๑) ซึ่งกล่าวถึง “สิทธิในการมีชีวิต” หรืออนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ข้อ ๒๔ ซึ่งประกันว่าเด็กมีสิทธิที่จะได้รับมาตรฐานสาธารณสุขที่สูงที่สุดเท่าที่รัฐภาคีจะทำได้ และจะดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่อประกันสิทธิดังกล่าว และคำนึงถึงอันตรายและความเสี่ยงจากมลภาวะแวดล้อม เป็นต้น

๒.๓.๒.๒ บทบาทในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีคุณภาพ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีบทบาทในการส่งเสริมและคุ้มครอง “สิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณภาพ” ซึ่งหมายถึง สิทธิของบุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ในการเข้าถึง การมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่คงสภาพตามธรรมชาติของป่าไม้ ดิน น้ำ และอากาศ อย่างสมดุลและยั่งยืน สามารถใช้เป็นปัจจัยในการดำรงชีพตามธรรมชาติของชุมชน ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง เลื่อมโทรมหรือหมดสิ้นไป กล่าวคือ

๑) ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๖๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี.... และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน” ซึ่งเป็นการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานในทรัพยากรธรรมชาติของบุคคลที่รวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น และชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ที่อาศัยความสมดุลยั่งยืนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีพ โดยถือว่าทรัพยากรธรรมชาติเป็นทรัพย์สินส่วนรวมของชุมชน ซึ่งชุมชนย่อมมีความชอบธรรมที่จะมีส่วนร่วมกับการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งในแง่ของการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ ในการดำรงชีพ และการจัดการ การบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้มีความสมดุลและยั่งยืนในการดำรงชีพ ตามภูมิปัญญา วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมในการรักษาฐานทรัพยากรของชุมชนท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อความปลอดภัยในการดำรงชีพและคุณภาพชีวิตของตน มิให้ทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นฐานแห่งการดำรงชีพ เสื่อมเสียคุณภาพที่มีมาแต่เดิมกลายเป็นสิ่งหายาก เสื่อมประโยชน์ที่พึงได้จากการใช้ จนถึงขั้นเกิดกลายเป็นอันตรายแก่ชีวิตและสุขภาพอนามัยของบุคคลหรืออาจเป็นอันตรายต่อความมั่นคงทางคุณภาพหรือต่อความสมดุลยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาสังคมและเป็นผลเสียแก่ประเทศชาติในระยะยาว

๒) ตามตราสารระหว่างประเทศที่รัฐควรดำเนินการ (Soft Law) :

ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของประชาชนชาติท้องถิ่นดั้งเดิม ค.ศ. ๒๐๐๗

ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของประชาชนชาติท้องถิ่นดั้งเดิม ได้กล่าวถึง

สิทธิของประชาชนชาติหรือชนพื้นเมืองดั้งเดิมที่จะอนุรักษ์และปกป้องสิ่งแวดล้อม โดยรัฐต้องยอมรับถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่จะเคารพและส่งเสริมสิทธิที่มีมาแต่กำเนิดของประชาชนชาติท้องถิ่นดั้งเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิในที่ดิน ดินแดน และทรัพยากร นอกจากนี้ ข้อ ๒๙ กำหนดว่า “๑) ประชาชนชาติท้องถิ่นดั้งเดิมมีสิทธิในการอนุรักษ์และคุ้มครองสภาพแวดล้อมและปริมาณการผลิตของที่ดิน หรือดินแดน และทรัพยากรของตน รัฐจะต้องจัดตั้งและดำเนินโครงการช่วยเหลือประชาชนชาติท้องถิ่นดั้งเดิม

ในการอนุรักษ์และคุ้มครองดังกล่าว โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ ๒) รัฐจะต้องดำเนินมาตรการที่มีประสิทธิผลเพื่อประกันว่าจะไม่มีการเก็บหรือทิ้งวัตถุที่เป็นอันตรายในที่ดินหรือดินแดนของชาติท้องถิ่นดั้งเดิมโดยปราศจากความยินยอมที่เป็นอิสระ ล่วงหน้า และโดยได้รับข้อมูล”

๒.๓.๒.๓ บทบาทในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี (Right to Healthy Environment)

ในปัจจุบัน ได้มีการพัฒนาแนวคิดและหลักการเรื่องสิทธิมนุษยชนที่ก้าวหน้าขึ้นกว่าแต่ก่อน ทำให้สิทธิมนุษยชนมีความหลากหลายและสลับซับซ้อนมากขึ้น สิทธิมนุษยชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับประเด็นใหม่ๆ ที่ปรากฏขึ้นในสังคมอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ก่อให้เกิดสิทธิมนุษยชนประเภทใหม่ๆ เช่น สิทธิในการพัฒนา และสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี

“สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี” หมายถึง สิทธิที่สามารถดำรงชีพอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีมีคุณภาพและปลอดภัยต่อสุขภาพและชีวิต ซึ่งเป็นสิทธิเชิงเนื้อหาประเภทหนึ่ง สิทธิในสิ่งแวดล้อม ยังรวมถึงสิทธิที่จะปกป้องสิ่งแวดล้อมเพื่อประโยชน์สำหรับประชาชนในรุ่นปัจจุบันและประชาชนรุ่นลูกหลานในอนาคตด้วย

บทบาทของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการสนับสนุนและส่งเสริมสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี อาจแยกพิจารณาเป็น ๔ กรณีดังต่อไปนี้

๑) ตามตราสารระหว่างประเทศที่รัฐต้องดำเนินการ (Hard Law) : อนุสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนสิ่งแวดล้อมระดับภูมิภาค

ในปัจจุบัน ยังไม่มีกฎหมายระหว่างประเทศในรูปของเอกสารที่เป็นอนุสัญญาหรือสนธิสัญญาซึ่งมีผลผูกพันทางกฎหมาย (Binding Legal Documents) ด้านสิทธิมนุษยชนเพื่อรองรับสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีในระดับระหว่างประเทศ คงมีแต่อนุสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนระดับภูมิภาคของภูมิภาคต่างๆ หลายฉบับที่วางมาตรฐานเกี่ยวกับสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีไว้ทั้งในรูปของสิทธิเชิงเนื้อหาและสิทธิเชิงกระบวนการ เช่น

- ๑.๑) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรป (European Convention on Human Rights)
- ๑.๒) กฎบัตรแอฟริกาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและสิทธิประชาชน (African Charter on Human and Peoples)
- ๑.๓) อนุสัญญาพิธีสารซานซัลวาดอร์ (San Salvador) ต่อทำอนุสัญญาสิทธิมนุษยชนแห่งรัฐในอเมริกา (American Convention on Human Rights)
- ๑.๔) อนุสัญญาว่าด้วยการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมของประชาชน และการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมในเรื่องสิ่งแวดล้อม (Convention on Access to Information, Public Participation in Decision – Making and Access to Justice in Environmental Matters) หรือเป็นที่รู้จัก

ในนาม The Aarhus Convention โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยเศรษฐกิจยุโรป (United Nations Economic Commission for Europe)

แม้ว่าจะยังไม่มีกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนรองรับสิทธิใน สิ่งแวดล้อมที่ดีในรูปแบบของอนุสัญญา หรือสนธิสัญญา ซึ่งมีผลผูกพันทางกฎหมายซึ่งอาจเรียกว่า ยังไม่มี “Hard Law” ก็ตาม แต่ความเคลื่อนไหวในเวทีระดับโลกได้มีการพัฒนาแนวคิดและหลักการ ในเรื่องดังกล่าวในอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งเรียกว่า “Soft Law” กล่าวคือ สหประชาชาติซึ่งประกอบด้วย ประเทศสมาชิกต่าง ๆ ได้รับรองสิทธิดังกล่าวไว้ในเอกสารรูปแบบอื่นที่ไม่ได้ก่อให้เกิดข้อผูกพันทาง กฎหมาย เช่น ปฏิญญา (Declaration) แผนปฏิบัติการและมาตรฐานต่าง ๆ ซึ่งประเทศไทยในฐานะ สมาชิกของสหประชาชาติที่ได้รับรองเอกสารเหล่านั้น แม้จะไม่มีข้อผูกพันทางกฎหมาย (Legal Binding) แต่ยังคงมีความผูกพันทางการเมือง (Political Commitment) ที่จะต้องดำเนินการ ให้สอดคล้อง และ/หรือนำสาระสำคัญของเอกสารดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ เพื่อการส่งเสริมและ ค้ำจุนสิทธิมนุษยชนในเรื่องสิ่งแวดล้อมในระดับประเทศ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับเหตุผลในข้อที่ว่า อานาจหน้าที่ของ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทั้งตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และตามที่ได้รับ การรับรองไว้ในหลักการปารีส (Paris Principles) ในสถานะที่เป็นสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่ง ชาติที่มีความเป็นอิสระ ทำให้พิจารณาได้ว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติควรมีบทบาทใน การนำอนุสัญญาของภูมิภาคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมาตรฐาน สากลและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องของสหประชาชาติที่มีอยู่ในรูปของ “ปฏิญญาสากล” มาใช้ประกอบ ในการพิจารณาเพิ่มเติมจากพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็น ภาคีด้วย

**๒) ตามตราสารระหว่างประเทศที่รัฐควรดำเนินการ (Soft Law) :
ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิในการพัฒนา (Declaration on the Right
to Development)**

“สิทธิในการพัฒนา” หมายถึง สิทธิมนุษยชนที่ไม่อาจเพิกถอนได้ จากมนุษย์ที่บุคคลและประชาชาติมีสิทธิในการมีส่วนร่วม เกื้อกูล และได้รับประโยชน์จากการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง ที่สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานได้รับการ ประกันอย่างเต็มที่ สิทธิดังกล่าวให้ความสำคัญกับเรื่องความเป็นธรรม สิทธิร่วมกันของกลุ่มบุคคล (Collective Right) ที่จะได้รับประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรมเท่าเทียมกัน จึงเป็นสิทธิที่ทำ หน้าที่เชื่อมโยงบรรดาสิทธิมนุษยชนในด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกัน รวมถึงสิทธิในสิ่งแวดล้อมด้วย เนื่อง จาก การมีสิ่งแวดล้อมที่ดีย่อมเอื้อต่อการทำให้สิทธิในการพัฒนาได้เกิดเป็นจริงขึ้นมาและอย่างเป็นธรรม

“สิทธิในการพัฒนา” ได้รับการรับรองในปฏิญญาว่าด้วยสิทธิในการพัฒนา ตามข้อมติของสมัชชาสหประชาชาติที่ ๔๑/๑๒๘ ในปี ค.ศ. ๑๙๘๖ ซึ่งกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ในเบื้องต้นที่จะสร้างสภาพการณ์ทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ ตลอดจนมาตรการต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อให้สิทธิในการพัฒนาได้เกิดขึ้นตามความเป็นจริง และประกันโอกาสที่เท่าเทียมกันของทุกคนที่จะเข้าถึงทรัพยากรขั้นพื้นฐานในด้านการศึกษา การบริการสุขภาพ อาหาร ที่อยู่อาศัย การจ้างงาน และการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม ในขณะที่คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนได้รับรองข้อมติที่ ๒๐๐๕/๖๐ ว่าสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)

นอกจากนี้ “สิทธิในการพัฒนา” ยังได้รับการรับรองในกฎบัตรแอฟริกาว่าด้วยสิทธิของมนุษย์และประชาชาติ และกฎบัตรสิทธิมนุษยชนแห่งรัฐอาหรับ และได้รับการกล่าวถึงในเอกสารระหว่างประเทศต่าง ๆ เช่น ปฏิญญาริโอว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ค.ศ. ๑๙๙๒ ปฏิญญาและแผนปฏิบัติการเวียนนา ค.ศ. ๑๙๙๓ ปฏิญญาสหประชาชาติ เป็นต้น

๓) ตามตราสารระหว่างประเทศที่รัฐควรดำเนินการ (Soft Law) :
ปฏิญญาสากลที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

แม้ว่าสนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติจะยังมิได้มีการระบุเรื่องสิทธิในสิ่งแวดล้อมไว้โดยตรงก็ตาม แต่การนำเรื่องสิ่งแวดล้อมมาพิจารณาในมิติด้านสิทธิมนุษยชนได้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมมาโดยตลอด จากการที่สหประชาชาติได้รับรองข้อมติและปฏิญญาสากลต่าง ๆ หลายฉบับ ซึ่งเป็นผลของการประชุมระดับโลกที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา โดยรัฐบาลไทยได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมการประชุมและร่วมรับรองเอกสารเหล่านั้น ดังจะเห็นได้จากปฏิญญาสากลดังต่อไปนี้

๓.๑) ปฏิญญาสต็อกโฮล์ม ค.ศ. ๑๙๗๒

ปฏิญญาสต็อกโฮล์มระบุว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิขั้นพื้นฐานที่จะมีเสรีภาพ ความเสมอภาค และสภาพการดำเนินชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพ ที่จะทำใหบุคคลมีชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและความเป็นอยู่ที่ดี และบุคคลย่อมมีความรับผิดชอบที่จะคุ้มครองและปรับปรุงสิ่งแวดล้อมเพื่อมนุษย์ในปัจจุบันและในอนาคต” ซึ่งสิทธิดังกล่าวเชื่อมโยงกับสิทธิขั้นพื้นฐานต่าง ๆ อย่างหลากหลายตามที่ปรากฏอยู่ในสนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ เช่น สิทธิในการมีชีวิตและอยู่รอดอย่างมีคุณค่าและสมศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิในมาตรฐานการดำรงชีวิตที่เพียงพอต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี สิทธิในสุขภาพ สิทธิในน้ำ อาหาร ที่อยู่อาศัย ตลอดจนทรัพย์สิน สิทธิในการได้รับข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วมในกิจการของรัฐ สิทธิในการทำงานในสภาพแวดล้อมที่ดีและปลอดภัย สิทธิของเด็กและเยาวชนที่จะมีสุขภาพที่ดี เป็นต้น ในการจะได้มาซึ่ง “สิทธิในมาตรฐานการดำรงชีวิตที่เพียงพอต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี” นั้น ผู้เสนอรายงานพิเศษของสหประชาชาติ

ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อม ขยายความว่า จำเป็นต้องมีสภาพแวดล้อมที่ดี (Healthy Environment) ด้วย

๓.๒) ปฏิญญาวิโอว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ค.ศ. ๑๙๗๒

ปฏิญญาวิโอเป็นปฏิญญาที่ให้ความสำคัญของความสัมพันธ์หรือความเชื่อมโยงระหว่างสิทธิมนุษยชนกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติที่เป็นสิทธิเชิงกระบวนการโดยกล่าวถึงสิทธิของมนุษย์ที่จะมีชีวิตในสภาพแวดล้อมที่ดี สอดคล้องกับธรรมชาติ และหน้าที่ของรัฐที่จะต้องจัดหาน้ำดื่มที่สะอาด สุขอนามัยขั้นพื้นฐาน การป้องกันและลดเหตุที่จะเผชิญกับสารพิษหรือสารเคมีที่เป็นอันตราย หรือการป้องกันและลดเหตุที่จะทำให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมลง อันจะมีผลกระทบต่อสุขภาพ

๓.๓) ปฏิญญาโจอันเนสเบอร์กว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๐๒

ปฏิญญาโจอันเนสเบอร์กกล่าวถึงความรับผิดชอบร่วมกันที่จะร่วมกันสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งมีเสาหลักที่มีความเชื่อมโยงและสร้างความเข้มแข็งระหว่างกัน ได้แก่ การพัฒนาอย่างยั่งยืน การพัฒนาทางเศรษฐกิจ การพัฒนาทางสังคม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

อนึ่ง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่า การพิจารณาเรื่องสิทธิในการพัฒนานั้น มีสิทธิที่สำคัญซึ่งจำเป็นต้องคำนึงถึงด้วย คือ สิทธิในการกำหนดเจตจำนงซึ่งสิทธิดังกล่าวได้รับการรับรองทั้งจากกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ที่ประเทศไทยเป็นภาคี โดยข้อ ๑ ของกติการะหว่างประเทศทั้งสองฉบับต่างกำหนดว่า ประชาชนทั้งปวงมีสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง ซึ่งมีได้กำหนดเฉพาะสถานะทางการเมืองเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการดำเนินการอย่างเสรีในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของตน ซึ่งสิทธิดังกล่าวที่ปรากฏในปัจจุบันจะเป็นสิทธิของกลุ่มบุคคล ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนในประเทศที่จะสามารถใช้ประโยชน์อย่างเสรีจากทรัพยากรและความมั่งคั่งจากธรรมชาติ โดยไม่ถูกแทรกแซงจากรัฐ^๕ ทั้งนี้ กติกาฯ ได้กำหนดด้วยว่า สิทธิดังกล่าวจะถูกจำกัด (restrict) ได้ เท่าที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ระหว่างกัน และที่กำหนดไว้ตามกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไป ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยกรณีใด ประชาชนย่อมต้องไม่ถูกลิดรอนจากวิถีในการดำรงชีพของตน (means of subsistence) อันเป็นที่มาของสิทธิในการพัฒนา

^๕ มติของสมัชชาสหประชาชาติที่ ๑๐๓ (XVII) เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ค.ศ.๑๙๖๒ เรื่อง Permanent Sovereignty over Natural Resources

๔) บทบาทเชิงรุกในการส่งเสริมสิทธิในการมีชีวิตในสิ่งแวดล้อม ที่ดีให้เกิดเป็นรูปธรรมในสังคมไทย

เนื่องจาก “สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี” ซึ่งเป็นสิทธิเชิงเนื้อหา ยังไม่ได้
รับการบัญญัติไว้อย่างชัดแจ้งในกฎหมายภายในของไทยแต่อย่างใด ในปัจจุบัน คงมีแต่เพียงการเขียน
ไว้ในฐานะที่เป็นวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของเรื่องอื่น ตัวอย่างเช่น บทบัญญัติในมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง
แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือการเขียนไว้ในฐานะที่เป็นสิทธิเชิงกระบวนการ
ตัวอย่างเช่น บทบัญญัติในมาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐

โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติ มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง
(๕) (๖) และ (๗) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๕ (๑) (๓)
(๔) และ (๕) แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ คณะกรรมการ
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติสามารถแสดงบทบาทเชิงรุก ทั้งในฐานะที่เป็นสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ที่มีความเป็นอิสระตามหลักการปารีส และในฐานะที่เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ตามหมวด ๑๑ ของ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในการส่งเสริมสิทธิในการมีชีวิตในสิ่งแวดล้อม
ที่ดีให้เกิดเป็นรูปธรรมในสังคมไทย

๓. ข้อพิจารณาเรื่องร้องเรียนของ เครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก

๓.๑ ลำดับเหตุการณ์เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิของเครือข่ายประชาชน ภาคตะวันออก

๓.๑.๑ ช่วงก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ช่วงเวลาก่อนปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นปีที่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่มาบตาพุดส่วนใหญ่ รวมถึงเหตุการณ์อื่นๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศ เป็นเรื่องของปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้าน อันเนื่องมาจากคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ด้อยลง ซึ่งส่งสัญญาณเตือนให้หน่วยงานที่รับผิดชอบต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ช่วงเวลา	เหตุการณ์
พ.ศ. ๒๕๒๕	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๒๙) ได้กำหนดให้พื้นที่ติดต่อระหว่างจังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยองซึ่งครอบคลุมพื้นที่มาบตาพุดและพื้นที่ต่อเนื่องเป็นพื้นที่เป้าหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งกำหนดเป็นนโยบายหลักในการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกให้เป็นศูนย์กลางความเจริญแห่งใหม่ของประเทศ เพื่อพัฒนาเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมหลักและอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่นๆ
พ.ศ. ๒๕๓๐	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๓๐ - ๒๕๓๔) ได้กำหนดวัตถุประสงค์มุ่งยกระดับการพัฒนาประเทศ ให้เจริญก้าวหน้าต่อไป โดยมีเป้าหมายทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยขยายตัวสูงกว่าในช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ เพื่อเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศเข้าสู่ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ และกำหนดแผนพัฒนาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ แผนพัฒนาเมืองและพื้นที่เฉพาะ โดย

ช่วงเวลา	เหตุการณ์
พ.ศ. ๒๕๓๑	<p>กำหนดให้พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ได้แก่ พื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง ซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนา เป็นจุดที่ท่อก๊าซธรรมชาติจากอ่าวไทยมาขึ้นฝั่ง เพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมหลักจากการใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นวัตถุดิบ</p> <p>กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๖ (พ.ศ. ๒๕๓๑) ให้ใช้บังคับผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชน จังหวัดระยอง พ.ศ.๒๕๓๑ ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.๒๕๑๘ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๓๑ โดยกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย (สีเหลือง) ๓ บริเวณ ได้แก่ ชุมชนบ้านฉาง ชุมชนมาบตาพุด และชุมชนเมืองใหม่มาบตาพุด ย่านอุตสาหกรรมและคลังสินค้า (สีม่วง) มีบริเวณเดียว ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด</p>
พ.ศ. ๒๕๓๔	<p>กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๐๒ (พ.ศ. ๒๕๓๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๓๔ ปรับปรุงผังเมืองรวมตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๖ (พ.ศ. ๒๕๓๑) ซึ่งจะหมดอายุการใช้บังคับ ในวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๓๖ (ปรับปรุงครั้งที่ ๑) โดยมีการกำหนดที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า (สีม่วง) เพิ่มขึ้น บริเวณด้านเหนือถนนสุขุมวิทฝั่งตะวันออกของทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๓๙๒ (ถนนปภรณีสงเคราะห์ราษฎร) และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙๑ (ถนนไปอำเภอปลวกแดง)</p> <p>เหตุการณ์ไฟไหม้โกดังสารเคมีภายในท่าเรือคลองเตย เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๔ มีผลทำให้ทรัพย์สินเสียหายมูลค่าหลายล้านบาท ขณะที่ประชาชนกว่า ๖,๐๐๐ คนที่อยู่อาศัยโดยรอบท่าเรือ ได้รับสารเคมีอันตรายไม่ทราบชนิดเข้าสู่ร่างกายเป็นจำนวนมาก นับเป็นอุบัติเหตุภัยสารเคมีครั้งร้ายแรงของประเทศไทย และเป็นจุดเริ่มต้นของการบริหารจัดการสารเคมีอย่างปลอดภัย รวมทั้ง การเตรียมพร้อมรับเหตุฉุกเฉินจากสารเคมี อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ.๒๕๔๔ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลบ้านฉาง จังหวัดระยอง ได้สำรวจสถานการณ์ด้านความพร้อมของโรงพยาบาล จำนวน ๒๙๔ แห่งที่ตั้งอยู่ในใกล้เขตนิคมอุตสาหกรรมในประเทศไทย ในการเตรียมรับอุบัติเหตุภัยสารเคมีและวัตถุอันตราย ผลการศึกษาพบว่าโรงพยาบาลส่วนใหญ่ขาดความพร้อมในการเตรียมรับอุบัติเหตุภัยสารเคมีและวัตถุอันตราย ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การป้องกันการปนเปื้อนสารเคมี และการเตรียมบุคลากร โดยขาดการจัดทำแผนและแนวทางรองรับอุบัติเหตุภัยสารเคมีอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร</p>
พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๔๑	<p>รายงานการตรวจวัดอากาศของกรมควบคุมมลพิษ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน ๒๕๓๕-เดือนสิงหาคม ๒๕๔๑ พบค่าก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์</p>

ช่วงเวลา	เหตุการณ์
	<p>ในพื้นที่แม่เมาะเกินกว่าค่าที่กฎหมายกำหนด ซึ่งเป็น ๑.๓๐๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร เป็นเวลา ๕๐ เดือนจากระยะเวลา ๗๐ เดือน ทำให้ประชาชนที่อาศัยรอบโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปาง มีอาการเยื่อจมูก เยื่อคอ เยื่อตาอักเสบ และมีอาการทางระบบทางเดินหายใจ เหตุการณ์นี้ทำให้เกิดการลดการปล่อยก๊าซต้นเหตุจากโรงไฟฟ้าและมีการเฝ้าระวังคุณภาพอากาศอย่างต่อเนื่อง แต่การดูแลสุขภาพประชาชนยังเป็นลักษณะของการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า คือ มีการตรวจสุขภาพขณะเกิดเหตุ แต่ไม่มีการเฝ้าระวังในระยะยาว</p>
พ.ศ. ๒๕๓๘ - ๒๕๔๐	<p>ครูและนักเรียนโรงเรียนมาตาพุดพันพิทยาคารได้รับกลิ่นเหม็นผิดปกติแล้วมีอาการปวดศีรษะ ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๓๘ จนกระทั่งเดือนมิถุนายน ๒๕๔๐ ได้รับกลิ่นเหม็นรุนแรงมากขึ้น สถิติการเจ็บป่วยของนักเรียนและครูเฉลี่ยวันละ ๔๐ คน ด้วยอาการปวดศีรษะ เจ็บคอ แสบจมูก แน่นหน้าอก หายใจไม่ออก และมีผื่นคันตามผิวหนัง จนในที่สุด มีการย้ายโรงเรียนจากที่ตั้งเดิมมาอยู่ในที่ปัจจุบัน ซึ่งห่างจากเดิมประมาณ ๕ กิโลเมตร แต่ไม่เกิดการเรียนรู้จากเหตุการณ์ดังกล่าวในด้านการลดมลพิษและการเฝ้าระวังคุณภาพอากาศ รวมทั้งไม่เกิดระบบการเฝ้าระวังสุขภาพในระยะยาวสำหรับประชาชนกลุ่มเสี่ยง</p>
๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๗	<p>ตัวแทนกลุ่มเครือข่ายชุมชนตะวันออกพิทักษ์สิ่งแวดล้อม อำเภอบ้านฉาง (คชบ.) ได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรณีบริษัท นิคมอุตสาหกรรมเอเชีย จำกัด ตั้งอยู่บริเวณหมู่ที่ ๒ ตำบลบ้านฉาง อำเภอ บ้านฉาง จังหวัดระยอง ยื่นคำขอแก้ไขกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวม บริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชน จังหวัดระยอง พ.ศ.๒๕๔๖ ข้อ ๑๐ (๘.๒) ที่ระบุว่า ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า ห้ามใช้ประโยชน์เพื่อการประกอบกิจการอุตสาหกรรมปิโตรเคมีคัลท์ที่ใช้วัตถุดิบซึ่งได้จากการกลั่นน้ำมันปิโตรเลียมหรือการแยกก๊าซธรรมชาติ ซึ่งประชาชนในพื้นที่ได้ร่วมกันคัดค้านเป็นจำนวนมาก แต่หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกลับมีความเห็นให้แก้ไขตามที่บริษัทฯ เสนอ</p>
พ.ศ.๒๕๔๗ - ๒๕๔๘	<p>ประชาชนในพื้นที่ตำบลทับมา ตำบลปากน้ำระยอง ชุมชนเกาะกก-หนองแตงเม และปากน้ำประแสร์ จังหวัดระยอง ได้รับความเดือดร้อนจากสภาวะการขาดแคลนน้ำ เนื่องจากมีการนำน้ำไปใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม ประชาชนร่วมกับเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงจึงเรียกร้องสิทธิในการเข้าถึงและใช้ทรัพยากรน้ำผ่านคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา</p>
พ.ศ.๒๕๔๗ - ๒๕๔๙	<p>กลุ่มกรีนพีซประเทศไทยมีกิจกรรมสร้างศักยภาพประชาชนในพื้นที่</p>

ช่วงเวลา	เหตุการณ์
	มาบตาพุดเพื่อรับมือผลกระทบจากมลพิษ และได้มีการเก็บตัวอย่างอากาศ ส่งตรวจหาระดับสารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) ที่ห้องปฏิบัติการ ประเทศ สหรัฐอเมริกา พบว่า เกินค่ามาตรฐานหลายเท่าตัว
กรกฎาคม ๒๕๔๙	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มอบหมายให้คณะ สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งเป็นที่ปรึกษา ของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการดำเนินการ “โครงการศึกษาเพื่อกำหนดโครงการ (กิจการ) ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบ รุนแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญต้องให้ ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการ” และได้จัดทำผลการศึกษาซึ่ง เป็นการดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และเพื่อเป็นการเตรียมการไว้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำผลการศึกษาไปดำเนินการต่อไป โดยผลการศึกษากำหนดประเภทและ ขนาดโครงการ จำนวน ๑๒ ประเภทกิจการ
๑๙ กันยายน ๒๕๔๙	คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรง เป็นประมุข (คปค.) ยึดอำนาจการปกครอง
๑ ตุลาคม ๒๕๔๙	ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙
๑ ตุลาคม ๒๕๔๙	ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ตามประกาศพระบรมราชโองการ
๘ ตุลาคม ๒๕๔๙	ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะรัฐมนตรีตามประกาศพระบรม ราชโองการ
๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๙	พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ปลายปี พ.ศ.๒๕๔๙	ประชาชนในพื้นที่มาบตาพุดเจ็บป่วยและเชื่อว่าเป็นผลจากสารพิษสะสม ในร่างกายมากขึ้น ในขณะที่กรมควบคุมมลพิษรายงานการปนเปื้อนสาร เคมีที่เป็นสารก่อมะเร็งในอากาศสูงเกินค่ามาตรฐานและตรวจพบสารก่อ มะเร็งในน้ำด้วย ประชาชนร่วมกับเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียง หนังสือร้องเรียนต่อหน่วยงานต่างๆ เช่น อุตสาหกรรมจังหวัด สิ่งแวดล้อม จังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัด กรมควบคุมมลพิษ รวมทั้งประสานงานกับนัก วิชาการอิสระให้ทำการศึกษาวิจัยปัญหามลพิษในพื้นที่มาบตาพุด ผลการ ศึกษาวิจัยบ่งชี้ถึงความผิดปกติและอันตรายจากมลพิษในพื้นที่ ซึ่งมีผลต่อ สุขภาพของประชาชนชาวมาบตาพุด นำมาสู่การเรียกร้องให้คณะกรรมการ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติประกาศให้พื้นที่มาบตาพุดเป็นเขตควบคุมมลพิษ แต่ มิได้มีการดำเนินการตามข้อเรียกร้อง

๓.๑.๒ ช่วงหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ช่วงเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นต้นไป ซึ่งเป็นปีที่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และรัฐธรรมนูญฉบับใหม่มีสภาพบังคับแล้ว สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่มาบตาพุดส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการเคลื่อนไหวทางสังคมของชาวบ้านมาบตาพุดและการใช้สิทธิร้องเรียนของประชาชน ซึ่งนำมาสู่การใช้สิทธิทางศาลในที่สุด เนื่องจากบรรยากาศเอื้อต่อการใช้สิทธิดังกล่าว เพราะเริ่มมีกฎหมาย องค์กร และกลไกใหม่ๆ ออกมารองรับการใช้สิทธิต่างๆ มากขึ้น จุดเด่นของการเรียกร้องสิทธิทางศาลในช่วงแรก (ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๐ – พ.ศ. ๒๕๕๑) ได้แก่ การฟ้องคดีมาบตาพุดเป็นคดีแรกที่ศาลปกครองระยอง ซึ่งเป็นการฟ้องคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เรื่อง การประกาศให้พื้นที่มาบตาพุดเป็นเขตควบคุมมลพิษตามกฎหมายดังกล่าว

ปี พ.ศ. ๒๕๕๐	เหตุการณ์
๒๙ มกราคม	เครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีหนังสือถึงประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “ขอให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินำเสนอรัฐบาลต่อการจัดการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” เพื่อให้เกิดการวางแผนกระบวนการพัฒนาแบบใหม่ โดยเฉพาะการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ชีวิต สังคม และวัฒนธรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการคิดค้นรูปแบบร่วมกับประชาชนในพื้นที่ และนำเสนอต่อหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาต่อไป ในกรณีนี้ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้แต่งตั้ง “คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อศึกษาและติดตามการจัดการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” โดยได้มีการดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารรายงานต่างๆ รวมทั้งจัดสัมมนารับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่
๒๐ มีนาคม	พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับ และส่งผลให้ “สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ” (สปรส.) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ได้ขับเคลื่อนงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้รับการเปลี่ยนเป็น “สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ” (สช.) ตามที่ได้บัญญัติไว้ในบทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐
๓ เมษายน	รองศาสตราจารย์ ดร. เรณู เวชรัชต์พิมล ผู้อำนวยการแผนงาน Bioindicator & Genotoxicity ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ส่งผลการตรวจความผิดปกติของสารพันธุกรรมในเซลล์ของประชาชนในเขต

ปี พ.ศ. ๒๕๕๐	เหตุการณ์
	มาบตาพุด ซึ่งสุ่มตรวจจากนักเรียนของโรงเรียนเทศบาลมาบตาพุด จำนวน ๓๐๔ คน พบว่า นักเรียนมีความถี่ของเซลล์ที่มีสารพันธุกรรมผิดปกติซึ่งมีค่าที่สูงมาก แสดงให้เห็นว่า คนเหล่านี้ได้รับสารเคมีหรือรังสีที่มีฤทธิ์ทำลายสารพันธุกรรม แต่งานสำรวจนี้ไม่สามารถระบุได้ว่าได้รับสารชนิดใด แต่บ่งชี้ได้ว่า ได้รับสิ่งที่มีพิษที่ไปมีผลทำลายสารพันธุกรรม
๙ เมษายน	เครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือหนังสือต่อเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ เพื่อขอเรียกร้องใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยให้เหตุผลว่า เป็นกลไกใหม่ที่น่าจะช่วยแก้ปัญหาและปกป้องสุขภาพของชาวมาบตาพุด โดยอ้างสิทธิตามมาตรา ๕ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ และมาตรา ๔๐
๒๙ มิถุนายน	“คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อศึกษาและติดตามการจัดการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” จัดการสัมมนาเวทีสาธารณะเรื่อง “ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาในจังหวัดระยอง” ที่จังหวัดระยอง โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนานับจำนวนประมาณ ๒๐๐ คน
๕ กรกฎาคม	เครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้องเรียนตามคำร้องที่ ๓๙๓/๒๕๕๐ ต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังความร้อนของบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่จังหวัดระยองให้มีความรุนแรงมากขึ้น
กรกฎาคม	ชาวระยอง ๑๕,๐๐๐ คน ร่วมกับเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดเวทีสาธารณะหลายครั้งเพื่อให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับมลพิษจากโรงไฟฟ้าถ่านหิน เดินขบวนรณรงค์คัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน และยื่นเรื่องร้องเรียนรัฐบาลผ่านปลัดกระทรวงพลังงาน ทำให้โรงงานอุตสาหกรรมยกเลิกการยื่นขอประมูลโรงไฟฟ้าเพื่อลดความขัดแย้งกับประชาชน
๒๔ สิงหาคม	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับ
๑ ตุลาคม	ชาวบ้านมาบตาพุด ๒๗ คน ยื่นฟ้องคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ต่อศาลปกครองระยอง ว่า ละเลยหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าในการประกาศให้พื้นที่มาบตาพุดเป็นเขตควบคุมมลพิษ เพื่อดำเนินการควบคุมลดและขจัดมลพิษตามกฎหมาย
๒ ตุลาคม	คณะรัฐมนตรีมีมติกำหนดให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก ร่วมกับส่วนราชการอื่นทุกหน่วยงาน กำหนดมาตรการและกระบวนการรองรับการใช้สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการดำเนินการ ตามมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ปี พ.ศ. ๒๕๕๐	เหตุการณ์
๑๖ ตุลาคม	ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาในคดีกรมคลองถนนเขต (คดีหมายเลขแดงที่ อ.๓๓๔/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๐) โดยวางหลักไว้ว่า มาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ย่อมมีผลบังคับใช้ทันที
๑๕ พฤศจิกายน	นายแพทย์มรกต กรเกษม รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข และคณะได้ตรวจเยี่ยมติดตามการเตรียมความพร้อม และการเตรียมให้บริการรองรับปัญหาและผลกระทบด้านสุขภาพจากสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรม ที่โรงพยาบาลระยองและโรงพยาบาลมาตาพุด ซึ่งจากผลการตรวจดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ประชาชนในจังหวัดระยองอาจมีความเสี่ยงที่จะเกิดพิษภัยอันตรายต่อสุขภาพสูงกว่าคนพื้นที่อื่น ๆ กระทรวงสาธารณสุขจึงได้วางแผนดำเนินการในปี ๒๕๕๑ - ๒๕๕๔ เพื่อให้การดูแลสุขภาพประชาชนในจังหวัดระยองอย่างต่อเนื่อง
๒๒ พฤศจิกายน	สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณาผลการศึกษาของ “คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อศึกษาและติดตามการจัดการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรมในภาคตะวันออกเฉียง” และมีมติให้เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี เรื่อง “การป้องกันและแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรมในภาคตะวันออกเฉียง กรณีศึกษาในจังหวัดระยอง” เพื่อให้มีการดำเนินมาตรการต่าง ๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา อันเกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรมในภาคตะวันออกเฉียงในพื้นที่จังหวัดระยอง

ปี พ.ศ. ๒๕๕๑	เหตุการณ์
๒๙ มกราคม	ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้นายสมักร สุนทรเวช เป็นนายกรัฐมนตรีตามประกาศพระบรมราชโองการ
๖ กุมภาพันธ์	ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะรัฐมนตรี ตามประกาศพระบรมราชโองการ
๑๘ กุมภาพันธ์	นายสมักร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา
๕ มีนาคม	ประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำหนังสือถึงนายกรัฐมนตรีเพื่อนำเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “การป้องกันและแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรมในภาคตะวันออกเฉียง กรณีศึกษาในจังหวัดระยอง” เพื่อให้รัฐบาลพิจารณา

ปี พ.ศ. ๒๕๕๑	เหตุการณ์
๒๔ มีนาคม	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (นางอนงค์วรรณ เทพสุทิน) มีคำสั่งแต่งตั้ง “คณะกรรมการศึกษาและยกร่างกฎหมายจัดตั้ง องค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อม” โดยมีอธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพ สิ่งแวดล้อม เป็นประธาน คณะกรรมการฯ ได้ดำเนินการยกร่างกฎหมาย จัดรับฟังความคิดเห็นจากทุกภูมิภาค และนำเสนอร่างพระราชบัญญัติองค์การ อิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพต่อกระทรวงทรัพยากรฯ เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑
มีนาคม - เมษายน	วารสารวิชาการสาธารณสุขได้เผยแพร่ผลการศึกษาของนายสุรทิน มาลีหวล โรงพยาบาลมาบตาพุด จังหวัดระยอง เรื่อง ผลกระทบของโรงงาน อุตสาหกรรมที่มีต่อคุณภาพชีวิตประชาชน กรณีศึกษามาบตาพุด โดย การเก็บแบบสอบถามประชาชนในเขตมาบตาพุด จำนวน ๔๑๐ คน การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ครู พระภิกษุ พนักงานโรงงาน และการวิเคราะห์ ข้อมูลสุขภาพจากฐานข้อมูลของหน่วยงานสาธารณสุข ในช่วงเดือน มกราคม-กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ผลการศึกษาพบว่า อุตสาหกรรมได้ก่อให้เกิดผลกระทบทางบวก ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของการจ้างงาน รายได้ การคมนาคม สาธารณูปโภคดีขึ้น การค้าขายที่ดินและการเจริญเติบโต ของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม ผลกระทบทางลบ ได้แก่ อัตราการ เกิดโรกระบบทางเดินหายใจและโรคผิวหนังสูงขึ้น มีการตรวจพบเบนซีนใน บรรยากาศ และพบสาร t, t muconic acid ในปัสสาวะสูงเกินค่ามาตรฐาน พบโรคมะเร็งโลหิตสูงกว่าพื้นที่อื่นในประเทศไทย มีการปนเปื้อนของ น้ำฝนและน้ำใต้ดิน การกัดเซาะชายฝั่ง อีกทั้งผลกระทบด้านจิตใจพบว่า ประชาชนมีความวิตกกังวลในเรื่องการปนเปื้อนสารเคมีในสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ความสัมพันธ์ในสังคม การใจกรรมเพิ่มขึ้น ฯลฯ
๙ เมษายน และ ๒๖ พฤษภาคม	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (นางอนงค์วรรณ เทพสุทิน) มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดประเภทโครงการหรือ กิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้าน คุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ (คำสั่งกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ ๙๔/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๑ และคำสั่ง ที่ ๑๔๔/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๑) เพื่อทำหน้าที่ศึกษาและกำหนดประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อ ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ โดยผลการศึกษาได้ร่างบัญชีรายชื่อ ประเภทและขนาดโครงการ จำนวน ๑๙ ประเภทกิจการ

ปี พ.ศ. ๒๕๕๑	เหตุการณ์
๒๒ กรกฎาคม	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม (นายสุวิทย์ คุณกิตติ) ลงนามในประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง โรงงานที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง สำหรับการพิจารณาอนุญาตโรงงาน ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
๙ กันยายน	ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้นายสมักร สุนทรเวช พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เนื่องจากกระทำการอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๗ ในการจัดรายการชิมไปบ่นไป และ ยกโทษยง ๖ โมงเช้า
๑๗ กันยายน	สภาผู้แทนราษฎรลงมติเลือกนายกรัฐมนตรีคนใหม่แทนตำแหน่งที่ว่างลง
๑๘ กันยายน	ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี ตามประกาศพระบรมราชโองการ
๒๔ กันยายน	ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะรัฐมนตรีตามประกาศพระบรมราชโองการ
๗ ตุลาคม	นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา
๒ ธันวาคม	ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยยุบพรรคพลังประชาชน มีผลให้นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
๑๕ ธันวาคม	สภาผู้แทนราษฎรลงมติเลือกนายกรัฐมนตรีคนใหม่แทนตำแหน่งที่ว่างลง
๑๗ ธันวาคม	ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี ตามประกาศพระบรมราชโองการ
๒๐ ธันวาคม	ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะรัฐมนตรีตามประกาศพระบรมราชโองการ
๓๐ ธันวาคม	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา

ในช่วงที่สอง หลังจากมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๒ – พ.ศ. ๒๕๕๓) เป็นช่วงเวลาที่บรรยากาศในการใช้สิทธิเรียกร้องของภาคประชาชนในกรณีปัญหาฆาตกรรมมีความเข้มข้นมากขึ้น โดยมีปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ปัจจัยแรกคือ ผลคำพิพากษาของศาลปกครองระยอง ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติประกาศให้ท้องที่เขตเทศบาลเมืองฆาตกรรมและบริเวณใกล้เคียงเป็นเขตควบคุมมลพิษ ปัจจัยที่สอง คือ การฟ้องคดีฆาตกรรมเป็นคดีที่สองต่อศาลปกครองกลางว่าหน่วยงานของรัฐ ๘ แห่งไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรา

๖๗ พรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ปัจจัยที่สาม คือ การที่ศาลปกครองกลางมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว ให้ระงับโครงการที่กำลังดำเนินการในพื้นที่มาบตาพุดไว้เป็นการชั่วคราว การใช้สิทธิทางศาลดังกล่าวนำมาสู่ผลกระทบทางเศรษฐกิจและบรรยากาศการลงทุนในวงกว้าง ทำให้ประเด็นข้อกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญในคดีมาบตาพุดได้รับการยกระดับจาก “ระดับพื้นที่เฉพาะ” สู่ “ระดับชาติ”

ปี พ.ศ. ๒๕๕๒	เหตุการณ์
๑๙ กุมภาพันธ์	วันครบกำหนดเงื่อนไขเวลาของการตรวจหมายตามบทบัญญัติ มาตรา ๓๐๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่ให้ดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพให้แล้วเสร็จ แต่รัฐบาลทั้ง ๓ ชุด (นายสมัคร สุนทรเวช นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ และนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี) ยังไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
๓ มีนาคม	ศาลปกครองระยองมีคำพิพากษาในคดีหมายเลขแดง ที่ ๓๒/๒๕๕๒ ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติประกาศให้ท้องที่เขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด และบริเวณใกล้เคียงเป็นเขตควบคุมมลพิษ ภายใน ๖๐ วัน เพื่อดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษ
๑๘ มีนาคม	ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ตามคำวินิจฉัย ที่ ๓/๒๕๕๒ ในคดีบ่อขยะที่ขอนแก่น โดยวางหลักไว้ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์ให้สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ มีสภาพบังคับได้ทันทีที่มีการประกาศให้รัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับ โดยไม่ต้องรอให้มีการบัญญัติกฎหมายอนุวัติการมาใช้บังคับก่อนมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ย่อมมีผลบังคับใช้ทันที ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ
๓๐ เมษายน	นายกรัฐมนตรี (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) ลงนามประกาศให้พื้นที่มาบตาพุดเป็นเขตควบคุมมลพิษ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒
๑๖ มิถุนายน	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ออกประกาศ เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งต่อมาได้รับการประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๒ โดยสาระสำคัญ คือ มีการเพิ่มประเภทกิจการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม จาก ๒๒ ประเภท เป็น ๓๔ ประเภท

ปี พ.ศ. ๒๕๕๒	เหตุการณ์
๑๙ มิถุนายน	สมาคมต่อต้านสภาวะโลกร้อน สมาคมสมาชิชาองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กับพวก รวม ๔๓ คน ได้ยื่นฟ้องหน่วยงานของรัฐ ๘ หน่วยงาน ต่อศาลปกครองกลาง กรณีหน่วยงานดังกล่าวไม่ดำเนินการให้ครบถ้วน ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
กรกฎาคม	คณะกรรมการกฤษฎีกาทำความเข้าใจเรื่องการปฏิบัติตาม มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยให้ความเห็นว่า มาตรา ๖๗ ยังไม่มีผลบังคับทันทีจนกว่าจะมีการตรากฎหมายเฉพาะ กำหนดรายละเอียดในการปฏิบัติเสียก่อน และให้ความเห็นว่า ในระหว่างที่ยังไม่มีการตรากฎหมายเฉพาะนั้น หน่วยงานของรัฐอาจออกใบอนุญาตแก่โครงการต่างๆ ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือชุมชนได้ โดยปฏิบัติตามแนวทางที่กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ กำหนดไว้ได้
๑๔ กันยายน	<p>สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยได้นำเสนอปัญหาความไม่ชัดเจนของบทบาทแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงอุตสาหกรรม ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ตามที่ได้เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน (กรอ.) เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ซึ่งที่ประชุมมีมติมอบหมายให้กระทรวงอุตสาหกรรมไปทบทวนประกาศฉบับนี้ และให้กระทรวงอุตสาหกรรมเป็นเจ้าภาพหารือกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกระทรวงสาธารณสุข เพื่อหาข้อสรุปในแนวทางการปฏิบัติให้ชัดเจน ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ภายใน ๑ เดือน และให้นำเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีต่อไป แต่กระทรวงอุตสาหกรรมได้ยกเลิกประกาศดังกล่าว โดยมีผลตั้งแต่วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๒ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม (นายชาญชัย ชัยรุ่งเรือง) ได้ลงนามในประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง โครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการอุตสาหกรรม ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ จำนวน ๘ ประเภทโครงการ/กิจการ ทั้งนี้ ๘ ประเภทกิจการประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none">๑) กิจการการทำเหมืองใต้ดิน๒) กิจการเหมืองแร่ตะกั่วและสังกะสี๓) กิจการการถลุงแร่ด้วยสารละลายเคมีในชั้นดินทุกขนาดและอุตสาหกรรมการผลิตเหล็กขั้นต้นที่มีกำลังการผลิต ตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ ตันต่อวันขึ้นไป

ปี พ.ศ. ๒๕๕๒	เหตุการณ์
	<ul style="list-style-type: none">๔) อุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นต้นหรือขั้นกลางที่มีการใช้หรือผลิตสารอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง เช่น สารที่ก่อให้เกิดมลสารทางอากาศที่เป็นอันตรายหรือสารที่มีพิษรุนแรง๕) นิคมอุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยหรือโครงการที่มีลักษณะเช่นเดียวกับนิคมอุตสาหกรรมซึ่งจัดตั้งเพื่อรองรับอุตสาหกรรมผลิตเหล็กขั้นต้นหรืออุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นต้นหรือขั้นกลาง๖) โรงงานฝังกลบของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรม หรือเตาเผาที่จัดสร้างเพื่อกำจัดของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรม๗) โรงงานผลิตพลังงานไฟฟ้าที่ใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล ยกเว้นก๊าซธรรมชาติ ก๊าซธรรมชาติสังเคราะห์ที่มีกำลังผลิตไฟฟ้าตั้งแต่ ๑๐๐ เมกะวัตต์ขึ้นไป และ๘) โรงไฟฟ้านิวเคลียร์
๒๙ กันยายน	ศาลปกครองกลางมีคำสั่งในคดีหมายเลขดำ ที่ ๙๐๘/๒๕๕๒ กำหนดมาตรการ หรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์เป็นการชั่วคราวก่อนการพิพากษาคดี ให้ระงับการดำเนินการโครงการ ๗๖ โครงการ ที่กำลังดำเนินการในพื้นที่มาบตาพุดได้เป็นการชั่วคราว ก่อนศาลจะมีคำพิพากษาตามที่ผู้ฟ้องคดีขอเพื่อยุ้มาตรการชั่วคราวมาบตาพุด
กันยายน	เครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงจัดกิจกรรมร่วมกับประชาชน โดยมีการรณรงค์ให้ความรู้ด้านข้อมูลมลพิษของโรงงานอุตสาหกรรม มีการจัดเวทีเรียกร้องให้การนิคมอุตสาหกรรมรับปากว่าจะดูแลและตรวจสอบเพื่อผลักดันไม่ให้มีการก่อสร้างโครงการเพิ่มขึ้น และเร่งจัดทำแผนลดและขจัดมลพิษให้แล้วเสร็จ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่แท้จริงและยั่งยืนต่อไปในอนาคต
๒๔ ตุลาคม	ประชาชนได้ร่วมกันทำบุญเลี้ยงพระเพื่อสืบชะตาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชาวระยอง ก่อนที่ชาวบ้านจำนวนหนึ่งรวมตัวเพื่อเดินเท้าเปล่ารณรงค์ให้มีการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในมาบตาพุดและพื้นที่ใกล้เคียง โดยประชาชนได้เดินเท้าเปล่าจากจังหวัดระยองไปกรุงเทพ เพื่อยื่นหนังสือให้รัฐบาลได้รับรู้ถึงความเดือดร้อนและความยากลำบากของชาวบ้าน เนื่องจากรัฐบาลอนุญาตให้มีโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น โดยรัฐบาลไม่สามารถควบคุมมลพิษได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงสร้างปัญหาให้กับประชาชนดั้งเดิมที่อยู่อาศัยมาก่อนเพราะมลพิษในสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้ประชาชนไม่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติ จึงต้องการเร่งรัดให้รัฐบาลแก้ไข ซึ่งรัฐบาลได้รับว่าจะตั้งคณะกรรมการขึ้นมาร่วมกันดูแลและแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้

ปี พ.ศ. ๒๕๕๒	เหตุการณ์
๒ ตุลาคม	หน่วยงานของรัฐทั้ง ๘ หน่วยงาน ซึ่งเป็นผู้ถูกฟ้องคดี ได้ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด
๑๓ ตุลาคม	คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบหลักการของ “ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.” เพื่อการจัดตั้งองค์การอิสระสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และได้เสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาเมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ (ต่อมา ได้ชะลอการนำเสนอร่างกฎหมายดังกล่าวตามข้อเสนอของคณะกรรมการสี่ฝ่าย)
๘ พฤศจิกายน	นายกรัฐมนตรี (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) ในฐานะประธานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติลงนามในประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพจากนโยบายสาธารณะ ซึ่งเป็นฉบับแรก เพื่อให้หน่วยงานและภาคส่วนต่างๆ ในสังคมยึดเป็นแนวทางปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของตน ซึ่งหลักเกณฑ์และวิธีการที่ได้กำหนดขึ้นนี้ ได้รับการนำมาปรับปรุงเป็น “ภาคผนวก ข” ของประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๒ ในเวลาต่อมา
๑๑ พฤศจิกายน	คณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจ (รศก.) ได้เห็นชอบให้แต่งตั้งคณะกรรมการสี่ฝ่าย ประกอบด้วย ๑) ภาครัฐ ๒) ภาคเอกชน ๓) ภาคประชาชน และ ๔) นักวิชาการ เพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่มาบตาพุดและพื้นที่ใกล้เคียงในจังหวัดระยอง รวมทั้งกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง
๑๓ พฤศจิกายน	นายกรัฐมนตรี (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๒๕๐/๒๕๕๒ แต่งตั้ง “คณะกรรมการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตาม มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย” หรือที่เรียกว่า “คณะกรรมการสี่ฝ่าย” ขึ้น รวม ๑๘ คน โดยมีนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นประธาน และคณะกรรมการประกอบด้วย ๑) ภาคประชาชน ๔ คน ๒) ภาครัฐ ๔ คน ๓) ผู้ทรงคุณวุฒิ ๕ คน และ ๔) ภาคเอกชนผู้ประกอบการ ๔ คน มีหน้าที่ ๓ ประการ คือ ๑) ศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของประชาชน ผู้ประกอบการ นักวิชาการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ๒) ประสานแนวทางแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์กับทุกภาคส่วน ทั้งในด้าน

ปี พ.ศ. ๒๕๕๒	เหตุการณ์
	<p>สิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย สังคม เศรษฐกิจ และการลงทุน และ ๓) จัดทำข้อยุติเพื่อเสนอให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในการแก้ไขปัญหากรณีพื้นที่มาบตาพุด และพื้นที่ใกล้เคียงในจังหวัดระยอง และการปฏิบัติตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๗ วรรคสอง ทั้งนี้ คณะกรรมการฯ ได้เริ่มประชุมครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๒</p> <p>กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ออกประกาศกระทรวง เรื่อง “กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงฯ” โดยมีเนื้อหาส่วนหนึ่งเป็นการจัดตั้ง “องค์การอิสระสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ” โดยวิธีการจัดตั้ง/ขึ้นทะเบียน (ต่อมา ได้ยกเลิกประกาศดังกล่าวตามข้อเสนอของคณะกรรมการสี่ฝ่าย)</p>
๒๔ พฤศจิกายน	<p>คณะกรรมการสี่ฝ่ายได้มีคำสั่งแต่งตั้ง “คณะอนุกรรมการพิจารณาแนวทางการวินิจฉัยโครงการ กิจการ หรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทางด้านสุขภาพ” มีอำนาจหน้าที่จัดทำแนวทางการวินิจฉัยโครงการ กิจการ หรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงด้านสุขภาพ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยมีนายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์ เป็นประธานอนุกรรมการเพื่อเสนอความเห็นด้านสุขภาพต่อคณะกรรมการฯ</p>
๒ ธันวาคม	<p>ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งยืนตามคำสั่งศาลปกครองกลางบางส่วน คือ ให้ระงับการดำเนินการของ ๖๕ โครงการ และให้ยกเว้นการระงับการดำเนินการ ๑๑ โครงการที่ศาลเห็นว่ายังไม่เข้าข่ายเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง เพราะเป็นเพียงโครงการหรือกิจกรรมที่มุ่งควบคุมหรือบำบัดมลพิษหรือติดตั้งเครื่องจักรและอุปกรณ์เพิ่มเติมเท่านั้น</p>
๒๓ ธันวาคม	<p>ศาลปกครองกลางมีคำสั่งให้ยกเลิกการระงับการดำเนินการไว้เป็นการชั่วคราวของบริษัท เหล็กสยามยามาโตะ จำกัด</p> <p>คณะกรรมการสี่ฝ่ายมีคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อการปรับปรุงรายการ “โครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ” โดยให้มีอำนาจหน้าที่จัดประชุมในรูปแบบเทคนิคพิจารณาระหว่างนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของประเภทและขนาดของโครงการที่ควรประกาศบังคับใช้ และจัดรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการฯ</p>

ปี พ.ศ. ๒๕๕๒	เหตุการณ์
๒๙ ธันวาคม	รัฐมนตรีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (นายสุวิทย์ คุณกิตติ) ลงนามในประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางในการจัดทำรายงาน การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ ตามข้อเสนอของคณะกรรมการสี่ฝ่าย

ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๔ หากไม่นับเหตุการณ์ชุมนุมและการจลาจลในกรุงเทพฯ ช่วงกลางปี พ.ศ. ๒๕๕๓ แล้ว อาจกล่าวได้ว่า สภาพการณ์โดยภาพรวมของปัญหา การปฏิบัติตาม มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มุ่งเน้นไปที่ การยกระดับการแก้ไขปัญหาจากระดับพื้นที่เฉพาะสู่ระดับชาติ ภาคส่วนต่างๆ ในสังคม ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชนธุรกิจ ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม ได้แสดงบทบาทในกระบวนการและ รูปแบบต่างๆ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและความร่วมมือในการจัดทำทิศทาง ข้อกำหนด และรายละเอียดในประเด็นต่างๆ เกี่ยวข้องเพื่อบริหารจัดการสังคมร่วมกันให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ ของรัฐธรรมนูญ แต่ความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวยังมีความแตกต่างกัน ยังมีข้อคัดค้าน และยังไม่เป็นที่ยุติ นำมาสู่กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของสังคมต่อไป

ปี พ.ศ. ๒๕๕๓	เหตุการณ์
๖ มกราคม	ประธานกรรมการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตาม มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่งตั้ง “คณะอนุกรรมการศึกษาและ เติบโตทางเทคนิคเพื่อลดและขจัดมลพิษในมาบตาพุดและพื้นที่ใกล้เคียง” โดยมีอำนาจหน้าที่ศึกษาและประเมินสถานการณ์มลพิษปัจจุบันและแนว โน้มในมาบตาพุดและพื้นที่ใกล้เคียง ค้นหาและระบุสาเหตุของประเด็น ปัญหาด้านมลพิษที่สำคัญในมาบตาพุดและพื้นที่ใกล้เคียง และนำเสนอ แนวทาง และ/หรือเทคนิคในการแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่มาบตาพุดและ พื้นที่ใกล้เคียงทั้งระยะสั้นและระยะยาว ต่อคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการ ปฏิบัติตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (คณะกรรมการสี่ฝ่าย)
๑๒ มกราคม	คณะรัฐมนตรีเห็นชอบการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการ ประสานงานการให้ความเห็นขององค์การอิสระในโครงการหรือกิจกรรม ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง พ.ศ. ๒๕๕๓

ปี พ.ศ. ๒๕๕๓	เหตุการณ์
๑๙ มกราคม	นายกรัฐมนตรี (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) มีคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๘/๒๕๕๓ แต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานการให้ความเห็นขององค์การอิสระ เพื่อดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงาน การให้ความเห็นขององค์การอิสระในโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยมีนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นประธานกรรมการประสานงานฯ เพื่อทำหน้าที่ประสานผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ผู้แทนจากสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งจัดตั้งองค์การอิสระระดับชาติ
๒๒ มกราคม	ศาลปกครองกลางมีคำสั่งยกคำร้อง ๓๐ โครงการ ที่ยื่นขอให้ศาลปกครองกลางทบทวนคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวให้ระงับการดำเนินการ
๒๖ มกราคม	คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการประสานให้คำปรึกษาภาคเอกชนในการดำเนินการตาม มาตรา ๖๗ วรรคสอง โดยมีผู้ช่วยรัฐมนตรีกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นประธาน เพื่อทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลเพื่อหาทางแก้ไขให้กับโครงการที่ถูกศาลปกครองระงับ รวมทั้งหาทางช่วยเหลือโครงการที่มีปัญหา กับสถาบันการเงินไทยและต่างชาติ
๑๙ กุมภาพันธ์	คณะอนุกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อการปรับปรุงรายการ “โครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ” ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการสี่ฝ่าย จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและรับฟังความคิดเห็นทางเทคนิค ครั้งที่ ๑ ที่จังหวัดเชียงใหม่
๒๔ กุมภาพันธ์	คณะอนุกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อการปรับปรุงรายการ “โครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ” ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการสี่ฝ่าย จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและรับฟังความคิดเห็นทางเทคนิค ครั้งที่ ๒ ที่จังหวัดขอนแก่น
๔ มีนาคม	คณะอนุกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อการปรับปรุงรายการ “โครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ” ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการสี่ฝ่าย จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและรับฟังความคิดเห็นทางเทคนิค ครั้งที่ ๓ ที่จังหวัดชลบุรี
๑๒ มีนาคม	คณะอนุกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อการปรับปรุงรายการ “โครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ” ซึ่งแต่งตั้งโดย

ปี พ.ศ. ๒๕๕๓	เหตุการณ์
๒๖ มีนาคม	คณะกรรมการสี่ฝ่าย จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและรับฟังความคิดเห็นทางเทคนิค ครั้งที่ ๔ ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช
๒ เมษายน	คณะอนุกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อการปรับปรุงรายการ “โครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ” ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการสี่ฝ่าย จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและรับฟังความคิดเห็นทางเทคนิค ครั้งที่ ๕ ที่กรุงเทพฯ
๒๒ เมษายน	คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในการประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๕๓ มีมติเห็นชอบการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการวินิจฉัยข้อร้องเรียนโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอและมอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจัดทำคำสั่งแต่งตั้งและเสนอประธานกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อพิจารณาลงนามต่อไป
๘ มิถุนายน	นายกรัฐมนตรี (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) ลงนามในประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศการจัดตั้งองค์การอิสระ เพื่อทำหน้าที่ให้ความเห็นประกอบโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในระหว่างที่กฎหมายว่าด้วยองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ยังไม่มีการประกาศใช้บังคับ
๒๑ มิถุนายน	คณะกรรมการสี่ฝ่าย จัดทำข้อเสนอซึ่งสรุปจากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเสร็จสิ้น และเสนอรายงานต่อนายกรัฐมนตรี โดยมีข้อเสนอให้กำหนดโครงการหรือกิจกรรมที่เข้าข่ายต้องปฏิบัติ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง จำนวน ๑๘ ประเภทกิจการ ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการพิจารณาแนวทางการวินิจฉัยโครงการ กิจการ หรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทางด้านสุขภาพ ได้เสนอ ๒๒ ประเภทกิจการ โดยกิจการ ๔ ประเภทกิจการที่ไม่ได้รับการกำหนด คือ การทำเกษตรกรรม

ปี พ.ศ. ๒๕๕๓	เหตุการณ์
	เชิงการค้าเกี่ยวกับวัตถุดิบ การผลิตอาหารที่เกี่ยวข้องกับพันธุวิศวกรรม (Genetically Modified Organism : GMO) สนามกอล์ฟ เหมือนแร่หินปูน และการระเบิดหิน
๒๑ มิถุนายน	คณะกรรมการสี่ฝ่ายส่งข้อเสนอ “รายงานฉบับสมบูรณ์ สถานการณ์ปัจจุบัน ประเด็นปัญหาที่สำคัญของปัญหามลพิษ และแนวทางในการแก้ไขปัญหา และเติมเต็มในมาบตาพุดและพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย” ต่อ นายกรัฐมนตรี
๒๘ มิถุนายน	นายอานันท์ ปันยารชุน ประธานกรรมการสี่ฝ่าย แถลงผลการดำเนินงานของคณะกรรมการฯ ต่อสื่อมวลชน
๘ กรกฎาคม	คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในการประชุม ครั้งที่ ๓/๒๕๕๓ มีมติ รับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการวินิจฉัยข้อร้องเรียนโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ
๑๕ กรกฎาคม	สมาคมต่อต้านสภาวะโลกร้อนออกแถลงการณ์คัดค้านการประกาศ ๑๘ ประเภทโครงการ ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง โดยให้เหตุผลว่ายังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ไม่ตรงกับความคิดเห็นของประชาชน นักวิชาการ และผู้มีส่วนได้เสียจำนวนมากทั่วประเทศ โดยยื่นจดหมายถึงนายกรัฐมนตรี คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๒๓ สิงหาคม	คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในการประชุม ครั้งที่ ๔/๒๕๕๓ (นัดพิเศษ) เพื่อพิจารณาร่างโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง มีมติเห็นชอบให้มีการประกาศประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ จำนวน ๑๑ รายการ และมอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนำติดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบและจัดทำเป็นประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อไป และรับทราบการขอคัดค้านการประกาศ ๑๘ ประเภทโครงการ ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง และขอให้ทบทวนโครงการใหม่ของสมาคมต่อต้านสภาวะโลกร้อน โดยมอบหมายให้คณะอนุกรรมการวินิจฉัยข้อร้องเรียนสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ พิจารณา หากมีรายการใดที่เข้าข่ายโครงการหรือกิจการ

ปี พ.ศ. ๒๕๕๓	เหตุการณ์
	<p>ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ให้นำเสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณาต่อไป รวมทั้งมีมติรับทราบความคืบหน้าการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการวินิจฉัยข้อร้องเรียนฯ</p>
๒๖ สิงหาคม	ศาลปกครองกลางได้สวนพิจารณาคดีครั้งสุดท้าย
๓๑ สิงหาคม	<p>คณะรัฐมนตรี (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี) มีมติเห็นชอบร่างประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๓ ตามมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ ๔/๒๕๕๓ (นัดพิเศษ) เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ และให้ดำเนินการต่อไปได้</p> <p>รัฐมนตรีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (นายสุวิทย์ คุณกิตติ) ลงนามในประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๓ จำนวน ๑๑ ประเภทโครงการหรือกิจการ</p> <p>เครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือหนังสือถึงนายกรัฐมนตรีและประธานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เรื่อง ขอดำเนินการออกประกาศโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงฯ ๑๑ ประเภท และขอให้มีการจัดทำใหม่ให้เป็นที่ยอมรับ</p>
๒ กันยายน	ศาลปกครองกลางได้มีคำพิพากษาในคดีหมายเลขแดง ที่ ๑๓๕๒/๒๕๕๓ ให้เพิกถอนใบอนุญาตโครงการ อย่างไรก็ตาม ศาลยังคงยึดเอาประเภทโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงฯ ที่ประกาศโดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมฯ เมื่อ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓
๖ กันยายน	<p>เครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือข้อร้องเรียนต่อประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ</p> <p>ประธานกรรมการองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๓ (นายวีรวัฒน์ ธีรประสาธน์) พร้อม</p>

ปี พ.ศ. ๒๕๕๓	เหตุการณ์
	<p>ด้วยกรรมการ ๑๑ คน ได้ร่วมกันแถลงอย่างเป็นทางการต่อกรณีการออกประกาศกำหนดโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงฯ ๑๑ ประเภท โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none">๑) ข้อเสนอของคณะกรรมการสี่ฝ่ายที่เห็นควรให้ประกาศกำหนดโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงฯ ๑๘ ประเภท ได้ดำเนินการอย่างเหมาะสมและรอบคอบบนหลักการทางวิชาการ ตามกระบวนการประชาธิปไตย และตามระเบียบขั้นตอนทางกฎหมายทุกประการ๒) มติของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติในเรื่องนี้มิได้เป็นไปตามข้อเสนอของคณะกรรมการสี่ฝ่าย ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากนายกรัฐมนตรี เพื่อทำหน้าที่โดยตรงในการศึกษาและจัดทำข้อเสนอ และเพื่อกำหนดประเภทโครงการ๓) คณะรัฐมนตรีและคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมิได้ให้ความสำคัญและเคารพต่อการทำงานของคณะกรรมการสี่ฝ่ายที่รัฐบาลเป็นผู้แต่งตั้งขึ้นมาเพื่อคลี่คลายปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และยังมีการกลั่นกรองข้อมูลทางวิชาการ รวมถึงผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างสมบูรณ์ ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นจะเป็นบรรทัดฐานที่ไม่เหมาะสมต่อสังคมไทยในระยะยาวต่อไป๔) รัฐบาลควรทบทวนการตัดสินใจในเรื่องนี้ โดยยึดข้อเสนอของคณะกรรมการสี่ฝ่ายเป็นสำคัญ และเป็นเกณฑ์การพิจารณาประเภทกิจการหรือโครงการขั้นต่ำสุด๕) ควรให้มีการทบทวนและปรับปรุงประเภทกิจการหรือโครงการให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาวการณ์ในอนาคตต่อไป
๗ กันยายน	<p>เครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือหนังสือร้องเรียนต่อคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องของวุฒิสภา ได้แก่ คณะกรรมาธิการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภค คณะกรรมาธิการศึกษา ตรวจสอบการทุจริต และเสริมสร้างธรรมาภิบาล คณะกรรมาธิการสาธารณสุข ประธานวุฒิสภา และประธานอนุกรรมการด้านสิทธิชุมชน</p>
๘ กันยายน	<p>คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาตินำเรื่องร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือเข้าที่ประชุมเป็นวาระเร่งด่วน และมีมติเห็นชอบให้รับไว้พิจารณา โดยให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทั้งคณะร่วมกันพิจารณาแบบบูรณาการ และมอบสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติประสานเพื่อเข้าพบและปรึกษาหารือกับประธาน</p>

ปี พ.ศ. ๒๕๕๓	เหตุการณ์
๑๕ กันยายน	<p>กรรมการสี่ฝ่าย (นายอานันท์ ปันยารชุน) รวมทั้งรวบรวมเอกสารหลักฐานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>รองอธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรมชี้แจงแก่ผู้ประกอบการว่า กรมโรงงานอุตสาหกรรมได้ยกเลิกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๒ เรื่อง โครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการอุตสาหกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงแล้ว โดยอยู่ในขั้นตอนการประกาศในราชกิจจานุเบกษา ดังนั้น ขอให้ผู้ประกอบการยึดตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ โดยเฉพาะเอกชนที่เข้าข่าย ๑๑ โครงการที่อาจมีผลกระทบต่อชุมชนรุนแรง ซึ่งต้องปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างสมบูรณ์และครบถ้วน โดยกรมโรงงานอุตสาหกรรมจะแต่งตั้งคณะกรรมการจัดรับฟังความคิดเห็น และคณะกรรมการพิจารณาอนุญาต คาดว่าขั้นตอนดังกล่าวจะใช้เวลา ๖๐ วันในการพิจารณาอนุมัติ</p>
๑๗ กันยายน	<p>สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีคำสั่ง ที่ ๑๒๒/๒๕๕๓ แต่งตั้งคณะทำงานวิชาการเพื่อจัดทำรายงานข้อเสนอเชิงนโยบายการคุ้มครองสิทธิชุมชน ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐</p>
๑๘ ตุลาคม	<p>เครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้องเรียน เรื่อง “ขอให้พิจารณาตรวจสอบสิทธิความปลอดภัยทางด้านสุขภาพ” ต่อประธานอนุกรรมการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และความเสมอภาคของบุคคล ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งรับผิดชอบการตรวจสอบการละเมิดสิทธิทางด้านสุขภาพ</p>
๑๗ พฤศจิกายน	<p>ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๒๘ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) ได้พิจารณาและลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ พ.ศ. (คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ) และร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ พ.ศ. (นายสาธิต ปิตุเตชะ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) โดยให้ถือเอาร่างพระราชบัญญัติของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณา</p>
๑๙ พฤศจิกายน	<p>รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (นายสุวิทย์ คุณกิตติ) ลงนามในประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (ฉบับที่ ๒)</p>

ปี พ.ศ. ๒๕๕๔	เหตุการณ์
๑ กุมภาพันธ์	<p>คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบและเห็นชอบตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๔ ตามที่เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจเสนอ (โปรดดูภาคผนวก ๗) ซึ่งตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจดังกล่าว ได้รับทราบผลการศึกษาเบื้องต้นศักยภาพในการรองรับอุตสาหกรรมของพื้นที่มาบตาพุด (Carrying Capacity) ที่มีข้อสรุปประการหนึ่งว่า ในด้านกายภาพ พื้นที่มาบตาพุดยังมีศักยภาพในการรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมได้ และเห็นชอบให้มีศูนย์อำนวยความสะดวกพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาผลกระทบต่างๆ จากการประกอบอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุด</p>
๓ พฤษภาคม	<p>คณะรัฐมนตรีได้มีมติรับทราบผลการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรีเศรษฐกิจ (รศก.) ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๔ เรื่อง ผลการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพในการรองรับอุตสาหกรรมของพื้นที่มาบตาพุด และอนุมัติตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ (โปรดดูภาคผนวก ๘) และให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย เช่น</p> <ul style="list-style-type: none">- ควรกำหนดนโยบายในการควบคุมที่ชัดเจน โดยการห้ามจัดตั้ง หรือ ไม่ส่งเสริมโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมบางประเภทที่ก่อมลพิษสูง โดยเฉพาะโครงการที่มีการย้ายฐานการผลิตมาจากต่างประเทศ- นอกจากการประเมิน Carrying Capacity จากการปล่อยมลพิษทางอากาศ อาจต้องดู Carrying Capacity ในประเด็นมลพิษทางน้ำ และมีมิติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้านสังคมและเศรษฐกิจ การใช้เครื่องมือ SEA และผู้เชี่ยวชาญหลากหลายสาขา ร่วมในการประเมินจึงมีความสำคัญ
๔ พฤษภาคม	<p>สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ พ.ศ.</p>
๙ พฤษภาคม	<p>วุฒิสภารับหลักการร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ พ.ศ. และนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา</p>
๑๐ พฤษภาคม	<p>นายกรัฐมนตรี (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) ประกาศใช้บังคับพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๔ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๘ ตอนที่</p>

ปี พ.ศ. ๒๕๕๔	เหตุการณ์
๑๙ พฤษภาคม	<p>๓๓ ก) ทำให้ร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ พ.ศ. ค้างการพิจารณาในชั้นการดำเนินการของวุฒิสภา</p> <p>กรมควบคุมมลพิษได้มีหนังสือ ที่ ทส ๐๓๐๓/๔๔๐๓ ถึงประธานอนุกรรมการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการฯ ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ส่งข้อเท็จจริงแนวทางในการแก้ไข ปัญหาและมาตรการป้องกันปัญหามลพิษพื้นที่มาบตาพุดจังหวัดระยอง ซึ่งมีข้อสรุปว่า ปัญหามลพิษที่สำคัญที่ต้องดำเนินการแก้ไข ได้แก่ การปนเปื้อนสารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) ในบรรยากาศ การปนเปื้อนโลหะหนักและสารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) ในน้ำใต้ดิน การสะสมตัวของตะกอนสีด้าในอ่าวประจวบบริเวณที่รองรับน้ำทิ้งจากคลองระบายน้ำนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และการจัดการน้ำเสียจากชุมชน</p>
๑๗ กรกฎาคม	<p>สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดประชุมประจำปี ๒๕๕๔ เรื่อง “แผนฯ ๑๑ ... สู่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” เพื่อรับฟังความคิดเห็นของทุกภาคส่วน เกี่ยวกับร่างแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙) ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” โดยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนา ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none">(๑) ความอยู่เย็นเป็นสุขและความสงบสุขของสังคมไทยเพิ่มขึ้น ความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยลดลง และภาพลักษณ์การคอร์รัปชันดีขึ้น(๒) คนไทยมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีสุขภาพที่ดีขึ้น และสถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งมากขึ้น(๓) เศรษฐกิจเติบโตในอัตราที่เหมาะสมตามศักยภาพของประเทศ ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลผลิตภาพรวมไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓ ต่อปี เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อ GDP ให้มีสัดส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๔๐ และ(๔) คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน เพิ่มประสิทธิภาพการปล่อยก๊าซเรือนกระจก รวมทั้งเพิ่มพื้นที่ป่าไม้เพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศ
๕ สิงหาคม	ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีตามประกาศพระบรมราชโองการ
๙ สิงหาคม	ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะรัฐมนตรีตามประกาศพระบรมราชโองการ

ปี พ.ศ. ๒๕๕๔	เหตุการณ์
๒๓ สิงหาคม	นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา
ปี พ.ศ. ๒๕๕๕	เหตุการณ์
๙ มกราคม	โรงพยาบาลมาบตาพุดได้มีหนังสือ ที่ รย ๐๐๒๗.๓ (๖)/๒๔ ซึ่งแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพการเจ็บป่วยของประชาชนในพื้นที่ตำบลมาบตาพุดต่อคณะอนุกรรมการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้าน เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และความเสมอภาคของบุคคล ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งจากข้อมูลการรักษารายกลุ่มโรคของการรับบริการผู้ป่วยนอกต่อการใช้บริการ ๑,๐๐๐ ครั้ง ในปี ๒๕๕๒-๒๕๕๔ พบว่า อัตราการเกิดกลุ่มโรคระบบทางเดินหายใจสูงที่สุด และจากข้อมูลการรักษาโรคระบบทางเดินหายใจ (ผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยใน) ผู้รับบริการพบมากที่สุดในกลุ่มอายุที่น้อยกว่า ๑๐ ปี นอกจากนี้ พบว่าจำนวนผู้ป่วยโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อมของโรงพยาบาลมาบตาพุดเพิ่มขึ้น คือ ในปี ๒๕๕๒ จำนวน ๑๑๓ ราย ปี ๒๕๕๓ จำนวน ๑๙๕ ราย และปี ๒๕๕๔ จำนวน ๒๒๕ ราย

จากลำดับเหตุการณ์เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวเรียกร้องของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียง ทำให้เห็นว่า ปัญหามลพิษและความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่กระทบต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนต่างๆ โดยเฉพาะในพื้นที่มาบตาพุดและจังหวัดระยอง เป็นผลสืบเนื่องจากการดำเนินนโยบายในการพัฒนาประเทศของรัฐบาลที่ให้ความสำคัญกับการลงทุนพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ซึ่งผลกระทบในลักษณะนี้ได้เกิดขึ้นตั้งแต่ระยะแรกของการพัฒนา แต่ปรากฏว่า รัฐบาลยังคงดำเนินการติดตามแก้ไขปัญหาคือเป็นรายกรณีตามข้อร้องเรียนของประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนแม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้รับรองและคุ้มครองสิทธิชุมชนเพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน แต่รัฐบาลทุกคณะยังคงมุ่งเน้นการส่งเสริมอุตสาหกรรม ในขณะที่การดำเนินการจัดตั้งกลไกให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญเป็นไปอย่างล่าช้า และการติดตามแก้ไขปัญหายังไม่เป็นที่ยอมรับของประชาชนว่าเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรณีการออกกฎหมายว่าด้วยองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ การแต่งตั้งคณะกรรมการสี่ฝ่าย เพื่อแก้ไขปัญหา

การปฏิบัติตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ การออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติ สำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๓ รวมถึงการใช้กลไกคณะรัฐมนตรีเศรษฐกิจในการศึกษาและพิจารณาเรื่องศักยภาพในการรองรับของพื้นที่มาตาศึกษา ทำให้ประชาชนที่ได้รับเดือดร้อนต้องรวมตัวกันเพื่อหาทางแก้ไขปัญหา และเรียกร้องให้รัฐบาลดำเนินการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ดังเช่นกรณีการฟ้องคดีต่อศาลปกครอง เพื่อให้รัฐบาลดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษในพื้นที่มาตาศึกษา จนกระทั่งปัญหาในระดับพื้นที่ได้ขยายวงกว้างไปสู่หลายพื้นที่และกลายเป็นปัญหาระดับชาติ ซึ่งจะวิเคราะห์รายละเอียดต่อไป

๓.๒ การเพิกเฉยล่าช้าและการไม่ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

๓.๒.๑ การเพิกเฉยล่าช้าของรัฐบาล : การไม่ดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนดตามรัฐธรรมนูญ

เนื่องจากภายหลังจากใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประเทศไทยมีรัฐบาลสามชุดในช่วงเวลาสามปี กล่าวคือ รัฐบาลชุดแรกมีนายสมัคร สุนทรเวช เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลชุดที่สองมี นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี และรัฐบาลชุดที่สามมี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี ในขณะที่บทบัญญัติในมาตรา ๓๐๓ (๑) กำหนดว่า ให้คณะรัฐมนตรีที่เข้าบริหารราชการแผ่นดินหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปเป็นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ ดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายในเรื่องสิทธิชุมชนให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่แถลงนโยบายต่อรัฐสภา ปรากฏข้อเท็จจริงว่า รัฐบาลชุดแรกบริหารราชการเพียงเก้าเดือน รัฐบาลชุดที่สองบริหารราชการเพียงสองเดือน มีเพียงรัฐบาลชุดที่สามเท่านั้นที่บริหารราชการนานกว่าหนึ่งปี แต่รัฐบาลทั้งสามชุดก็ไม่ได้ดำเนินการใดๆ ตามที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ ก่อให้เกิดผลตามมา ดังนี้

- ๑) ไม่มีความชัดเจนในประเภทของกิจการหรือโครงการที่เข้าข่ายส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงตามนัยของ มาตรา ๖๗ วรรคสอง
- ๒) ไม่มีกฎหมายที่ชัดเจนในการทำการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพสำหรับกิจการหรือโครงการ ตามข้อ ๑)
- ๓) ไม่มีองค์การอิสระสิ่งแวดล้อมในการทำหน้าที่ให้ความเห็นในกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่ต้องจัดทำสำหรับกรณี ตามข้อ ๑)

๓.๒.๒ การเพิกเฉยล่าช้าและการไม่ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญของหน่วยงานของรัฐ : ปรากฏการณ์ราชการละเลยต่อหน้าที่และการบริหารราชการโดยอาศัยการตีความของคณะกรรมการกฤษฎีกา

วิกฤติการณ์ทางการเมืองของประเทศที่มีความต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๘ - พ.ศ. ๒๕๕๓ ส่งผลให้ข้าราชการในหน่วยราชการขาดขวัญและกำลังใจ ประกอบกับข้าราชการบางส่วนยังไม่แน่ใจว่าผู้ใดจะมาเป็นผู้บังคับบัญชา บางส่วนอาจยังติดอยู่กับอำนาจเดิมและเห็นว่ารัฐบาลอาจไม่มีเสถียรภาพ จึงทำให้ขาดความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่และการบังคับใช้กฎหมาย หน่วยงานภาครัฐบางแห่งมีการละเว้นเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ เมื่อจะมีการปฏิบัติหน้าที่ก็อาศัยการตีความกฎหมายของคณะกรรมการกฤษฎีกา ก่อนจะมีการดำเนินการ

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนในเรื่องดังกล่าว ได้แก่ การที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้รับหนังสือขอหารือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จากหน่วยงานต่างๆ ซึ่งเป็นหน่วยงาน ผู้อนุญาต ซึ่งได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน กระทรวงอุตสาหกรรม และการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เรื่องเสร็จที่ ๔๙๑-๔๙๓/๒๕๕๒ ได้สรุปประเด็นข้อหารือในเรื่องดังกล่าวสามประเด็น คือ

ประเด็นที่หนึ่ง บทบัญญัติมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีผลใช้บังคับนับแต่วันที่รัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับ หรือต้องดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายตามนัยมาตรา ๓๐๓ (๑) ของรัฐธรรมนูญเสียก่อน

คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า สิทธิชุมชนตามส่วนที่ ๑๒ ของรัฐธรรมนูญได้เกิดขึ้นและได้รับการคุ้มครองแล้วตามรัฐธรรมนูญ แต่เมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๓๐๓ แล้ว จะเห็นว่ายังจำเป็นต้องมีการตรากฎหมายที่เกี่ยวกับการกำหนดรายละเอียดเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองการใช้สิทธินั้นขึ้นใช้บังคับก่อน จึงต้องถือว่าบทบัญญัติมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญยังไม่มีผลใช้บังคับทันที เพราะมีบทเฉพาะกาลตามมาตรา ๓๐๓ (๑) กำหนดให้มีผลใช้บังคับภายใต้เงื่อนไขที่ต้องมีกฎหมายกำหนดรายละเอียดเสียก่อน

สำหรับเงื่อนไขของมาตรา ๖๗ วรรคสอง ที่ต้องมีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน ก็ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยกฎหมายกำหนดให้เจ้าของโครงการหรือผู้ประกอบการจะต้องจัดให้มี

กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียในการดำเนินโครงการ ตามแนวทางการประเมินผลกระทบทางสังคมและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำหนดไว้ ดังนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า การดำเนินการจึงสามารถปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าวได้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายเพื่อกำหนดรายละเอียดในการดำเนินการสำหรับโครงการที่อาจมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงเป็นการเฉพาะ

ส่วนการให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม หรือทรัพยากรธรรมชาติ หรือด้านสุขภาพ ให้ความคิดเห็นประกอบนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า เนื่องจากในปัจจุบันยังไม่มีการจัดตั้งองค์การอิสระดังกล่าวและการจัดตั้งองค์การเช่นนั้นจำเป็นต้องมีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดตั้งองค์การอิสระ การดำเนินการจึงต้องมีการตรากฎหมายเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดตั้งองค์การอิสระตามนัยมาตรา ๓๐๓ (๑) ก่อน

ประเด็นที่สอง ระหว่างที่ยังไม่มีการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายตามประเด็นที่หนึ่ง หน่วยงานอนุญาตสามารถกำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้เองหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า เมื่อพิจารณากฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ปรากฏว่ายังไม่มีความหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ว่า โครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง หมายถึง โครงการหรือกิจกรรมที่มีลักษณะอย่างไร รวมทั้ง การดำเนินการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน การจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียสำหรับโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าว และการให้ความคิดเห็นขององค์การอิสระจะต้องดำเนินการอย่างไร เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปในแนวทางและมาตรฐานเดียวกัน คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า เป็นหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีที่จะต้องดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายกำหนดรายละเอียดเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองการใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้เหมาะสม ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปในแนวทางและมาตรฐานเดียวกัน เพราะหากให้แต่ละหน่วยงานเป็นผู้มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญได้เอง อาจส่งผลให้การดำเนินการในโครงการหรือกิจกรรมเดียวกันมีความแตกต่างกันและมีหลายมาตรฐาน ด้วยเหตุผลดังกล่าว แต่ละหน่วยงานจึงไม่มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการได้เอง

อย่างไรก็ตาม ในระหว่างที่ยังไม่มีการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมาย คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า หน่วยงานอนุญาตที่เกี่ยวข้องย่อมสามารถใช้ดุลพินิจประกาศให้รู้ทั่วไปว่า โครงการหรือกิจกรรมใดบ้างที่เห็นว่าผลกระทบต่อประชาชนอย่างรุนแรงตามมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่ต้องเข้าใจว่าการประกาศเช่นนั้นเป็นไปเพียงเพื่อประโยชน์ในการบริหารงาน

และอำนวยความสะดวกต่อประชาชน ประกาศดังกล่าวไม่มีผลเป็นเด็ดขาด โดยผู้เกี่ยวข้องยังสามารถโต้แย้งได้ อนึ่ง โดยที่การประกาศดังกล่าวเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานและอำนวยความสะดวก หากแต่แต่ละหน่วยงานต้องกำหนดหลักเกณฑ์เป็นเอกเทศ ก็อาจก่อให้เกิดความสับสนแก่ประชาชนผู้ประสงค์จะประกอบกิจการต่างๆ ได้ จึงสมควรที่คณะกรรมการจะกำหนดให้หน่วยงานอนุญาตที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดให้เป็นไปในแนวทางและมาตรฐานเดียวกัน

ประเด็นที่สาม หน่วยงานอนุญาตจะอาศัยอำนาจตามกฎหมายปัจจุบันพิจารณาออกใบอนุญาตให้แก่โครงการหรือกิจกรรมที่อาจอยู่ภายใต้บังคับของ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า โดยหลักทั่วไปของการตรากฎหมายย่อมไม่มีวัตถุประสงค์ให้การบริหารราชการแผ่นดินหรือการประกอบอาชีพของประชาชนต้องสะดุดหยุดลง ในระหว่างที่ยังไม่มีกฎหมายกำหนดรายละเอียดในการดำเนินการ และโดยที่การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง จำเป็นจะต้องมีกฎหมายกำหนดรายละเอียด ในการส่งเสริมและคุ้มครองการใช้สิทธิและเสรีภาพของชุมชนเพื่อใช้เป็นแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องถือปฏิบัติตามที่มาตรา ๓๐๓ (๑) บัญญัติไว้ ดังนั้น ในระหว่างที่คณะกรรมการยังไม่ปรับปรุงหรือจัดทำกฎหมายกำหนดรายละเอียดในการจัดตั้งองค์การอิสระ หน่วยงานอนุญาตจึงสามารถพิจารณาออกใบอนุญาตให้แก่โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนได้ หากโครงการหรือกิจกรรมนั้นได้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และได้จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันกำหนดไว้

ในขณะที่ศาลปกครองสูงสุดได้เคยวินิจฉัยอุทธรณ์ในคดีกรมคลองถนนเขต (คำพิพากษาอุทธรณ์ของศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดง ที่ อ. ๓๓๔/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๐) เกี่ยวกับสิทธิตามรัฐธรรมนูญไว้โดยสรุปว่า สิทธิตามมาตรา ๕๖ ของรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ ย่อมได้รับความคุ้มครอง การที่ยังไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการใช้สิทธิดังกล่าว นั้น ไม่ใช่เหตุที่องค์กรของรัฐจะยกขึ้นมาเป็นข้ออ้างเพื่อปฏิเสธไม่ให้ความคุ้มครองสิทธิดังกล่าวได้ ดังนั้น ในกรณีที่ยังไม่มีกฎหมายบัญญัติกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการใช้สิทธิดังกล่าว หน่วยงานจะต้องใช้หลักเกณฑ์และวิธีการที่สมควรแก่กรณี เช่นเดียวกับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๓/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๒ ที่กล่าวว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์ที่ให้สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้มีสภาพบังคับได้ทันทีที่รัฐธรรมนูญประกาศให้มีผลใช้บังคับ (คือวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐) โดยไม่ต้องรอให้มีการบัญญัติกฎหมายอนุวัติการมาใช้บังคับก่อน การบังคับใช้บทบัญญัติมาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงต้องดำเนินการให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ด้วย

ดังนั้น ในกรณีนี้จึงหมายความว่า ศาลปกครองและศาลรัฐธรรมนูญต่างเห็นพ้องว่า ในขณะที่ยังไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการใช้สิทธิ ก็ต้องใช้หลักเกณฑ์ที่กฎหมายซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันกำหนดไว้ โดยใช้ได้เท่าที่ไม่ขัดกับเนื้อหาสาระของสิทธิเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองและคุ้มครองหรือต้องใช้ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญด้วย

๓.๒.๓ การทดแทนการไม่ได้ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

๓.๒.๓.๑ การแต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือที่เรียกโดยย่อ ว่า “คณะกรรมการสี่ฝ่าย”

ปัญหาเกี่ยวกับการที่รัฐบาลไม่ได้ปฏิบัติตามให้สอดคล้องกับมาตรา ๖๗
วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แม้ในช่วงแรกจะเกิดขึ้น
เฉพาะในพื้นที่มาบตาพุดและพื้นที่ใกล้เคียงในจังหวัดระยอง แต่ต่อมา ปัญหาดังกล่าวได้ขยายวง
กว้างขึ้นโดยมีผลครอบคลุมทั่วประเทศ และก่อให้เกิดผลกระทบต่อประเทศ ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม
สุขภาพอนามัย สังคม เศรษฐกิจ และการลงทุน ซึ่งทำให้การแก้ไขปัญหาดังกล่าวทำได้ยากขึ้น รัฐบาล
จึงออกคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๕๐/๒๕๕๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตาม
มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือที่เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ
สี่ฝ่าย”

คณะกรรมการดังกล่าวประกอบด้วยตัวแทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ของ
สังคม ซึ่งได้แก่ ภาคประชาชน ภาครัฐ ผู้ทรงคุณวุฒิ และภาคเอกชนผู้ประกอบการ โดยมีหน้าที่หลัก
สามประการ ดังนี้

- ๑) ศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของประชาชน ผู้ประกอบการ
นักวิชาการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- ๒) ประสานแนวทางแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์กับทุกภาคส่วน
ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย สังคม เศรษฐกิจ และการ
ลงทุน
- ๓) จัดทำข้อยุติเพื่อเสนอให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาดำเนินการตาม
อำนาจหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาคณะที่พื้นที่มาบตาพุดและพื้นที่
ใกล้เคียงในจังหวัดระยอง และการปฏิบัติตามบทบัญญัติของ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๗ วรรคสอง

คณะกรรมการสี่ฝ่าย มีอำนาจในการดำเนินการต่อไปนี้

- ๑) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน หรือบุคคลใด เพื่อดำเนินการตามที่
คณะกรรมการกำหนด

๒) เชิญข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลใดมาให้ข้อมูล หรือแสดงความ
ความคิดเห็นต่อคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงาน เพื่อประกอบ
การพิจารณา

๓) ดำเนินการอื่นที่จำเป็น เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่บรรลุผล

คณะกรรมการดังกล่าวมีวิธีดำเนินการในการแก้ไขปัญหากรณีพื้นที่มาบตาพุด
และพื้นที่ใกล้เคียงในจังหวัดระยอง และการปฏิบัติตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
มาตรา ๖๗ วรรคสอง ในรูปแบบของ “การจัดทำข้อยุติ” ใน ๓ เรื่องหลัก ได้แก่

๑) การจัดทำข้อยุติ เพื่อให้รัฐบาลดำเนินการให้สอดคล้องกับบทบัญญัติ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๗ วรรคสอง ที่เกี่ยวข้องกับ
ภารกิจสองเรื่อง คือ

๑.๑) ภารกิจในการกำหนดประเภทของโครงการ หรือกิจกรรมที่อาจก่อ
ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม
ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ

๑.๒) ภารกิจในการศึกษาการจัดตั้งองค์กรอิสระ ทั้งในส่วนของรูปแบบ
การดำเนินงาน โครงสร้างองค์กร บทบาท และอำนาจหน้าที่ในการ
ให้ความเห็นประกอบการดำเนินการ

๒) การจัดทำข้อยุติ เพื่อให้รัฐบาลสามารถดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการลด
และขจัดมลพิษได้อย่างมีประสิทธิภาพและปฏิบัติได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม
สำหรับเขตควบคุมมลพิษในพื้นที่มาบตาพุดและพื้นที่ใกล้เคียงในจังหวัด
ระยอง

๓) การจัดทำข้อยุติ เพื่อให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าสำหรับโครงการ
จำนวน ๗๖ โครงการ ที่ถูกระงับการดำเนินการ โดยให้เป็นที่ยอมรับกันของ
ทุกภาคส่วน และเพื่อให้ชุมชนและอุตสาหกรรมอยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน

๓.๒.๓.๒ การแต่งตั้ง “คณะกรรมการประสานงานการให้ความเห็นขององค์กรอิสระ ในโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง”

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประสานงานการให้ความเห็น
ขององค์กรอิสระ ในโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง พ.ศ. ๒๕๕๓
ได้กำหนดให้จัดตั้ง “คณะกรรมการประสานงานการให้ความเห็นขององค์กรอิสระ” ซึ่งประกอบด้วย
ผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษา
ด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- ๑) ประสานการดำเนินการให้ผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพและผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพตกลงร่วมกันจัดตั้งเป็นองค์การอิสระ
- ๒) สนับสนุน ให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลือในการดำเนินการขององค์การอิสระให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๓) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติราชการของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน ตลอดจนค่าใช้จ่ายขององค์การอิสระ
- ๔) ประสานกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้ความเห็นขององค์การอิสระ
- ๕) พิจารณาเสนอแนะการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามระเบียบนี้ต่อคณะรัฐมนตรี หน่วยงานของรัฐ หรือองค์การอิสระ
- ๖) แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
- ๗) ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

๓.๒.๔ การบริหารราชการที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ : การออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๓ ฉบับ

๓.๒.๔.๑ กรณีการออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๒

ประกาศฉบับนี้มีชื่อเต็มว่า “ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ” โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๒

โปรดดูภาคผนวก ๓ :

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓

“กระบวนการ” ในการออกประกาศฉบับนี้ มีที่มาจากมติคณะรัฐมนตรี ในการประชุมเมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๒ เมื่อรัฐบาลเห็นว่าควรนำพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาใช้เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กล่าวคือ ให้นำบทบัญญัติในส่วน ที่ ๔ “การทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม” ตั้งแต่มาตรา ๔๖ ถึงมาตรา ๕๑ ของ พระราชบัญญัติดังกล่าวมาใช้ โดยมาตรา ๔๖ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจประกาศกำหนด ประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ให้ต้องจัดทำรายงานการ วิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้อำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และ แนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้วย

การนำพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาใช้เป็นฐานในการใช้อำนาจดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อจะได้ถือถือว่าเป็นการที่รัฐบาลได้ ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้ว

“เนื้อหา” ของประกาศกระทรวงฉบับนี้ มีที่มาจาก การดำเนินการของ คณะกรรมการสี่ฝ่าย ในการจัดทำ “ร่างประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้าน คุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ” เพื่อเสนอให้รัฐบาลนำไปเข้าสู่ “กระบวนการ” ที่เหมาะสมต่อไป

เนื้อหาในส่วนเอกสารท้ายประกาศ ข. มีที่มาจากผลการทำงานของ “คณะอนุกรรมการพิจารณาแนวทางการวินิจฉัยโครงการ กิจการ หรือกิจกรรม ที่อาจก่อให้เกิดผล กระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทางด้านสุขภาพ” ซึ่งเป็นคณะอนุกรรมการที่ตั้งขึ้นโดยคณะกรรมการ สี่ฝ่าย ตามคำสั่งที่ ๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ โดยคณะอนุกรรมการได้ทำการศึกษา เสร็จสิ้น และจัดทำข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมคณะกรรมการสี่ฝ่าย เมื่อวันที่ ๒๑ และ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ ซึ่งที่ประชุมได้ปรับแก้เล็กน้อย และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้นำ เอกสารฉบับปรับปรุงใหม่ไปใช้เป็นเอกสารท้ายประกาศ ข. ของประกาศกระทรวงฯ ฉบับลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๒

๓.๒.๔.๒ กรณีการออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓

ประกาศฉบับนี้มีชื่อเต็มว่า “ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติ สำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๓” โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓

โปรดดูภาคผนวก ๔ :

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๓

การออกประกาศฉบับนี้มีจุดเริ่มต้นเชิง “เนื้อหา” จากผลการจัดทำข้อยุติของคณะกรรมการสี่ฝ่าย ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาล ซึ่งเป็นภารกิจในการกำหนดประเภทของโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้รัฐบาลนำไปดำเนินการให้สอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง

อย่างไรก็ตาม เมื่อคณะกรรมการสี่ฝ่ายได้นำผลสรุปเรื่องการกำหนดประเภทของโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ซึ่งกำหนดได้จำนวน ๑๘ ประเภทโครงการ/กิจกรรมเสนอต่อนายกรัฐมนตรีแล้ว ทั้ง “กระบวนการ” และ “เนื้อหา” หลังจากนั้นอยู่ภายใต้การอำนวยการของรัฐบาล โดยนายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำผลสรุปดังกล่าวไปเสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ซึ่งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้นำเรื่องเข้าที่ประชุมและมีมติรับข้อเสนอของคณะกรรมการสี่ฝ่าย แต่ได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการวินิจฉัยข้อร้องเรียนสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำข้อเสนอดังกล่าวไปร่วมกันพิจารณาอีก เพื่อจัดทำข้อสรุปและนำเรื่องกลับเข้ามาเสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติอีกครั้ง

ในการพิจารณาข้อเสนอของคณะกรรมการสี่ฝ่าย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ส่งรายการข้อมูล ๑๘ ประเภทโครงการ/กิจการ และเหตุผลของคณะกรรมการสี่ฝ่าย ไปให้ผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวพิจารณาให้ความเห็น ซึ่งได้แก่

- ๑) คณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ๑๐ คณะ
- ๒) เจ้าหน้าที่ของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้มีประสบการณ์ในการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ไม่น้อยกว่า ๕ ปี

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รวบรวมความคิดเห็นของบุคคลดังกล่าว นำมาประกอบกับข้อมูลทางเทคนิคและวิชาการที่ได้จากการค้นคว้า และนำมาประมวลผลออกมาเป็นข้อสรุปให้กำหนดประเภทโครงการ/กิจการ จำนวน ๑๑ ประเภทที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ โดยนำข้อสรุปดังกล่าวเสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อพิจารณา ซึ่งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณาแล้ว มีมติเห็นชอบตามข้อเสนอ และให้นำมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติในเรื่องดังกล่าวมาดำเนินการจัดทำเป็นประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อไป

โปรดดูภาคผนวก ๔ :

เอกสารข้อมูลการเปรียบเทียบโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงฯ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง (ข้อเสนอของคณะกรรมการสี่ฝ่าย ต่อรัฐบาลเปรียบเทียบกับประกาศกระทรวงทรัพยากรฯ และผลการประชุมของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ)

ข้อสังเกตของ “กระบวนการ” ในการออกประกาศฉบับนี้ คือ นอกจากประกาศกระทรวงฉบับนี้ จะได้รับความเห็นชอบจากมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติแล้ว กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังได้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีในการประชุมวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ อีกด้วย เพื่อให้คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ และจะได้อธิบายเป็นการที่รัฐบาลได้ดำเนินการให้เป็นไป ตามมาตรา ๓๐๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้ว

๓.๒.๔.๓ กรณีการออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

ประกาศฉบับนี้มีชื่อเต็มว่า “ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติ สำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓” โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

โปรดดูภาคผนวก ๖ :

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓

สาระสำคัญของประกาศฉบับนี้ คือ การแก้ไขรายละเอียดเกี่ยวกับประเภทและขนาดโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง อันเนื่องจากความเร่งรีบในการดำเนินการออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ ทำให้ประกาศดังกล่าวมีความบกพร่อง จึงต้องออกประกาศฉบับที่ ๒ มาแก้ไขเพิ่มเติมรายละเอียดประเภทโครงการหรือกิจการ ลำดับที่ ๗ และขนาดโครงการหรือกิจการ ลำดับที่ ๙ ซึ่งปรากฏว่า เป็นการแก้ไขรายละเอียดบางส่วนให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการสี่ฝ่ายได้เสนอไว้เดิม แต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีก่อนที่จะมีการออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓

ในการออกประกาศฉบับนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อาศัยอำนาจตามมาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ โดยที่ไม่ได้อ้างถึงอำนาจตามความในมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี เช่นเดียวกับประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ ทั้งที่ได้มีการแก้ไขรายละเอียดประเภทโครงการหรือกิจการ และขนาดโครงการ ในส่วนที่คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบไปแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การแก้ไขขนาดของท่าเทียบเรือที่มีการขุดลอก

ร่อนน้ำตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ ที่กำหนดขนาดตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ ตารางเมตร ขึ้นไป ยกเว้น ทำเทียบเรือโดยสารหรือทำเทียบเรือสินค้าเพื่อการอุปโภคและบริโภค หรือทำเทียบเรือสำราญและกีฬา เป็นขนาดตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรขึ้นไป และตัดข้อยกเว้นออกทั้งหมด ซึ่งทำให้ขนาดของทำเทียบเรือในส่วนนี้เป็นไปตามข้อเสนอของคณะกรรมการสี่ฝ่าย และถือเป็นการแก้ไขในสาระสำคัญ ดังนั้น จึงเป็นการออกประกาศในเรื่องเดียวกันด้วยกระบวนการที่แตกต่างกัน

๓.๓ ปัญหาและผลกระทบด้านสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของประชาชนจากมลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม ในพื้นที่ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

ปัญหาผลกระทบจากอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของประชาชน ประกอบด้วยปัญหาหลักๆ ได้แก่ มลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ มลพิษทางเสียง สารอันตราย และของเสียอันตราย ซึ่งในพื้นที่ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ประสบปัญหาหมอกควันอย่างต่อเนื่องยาวนาน นับแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมลพิษทางอากาศ ในช่วงเวลาที่มีการก่อสร้างโรงงานในนิคมอุตสาหกรรม ประชาชนในพื้นที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างในด้านเสียง ฝุ่น การจราจร และจำนวนคนงานที่เข้ามาอยู่ในพื้นที่เพิ่มขึ้น ในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ครูและนักเรียนโรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคารประสบปัญหาหมอกควันทางอากาศ ได้รับกลิ่นเหม็นผิดปกติ และมีอาการปวดศีรษะ จนกระทั่งเดือนมิถุนายน ๒๕๔๐ ได้รับกลิ่นเหม็นรุนแรงมากขึ้น สถิติการเจ็บป่วยของนักเรียนและครูเฉลี่ยวันละ ๔๐ คน ด้วยอาการปวดศีรษะ เจ็บคอ แสบจมูก แน่นหน้าอก หายใจไม่ออก และมีผื่นคันตามผิวหนัง จนในที่สุดมีการย้ายโรงเรียนจากที่ตั้งเดิมมาอยู่ในที่ปัจจุบัน แต่หน่วยงานภาครัฐยังขาดความพร้อมในการจัดบริการสาธารณสุขเพื่อรองรับกับปัญหาดังกล่าว ดังที่ปรากฏตามผลการศึกษาของโรงพยาบาลบ้านฉาง จังหวัดระยอง ในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ว่า จากการสำรวจสถานการณ์ด้านความพร้อมของโรงพยาบาล จำนวน ๒๙๔ แห่ง ที่ตั้งอยู่ใกล้เขตนิคมอุตสาหกรรมในประเทศไทย ในการเตรียมรับอุบัติเหตุ สารเคมีและวัตถุอันตราย ผลการศึกษาพบว่า โรงพยาบาลส่วนใหญ่ขาดความพร้อมในการเตรียมรับอุบัติเหตุสารเคมีและวัตถุอันตราย ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การป้องกันการปนเปื้อนสารเคมี และการเตรียมบุคลากร โดยขาดการจัดทำแผนและแนวทางรองรับอุบัติเหตุอย่าง เป็นลายลักษณ์อักษร

ต่อมา ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ กรมควบคุมมลพิษได้ตรวจสารประกอบอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) ในบริเวณนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด พบว่า มีมากกว่า ๔๐ ชนิด โดยเป็นสารก่อมะเร็ง

๒๐ ชนิด และในจำนวนสารก่อมะเร็ง ๒๐ ชนิดนี้ มีค่าสูงกว่าระดับเฝ้าระวังคุณภาพอากาศในบรรยากาศของ US-EPA (EPA Region 6 Screening Levels) ซึ่งเป็นหน่วยงานด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมของสหรัฐอเมริกา อยู่ถึง ๑๙ ชนิด อีกทั้ง ตรวจพบก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO₂) และก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂) ซึ่งเกิดจากกระบวนการเผาไหม้เชื้อเพลิงและกระบวนการผลิตในภาคอุตสาหกรรม นอกจากนี้ ยังพบโลหะหนักซึ่งเป็นสารก่อมะเร็งในน้ำและดินสูงเกินเกณฑ์มาตรฐาน รวมทั้งขาดบ่อขยะกำจัดสารพิษในพื้นที่เพื่อรองรับการขยายตัวของโรงงานที่เพิ่มขึ้น

สำหรับผลกระทบที่เกิดจากปัญหามลพิษต่อสุขภาพของประชาชน ในพื้นที่ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง นั้น จากข้อมูลในเอกสาร “ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพการเจ็บป่วยของประชาชนในพื้นที่มาบตาพุด” ซึ่งโรงพยาบาลมาบตาพุดได้ชี้แจงต่อคณะกรรมการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และความเสมอภาคของบุคคล ตามหนังสือที่ รย ๐๐๒๗.๓(๖)/๒๔ ลงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๕ ปรากฏว่า โรงพยาบาลมาบตาพุดได้มีระบบการเฝ้าระวังโรคจากสิ่งแวดล้อม โดยดำเนินโครงการตรวจสอบสุขภาพและเฝ้าระวังโรคจากมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ ต่อเนื่องในปี ๒๕๕๕ และปรากฏข้อมูลตามรายงานโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ในช่วงปี ๒๕๕๒ - ๒๕๕๔ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางแสดงจำนวนผู้ป่วยโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม
ของโรงพยาบาลมาบตาพุด ในปี ๒๕๕๒ - ๒๕๕๔

พ.ศ.	โรคปอดและทางเดินหายใจ		โรคเหตุสภาวะทางกายภาพ		โรคผิวหนัง		โรคกระดูกและกล้ามเนื้อ		โรคพิษจากสัตว์		โรคอื่นๆ		รวมทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
๒๕๕๒	๒๙	๒๕.๖๖	-	-	๕๗	๕๐.๔๔	๒	๑.๗๗	๒๑	๑๘.๕๘	๔	๓.๕๔	๑๑๓	๑๐๐
๒๕๕๓	๕	๒.๕๖	๒	๑.๐๓	๑๔๒	๗๒.๘๒	๑	๐.๕๒	๒๙	๑๔.๘๗	๑๖	๘.๒๑	๑๙๕	๑๐๐
๒๕๕๔	๑	๐.๔๔	๑	๐.๔๔	๘๔	๓๗.๓๐	๑๐๕	๔๖.๖๗	๑๗	๗.๕๖	๑๗	๗.๕๖	๒๒๕	๑๐๐
รวม	๓๕	๒๘.๖๖	๓	๑.๔๗	๒๘๓	๑๖๐.๕๖	๑๐๘	๔๘.๙๖	๖๗	๔๑.๐๑	๓๗	๑๙.๓๑	๕๓๓	๑๐๐

ที่มา : หนังสือโรงพยาบาลมาบตาพุด ที่ รย ๐๐๒๗.๓ (๖)/๒๔ ลงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๕

จากข้อมูลในตารางพบว่า จำนวนผู้ป่วยโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น คือ ในปี ๒๕๕๒ มีจำนวน ๑๑๓ ราย ในปี ๒๕๕๓ จำนวน ๑๙๕ ราย และในปี ๒๕๕๔ เพิ่มขึ้นเป็น ๒๒๕ ราย และพบว่าเป็นโรคผิวหนังมากที่สุด อย่างไรก็ตาม โรงพยาบาลมาบตาพุดได้ชี้แจงว่า การที่จำนวนผู้ป่วยของโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อมมีอัตราไม่สูงนัก เนื่องจากขาดแคลนแพทย์อาชีวเวชศาสตร์ในการวินิจฉัย ตลอดจนแพทย์ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ส่วนใหญ่ก็ยังไม่มีความรู้ทางอาชีวเวชศาสตร์และอนามัยสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ โรงพยาบาลได้ดำเนินการรักษาโรคต่างๆ โดยมีได้มุ่งเน้นโรคที่เกิดจากมลพิษ ฐานข้อมูลของโรงพยาบาลส่วนใหญ่ จึงเป็นข้อมูลการรักษาพยาบาลประชาชนทั่วไปที่มาใช้บริการ

สืบเนื่องจากปัญหามลพิษและผลกระทบต่อสุขภาพดังกล่าว ประชาชนในพื้นที่และองค์กรภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องได้มีความพยายามหาทางป้องกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง เช่น

- ประชาชนในพื้นที่มาบตาพุดได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติต่อศาลปกครองระยอง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕๙ คือ ประกาศให้พื้นที่มาบตาพุดและพื้นที่ใกล้เคียงเป็นเขตควบคุมมลพิษ และศาลปกครองระยองได้มีคำพิพากษา เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๒ สั่งให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติดำเนินการประกาศเขตควบคุมมลพิษ ต่อมา เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๒ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้ออกประกาศ ฉบับที่ ๓๒ (พ.ศ. ๒๕๕๒) เรื่อง ให้ท้องที่ในตำบลมาบตาพุด ตำบลห้วยโป่ง ตำบลเนินพระ และตำบลทับมา อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ทั้งตำบล ตำบลมาบตา อำเภอเนินคมพัฒนา จังหวัดระยอง ทั้งตำบล และตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ทั้งตำบล รวมทั้งพื้นที่ภายในแนวเขตเป็นเขตควบคุมมลพิษ เพื่อดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษ ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายต่อไป
- สมาคมต่อต้านสภาวะโลกร้อน สมาคมสมัชชาองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม กับพวกได้ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำ ที่ ๙๐๘/๒๕๕๒ และศาลปกครองกลางได้มีคำพิพากษา คดีหมายเลขแดง ที่ ๑๓๕๒/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๓ ให้เพิกถอนใบอนุญาตที่ออกให้แก่โครงการหรือกิจกรรมที่ถูกระงับให้เป็นประเภทโครงการ หรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพ

สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือ เอกชน จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ รวม ๗๖ โครงการ

- เครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงใต้ยื่นหนังสือร้องเรียนต่อคณะกรรมการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ด้านเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และความเสมอภาคของบุคคล ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ เพื่อขอให้ตรวจสอบกรณีชาวบ้านในพื้นที่ตำบลมาตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ประสบปัญหาและผลกระทบด้านสุขภาพจากมลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม แต่รัฐบาลมิได้พิจารณาแก้ไขปัญหาโดยทันที รวมทั้งมิได้เร่งผลักดันให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้องและทันต่อเวลา เพื่อให้สิทธิของประชาชนในการดำรงอยู่อย่างปลอดภัยทางด้านสุขภาพเป็นจริงต่อไป

ในด้านการดำเนินการของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนั้น จากข้อมูลที่ปรากฏตามเอกสาร “ข้อเท็จจริง แนวทางการแก้ไขปัญหาและมาตรการป้องกันปัญหามลพิษพื้นที่มาตาพุด จังหวัดระยอง” ตามหนังสือกรมควบคุมมลพิษที่ ทส ๐๓๐๓/๔๘๐๓ ลงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ระบุว่า ปัญหามลพิษในพื้นที่มาตาพุด จังหวัดระยอง ที่สำคัญที่ต้องดำเนินการแก้ไข ได้แก่ การปนเปื้อนสารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) ในบรรยากาศ การปนเปื้อนโลหะหนักและสารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) ในน้ำใต้ดิน การสะสมตัวของตะกอนสีดาในอ่าวประดู่ บริเวณที่รองรับน้ำทิ้งจากคลองระบายน้ำนิคมอุตสาหกรรมมาตาพุด และการจัดการน้ำเสียจากชุมชน ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว กรมควบคุมมลพิษร่วมกับกรมโรงงานอุตสาหกรรม การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กระทรวงพลังงาน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย รวมทั้งผู้ประกอบการในพื้นที่ ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษที่เป็นแหล่งมลพิษ ได้แก่ การกำหนดประเภทอุตสาหกรรม/กิจกรรมที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษ การทบทวนนโยบายและมาตรการส่งเสริมการลงทุนสำหรับอุตสาหกรรมในพื้นที่ การปรับปรุงระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการอนุมัติ อนุญาต การลดและขจัดมลพิษ และการออกกฎหมายสำหรับควบคุมสารอินทรีย์ระเหยง่ายจากแหล่งกำเนิดที่ยังไม่มีมาตรฐานควบคุม การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ จังหวัดระยอง การจัดตั้งศูนย์อำนวยความสะดวกแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรมในพื้นที่มาตาพุด เป็นต้น

นอกจากปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง ได้ส่งผลกระทบต่อด้านสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของประชาชน ดังปรากฏตามข้อมูลข้างต้นแล้ว ปัญหามลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ มลพิษทางเสียง สารอันตราย และของเสียอันตรายที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในลักษณะเดียวกัน ยังได้เกิดขึ้นในอีกหลายพื้นที่ทั่วประเทศ เช่น

- พบปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กเกินมาตรฐานเฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมง ในจังหวัดสระบุรี ราชบุรี สมุทรปราการ กรุงเทพมหานคร (ริมถนน) และพระนครศรีอยุธยา
- พบก๊าซโอโซนเกินมาตรฐานในจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรสาคร
- การทำเหมืองหินปูนเขาสามง่าม วัดถ้ำยอดทอง จังหวัดราชบุรี ทำให้เกิดปัญหาฝุ่นละอองและหินจากการระเบิดหินหรือโกยหินจากหน้าผา หรือการขนส่งปลิวมาทำให้วัด/สิ่งปลูกสร้าง และพืชผล สกปรก เสียหาย และรบกวนการดำรงชีวิต
- เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ พื้นที่แม่เมาะ จังหวัดลำปาง เกิดปัญหาฝุ่นหิน ฝุ่นละอองของก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂) และออกไซด์ของไนโตรเจน เกินมาตรฐานเนื่องจากการเผาถ่านหินลิกไนต์ เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ ทำให้เป็นโรคระบบทางเดินหายใจเรื้อรัง ทำลายพืชผลและปศุสัตว์ในพื้นที่ จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ชาวบ้านแม่เมาะได้ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองเชียงใหม่ ซึ่งศาลได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๒ ให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ฟ้องคดี และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดการปัญหา
- การทำเหมืองสังกะสี อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ทำให้เกิดการปนเปื้อนสารแคดเมียมในดินและในข้าวในปริมาณสูง จนไม่ปลอดภัยสำหรับการบริโภค อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของอนามัยของประชาชนในพื้นที่ตำบลแม่ดาว และตำบลพระธาตุผาแดง คือ เสี่ยงต่อการเกิดโรคไต และภาวะการทำงานของไตผิดปกติ เช่น ไตเสื่อม ไตวาย เป็นต้น
- จากสถิติในด้านอุบัติเหตุจากสารเคมี ของกรมควบคุมมลพิษ พบว่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑ มีอุบัติเหตุจากสารเคมี (รวมทั้งการลักลอบทิ้งกากสารเคมี) เกิดขึ้น ๔๔ ครั้ง โดยการลักลอบทิ้งกากสารเคมีเกิดขึ้นมากที่สุด คือ ๑๘ ครั้ง รองลงมาเป็นการเกิดเหตุในโรงงานอุตสาหกรรมหรือโกดัง ๑๓ ครั้ง การขนส่งสารเคมี ๑๐ ครั้ง และกรณีอื่นๆ ๓ ครั้ง จากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น มีผู้ได้รับบาดเจ็บ ๒๕๔ ราย และเสียชีวิต ๔ ราย พื้นที่เกิดเหตุบ่อยที่สุด คือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ระยอง ชลบุรี และกาญจนบุรี ตามลำดับ สำหรับผลกระทบต่อสุขภาพเมื่อได้รับพิษจากสาร

อันตรายนั้น ตามรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี ๒๕๕๑ ที่จัดทำโดยกรมควบคุมมลพิษได้รายชื่อมลพิษจากสถานการณ์ระบบเผ่าะวังโรคของสำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค ซึ่งระบุว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ พบผู้ป่วยที่ได้รับพิษจากสารอันตราย ๑,๘๖๘ ราย เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๕๐ จำนวน ๒๘๓ ราย จำแนกเป็นผู้ป่วยจากสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ ๑,๖๔๒ ราย และผู้ป่วยจากสารอันตรายด้านอุตสาหกรรม ๒๒๖ ราย ได้แก่ พิษจากสารปิโตรเลียม (เช่น เบนซีน โทลูอีน และไซลีน) ๑๒๑ ราย พิษจากสารโลหะหนัก (เช่น แมงกานีส ปรอท และตะกั่ว) ๖๒ ราย และพิษจากก๊าซและไอระเหย (เช่น คาร์บอนมอนนอกไซด์ ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ คลอรีน และแอมโมเนีย) จำนวน ๔๓ ราย

สถานการณ์ปัญหาและผลกระทบด้านสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของประชาชน จากมลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม ในพื้นที่ตำบลมาตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง และปัญหาในลักษณะเดียวกันที่เกิดขึ้นในอีกหลายพื้นที่ดังกล่าว สะท้อนปัญหาผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรมในภาพรวมระดับประเทศที่กระทบต่อสิทธิต่างๆ ของประชาชนในการเข้าถึงซึ่งสุขภาพที่ดี ทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณภาพและสิ่งแวดล้อมที่ดี ซึ่งรัฐบาลหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และผู้ประกอบการ จะต้องเคารพสิทธิของประชาชน ให้ความสำคัญและร่วมกันแก้ไขปัญหาและปกป้องคุ้มครองสิทธิเหล่านั้นโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๔.๑ ข้อร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นเรื่อง “สิทธิมนุษยชน” กับ “สิ่งแวดล้อม”

ข้อเรียกร้องของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสองประเด็นควบคู่กัน คือ ประเด็น “สิทธิมนุษยชน” และประเด็น “สิ่งแวดล้อม” กล่าวคือ เกี่ยวข้องกับเรื่องสิทธิมนุษยชนในแง่ที่ว่า สิทธิในการดำรงชีวิตอย่างปกติสุขของชุมชนชาวมาบตาพุด และสิทธิในสุขภาพของชุมชนถูกระทบจากโครงการอุตสาหกรรมต่างๆ และเกี่ยวข้องกับเรื่องสิ่งแวดล้อมในแง่ที่ว่า สภาพแวดล้อมในบริเวณที่ชุมชนชาวมาบตาพุดอาศัยอยู่มีปัญหาด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมและมลพิษ

ความสัมพันธ์ระหว่าง “สิทธิมนุษยชน” กับ “สิ่งแวดล้อม” เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปของหน่วยงานภายใต้สหประชาชาติและสากล เช่น ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการประชุมผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อม (Meeting of Experts on Human Rights and the Environment, UN High Commissioner for Human Rights, 14-15 January 2002.)^๖ ว่า “...มีความจำเป็นต้องเพิ่มความสำคัญ เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิมนุษยชนกับสิ่งแวดล้อม” ...” โดยที่ประชุมเสนอแนะให้ภาครัฐทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนางานที่แต่ละฝ่ายรับผิดชอบ ไปสู่การสนับสนุนส่งเสริมและปกป้องทั้งสิทธิมนุษยชนและสิทธิที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องกัน ไม่ว่าสิทธินั้นจะอยู่ในรูปของสิทธิเชิงเนื้อหาหรือสิทธิเชิงกระบวนการก็ตาม ยิ่งไปกว่านั้น ที่ประชุมยังเสนอให้เพิ่มมาตรการและกลไกในการรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนในประเด็นที่มีความเกี่ยวเนื่องระหว่างสิ่งแวดล้อมกับสิทธิมนุษยชนด้วย

^๖ <http://www.unhchr.ch/environment/conclusions.html>

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันปรากฏว่าบางส่วนในสังคมไทยยังคงมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนว่า หากเรื่องใดเป็นประเด็น “สิ่งแวดล้อม” เรื่องนั้นเป็นเรื่องที่จำกัดวงอยู่แต่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ขององค์กรหรือหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมเป็นการเฉพาะเท่านั้น องค์กรอื่นอย่างเช่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดูแลเรื่องสิทธิมนุษยชนไม่ควรแสดงบทบาทเข้ามาถึงเรื่องสิ่งแวดล้อมด้วย แต่ควรจำกัดบทบาทในการดูแลเฉพาะเรื่องสิทธิมนุษยชนเท่านั้น ความเข้าใจคลาดเคลื่อนในเรื่องดังกล่าว นำมาสู่ข้อจำกัดในการสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรหรือหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทำให้การแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมไม่สามารถดำเนินการได้อย่างบูรณาการและมีประสิทธิภาพ ทำให้การตรวจสอบจากองค์กรภายนอกเพื่อความโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาลไม่เกิดขึ้น ทำให้สิทธิของชุมชนที่ได้รับการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญไม่สามารถเกิดผลได้จริงในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำให้ข้อร้องเรียนของชุมชนไม่สามารถดำเนินการเพื่อการรับฟังความคิดเห็นรอบด้าน และกระบวนการเยียวยาแก้ไขไม่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสาม

๔.๒ การที่รัฐบาลไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๖๗ วรรคสอง เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน

มาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติว่า “การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

อย่างไรก็ตาม การใช้อำนาจของฝ่ายบริหารในการดำเนินการออกกฎหมายลำดับรองของฝ่ายบริหาร ไม่ว่าจะเป็นการออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งสามฉบับ หรือการใช้อำนาจโดยองค์กรต่างๆ เช่น คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กระทรวงพลังงาน ฯลฯ ล้วนมีผลกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของชุมชน การกระทำดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวของรัฐในการเคารพ ค้ำจุน และทำให้สิทธิต่างๆ ของประชาชน และชุมชนในพื้นที่มาตาพุดและจังหวัดระยองเป็นจริง รวมถึงพื้นที่อื่นๆ ที่มีปัญหาในลักษณะเดียวกันตามรัฐธรรมนูญ พันธกรณีระหว่างประเทศ และมาตรฐานสากลด้านสิทธิมนุษยชน

จากการพิจารณาข้อเท็จจริงและเหตุการณ์ กรณีการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มาตาพุดและจังหวัดระยอง เป็นที่ชัดเจนว่า รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยกำหนดให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นศูนย์อุตสาหกรรมหลักและอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๒๕ แม้ว่าเมื่อเวลาผ่านไป ได้ปรากฏหลักฐานและสถิติทั้งด้านวิทยาศาสตร์และการแพทย์ รวมทั้งข้อร้องเรียนจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน เป็นที่รับทราบต่อสาธารณชนทั่วไปอย่าง

ต่อเนื่องจาก ประชาชนในพื้นที่ได้รับผลกระทบด้านสุขภาพอย่างรุนแรงและเรื้อรังจากมลพิษที่เกิดจากการประกอบการของโรงงานอุตสาหกรรมมาเป็นระยะเวลายาวนาน เช่น กรณีปัญหาที่เกิดจากการรั่วไหลของสารเคมีจนเกิดอันตรายอย่างร้ายแรง ปัญหากลิ่นรบกวนอย่างรุนแรงจนส่งผลกระทบต่อสุขภาพ รวมถึงต้องอพยพประชาชนในพื้นที่ โยกย้ายโรงเรียนมาตาศพุดพันพิทยาคาร และชุมชนมีประชาชนเสียชีวิต ได้รับบาดเจ็บ และเจ็บป่วยจากอุบัติเหตุเหล่านั้น แต่จนถึงปัจจุบัน รัฐบาลยังคงแก้ไขปัญหาลักษณะเฉพาะหน้า ขาดความจริงจังและจริงใจที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหาลดลง และเป็นธรรมแก่ผู้ได้รับผลกระทบ จนทำให้ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนเสียหายต้องรวมตัวเรียกร้องอย่างยืดเยื้อยาวนานถึง ๕ ปี ต้องไปฟ้องคดีต่อศาลปกครองด้วยตนเองเพื่อคุ้มครองสิทธิของตนและชุมชน

นอกจากสิทธิของประชาชนและชุมชนในพื้นที่ที่จะเข้าถึงสิทธิในสุขภาพที่ดี ทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณภาพ และสิ่งแวดล้อมที่ดี ถูกละเมิดอย่างรุนแรงหนักหน่วง ซ้ำซากแล้ว ยังมีผลกระทบไปถึงการละเมิดสิทธิต่างๆ อีกมาก ไม่ว่าจะเป็นสิทธิในการเข้าถึงน้ำ สิทธิเด็กที่จะได้รับมาตรฐานการสาธารณสุขที่มีคุณภาพ สิทธิในการศึกษา สิทธิในการประกอบอาชีพ สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว ฯลฯ ตลอดจนสิทธิในกระบวนการต่างๆ ที่จะทำให้สิทธิข้างต้นได้รับการคุ้มครอง เช่น สิทธิในการได้รับข้อมูลข่าวสารที่จะกระทบต่อชีวิตและสุขภาพของตน สิทธิในการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและกิจการของรัฐอย่างมีความหมาย เช่น แผนการพัฒนาและขยายพื้นที่อุตสาหกรรม การวางผังเมือง ทั้งที่เรื่องดังกล่าวจะมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อวิถีชีวิตของประชาชนและชุมชนที่อาศัยอยู่แต่ดั้งเดิม

สิทธิของประชาชนในพื้นที่ นอกจากจะถูกละเมิดโดยนโยบาย แผนงาน และมาตรการของรัฐที่มุ่งการขยายการเติบโตทางเศรษฐกิจและอำนวยความสะดวกให้แก่ภาคอุตสาหกรรมและการลงทุนเป็นสำคัญแล้ว รัฐยังมีได้มีการกำหนดมาตรการที่ชัดเจนให้แก่ภาคเอกชนที่จะดำเนินกิจการโดยไม่ไปกระทบกับวิถีชีวิตของชุมชน หรือสิทธิของประชาชน หรือหากจะมีผลกระทบ ก็ควรจำกัดให้มีน้อยที่สุด และมีกระบวนการเยียวยาที่ชัดเจนเป็นธรรม เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและอยู่ร่วมกันได้ระหว่างชุมชนที่อาศัยอยู่ก่อนกับอุตสาหกรรม ในขณะที่เดียวกัน ก็มีภาคเอกชนที่เข้าไปประกอบอุตสาหกรรมในพื้นที่จึงใจไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่มีอยู่ แต่รัฐกลับละเลยหรือขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ไม่มีระบบ กลไก และความตั้งใจที่จะกำกับ ดูแล และแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังต่อเนื่อง ที่จะป้องกันมิให้ภาคเอกชนไปละเมิดสิทธิของประชาชนและชุมชน ตลอดจนการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จนทำให้สถานการณ์เลวร้ายมากยิ่งขึ้น

หากจะพิจารณาในภาพที่กว้างขึ้น จะเห็นได้ว่า สิทธิในการพัฒนาของประชาชนและชุมชนในพื้นที่ที่ได้รับการเคารพ ประชาชนไม่สามารถที่จะกำหนดเจตจำนงของตนเองที่จะดำเนินชีวิตอย่างเสรี ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยอาศัยทรัพยากรและความสมบูรณ์ของธรรมชาติในพื้นที่ได้ ประชาชนถูกกลืนสิทธิที่จะดำเนินชีวิตเพื่อยังชีพของตน เช่น การทำสวนผลไม้ การทำ

ประมงขนาดเล็กที่ไม่สามารถทำได้เช่นในอดีต จนอาจกล่าวได้ว่า สิทธิของประชาชนชาวมาบตาพุด และจังหวัดระยองถูกจำกัด (restrict) โดยมีขอบ และถูกละเมิดโดยนโยบาย กฎหมาย และการกระทำของรัฐอย่างรุนแรง จนถึงขั้นที่กล่าวได้ว่า สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นละเมิดสิทธิในชีวิตอันเป็นสิทธิเด็ดขาด (absolute right) ที่จะละเมิดไม่ได้ และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ของประชาชนคนเล็กคนน้อยในพื้นที่ จนถึงปัจจุบันรัฐมิได้ดำเนินการใดๆ ที่จะทำให้เป็นที่เชื่อได้ว่า รัฐจะมีนโยบาย มาตรการ และ/หรือจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอที่จะป้องกันมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน และเมื่อเกิดปัญหาความเสียหายขึ้นแล้ว มาตรการในการแก้ไข ฟื้นฟู เยียวยา ก็ขาดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล รวมถึงมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีก ดังนั้น สิทธิต่างๆ ที่จะได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญและพันธกรณีระหว่างประเทศจึงไม่สามารถเกิดขึ้นได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม ภายในระยะเวลาที่สามารถเห็นได้

ด้วยเหตุดังกล่าว แม้ว่าสิทธิหลายประการข้างต้นจะมีลักษณะก้าวหน้า (Progressive Right) กล่าวคือ รัฐมีความรับผิดชอบที่จะต้องดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไป ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อให้สิทธิดังกล่าวได้รับการประกันอย่างสมบูรณ์ก็ตาม แต่จากการวิเคราะห์สถานการณ์ และการดำเนินการของรัฐที่ผ่านมา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเห็นว่า รัฐบาลมิได้มีความจริงจัง จริงจังที่จะประกันสิทธิดังกล่าว เป็นเพียงแต่การแก้ไขปัญหาลายเหตุเมื่อเกิดความเสียหาย โดยมีได้มีการวิเคราะห์และแก้ไขสาเหตุ จึงมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า ดังนั้น ข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการที่รัฐบาลไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๗ วรรคสอง สะท้อนว่า รัฐบาลพร้อมที่จะดำเนินการตามพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชน ใน ๓ ประการ^๗ กล่าวคือ

๔.๒.๑ รัฐบาลบกร่องในการปฏิบัติตามพันธกรณีของรัฐในการเคารพ (Obligation to Respect) ที่จะไม่ไปละเมิดหรือดำเนินการกีดกัน เป็นอุปสรรคในการที่ประชาชนจะเข้าถึงหรือได้รับสิทธิดังกล่าว รัฐบาลมิได้ใช้ดุลพินิจที่รอบคอบ (Due Diligence Standards) ในการกำหนดนโยบายที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนและชุมชน มุ่งการพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ จนขาดความสมดุล ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสิทธิในการเข้าถึงสุขภาพที่ดี ทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณภาพ และสิ่งแวดล้อมที่ดี

นอกจากนี้ รัฐบาลยังมิได้เคารพสิทธิเชิงกระบวนการ อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่รัฐบาลสามารถดำเนินการได้ทันที การที่รัฐบาลไม่ดำเนินการตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ภายในระยะเวลาตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ หรือแม้แต่ดำเนินการแล้ว เช่น การจัดทำรายงาน

^๗ Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights, Economic, Social and Cultural Rights Handbook for National Human Rights Institutions (New York and Geneva : United Nations, 2005), pp. 15 – 20.

การวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ก็มีได้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ แต่เป็นเพียงการดำเนินการตามแบบพิธีเท่านั้น ซึ่งทำให้สิทธิดังกล่าวไม่ได้รับการเคารพ

๔.๒.๒ รัฐบาลบกพร่องในการปฏิบัติตามพันธกรณีของรัฐในการปกป้อง (Obligation to Protect) โดยรัฐบาลขาดระบบ มาตรการ และกลไกในการปกป้องสิทธิของประชาชนในชุมชน อันเกิดจากการกระทำของภาคเอกชนและอุตสาหกรรม โดยเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นดังที่ได้กล่าวแล้วในข้อ ๓ แสดงให้เห็นว่า รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ เช่น การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ไม่ได้ดำเนินมาตรการป้องกันอย่างเพียงพอ (Adequate Precautionary Measures) ในการป้องกันปัญหา รัฐบาลไม่ได้วางแนวทางและ/หรือบังคับใช้กฎหมายและระเบียบอย่างเพียงพอในการควบคุม การดำเนินงานของภาคอุตสาหกรรม ขาดการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของผู้ประกอบกิจการ ให้เป็นไปตามกฎหมาย และขาดการดำเนินมาตรการลงโทษที่จริงจังเพื่อยับยั้งมิให้เกิดการละเมิด กฎหมายหรือมาตรฐานต่างๆ การที่รัฐบาลไม่สามารถป้องกันมิให้เกิดการละเมิดหรือคุกคามจาก ผู้ประกอบกิจการอุตสาหกรรมต่อสิทธิของประชาชนและชุมชนได้ เห็นได้จากกรณีที่โรงพยาบาล ส่วนใหญ่ที่ตั้งอยู่ใกล้เขตนิคมอุตสาหกรรมในประเทศไทย ขาดความพร้อมในการเตรียมรับอุบัติภัย สารเคมีและวัตถุอันตราย ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การป้องกันการปนเปื้อนสารเคมี และการ เตรียมบุคลากร ตลอดจนการเก็บรวบรวมฐานข้อมูลที่เหมาะสมกับสถานการณ์ของพื้นที่ ทั้งที่ รัฐบาลอยู่ในวิสัยที่สามารถจะดำเนินการได้ นั้น ถือเป็นความบกพร่องที่รัฐบาลจะต้องรับผิดชอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรณีการประกาศกำหนดประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทำให้โครงการหรือกิจการที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง แต่ไม่มีการระบุไว้ในประกาศ สามารถดำเนินการได้ต่อไปโดยไม่ต้องผ่านขั้นตอน ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง จึงไม่สามารถคุ้มครองสิทธิชุมชนอย่างแท้จริง

แม้รัฐบาลจะตั้งคณะกรรมการสี่ฝ่าย เพื่อหาแนวทางและมาตรการในการปฏิบัติตาม มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีการไม่ปฏิบัติตามข้อเสนอและข้อตกลง อีกทั้งยังใช้กลไกที่ไม่สามารถตรวจสอบความ โปร่งใสหรือขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น คณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานผล กระทบสิ่งแวดล้อม (คชก.) ในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และคณะอนุกรรมการวินิจฉัย ข้อร้องเรียนสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้าน คุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ เป็นกลไกที่กำหนดเกณฑ์มาตรฐานโครงการ หรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงแทน เป็นต้น

๔.๒.๓ รัฐบาลบกพร่องในการดำเนินการที่จำเป็นและเพียงพอที่จะทำให้สิทธิของ บุคคลและชุมชนในพื้นที่เกิดผลและเป็นจริงขึ้นได้ในเวลาที่เหมาะสม (Obligation to Fulfill)

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา รัฐบาลมิได้ดำเนินการที่จำเป็นและเพียงพอใน

การทำให้สิทธิของประชาชนและชุมชนในพื้นที่มาบตาพุดให้เกิดขึ้นเป็นจริง ดังกรณีต่อไปนี้

รัฐบาลยังไม่ได้ดำเนินการวางนโยบายหรือมาตรการที่จำเป็นและเพียงพอที่จะสนับสนุนให้ประชาชนได้สามารถใช้สิทธิได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ ยังพบว่า รัฐบาลขาดการดำเนินการที่จริงจังต่อเนื่อง ที่จะทำให้ผู้ประกอบการได้ตระหนักถึงสิทธิของประชาชนและชุมชนในพื้นที่รัฐบาลไม่ได้จัดกระบวนการเพื่ออำนวยความสะดวก (Facilitate) ในการดูแลประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ เช่น กรณีรัฐบาลไม่ได้กำหนดแนวทาง และ/หรือมาตรการช่วยเหลือประชาชนในการพิสูจน์ว่า โครงการหรือกิจการใดเป็นโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทั้งที่ภาวการณ์พิสูจน์ในเรื่องนี้มีความยุ่งยาก ซับซ้อน ต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญทางเทคนิควิชาการหลายด้าน แต่ปัจจุบัน รัฐบาลได้ผลักดันให้ประชาชนในการพิสูจน์กรณีที่ได้รับผลกระทบจากโครงการหรือกิจการใดที่ไม่อยู่ใน ๑๑ ประเภทโครงการหรือกิจการ (ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓) รวมถึงผู้ที่ได้รับผลกระทบและประสงค์จะเรียกร้องให้เจ้าของโครงการหรือกิจการต้องปฏิบัติตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง หรือให้มีการชดเชยความเสียหายจากผลกระทบ ทำให้ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบต้องร้องเรียนและฟ้องคดีเพื่อเรียกร้องสิทธิของตนเอง ดังเช่นกรณีการร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก และกรณีสมาคมต่อต้านสภาวะโลกร้อน สมาคมสมัชชาองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กับพวก รวม ๔๓ คน ได้ยื่นฟ้องหน่วยงานของรัฐ ๘ หน่วยงาน

รัฐบาลมิได้จัดสรรงบประมาณที่เพียงพอ หรือกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อให้เกิดการฟื้นฟู เยียวยาให้กลับคืนสู่สภาพเดิม หรือใกล้เคียงกับสภาพเดิม หรือทำให้ผู้ถูกละเมิดสิทธิได้รับความพึงพอใจอย่างแท้จริง ดังกรณีการประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๒ (เอกสารท้ายประกาศ) กำหนดแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ โดยกำหนดให้มีการระดมมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและการชดเชย ตลอดจนการป้องกันและแก้ไขผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมถึงแผนการชดเชยความเสียหายดังกล่าว แต่กลับไม่ได้กำหนดให้มีรายละเอียดเกี่ยวกับการคำนวณค่าชดเชยและการเยียวยา รวมทั้งระยะเวลาการจ่ายเงิน ทำให้สิทธิของประชาชนในการได้รับการเยียวยาไม่ได้เกิดขึ้นจริง

รัฐบาลขาดการสนับสนุน ส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนได้มีศักยภาพที่จะเข้าถึงหรือใช้สิทธิต่างๆ ได้อย่างเต็มที่และมีความหมาย ไม่ว่าจะเป็นการสร้าง ความเข้าใจ ความตระหนัก หรือการเสริมสร้างศักยภาพที่ประชาชนสามารถจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพในลักษณะที่จะคุ้มครองสิทธิของชุมชนได้อย่างเต็มที่

๔.๓ เจตนารมณ์ที่แท้จริงของมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ คือ การคุ้มครองสิทธิชุมชน

๔.๓.๑ เจตนารมณ์ในการคุ้มครองสิทธิชุมชนที่มีใช้กระบวนการออกใบอนุญาต

เจตนารมณ์ที่แท้จริงของ มาตรา ๖๗ ทั้งสามวรรค ประกอบกับ มาตรา ๖๖ คือ การมุ่งรับรองและคุ้มครองทั้ง “สิทธิของบุคคล (Individual Right)” และ “สิทธิชุมชน (Community Right)” โดยสิทธิใน มาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง เป็นสิทธิของบุคคลไม่ใช่สิทธิของชุมชน กล่าวคือ เป็น “สิทธิในการมีส่วนร่วม (Right to Participate)” ไม่ใช่ “สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี”^๘ และเป็นสิทธิในการมีส่วนร่วมกับ ๒ ฝ่าย คือ ร่วมกับรัฐ และร่วมกับชุมชน ในการกระทำ ๓ เรื่อง ดังนี้

- ๑) ร่วมในการ อนุรักษ์ บำรุงรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ
- ๒) ร่วมในการ ได้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ
- ๓) ร่วมในการ คุ้มครอง ส่งเสริม และรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อม

แม้กฎหมายจะใช้ถ้อยคำตอนหนึ่งใน มาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง ว่า “เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่อง ในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิต” ก็ไม่ได้ทำให้บุคคลมีสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี เพราะถ้อยคำดังกล่าวเป็นเพียงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของสิทธิอีกเรื่องหนึ่งของบุคคล นั่นก็คือ “สิทธิที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐ และชุมชน” ในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา ได้ประโยชน์ และคุ้มครองส่งเสริมรักษา ๓ สิ่ง ซึ่งได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

ส่วน “สิทธิชุมชน” นั้น เป็นสิทธิเชิงกลุ่ม (Group Right or Collective Right) ที่มีวิวัฒนาการมาจากจารีตประเพณีและได้นำมารับรองอย่างเป็นทางการไว้ในกฎหมายบ้านเมืองภายใต้แนวคิดของสำนักความคิดมานุษยวิทยาทางกฎหมาย (Anthropological Jurisprudence) โดย “สิทธิ” ของ “ชุมชน” เขียนไว้อย่างแจ่มชัด ในมาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ วรรคสาม ทำให้ชุมชนมีสิทธิในเรื่องต่อไปนี้

^๘ “สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี” ซึ่งมีลักษณะเป็น “สิทธิเชิงเนื้อหา (Substantive Right)” ยังไม่ได้รับการบัญญัติไว้อย่างชัดเจนในกฎหมายภายในของไทย คงมีแต่เพียงการเขียนไว้ในฐานะที่เป็น “วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย (Objective or Goal)” ของเรื่องอื่น หรือมิฉะนั้น ก็มีการเขียนถึงแต่สิทธิประเภทอื่นที่มีลักษณะเป็น “สิทธิเชิงกระบวนการ (Procedural Right)” และสิทธิเชิงกระบวนการนั้น เป็นช่องทางที่จะนำไปสู่สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี ซึ่งเป็นสิทธิเชิงเนื้อหาอีกขั้นหนึ่งต่อไปในอนาคต ดังจะเห็นได้จากลักษณะการเขียนบทบัญญัติในมาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กล่าวคือ ในขณะที่มาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง เป็นตัวอย่างของการเขียนไว้ในฐานะที่เป็นวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของสิทธิเรื่องอื่น มาตรา ๖๗ วรรคสอง เป็นตัวอย่างของการเขียนไว้ในฐานะที่เป็นสิทธิเชิงกระบวนการ เพื่อเป็นช่องทางที่จะนำไปสู่สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี แต่เนื่องจากในปัจจุบันยังไม่มีกำหนดไว้ในกฎหมาย จึงเป็นกรณีที่ใช้เป็นช่องทางที่จะนำไปสู่สิทธิในวรรคหนึ่งของมาตราเดียวกัน

- ๑) สิทธิในการ *อนุรักษ์หรือฟื้นฟู* จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ
- ๒) สิทธิในการ *มีส่วนร่วม* ในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ อย่างสมดุลและยั่งยืน
- ๓) สิทธิในการ *บำรุงรักษา* ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน
- ๔) สิทธิในการ *ใช้ประโยชน์* จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ อย่างสมดุลและยั่งยืน
- ๕) สิทธิในการ *ฟ้อง* หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัติ มาตรา ๖๗

เจตนารมณ์เฉพาะของมาตรา ๖๗ วรรคสอง จึงเป็นกรณีที่ต้องการให้ความสำคัญคุ้มครอง “ชุมชน” โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากผลกระทบที่อาจเกิดต่อชุมชนอันเนื่องมาจากการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพของประชาชนในชุมชน ด้วยเหตุนี้ กฎหมายจึงบัญญัติในเชิงห้ามกระทำการไว้ก่อน โดยมีข้อยกเว้นว่าหากได้ดำเนินการตามเงื่อนไขต่าง ๆ ที่กฎหมายกำหนดจึงจะให้ได้ เมื่อแปลความในทางกลับกัน บางคนจึงแปลว่าหากดำเนินการตามเงื่อนไขใน มาตรา ๖๗ วรรคสอง ครบถ้วนทุกประการแล้วก็จะ “ได้รับอนุญาต” ให้ทำได้ จนบางครั้งถึงขนาดแปลความไปว่า บทบัญญัติในวรรคสองนี้เป็นเรื่องของกระบวนการอนุญาต ซึ่งอาจนำไปสู่การตีความแคบลงไปเรื่อย ๆ จนในที่สุดไม่สามารถมองเห็นเจตนารมณ์พื้นฐานที่ต้องการจะมุ่งคุ้มครองสิทธิชุมชนเป็นสำคัญ

๔.๓.๒ เจตนารมณ์ในเรื่องผู้มีอำนาจกำหนดประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงฯ

โดยที่โครงการหรือกิจกรรม ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีหลักสำคัญว่า *ห้ามดำเนินการ* ทำให้เห็นได้ว่า โครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อประชาชนเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อผู้ประกอบการและภาครัฐอีกด้วย ดังนั้น ผู้ที่มีอำนาจกำหนดโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าว เพื่อใช้เป็นมาตรฐานเบื้องต้นว่า โครงการหรือกิจกรรมประเภทใดที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงฯ จึงเป็น ผู้ที่มีความสำคัญที่จะต้องพิจารณาให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญด้วย ทั้งนี้ จำเป็นต้องศึกษาจากรัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๕๐ ซึ่งได้มีการกำหนดเรื่องนี้ไว้ในคราวแรก

เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของการบัญญัติเรื่อง องค์การอิสระสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จากรายงานการศึกษา เรื่อง

“รูปแบบและกฎหมายว่าด้วยองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อม” ของคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล^๙ และรายงานการประชุมคณะกรรมการสิทธิการสภาว่ารัฐธรรมนูญสภาผู้แทนราษฎร ในส่วนที่เกี่ยวข้อง คือ รายงานฯ เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๐^{๑๐} นั้น สามารถสรุปความได้ว่า โดยหลักการนั้นผู้ร่างรัฐธรรมนูญห้ามดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง อย่างไรก็ตาม หากห้ามดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง (ซึ่งในการประชุมคณะกรรมการสิทธิการสภาว่ารัฐธรรมนูญ ใช้คำว่า “เกินสมควร”^{๑๑}) ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพไว้โดยเด็ดขาด ก็อาจทำให้ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมใดๆ ได้เลย โดยเฉพาะโครงการหรือกิจกรรมที่ควรมีเพื่อประโยชน์สาธารณะ ด้วยเหตุนี้ ผู้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๐ จึงได้บัญญัติคำว่า “เกินสมควร” ไว้ เพื่อเป็นเกณฑ์ชี้ว่า การกระทำสิ่งนั้นหากไม่เกินสมควรก็สามารถทำได้ แต่คำว่า “เกินสมควร” นี้ ก็ยังมีข้อถกเถียงในประเด็นที่ว่า แค่นี้ อย่างไร จึงจะเรียกได้ว่าเกินสมควรแล้ว จึงจำเป็นต้องสร้างกลไกองค์การอิสระขึ้นมาเป็นผู้ให้ความเห็นประกอบ

เมื่อพิจารณาจากการอภิปรายบทบัญญัติแห่ง (ร่าง) รัฐธรรมนูญในเรื่องนี้^{๑๒} จะเห็นได้ว่า แท้จริงแล้ว เดิมผู้ร่างรัฐธรรมนูญต้องการให้องค์การอิสระเป็นกลไกกลางในการบอกกล่าวว่าการกระทำใดเป็นการกระทำที่เรียกได้ว่า “เกินสมควร” หรือโครงการ หรือกิจกรรมใดที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน “เกินสมควร” หรือ “อย่างรุนแรง”

หมายความว่า เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญต้องการให้องค์การอิสระเป็นกลไกหรือผู้พิจารณากำหนดว่า โครงการหรือกิจกรรมใดที่เรียกว่าอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ ต่อชุมชน โดยเกินค่ามาตรฐานไปอย่างมาก โดย องค์การ

^๙ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, รายงานการศึกษาระดับสมบูรณธ์ เรื่อง รูปแบบและกฎหมายว่าด้วยองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมสิ่งแวดล้อม เสนอต่อ สำนักส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรุงเทพมหานคร : คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๕) น. ๑๐๒ - ๑๐๓.

^{๑๐} บันทึกรายงานการประชุมคณะกรรมการสิทธิการสภาว่ารัฐธรรมนูญ สภาผู้แทนราษฎร วันอังคารที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๐ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๒๑๓ - ๒๑๖.

^{๑๑} ตามเอกสาร เรื่อง เจตนารมณ์ของการบัญญัติ เรื่อง องค์การอิสระสิ่งแวดล้อมและสุขภาพตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ของมหาวิทยาลัยมหิดล หน้าที่ ๗ ได้อธิบายความแตกต่างของคำว่า “เกินสมควร” และ “อย่างรุนแรง” ไว้ ดังนี้

คำว่า “เกินสมควร” หมายความว่า เกินค่ามาตรฐาน

คำว่า “อย่างรุนแรง” หมายความว่า เกินค่ามาตรฐานไปอย่างมาก

^{๑๒} การอภิปรายร่างที่เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการในมาตรา ๕๗ ซึ่งต่อมา คือ มาตรา ๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และหลักการตามมาตรานี้ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยตัดคำว่า “ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” เพื่อให้สามารถใช้สิทธิได้ทันที

อิสระไม่น่าจะเป็นเพียงผู้ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการว่า โครงการหรือกิจกรรมนั้นมีลักษณะที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงหรือไม่เท่านั้น แต่น่าจะหมายความรวมถึงเป็นผู้วางมาตรฐานเบื้องต้นในการกำหนดประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่มีลักษณะเข้าข่ายที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงด้วย

จากข้อพิจารณาข้างต้น จึงเห็นได้ว่า เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่ฉบับปี ๒๕๔๐ ต่อเนื่องมาจนถึงฉบับปี ๒๕๕๐^{๑๓} กำหนดให้มืองค์การอิสระเพื่อทำหน้าที่พิจารณากำหนดประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่เข้าข่าย ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง อีกทั้งมีข้อสังเกตว่า หากใช้กลไกคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติตามพระราชบัญญัติส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งประกอบด้วยกรรมการที่เป็นตัวแทนจากหน่วยงานของรัฐ และภาคเอกชนซึ่งเป็นเจ้าของโครงการหรือเกี่ยวข้องกับโครงการด้วย และเป็นองค์กรที่จะต้องถูกตรวจสอบถ่วงดุลการตัดสินใจจากองค์การอิสระสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจะเลือกประกาศกำหนดประเภทโครงการอย่างจำกัด และการที่ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่จะต้องถูกถ่วงดุลการตัดสินใจจากองค์การอิสระ เป็นผู้กำหนดประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่เป็นกรอบให้องค์การอิสระทำงานย่อมกระทบต่อ “ความเป็นอิสระ” ของ “องค์การอิสระ” ตั้งแต่ก่อนเริ่มทำงาน อย่างไรก็ตาม ขณะนี้ยังไม่มีกฎหมายกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับองค์การอิสระดังกล่าว แม้ว่าจะมีการจัดตั้งองค์การอิสระ ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๓ เรื่อง การประกาศการจัดตั้งองค์การอิสระ เพื่อทำหน้าที่ให้ความเห็นประกอบโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แต่องค์การอิสระดังกล่าวเป็นเพียงองค์การอิสระเฉพาะกาลในระหว่างที่กฎหมายว่าด้วยองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังไม่มีการประกาศใช้บังคับเท่านั้น

ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ จึงสมควรรีบดำเนินการจัดให้มีกฎหมายที่เกี่ยวกับองค์การอิสระให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว ซึ่งควรจะเสร็จสิ้นไปตั้งแต่ภายหลังครบหนึ่งปี นับแต่คณะรัฐมนตรีชุดแรกที่รัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๕๐ ประกาศใช้ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ แล้ว

^{๑๓} คณะกรรมาธิการวิสามัญยั้งที่กเจตนาธรรม์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม สภาว่างรัฐธรรมนูญ, เจตนาธรรม์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (กรุงเทพมหานคร : สำนักกรรมาธิการ ๓ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๐) น. ๖๐- ๖๑.

๔.๔ ผลกระทบต่อสิทธิของชุมชนมาตาพุด อันเนื่องจากการไม่ดำเนินการตามเจตนารมณ์ ของรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ วรรคสอง มีเจตนารมณ์ให้ความคุ้มครอง “ชุมชน” โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากผลกระทบที่อาจเกิดต่อชุมชน อันเนื่องมาจากการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพของประชาชนในชุมชน แต่ในกรณีการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มาตาพุดและพื้นที่ใกล้เคียงในจังหวัดระยอง ตามข้อร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียง ปรากฏว่า รัฐบาลยังไม่ได้ดำเนินการเพื่อให้ความคุ้มครองชุมชนจากผลกระทบอันเนื่องมาจากการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพของประชาชนในพื้นที่มาตาพุดและพื้นที่โดยรอบในจังหวัดระยองให้เกิดผลเป็นจริง ประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวยังเผชิญกับปัญหาวิกฤติด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพะ ถึงแม้ว่าจะได้ประกาศให้เป็นเขตควบคุมมลพิษแล้ว ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิของชุมชนมาตาพุดในการที่จะดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ตามมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ดังนี้^{๑๔}

๔.๔.๑ ชุมชนได้รับมลพิษเพิ่มขึ้นโดยขาดการควบคุมที่รอบคอบ โดยเฉพาะในพื้นที่มาตาพุดและพื้นที่ใกล้เคียงซึ่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ประกาศให้เป็นเขตควบคุมมลพิษ และอยู่ในระหว่างการดำเนินการลดมลพิษ เพราะจะมีโรงงานอุตสาหกรรมที่ปล่อยมลพิษเพิ่มสูงขึ้น ชุมชนจึงมีความเสี่ยงที่จะได้รับสารเคมีที่มีพิษเพิ่มขึ้นจากเดิม ทั้งที่พบว่ามีการพิษสูงเกินเกณฑ์มาตรฐานอยู่แล้ว เช่น มีสารก่อมะเร็งในกลุ่มสารอินทรีย์ระเหยง่ายสูงเกินเกณฑ์มาตรฐานในอากาศ และพบโลหะหนัก ซึ่งเป็นสารก่อมะเร็งในน้ำและดินสูงเกินเกณฑ์มาตรฐาน รวมทั้งขาดบ่อขยะกำจัดสารพิษในพื้นที่เพื่อรองรับการขยายตัวของโรงงานที่เพิ่มขึ้นด้วย

ดังนั้น สิทธิของชุมชนในพื้นที่นี้จึงได้รับผลกระทบ คือ ไม่สามารถดำรงชีพได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิต เพราะชุมชนจะได้รับสารพิษจากโรงงานเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างในด้านเสียง ฝุ่น การจราจร และจำนวนคนงานที่เข้ามาอยู่ในพื้นที่เพิ่มขึ้น โดยขาดมาตรการเฝ้าระวังผลกระทบที่รอบคอบ

^{๑๔} เรณู เวชัชต์พิมล และคณะ, เครือข่ายวิชาการเพื่อการเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ข้อเท็จจริงที่ค้นพบจากเอกสารการทำ E/HIA ของโครงการ : สารก่อมะเร็งและสารเคมีที่มีผลกระทบต่อการทำงานของระบบและอวัยวะสำคัญของมนุษย์ ของโครงการอุตสาหกรรมในพื้นที่มาตาพุดและพื้นที่ใกล้เคียงในจังหวัดระยอง (นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๓) น. ๑-๒.

๔.๔.๒ ชุมชนมีความเสี่ยงต่ออันตรายจากอุบัติเหตุของโรงงานเพิ่มขึ้น โดยที่รัฐบาลไม่ได้ใช้มาตรการป้องกันที่รอบคอบไว้ก่อน เพราะในพื้นที่เหล่านี้มีสถิติของการเกิดอุบัติเหตุของโรงงานบ่อยครั้งและขาดมาตรการฉุกเฉินรองรับอุบัติเหตุที่ได้มาตรฐาน เช่น การรั่วไหลของสารเคมีการลุกไหม้ในพื้นที่โรงงาน รถบรรทุกสารเคมีคว่ำ และมีวันพิษปล่อยออกจากโรงงานจำนวนมากจากความผิดพลาดของกระบวนการผลิต ทำให้ชุมชนดำรงชีพอย่างไม่ปกติและต้องอยู่ด้วยความหวาดผวา ดังนั้น เมื่อมีเสียงดังและมีกลุ่มควันที่ผิดปกติ ชุมชนจะรีบอพยพเด็กและผู้สูงอายุออกจากที่อยู่อาศัยทันที ทำให้ไม่สามารถดำรงชีพให้เป็นปกติได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มขึ้นของโรงงานยังมีผลให้มีโรงงานจำนวนหนึ่งตั้งอยู่ติดชุมชนมากโดยไม่มีพื้นที่กันชน (buffer zone) รัฐบาลควรกำหนดระยะห่างของโรงงานจากชุมชนไว้ในระยะที่ปลอดภัย ทั้งที่ชุมชนอยู่ในเขตที่รัฐประกาศให้เป็นเขตควบคุมมลพิษตามคำพิพากษาของศาล รวมทั้งศาลได้วินิจฉัยว่า ปัญหาความเสียหายต่อชุมชน คุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพในพื้นที่มาบตาพุดและพื้นที่ต่อเนื่องยังคงมีอยู่และยังไม่ได้รับการแก้ไขให้ดีขึ้น ซึ่งเป็นที่ประจักษ์และยอมรับกันในสังคมไทย

๔.๔.๓ การประกอบอาชีพเกษตรกรรมและประมงของชุมชนได้รับผลกระทบ เนื่องจากโรงงานปล่อยความร้อนสู่บรรยากาศเพิ่มขึ้น รวมทั้งไอระเหยและฝุ่นละอองของสารเคมีในอากาศถูกชะโดยน้ำค้างและน้ำฝนตกลงบนพืชสวนและพืชไร่ ทำให้ผลผลิตลดลงและมีลักษณะของผลผลิตที่ผิดปกติ ไม่สามารถจำหน่ายได้ นอกจากนี้ โรงงานยังปล่อยน้ำทิ้งที่ปนเปื้อนของเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม ถึงแม้การปล่อยของเสียของแต่ละโรงงานจะมีการควบคุมไม่ให้สูงเกินมาตรฐาน แต่เมื่อมีการปล่อยของเสียจำนวนมากจากหลายโรงงานลงแหล่งน้ำ พบว่า แหล่งน้ำธรรมชาติไม่สามารถรองรับปริมาณของเสียที่เพิ่มขึ้นได้ จึงมีปริมาณของเสียที่เป็นสารก่อมะเร็งสะสมอยู่ในตะกอนดิน ในลำคลอง และได้ทะเลในบางพื้นที่ของเขตควบคุมมลพิษ ทำให้การประกอบอาชีพของชาวประมงชายฝั่งได้รับผลกระทบ

๔.๔.๔ ชุมชนไม่ได้รับทราบข้อมูลของโรงงานที่ครบถ้วน ทำให้ไม่สามารถวางแผนเฝ้าระวังและป้องกันชุมชนให้ปลอดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะโรงงานที่ทำการรายงาน EIA โดยไม่ต้องทำการงาน EIA/HIA นั้น มีการเปิดเผยข้อมูลของโรงงานน้อยกว่าการทำ EIA/HIA ชุมชนจึงขาดข้อมูลที่นำไปใช้ประโยชน์ในด้านการป้องกันผลกระทบจากโรงงาน เช่น ถ้าโรงพยาบาลมีข้อมูลสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ จะทำให้สามารถใช้ในการวางแผนรักษาผู้ป่วยและรองรับอุบัติเหตุในมาตรการฉุกเฉินได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากรายงานการวิเคราะห์ข้อมูลที่ปรากฏในเอกสารของเจ้าของโครงการที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในขั้นตอนต่างๆ ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียในขั้นตอนการศึกษารายงานผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ พบว่า จาก ๓๕ โครงการ มีสารก่อมะเร็งกลุ่ม ๑ จำนวน ๑๔ โครงการ สารก่อมะเร็งกลุ่ม ๒ A จำนวน ๒ โครงการ และสารก่อมะเร็งกลุ่ม ๒ B จำนวน ๕ โครงการ โดยบางโครงการมีสารก่อมะเร็ง

ทั้ง ๒ กลุ่ม คือ กลุ่ม ๑ และ ๒ A หรือกลุ่ม ๑ และกลุ่ม ๒ B นอกจากนี้ มีการระบุว่าสารเคมีที่เกี่ยวข้องกับโครงการก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบทางเดินหายใจ ๓๔ โครงการ ระบบประสาท ๒๔ โครงการ ระบบสืบพันธุ์ ๑๐ โครงการ ทารกในครรภ์ ๔ โครงการ ระบบเลือด ๑๘ โครงการ ตับ ๒๕ โครงการ ไต ๒๕ โครงการ ผิวหนัง ๓๓ โครงการ และดวงตา ๓๓ โครงการ^{๑๕} จึงเห็นได้ว่า รายงาน EIA/HIA ดังกล่าว มีข้อมูลสำคัญที่ชุมชน แพทย์ และผู้เกี่ยวข้องควรได้รับทราบ เพื่อใช้ในการวางแผนลดผลกระทบและเฝ้าระวังติดตามตรวจสอบผลกระทบต่อชุมชน ดังนั้น การกำหนดให้โครงการเหล่านี้จัดทำรายงานเฉพาะ EIA จึงเป็นการกระทบต่อสิทธิของชุมชนในด้านการรับรู้ข่าวสารที่จำเป็นต่อชุมชน

๔.๔.๕ ชุมชนขาดมาตรการป้องกันที่ดีจากเจ้าของโรงงาน ในขั้นตอนการทำรายงาน EIA/HIA ได้กำหนดการมีส่วนร่วมของชุมชนไว้ ๓ ครั้ง ทำให้ชุมชนสามารถใช้สิทธิในการร่วมเวทีโดยกำหนดให้โรงงานต้องเพิ่มมาตรการลดผลกระทบต่อชุมชน โดยเฉพาะกรณีพบว่า สารพิษเหล่านั้น มีอยู่ในปริมาณมากและสูงเกินเกณฑ์มาตรฐานอยู่แล้ว รวมทั้งเป็นสารพิษที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของชุมชน ดังนั้น ในเวทีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน จึงมีการเรียกร้องให้โรงงานมีมาตรการลดมลพิษ เช่น โรงงานที่มีการปล่อยก๊าซไนโตรเจนออกไซด์หลายชนิด หรือที่เรียกรวม ๆ กันว่า น็อกซ์ (NOx) ซึ่งมีผลต่อระบบทางเดินหายใจ และจะก่อให้เกิดผลกระทบมากขึ้นในรายที่เป็นโรคในระบบทางเดินหายใจอยู่แล้ว รวมทั้งมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของปอด ทำให้เจ้าของโครงการต้องลงทุนด้านเทคโนโลยี เช่น เลือกใช้เตาเผาที่ลดการปล่อยน็อกซ์ออกสู่บรรยากาศ (Low NOx Burner)

๔.๔.๖ ชุมชนขาดการเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพที่ดีจากภาครัฐและเจ้าของโรงงาน เพราะขาดข้อมูลที่เป็นปัจจุบันของผลการตรวจวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมและข้อมูลประชากรในชุมชน โดยเฉพาะประชาชนกลุ่มเสี่ยงขาดข้อมูลผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ และคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ ทำให้รัฐและเจ้าของโรงงานมีการกำหนดมาตรการติดตามเฝ้าระวังผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพของชุมชนได้ไม่ครบถ้วน อีกทั้งโรงพยาบาลส่วนใหญ่ที่ตั้งอยู่ใกล้เขตนิคมอุตสาหกรรมในประเทศไทย ขาดความร่วมมือในการเตรียมรับอุบัติภัยสารเคมีและวัตถุอันตราย ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพจากการปนเปื้อนสารเคมี และการเตรียมบุคลากร โดยขาดการจัดทำแผนและแนวทางรองรับอุบัติภัยสารเคมีอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร

^{๑๕} โปรดดู เรณู เวชรัชต์พิมล และคณะ, เครือข่ายวิชาการเพื่อการเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ มหาวิทยาลัยศิลปากร, อ่างแล้ว เจริญรอดที่ ๑๔, น. ๒.

๔.๕ ผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติและประชาชน ผลประโยชน์ของชาติ ในทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสวัสดิภาพของประชาชน ยังไม่ได้รับความสำคัญในลำดับแรก

ถึงแม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังไม่ได้บัญญัติเรื่อง “สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี” ในฐานะสิทธิเชิงเนื้อหาไว้อย่างชัดเจนใน มาตรา ๖๗ แต่ก็ได้บัญญัติไว้ในเรื่อง “สิทธิในการมีส่วนร่วม” และ “สิทธิในการแสดงความคิดเห็น” ในมาตรา ๖๗ ในฐานะที่เป็นสิทธิเชิงกระบวนการ ซึ่งการบัญญัติกฎหมายในลักษณะดังกล่าวเป็นการบัญญัติในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป โดยอาศัย “สิทธิเชิงกระบวนการ” เป็นเครื่องมือในการนำพาจากระดับกระบวนการไปสู่ระดับเนื้อหา หรือนำไปสู่การพัฒนาให้ได้มาซึ่ง “สิทธิเชิงเนื้อหา” ในที่สุด โดยตลอดเส้นทางของการใช้สิทธิเชิงกระบวนการดังกล่าว ประชาชนหรือชุมชนผู้ใช้สิทธิได้มีโอกาสสร้างความพร้อมและเพิ่มศักยภาพในการค่อย ๆ ยกระดับจากการเป็น “ผู้ใช้สิทธิเชิงกระบวนการที่มีคุณภาพ” ไปสู่การเป็น “ผู้ใช้สิทธิเชิงเนื้อหาที่มีคุณภาพ” อย่างเป็นธรรมชาติ

เนื่องจากเจตนารมณ์ที่แท้จริงของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ส่วนที่ ๑๒ ว่าด้วยเรื่องสิทธิชุมชน คือ การปกป้องคุ้มครอง “สิทธิชุมชน” ที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต และคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก ไม่ใช่ปกป้องคุ้มครอง “ประโยชน์อุตสาหกรรม” เป็นหลัก ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ส่วนที่ ๖ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ มาตรา ๔๓ บัญญัติเป็นข้อยกเว้นในวรรคสอง มีเนื้อหาโดยสรุปว่า เสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพตามวรรคหนึ่ง อาจถูกจำกัดได้หากเป็นไปเพื่อการรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม หรือสวัสดิภาพของประชาชน ดังนั้น ผลประโยชน์ของภาคอุตสาหกรรมจึงอาจถูกจำกัดลงได้หากทำไปเพื่อผลประโยชน์ของชาติในเรื่องสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสวัสดิภาพของประชาชน ยิ่งไปกว่านั้น ในการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๐ ที่ประชุมส่วนใหญ่เห็นว่า โครงการและกิจกรรมที่จะกระทำได้นั้นต้องไม่กระทบกับสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิต เกินสมควร โดยมีข้อยกเว้นให้ดำเนินโครงการและกิจกรรมประเภทที่เป็นไปเพื่อสาธารณประโยชน์เท่านั้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐^{๑๖}

ในฐานะที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีฐานะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญและ มีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง

^{๑๖} คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ ๘, น. ๒๐๒. บันทึกการรายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สภาผู้แทนราษฎร วันอังคารที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๐, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ ๙. มนตรี รูปสุวรรณ และคณะ. เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, ๒๕๕๒), น. ๑๓๗ - ๑๓๘. และคณะกรรมการวิสามัญบันทึกเจตนารมณ์ จัดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม สภาผู้แทนราษฎร, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ ๑๓, น. ๖๑.

ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว มาตรา ๒๕๗ วรรคสอง กำหนดเงื่อนไขในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวไว้ว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะต้องคำนึงถึง “ผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติและประชาชน” ประกอบด้วย

ปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติ คือ ผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติและประชาชนก็ดี ผลประโยชน์ของชาติในเรื่องสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ และสวัสดิภาพของประชาชนก็ดี ยังไม่ได้รับความสำคัญมากเท่าผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลประโยชน์ของภาคอุตสาหกรรม ขณะเดียวกัน ความเข้าใจเรื่องความเกี่ยวเนื่องระหว่างสิทธิมนุษยชนและสิทธิที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมก็ดี ความเข้าใจคำว่า “สิทธิชุมชน” ก็ดี ยังมีจำกัด ก่อให้เกิดอุปสรรคในการดำเนินการปกป้องคุ้มครองสิทธิชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม การให้น้ำหนักแก่ผลประโยชน์ผิดที่ ประกอบกับข้อจำกัดในความเข้าใจเรื่องสิทธิ นำไปสู่การบริหารราชการและการออกกฎหมายของฝ่ายบริหารที่นำไปตามแบบพิธี เพียงให้เกิดกระบวนการอนุญาตตามมา โดยไม่ได้ให้ความสนใจกับการปกป้องคุ้มครองสิทธิชุมชนมากเท่ากับการปกป้องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

๔.๖ การกำหนดนโยบายและการใช้กฎหมายขัดกับหลักธรรมาภิบาลที่ดี

ประเทศไทยได้สร้างระบบบริหารราชการภายใต้หลักธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของภาครัฐมากขึ้น ส่งผลต่อการเพิ่มหลักประกันและคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน โดยภาครัฐมีการบริหารจัดการที่โปร่งใส สามารถถูกตรวจสอบโดยประชาชนมากขึ้น **หลักธรรมาภิบาลที่ดี** ประกอบด้วย **หลักนิติธรรม (Rule of Law)** **หลักคุณธรรม (Morality)** **หลักความโปร่งใส (Transparency)** **หลักการมีส่วนร่วม (Public Participation)** **หลักความรับผิดชอบ (Accountability)** และ **หลักความคุ้มค่า (Effectiveness)** หลักธรรมาภิบาลที่ดีได้นำเข้ามาใช้ในระบบราชการไทย ตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ โดยวางหลักการดังกล่าวไว้ในหมวด ๕ ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ซึ่งเป็นครั้งแรกที่กำหนดให้รัฐต้องจัดระบบงานของรัฐและระบบราชการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และควรมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน แต่ปัญหาของระบบราชการก็ยังคงดำเนินอยู่ต่อไป

ต่อมา พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓/๑ ได้บัญญัติถึงแนวทางการบริหารราชการตามหลักธรรมาภิบาล โดยในวรรคท้ายของมาตรา ๓/๑ ระบุว่าให้นำหลักธรรมาภิบาลไปขยายความในพระราชกฤษฎีกา จึงมีการออกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งมีบทบัญญัติกำหนดแนวทางการบริหารราชการตามหลักธรรมาภิบาลโดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น ๙ หมวด คือ

หมวด ๑ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

หมวด ๒ การบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน

- หมวด ๓ การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
- หมวด ๔ การบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
- หมวด ๕ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน
- หมวด ๖ การปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการ
- หมวด ๗ การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน
- หมวด ๘ การประเมินผลการปฏิบัติราชการ
- หมวด ๙ บทเบ็ดเตล็ด

สำหรับกรณีที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับข้อพิจารณาเรื่องร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก ได้แก่ กรณีตาม หมวด ๒ ที่ว่า การบริหารราชการจะต้องทำไปเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน ในการนี้ ส่วนราชการจะต้องดำเนินการโดยถือว่าประชาชนเป็นศูนย์กลางที่จะได้รับการบริการจากรัฐ และจะต้องมีแนวทางการบริหารราชการที่ดี แต่ในสภาพความเป็นจริง สิทธิของชุมชนมาตาพุดถูกกระทบในด้านต่าง ๆ ดังนี้^{๑๗}

- ๑) ชุมชนได้รับมลพิษเพิ่มขึ้นโดยขาดการควบคุมที่รอบคอบ
- ๒) ชุมชนมีความเสี่ยงต่ออันตรายจากอุบัติเหตุของโรงงานเพิ่มขึ้น
- ๓) การประกอบอาชีพเกษตรกรรมและประมงของชุมชนได้รับผลกระทบ
- ๔) ชุมชนไม่ได้รับทราบข้อมูลของโรงงานที่ครบถ้วน
- ๕) ชุมชนขาดมาตรการป้องกันที่ดีจากเจ้าของโรงงาน
- ๖) ชุมชนขาดการเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพที่ดีจากภาครัฐและเจ้าของโรงงาน

ในกรณีผลกระทบต่อสิทธิของชุมชนมาตาพุดข้างต้น มีข้อพิจารณาเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องตามหลักธรรมาภิบาล ดังนี้

๑) การกำหนดภารกิจของรัฐและส่วนราชการต้องเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๗ ซึ่งกำหนดว่า “การบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน” หมายถึง การปฏิบัติราชการที่มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ความสงบและปลอดภัยของสังคมส่วนรวม ตลอดจนประโยชน์สูงสุดของประเทศ แต่การพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่มาตาพุดที่ผ่านมา รัฐบาลและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการลงทุน การประกอบอุตสาหกรรม เพื่อสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเหนือกว่าการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน และละเลยเพิกเฉยต่อประโยชน์สุขของประชาชนในพื้นที่แหล่งอุตสาหกรรมต่าง ๆ ดังจะเห็นได้จากกรณีที่คณะรัฐมนตรี คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม

^{๑๗} โปรดดูรายละเอียดในบทวิเคราะห์ ข้อ ๔.๔.๑ - ๔.๔.๖.

แห่งชาติ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เร่งดำเนินการออกประกาศกระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ ทั้งที่ปัญหาผลกระทบต่อชุมชน
จากการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่มาตาพุด ยังไม่ได้รับการแก้ไขให้เกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

ในกรณีการประกอบกิจการอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมมาตาพุด ผู้ว่าการ
นิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยหรือผู้ซึ่งผู้ว่าการมอบหมาย มีอำนาจตามมาตรา ๔๑ และมาตรา
๔๒ แห่งพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒ ในการอนุญาตให้มี
การประกอบกิจการ การปลูกสร้างอาคาร การตั้งโรงงาน และการประกอบกิจการโรงงานในนิคม
อุตสาหกรรม ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน กฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคาร
และกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง และการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) มีอำนาจตาม
มาตรา ๔๓ ในการสั่งระงับการก่อสร้าง แก้ไข เปลี่ยนแปลงหรือรื้อถอนอาคารหรือส่วนแห่งอาคาร
ที่มีการปลูกสร้างโดยมิได้รับอนุญาต ตามมาตรา ๔๒ หรือในกรณีที่มีการปลูกสร้างอาคารผิดแผก
จากแผนผัง แบบก่อสร้างหรือรายการที่ได้รับอนุญาต หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดใน
ใบอนุญาต^{๑๘} ซึ่ง กนอ. จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ตาม
กฎหมายว่าด้วยการนั้น แต่ในทางปฏิบัติพบว่า ยังคงมีปัญหาในเรื่องการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
ในพื้นที่มาตาพุดจนเกิดผลกระทบต่อสุขภาพของชุมชนอย่างรุนแรง ดังที่ปรากฏตามรายงานสรุป
สถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี ๒๕๕๓ ของกรมควบคุมมลพิษ ที่ระบุถึงปัญหาการปนเปื้อนของ
สารอินทรีย์ระเหยง่าย หรือวีไอซี (VOCs) ซึ่งอยู่ในกลุ่มของสารก่อมะเร็ง ตามที่องค์การนาชาติเพื่อ
การวิจัยเกี่ยวกับมะเร็ง (IARC) ภายใต้องค์การอนามัยโลก (WHO) กำหนดไว้^{๑๙} โดยสารปนเปื้อน

^{๑๘} พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒

มาตรา ๔๑ บัญญัติว่า “ผู้ใดจะประกอบกิจการในนิคมอุตสาหกรรม ต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้ว่าการ
หรือผู้ซึ่งผู้ว่าการมอบหมาย”

การขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๔๒ บัญญัติว่า “บรรดาการปลูกสร้างอาคาร การตั้งโรงงาน และการประกอบกิจการโรงงานในนิคม
อุตสาหกรรมให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน กฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคาร และ
กฎหมายว่าด้วยการผังเมือง แต่การอนุญาตซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น
ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าการหรือผู้ซึ่งผู้ว่าการมอบหมาย”

มาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีการปลูกสร้างอาคารโดยมิได้รับอนุญาตตามมาตรา ๔๒ หรือ
ในกรณีที่มีการปลูกสร้างอาคารผิดแผกจากแผนผัง แบบก่อสร้างหรือรายการที่ได้รับอนุญาต หรือไม่ปฏิบัติ
ตามเงื่อนไขที่กำหนดในใบอนุญาต ให้ กนอ. มีอำนาจสั่งระงับการก่อสร้าง แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือรื้อถอน
อาคารหรือส่วนแห่งอาคารดังกล่าวภายในระยะเวลาอันสมควร โดยแจ้งระยะเวลาให้ผู้ปลูกสร้าง เจ้าของ หรือ
ผู้ครอบครองอาคารทราบ”

^{๑๙} เรณู เวชช์รัตน์พิมล และคณะ, เครือข่ายวิชาการเพื่อการเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร, อ่างแล้ว เชิงอรารถที่ ๑๔, น. ก- ข.

เหล่านี้เกิดจากการรั่วซึมออกมาจากโรงงานอุตสาหกรรมกระจายอยู่ในบรรยากาศ ในดิน ในน้ำใต้ดิน และมีค่าความเข้มข้นเกินค่ามาตรฐานเฉลี่ยรายปี อีกทั้งผลจากการติดตามตรวจสอบปริมาณสารอินทรีย์ระเหยง่ายในบรรยากาศ (VOCs) ในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ตามรายงานของกรมควบคุมมลพิษ เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๔ พบว่า สถานการณ์ ณ เดือนพฤษภาคม ๒๕๕๔ ยังคงมีสารอินทรีย์ระเหยง่ายที่มีค่าความเข้มข้นเกินค่ามาตรฐานเฉลี่ยรายปี^{๒๐}

๒) การกำหนดภารกิจของรัฐและส่วนราชการต้องสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐและนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา แต่เมื่อพิจารณาการดำเนินการของรัฐบาลและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุด ซึ่งมีความพยายามที่จะตอบสนองต่อภาคเอกชนผู้ประกอบการ โดยให้มีการขยายพื้นที่อุตสาหกรรมและยอมรับรายงานผลการศึกษาที่สรุปว่า พื้นที่มาบตาพุดยังมีศักยภาพในการรองรับอุตสาหกรรม ทั้งที่ได้ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและสุขภาพของชุมชนอย่างรุนแรง จึงไม่สอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในการบริหารราชการแผ่นดินตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน การสร้างเสริมสุขภาวะที่ยั่งยืนของประชาชน การใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น และการบริหารจัดการน้ำ และทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๐ (๒) และมาตรา ๘๕

๓) การปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการต้องเป็นไปโดยซื่อสัตย์สุจริต สามารถตรวจสอบได้และมุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนทั้งในระดับประเทศและท้องถิ่น แต่การที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีมติเห็นชอบให้กำหนดประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จำนวน ๑๑ รายการ ทำให้โครงการหรือกิจการหลายประเภทไม่เข้าข่ายต้องดำเนินการตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งมีข้อสังเกตว่า อาจมีผลในทางที่เป็นประโยชน์ต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติในกรณีที่ถูกฟ้องจากผู้ได้รับความเดือดร้อนจากการประกอบการของโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุด เกี่ยวกับการดำเนินโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง โดยไม่ปฏิบัติ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง

^{๒๐} กรมควบคุมมลพิษ, “สรุปสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี ๒๕๕๓”, ข่าวสารสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ ๔๐/๒๕๕๓ วันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๓, ใน <http://www.pcd.go.th>. และกรมควบคุมมลพิษ, ผลจากการติดตามตรวจสอบปริมาณสารอินทรีย์ระเหยง่าย ในบรรยากาศ (VOCs) แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสารอินทรีย์ระเหยง่ายในบรรยากาศ (VOCs) ในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด, รายงาน ณ วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๔, ใน <http://www.pcd.go.th>.

๔) ก่อนเริ่มดำเนินการ ส่วนราชการต้องจัดให้มีการศึกษาวิเคราะห์ผลดีและผลเสียให้ครบถ้วนทุกด้าน กำหนดขั้นตอนการดำเนินการที่โปร่งใส มีกลไกตรวจสอบการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน ในกรณีที่ภารกิจใดจะมีผลกระทบต่อประชาชน ส่วนราชการต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หรือชี้แจงทำความเข้าใจ เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงประโยชน์ที่ส่วนรวมจะได้รับจากภารกิจนั้น แต่ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีได้อาศัยอำนาจตามความใน มาตรา ๑๑ (๖) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ แต่งตั้งคณะกรรมการสี่ฝ่ายเพื่อแก้ไขปัญหาการปฏิบัติ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง และคณะกรรมการดังกล่าวได้ศึกษาข้อมูลผลการศึกษาและข้อมูลทางวิชาการที่เกี่ยวข้องและจัดให้มีการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศ รวม ๖ ครั้ง จากนั้นได้จัดทำข้อเสนอโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ จำนวน ๑๘ รายการ แต่ในการออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ รัฐบาลกลับเร่งดำเนินการโดยอาศัยมติของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ กำหนดประเภทและขนาดโครงการหรือกิจการที่อาจมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ เพียง ๑๑ รายการ โดยละเลยต่อข้อเสนอหลายประการของคณะกรรมการสี่ฝ่าย ทำให้กระบวนการประกาศกำหนดประเภทและขนาดโครงการดังกล่าวขาดความโปร่งใส และมีได้มีที่มาจาก การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

ประการสำคัญคือ ในการศึกษาวิเคราะห์ผลดีและผลเสียให้ครบถ้วนทุกด้าน ก่อนเริ่มดำเนินโครงการที่อาจมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง บัญญัติให้องค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว แต่ปรากฏว่า การจัดทำและเสนอร่างกฎหมายว่าด้วยองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเป็นไปอย่างล่าช้า ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๓ วรรคหนึ่ง (๑) จึงทำให้ยังไม่มี การปรับปรุง/แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้สอดคล้องกับการมีองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ด้วย เช่น มาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวยังมิได้บัญญัติถึงความเชื่อมโยงในเรื่องการให้ความเห็นประกอบขององค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ตามนัยมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ กับอำนาจในการประกาศ กำหนดประเภท และขนาดของโครงการ หรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งต้องจัดทำรายงาน EIA/HIA เป็นต้น

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่า ในการพัฒนาประเทศที่ผ่านมา รัฐบาลกำหนดนโยบาย และสร้างกลไกรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมขึ้นมากมาย แต่ละเลยการพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อม และการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง เพื่อการจัดการปัญหาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

และทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมทั้งการส่งเสริมให้เกิดกลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ในกระบวนการนโยบายสาธารณะ ตามมาตรา ๘๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งจะส่งผลให้สิทธิต่าง ๆ ของประชาชน ในการเข้าถึงซึ่งสุขภาพที่ดี ทรัพยากรธรรมชาติที่มี คุณภาพและสิ่งแวดล้อมที่ดีเกิดขึ้นได้จริง เห็นได้จากกรณีที่มีร่างกฎหมายที่ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิ ชุมชนยังค้างการพิจารณาหรือไม่ได้รับการพิจารณาหลังจากมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔ กล่าวคือ ร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ พ.ศ. ค้างการพิจารณาในชั้นการดำเนินการของวุฒิสภา ร่างพระราชบัญญัติการมี ส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ พ.ศ. ไม่ได้รับการรับรองจากนาย ก รัฐมนตรี และจากข้อมูลสถานการณ์ปัญหาและผลกระทบด้านสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือ คุณภาพชีวิตของประชาชน จากมลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ตำบล มาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง และปัญหาในลักษณะเดียวกันที่เกิดขึ้นในอีกหลายพื้นที่ ของประเทศ ทำให้เห็นว่า กลไกการจัดการสิ่งแวดล้อมในลักษณะของการควบคุมและกำกับโดยการ ออกกฎหมายบังคับหรือการกำหนดให้ปล่อยมลพิษได้ในระดับเกณฑ์มาตรฐาน ยังไม่เพียงพอที่จะ จัดการปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรให้ความสนใจกลไกอีกประเภทหนึ่ง คือ มาตรการสร้างแรงจูงใจให้ลดการทำลายสิ่งแวดล้อมด้วยการนำภาษีสิ่งแวดล้อมมาใช้ เพื่อให้ผู้ก่อ มลพิษเป็นผู้จ่าย ตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการบำบัด (Polluter Pays Principle : PPP) ซึ่งเป็นมาตรการทางด้านเศรษฐศาสตร์เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีการนำมาใช้ ในหลายประเทศ อันจะมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ก่อมลพิษ ผู้ประกอบการให้ ความสนใจการลงทุนเพื่อการบำบัดของเสียหรือมลพิษก่อนปล่อยสู่สิ่งแวดล้อม เพื่อลดค่าใช้จ่าย ด้านภาษีสิ่งแวดล้อม ดังที่ปรากฏว่า ในปัจจุบันหลายฝ่ายได้มีความพยายามเสนอให้มีการตรา กฎหมายว่าด้วยภาษีสิ่งแวดล้อมขึ้นใช้บังคับในประเทศไทย

๔.๗ กฎหมายที่ออกโดยฝ่ายบริหารมีจำนวนมาก ประกาศใช้ได้ง่าย ไม่มีการตรวจสอบ และ ใช้เพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาล

พระราชบัญญัติซึ่งเป็นกฎหมายที่ออกโดยฝ่ายนิติบัญญัติมักมีบทบัญญัติที่เปิดช่อง ให้ฝ่ายบริหารซึ่งเป็นผู้ใช้กฎหมายฉบับนั้นมียอำนาจในการออกกฎหมายลำดับรอง ได้แก่ พระราช กฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ระเบียบต่าง ๆ เพื่อกำหนดรายละเอียดให้เป็นไปตาม หลักการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินั้น โดยมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป การที่พระราชบัญญัติ ทุกฉบับต่างเปิดโอกาสให้ฝ่ายบริหารออกกฎหมายลำดับรองมากขึ้น ผลที่ตามมา คือ ทำให้กฎหมาย ลำดับรองที่ออกโดยฝ่ายบริหารมีจำนวนมากขึ้น ประกาศใช้ได้ง่าย ไม่มีการตรวจสอบ และบางครั้งใช้ การออกกฎหมายลำดับรองในลักษณะดังกล่าวเพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาล ดังจะเห็นได้จาก การออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้ง ๓ ฉบับ ดังที่กล่าวมาข้างต้น

ประเด็นที่พิจารณาได้จากเรื่องร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก ที่ว่าการที่รัฐบาลออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ นั้น เป็นการกระทำที่มีลักษณะทำตามแบบพิธี โดยหวังแต่เพียงให้เกิดตัวประกาศเพื่อนำไปสู่การประกาศในราชกิจจานุเบกษา และใช้เป็นหลักฐานนำส่งศาลปกครองกลางต่อไปนั้น อาจพิจารณาได้ว่า ในการออกกฎหมายดังกล่าวฝ่ายบริหารได้ยึดกฎหมายและระเบียบปฏิบัติเป็นเป้าหมายปลายทาง (ends) แทนที่จะใช้เป็นวิธีการ (means) ซึ่งนอกจากจะมีผลกระทบต่อประชาชนแล้วยังเป็นการกระทำที่ไม่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลที่ดีอีกด้วย

ในเมื่อเจตนารมณ์ของ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ไม่ใช่การสร้างระบบการให้อนุญาตตามที่มีผู้เข้าใจคลาดเคลื่อน หากแต่เป็นการสร้างกระบวนการต่างๆ เพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิชุมชน ดังนั้น การที่รัฐบาลออกประกาศดังกล่าวเพียงเพื่อแบบพิธี ก็เท่ากับว่ารัฐบาลยังไม่ได้ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ รัฐบาลจึงยังคงมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการออกกฎหมายให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรัฐธรรมนูญ หากปล่อยเลยผ่านไปโดยปราศจากการตรวจสอบ กฎหมายของฝ่ายบริหารที่ออกมาในลักษณะดังกล่าวจะมีมากขึ้น และไม่มีการยกเลิกเพิกถอน

การที่รัฐบาลออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ โดยมุ่งที่จะทำตามแบบพิธี ทำให้ประกาศฉบับดังกล่าว มีปัญหาเกี่ยวกับความถูกต้องเหมาะสมทั้งในเชิง “เนื้อหา” และ “กระบวนการ” กล่าวคือ

๑) ความไม่ถูกต้องเหมาะสมในเชิง “เนื้อหา”

ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ ได้กำหนดประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง จำนวน ๑๑ รายการ เพื่อให้โครงการต่างๆ ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงต้องดำเนินการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ การจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และให้องค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพให้ความเห็นประกอบ ซึ่งจะช่วยให้การตัดสินใจเพื่อดำเนินโครงการขนาดใหญ่ต่างๆ เป็นไปอย่างรอบคอบ มิใช่ให้ดำเนินโครงการไปก่อนจนเกิดผลกระทบแล้วจึงหาทางเยียวยาแก้ไขในภายหลัง แต่จากข้อมูลการเปรียบเทียบประเภทโครงการหรือกิจการตามข้อเสนอของคณะกรรมการสี่ฝ่าย ที่มีจำนวน ๑๘ รายการ กับประเภทโครงการหรือกิจการตามมติของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่แนบท้ายประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ ปรากฏว่า มีการตัดประเภทโครงการหรือกิจการตามข้อเสนอของคณะกรรมการสี่ฝ่าย ออก จำนวน ๗ รายการ^{๒๑} ได้แก่

^{๒๑} มุลินธินโยบายสุทวาระ, “เอกสารข้อมูลการเปรียบเทียบโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงฯ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง (ข้อเสนอของคณะกรรมการสี่ฝ่ายต่อรัฐบาล เปรียบเทียบกับ

- (๑) โครงการหรือกิจการที่ต้องทำ EIA และอยู่ในพื้นที่หรืออาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่ต่างๆ ได้แก่ แหล่งมรดกโลกที่ขึ้นบัญชีตามอนุสัญญาระหว่างประเทศ อุทยานประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณสถาน โบราณคดี แหล่งประวัติศาสตร์ ตามกฎหมาย พื้นที่ป่าอนุรักษ์ (อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ) พื้นที่ป่าอนุรักษ์เพิ่มเติมตามมติคณะรัฐมนตรี พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ และพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๑
- (๒) การก่อสร้างหรือขยายสิ่งก่อสร้างถาวรนอกชายฝั่งทะเลเดิมเพื่อกันคลื่นหรือกระแสน้ำในทะเลในพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ แหล่งท่องเที่ยว แหล่งอาชีพท้องถิ่นทุกขนาด ยกเว้นกำแพงริมชายฝั่ง ดินแนวชายฝั่ง (seawall) ที่มีขนาดความยาวน้อยกว่า ๒๐๐ เมตร
- (๓) เตาเผาขยะติดเชื้อทุกขนาด
- (๔) การผันน้ำข้ามลุ่มน้ำหลัก หรือการผันน้ำระหว่างประเทศ ยกเว้นกรณีภัยพิบัติหรือมีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ที่เป็นการดำเนินการชั่วคราวทุกขนาด
- (๕) สิ่งก่อสร้างกั้นขวางการไหลของน้ำในแม่น้ำสายหลักทุกขนาด
- (๖) การชลประทานที่มีพื้นที่การชลประทาน ตั้งแต่ ๘๐,๐๐๐ ไร่ ขึ้นไป
- (๗) การสูบน้ำเกลือใต้ดินทุกขนาด

นอกจากนี้ ยังมีการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดเนื้อหาตามข้อเสนอของคณะกรรมการสี่ฝ่าย อีกหลายรายการ เช่น

- เปลี่ยนการกำหนดขนาดการถมทะเล หรือทะเลสาบ นอกเขตชายฝั่งเดิม ไม่รวมการฟื้นฟูสภาพชายหาด ในพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ แหล่งท่องเที่ยว แหล่งอาชีพท้องถิ่น และกรณีที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ดังกล่าว จากทุกขนาดเป็น ๓๐๐ ไร่ ขึ้นไป
- เปลี่ยนจากสนามบิน และสนามบินที่มีการขยายทางวิ่งที่มีความยาวทางวิ่งตั้งแต่ ๑,๑๐๐ เมตร เป็นโครงการระบบขนส่งทางอากาศที่มีการก่อสร้างขยาย หรือเพิ่มทางวิ่งของอากาศยานตั้งแต่ ๓,๐๐๐ เมตร ขึ้นไป
- เปลี่ยนรายละเอียดเกี่ยวกับเหมืองใต้ดินจากที่อยู่ในชั้นหินแข็งน้อยกว่า

๘๐ เมกาปาสคาล เป็นเมืองแร่ใต้ดินเฉพาะที่ออกแบบให้โครงสร้างมีการยุบตัวภายหลังการทำเหมือง โดยไม่มีไม้ค้ำยันและไม่มีการใส่ค้ำยันวัสดุทดแทนเพื่อป้องกันการยุบตัว

- ตัดเหมืองแร่ทองคำ ออกจากประเภทเหมืองแร่ต่าง ๆ ที่ใช้ไซยาไนด์หรือปรอทหรือตะกั่วในเตรตในกระบวนการผลิต

ประการสำคัญ คือ มีการตัดข้อเสนอของคณะกรรมการสี่ฝ่าย ที่ระบุให้มีการทบทวนประเภทโครงการทุก ๒ ปีออกไป ซึ่งอาจมีผลให้ประกาศดังกล่าวไม่ครอบคลุมโครงการหรือกิจการที่มีการดำเนินการในภายหลัง

การที่ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ มีการตัดประเภทโครงการหรือกิจการ และเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของประเภทโครงการหรือกิจการตามข้อเสนอของคณะกรรมการสี่ฝ่าย ทำให้การกำหนดประเภทและขนาดโครงการหรือกิจการตามประกาศดังกล่าว ยังไม่ครอบคลุมประเภทโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน เนื่องจากยังมีโครงการต่าง ๆ อีกหลายประเภทที่มีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อชุมชน แต่อาจไม่เข้าข่ายต้องดำเนินการ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง เช่น^{๒๒}

- การถมทะเลของโครงการท่าเรือน้ำลึกปากบารา จังหวัดสตูล ที่มีความขัดแย้งอย่างมากในปัจจุบัน เนื่องจากถมทะเล ๒๙๗ ไร่ ซึ่งต่ำกว่าข้อกำหนดคือ ๓๐๐ ไร่ขึ้นไป
- โครงการเหมืองแร่โพแทช จังหวัดอุดรธานี ที่มีปัญหาความขัดแย้งมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ เนื่องจากออกแบบให้มีเสาค้ำยัน และจะใส่เกลือที่กองไว้บนแผ่นดินคืนทดแทน รวมถึงโครงการเหมืองแร่ใต้ดิน อีก ๕ จังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งส่วนใหญ่ล้วนออกแบบให้มีค้ำยันและมีการใส่วัสดุทดแทนคืน ทั้งที่เหมืองในลักษณะนี้อาจมีปัญหาการทรุดตัวอยู่และยังมีผลกระทบด้านอื่นๆ ต่อชุมชน
- เหมืองทองคำที่จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดเลย ซึ่งกำลังมีปัญหาอยู่ในปัจจุบัน หากมีความพยายามหลบเลี่ยงไม่ได้ใช้ไซยาไนด์ ในกระบวนการผลิต ก็อาจจะถือว่าไม่เข้าข่าย
- โครงการขยายสนามบินที่ จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดแม่ฮ่องสอน กำหนดทางวิ่งไว้ ๒,๐๐๐ – ๒,๗๐๐ เมตร ไม่เข้าข่าย เนื่องจากประกาศกำหนดไว้ ๓,๐๐๐ เมตรขึ้นไป

^{๒๒} ธีัญญาภรณ์ สุรภักดี และศุภกิจ นันทะวรการ “ผ่าข้ามความขัดแย้ง แสวงหาทางออก... ประกาศโครงการที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน”, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธินโยบายสุขภาวะ, ๒๕๕๓) น. ๒.

- โครงการผันน้ำเป็นจำนวนมากที่อาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและชุมชน เช่น การผันน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประมาณ ๑๕ โครงการ โครงการผันน้ำในภาคเหนืออีกจำนวนมาก เช่น การผันน้ำแม่จัน-แม่กวง การผันน้ำกก-น้ำปิง

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า “เนื้อหา” ของประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ ยังไม่ครอบคลุมโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ ทำให้มีโครงการหรือกิจการอีกจำนวนมากที่ไม่เข้าข่ายต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และไม่อาจถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ซึ่งมีผลกระทบในวงกว้างต่อสิทธิของชุมชน ดังนี้

- (๑) ชุมชนมีความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบมากขึ้นจากโครงการ/กิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง เพราะโครงการ/กิจกรรมดังกล่าวมีโอกาสได้รับการอนุญาตให้ดำเนินการเพิ่มขึ้น
- (๒) ชุมชนมีความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบมากขึ้นจากโครงการ/กิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่อ่อนไหวประเภทต่างๆ เช่น พื้นที่ต้นน้ำ พื้นที่อนุรักษ์ พื้นที่มรดกโลก เพราะโครงการ/กิจกรรมดังกล่าวมีโอกาสได้รับการอนุญาตให้ดำเนินการเพิ่มขึ้น
- (๓) ชุมชนมีความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบมากขึ้นจากการที่ประกาศกระทรวงฯ ไม่กำหนดเงื่อนไขเรื่องให้มีการทบทวนประกาศประเภทโครงการ/กิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทุก ๆ ๒ ปี
- (๔) ชุมชนมีความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบมากขึ้นจากการที่ประกาศกระทรวงฯ ไม่กำหนดกรณีโครงการ/กิจการอื่นๆ เพิ่มเติมนอกเหนือจากที่ประกาศไว้แล้ว หากเป็นกรณีมีหลักฐานและข้อมูลเชิงประจักษ์หรือข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ที่ชัดเจนว่า โครงการ/กิจการอื่นๆ นั้นอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง

๒) ความไม่ถูกต้องเหมาะสมในเชิง “กระบวนการ”

ในการปฏิบัติตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง นั้น มีการสับเปลี่ยนบทบาทไปมาระหว่าง “คณะรัฐมนตรี” ในฐานะที่เป็นรัฐบาลซึ่งต้องมีความรับผิดชอบทางกฎหมาย ตามมาตรา ๓๐๓ ของรัฐธรรมนูญ กับ “คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ” ในฐานะที่เป็นหน่วยงานนโยบายระดับชาติที่มีอำนาจกำกับดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยการสับเปลี่ยนบทบาทไปมาดังกล่าว ทำให้เพื่อประโยชน์ในการใช้ช่องทางใดช่องทางหนึ่งเพียงเพื่อให้ได้ชื่อว่าได้ดำเนินการตามกฎหมายของอีกช่องทางหนึ่งแล้ว ยกตัวอย่าง

เช่น คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจในการประกาศประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่ต้องทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม แต่เป็นอำนาจตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ แต่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติไม่มีอำนาจในการกำหนดประเภทโครงการหรือกิจกรรม ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ เนื่องจากวัตถุประสงค์ของกฎหมายทั้งสองเรื่องแตกต่างกัน

ในทางปฏิบัติ เมื่อเรื่องใดคณะรัฐมนตรีไม่มีอำนาจเพราะเป็นอำนาจของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ก็ใช้มติคณะรัฐมนตรีในการสั่งให้รัฐมนตรีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปนำเรื่องเข้าที่ประชุมและขอมติจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เช่น กรณีของกระบวนการในการออกประกาศกระทรวง ฉบับลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๒ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อว่าได้ปฏิบัติ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแล้ว

ในทางตรงข้าม เมื่อเรื่องใดเป็นอำนาจของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ โดยคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้มีมติให้จัดทำประกาศกระทรวงแล้ว แต่นายกรัฐมนตรีในฐานะประธานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ สั่งให้นำเรื่องเข้าที่ประชุมคณะรัฐมนตรีอีก เพื่อให้ออกมาเป็นมติคณะรัฐมนตรี เช่น กรณีของกระบวนการในการออกประกาศกระทรวง ฉบับลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อว่าได้ปฏิบัติตามมาตรา ๓๐๓ ของรัฐธรรมนูญแล้ว เพราะมาตราดังกล่าวกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี ไม่ใช่หน้าที่ของหน่วยงานของรัฐอื่น

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาลในกรณีการออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ ซึ่งยังไม่มีควมถูกต้องเหมาะสม ทั้งในเชิงเนื้อหาและกระบวนการในการออกประกาศ เป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่เป็นไปตามพันธกรณี ในการเคารพ (Obligation to Respect) สิทธิชุมชน ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง จึงสมควรมีการพิจารณาทบทวนและปรับปรุงแก้ไขต่อไป

๔.๘ บทบาทเชิงรุกของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ในการพิจารณาเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับกรณีที่ชุมชนได้รับผลกระทบทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ จากการพัฒนาอุตสาหกรรมและการดำเนินโครงการต่างๆ ตามนโยบายของรัฐบาลนั้น นอกจากการดำเนินการตรวจสอบและรายงานการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามที่มีการร้องเรียนเพื่อเสนอมาตรการการแก้ไขในแต่ละกรณีโดยจัดทำเป็นรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามอำนาจหน้าที่ใน มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และมาตรา ๑๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แล้ว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

แห่งชาตียังมีบทบาทเชิงรุกประการหนึ่งตามอำนาจหน้าที่ใน มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๕) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และมาตรา ๑๕ (๓) แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ คือ เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมายและกฎต่อรัฐสภาหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ซึ่งในการพิจารณาดำเนินการต่อกรณีร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ดังกล่าว โดยการพิจารณาตรวจสอบกรณีการออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนจะต้องจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๓ ทั้งในเชิงกระบวนการและเนื้อหา พิจารณาการออกประกาศอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายและการดำเนินงานของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มาตาพุดและจังหวัดระยอง โดยจัดให้มีการระดมความคิดเห็นของเครือข่ายสิ่งแวดล้อมทั่วประเทศ นักวิชาการ ผู้แทนส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ ผู้แทนองค์กรภาคเอกชน ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรม รวมถึงสื่อมวลชนทุกแขนง เพื่อจัดทำเป็นรายงานข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อกรณีร้องเรียนของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก ทั้งนี้ เนื่องจากในปัจจุบันชุมชนในพื้นที่อื่น ๆ ทั่วประเทศ ได้รับผลกระทบในลักษณะใกล้เคียงกันจากการพัฒนาอุตสาหกรรมและการดำเนินโครงการต่างๆ ตามนโยบายของรัฐบาล อันถือเป็นภาระผูกพันของรัฐบาลในการเร่งแก้ไขเยียวยาให้แก่ผู้ได้รับความเสียหาย และดำเนินนโยบายและมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาเช่นนี้ขึ้นอีกในระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดให้มีกฎหมายและกฎ ตลอดจนการใช้บังคับกฎหมายและกฎเหล่านั้นให้เป็นตามหลักการ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

สำหรับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการ “เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็น” ต่อศาลปกครองในกรณีที่เห็นชอบ ตามที่มีผู้ร้องเรียนว่า กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดในทางปกครองกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ตามมาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นั้น หากกรณีร้องเรียนเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติย่อมจะต้องดำเนินการไปตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งมาตรา ๔๕ ของพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดเงื่อนไขในการนำเรื่องมาสู่ศาลไว้ว่าจะต้องอยู่ในรูปของ “การฟ้องคดี”

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในภาพรวมระดับประเทศ กรณีการคุ้มครองสิทธิชุมชน ตามมาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

จากปัญหาผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อสิทธิชุมชน ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ ในพื้นที่มาบตาพุด และพื้นที่อื่นๆ ทั่วประเทศ อันเนื่องมาจากองค์การของรัฐที่เกี่ยวข้องซึ่งมีความผูกพันที่จะต้องเคารพ (Respect) ปกป้อง (Protect) และดำเนินการที่จำเป็นและเพียงพอที่จะทำให้สิทธิชุมชนเกิดขึ้นได้จริง (Fulfill) ทั้งสิทธิเชิงกระบวนการ (Procedural Rights) ได้แก่ สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร สิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชน สิทธิในการเข้าถึงความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีบทบาทเชื่อมโยงสนับสนุนให้สิทธิในเชิงเนื้อหา (Substantive Rights) ได้แก่ สิทธิในสุขภาพที่ดี สิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณภาพ สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี สิทธิในการพัฒนา ยังไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีข้อเสนอแนะในภาพรวมระดับประเทศเพื่อให้เกิดการคุ้มครองสิทธิชุมชน ตามมาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

๕.๑ รัฐบาลต้องปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกรณีของรัฐในการเคารพ (Obligation to Respect) สิทธิชุมชน

๕.๑.๑ ข้อพิจารณาเชิงเนื้อหา

๑) รัฐบาลต้องทบทวน ปรับปรุงแก้ไขประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งได้กำหนดประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน ตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง จำนวน ๑๑ ประเภทโครงการ ทั้งนี้ เพราะการกำหนดประเภทโครงการหรือกิจการตามประกาศดังกล่าว ยังไม่ครอบคลุมประเภทโครงการหรือกิจการต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน เนื่องจาก ยังมีโครงการหรือกิจการต่าง ๆ อีกหลายประเภทที่มีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อชุมชน แต่อาจไม่เข้าข่ายต้องดำเนินการ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการหรือกิจการที่เกิดขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เช่น การถมทะเลของโครงการท่าเรือน้ำลึกปากบารา จังหวัดสตูล โครงการเหมืองแร่โพแทช จังหวัดอุดรธานี เหมืองทองคำ ที่จังหวัดพิจิตร จังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดเลย โครงการขยายสนามบินที่จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดแม่ฮ่องสอน โครงการผันน้ำจำนวนมากที่อาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและชุมชน เป็นต้น

๒) ในการทบทวนปรับปรุงแก้ไขประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ตามข้อ ๑) ใน ๕.๑.๑ จะต้องคำนึงถึงพื้นที่ตั้งของโครงการหรือกิจกรรม ซึ่งไม่ควรอนุญาตให้ดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อทุกประเภท เช่น แหล่งมรดกโลกที่ขึ้นบัญชีตามอนุสัญญาระหว่างประเทศ อุทยานประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณสถานโบราณคดี แหล่งประวัติศาสตร์ตามกฎหมาย พื้นที่ป่าอนุรักษ์ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ พื้นที่ป่าอนุรักษ์เพิ่มเติมตามมติคณะรัฐมนตรี พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ พื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๑ พื้นที่ประกาศเขตควบคุมมลพิษ พื้นที่ซึ่งมีศักยภาพในการรองรับ (Carrying Capacity)^{๒๓} ที่มีขีดจำกัด พื้นที่ที่มีข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นที่ดินประเภทอนุรักษ์หรือที่สงวน และพื้นที่เพื่อการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พื้นที่ซึ่งมีข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นที่ดินประเภทชุมชน ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย ชนบท และเกษตรกรรมตามกฎหมายเกี่ยวกับการผังเมือง เป็นต้น

ดังนั้น โครงการหรือกิจกรรมใดๆ ที่ไม่อยู่ในประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามข้อ ๑) ใน ๕.๑.๑ หากมีความจำเป็นต้องดำเนินการเพื่อการอันเป็น

^{๒๓} ในการประชุมคณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจ (รศก.) ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๔ ได้พิจารณาผลการศึกษาด้านศักยภาพในการรองรับอุตสาหกรรมของพื้นที่มาบตาพุด ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เสนอ ซึ่งตามผลการศึกษาดังกล่าว ได้นิยาม “ศักยภาพในการรองรับ” (Carrying Capacity) ว่าหมายถึง ระดับความสามารถในการรองรับอุตสาหกรรมของพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งภายใต้ขีดจำกัดของทรัพยากรที่มีอยู่ ทั้งทรัพยากรที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นใน ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านนิเวศวิทยา และด้านสังคม ภายใต้เกณฑ์มาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

สาธารณสุขในพื้นที่ดังกล่าว รัฐจะต้องเร่งแก้ไขประกาศกำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติ สำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพ สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ ให้ครอบคลุมพื้นที่ดังกล่าว เพื่อให้การดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมในพื้นที่เหล่านี้เข้าสู่กระบวนการ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ด้วย

๓) รัฐบาลต้องเร่งดำเนินการศึกษาศักยภาพในการรองรับ (Carrying Capacity) ในทุกมิติ (ด้านกายภาพ ด้านนิเวศวิทยา และด้านสังคม) ของพื้นที่มาบตาพุด และรายงานต่อ สาธารณะภายใน ๖ เดือน ทั้งนี้ เพราะนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดได้ก่อตั้งและดำเนินการมาแล้ว ๓๐ ปี แต่หน่วยงานที่รับผิดชอบอ้างมาตลอดว่าอยู่ระหว่างทำการศึกษ นอกจากนี้ ควรยุติการ ขยายอุตสาหกรรมที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษในพื้นที่มาบตาพุดไประยะหนึ่ง จนกว่าจะศึกษาศักยภาพ ในการรองรับในทุกมิติ และมีการยอมรับว่าพื้นที่ดังกล่าวมีศักยภาพในการรองรับในระดับสากล

๔) นอกเหนือจากการทบทวนปรับปรุงแก้ไขใน ข้อ ๑) และ ๒) แล้ว จะต้องระบุ ในประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติ สำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพ สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนจะต้องจัดทำ รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๓ ว่า ให้มีการทบทวนประเภทโครงการหรือ กิจการทุก ๒ ปี^{๒๔}

๕.๑.๒ ข้อพิจารณาเชิงกระบวนการ

รัฐบาลต้องพิจารณาทบทวน ปรับปรุง แก้ไขหรือยกเลิกกระบวนการจัดทำ ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามข้อ ๕.๑.๑ ทั้งนี้ เพราะไม่ชอบด้วย กระบวนการทางกฎหมาย และกระบวนการจัดทำประกาศกระทรวงฉบับดังกล่าวไม่เป็นไปตาม เจตนารมณ์ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐^{๒๕} เนื่องจากอำนาจของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติในการประกาศกำหนดประเภท และขนาด ของโครงการหรือกิจการ ซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นอำนาจตาม พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

^{๒๔} คณะกรรมการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้มี ข้อเสนอว่า รายชื่อโครงการหรือกิจการที่อาจมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ควรมีการทบทวนทุก ๒ ปี

^{๒๕} โปรดดูบทวิเคราะห์ ข้อ ๔.๓.๑.

นอกจากนี้ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติไม่มีอำนาจในการกำหนดประเภทโครงการหรือกิจกรรม ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ แต่นายกรัฐมนตรีในฐานะประธานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติกลับสั่งให้นำเรื่องเข้าที่ประชุมคณะรัฐมนตรีอีก เพื่อให้ออกมาเป็นมติคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ชื่อว่าได้ปฏิบัติตามมาตรา ๓๐๓ ของรัฐธรรมนูญแล้ว กระบวนการดังกล่าวเป็นการสับเปลี่ยนบทบาทไปมาระหว่าง “คณะรัฐมนตรี” กับ “คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ” เพื่อประโยชน์ของรัฐบาลที่จะอ้างว่าได้ดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแล้ว กระบวนการดังกล่าวจึงไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ดังนั้น จึงควรให้องค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ทำหน้าที่กำหนดประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่เข้าข่าย ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง รวมทั้งพิจารณาตรวจสอบและให้ความเห็นต่อทุกขั้นตอนของการจัดทำรายงาน EIA/HIA เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย^{๒๖}

๕.๒ รัฐบาลต้องปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกรณีของรัฐในการปกป้อง (Obligation to Protect) สิทธิชุมชน

๕.๒.๑ การจัดทำและปรับปรุงผังเมือง

๑) รัฐบาลต้องปฏิบัติหน้าที่และรับผิดชอบในการปรับปรุงระบบ กลไก และกระบวนการในการติดตามตรวจสอบ (monitoring) การจัดทำและปรับปรุงผังเมืองในทุกระดับ เพื่อประโยชน์ในการใช้ที่ดินให้มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือทางวิชาการ ตลอดจนรายงานผลการดำเนินงานต่อสาธารณะ ทั้งนี้ เพื่อปกป้องชุมชนจากการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ

๒) รัฐบาลต้องกำหนดให้พื้นที่อนุรักษ์และพื้นที่สงวนเพื่อการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ในที่ดินตามกฎหมายเกี่ยวกับการผังเมือง เป็นพื้นที่ห้ามดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง

๕.๒.๒ การทำ EIA/HIA

รัฐบาลต้องปฏิบัติหน้าที่และรับผิดชอบในการทำ EIA/HIA เพื่อบรรลุตามเจตนารมณ์ในการคุ้มครองสิทธิชุมชนตามรัฐธรรมนูญ โดยดำเนินการ ดังนี้

๑) ปรับปรุงระบบ กลไก และกระบวนการในการทำ EIA/HIA ให้มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบด้านสุขภาพและสังคม

^{๒๖} โปรดดูบทวิเคราะห์ ข้อ ๔.๓.๒.

๒) บริหารจัดการและกำกับดูแลกระบวนการจัดทำ EIA/HIA ตามหลัก
ธรรมาภิบาล เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดย

- (๑) ควรให้หน่วยงานของรัฐทำหน้าที่ในการจ้างบริษัทที่ปรึกษาเพื่อทำ
EIA/HIA โดยเก็บค่าธรรมเนียมจากเจ้าของโครงการ แทนการให้
เจ้าของโครงการจ้างบริษัทที่ปรึกษามาประเมินโดยตรง เพื่อแก้ไข
ปัญหาการจัดทำรายงานที่มุ่งตอบสนองความต้องการของเจ้าของ
โครงการ
- (๒) ควรหามาตรการผลักดันให้หน่วยงานอนุมัติ อนุญาต และหน่วยงาน
กำกับให้ปฏิบัติตามมาตรการของ EIA/HIA บูรณาการการดำเนินงาน
ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง หลังจากมีการดำเนินการแล้ว และควร
ปรับปรุงกลไกที่ทำหน้าที่ติดตามกำกับดำเนินการตามกฎหมายให้
มีประสิทธิภาพ หามาตรการผลักดันให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง
ดำเนินการตามกฎหมาย ตลอดจนรายงานต่อสาธารณะว่าในแต่ละปี
มีโครงการใดบ้างที่ไม่ปฏิบัติตาม EIA/HIA
- (๓) องค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพควรจัดหานักวิชาการตาม
ที่ภาคประชาชนร้องขอความช่วยเหลือทางวิชาการ เพื่อให้ความรู้ ให้
คำปรึกษาในกระบวนการทำ EIA/HIA โดยบัญชีรายชื่อนักวิชาการ
ควรมีการทบทวนปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ
- (๔) รัฐบาลต้องกำหนดมาตรการชดเชยและเยียวยาที่ชัดเจนในกรณีมี
การทำลายสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติจนส่งผลกระทบต่อสุขภาพ
อนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยปรับปรุงสาระ
สำคัญตามเอกสารท้ายประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและ
แนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
สำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่าง
รุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและ
สุขภาพ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๒ ให้มีรายละเอียดเกี่ยวกับการ
คำนวณค่าชดเชย เยียวยา และระยะเวลาจ่ายเงิน

๓) ปรับปรุงระบบกลไกและกระบวนการในการติดตามตรวจสอบ (monitoring)
การทำ EIA/HIA ให้มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือทางวิชาการ
ตลอดจนรายงานผลการดำเนินงานต่อสาธารณะ

๔) กำหนดมาตรการลงโทษสำหรับอุตสาหกรรมที่ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข
ข้อกำหนดใน EIA/HIA รวมทั้งการชดเชยและเยียวยาที่อยู่ใน EIA/HIA นอกจากนี้ รัฐบาลต้อง
รับผิดชอบในการทำให้กระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเกิดผลที่เป็นจริงในทางปฏิบัติ

๕.๒.๓ การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment : SEA)

รัฐบาลต้องสร้างเครื่องมือตัดสินใจในระดับภาพรวม ซึ่งเป็นการปฏิบัติหน้าที่
และความรับผิดชอบในการกำหนดมาตรการว่า หากพื้นที่ใดจะนำมาใช้เป็นพื้นที่สำหรับอุตสาหกรรม
จะต้องจัดให้สมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยประเมินศักยภาพ
ในการรองรับของพื้นที่ (Carrying Capacity) ซึ่งต้องอาศัยการประเมินภาพรวมอันเป็นผลมาจาก
การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment : SEA)^{๒๗}
โดยจะต้องปรับปรุงมาตรการเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพ สม่่าเสมอ และทันเวลา

๕.๒.๔ การป้องกัน กำกับดูแล ติดตาม ตรวจสอบให้การประกอบการของภาคธุรกิจและ อุตสาหกรรมเคารพสิทธิมนุษยชน รวมถึงสิทธิชุมชน

รัฐบาลต้องกำหนดนโยบาย แนวทาง รวมถึงมาตรการที่ชัดเจนและสอดคล้อง
กับมาตรฐานระหว่างประเทศ^{๒๘} ในการป้องกันมิให้การประกอบการของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม
โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การประกอบการที่เป็นของรัฐหรือได้รับการสนับสนุนพิเศษจากรัฐ ไปละเมิดสิทธิ

^{๒๗} การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment : SEA) เป็นกระบวนการวิเคราะห์เชิงระบบเพื่อการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินระดับนโยบาย แผน และโครงการ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำให้เกิดความยั่งยืนในทางสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก คือ การกลั่นกรอง (screening) การกำหนดขอบเขต (scoping) การพัฒนาทางเลือก (scenario/alternatives development) การวิเคราะห์และประเมินผลกระทบ (Analysis and Evaluation of the Impacts) และการจัดทำรายงาน โดยต้องมีการมีส่วนร่วมของชุมชน (public participation) เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อกังวลใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Dalal-Clayton and Sadler 2005 อ้างถึงโดย ผศ.ดร.เวที โรจนกันท์ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล <http://www.etm.sc.mahidol.ac.th>)

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (ชื่อเดิมคณะกรรมการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงพื้นที่) เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๘ โดยคณะอนุกรรมการฯ มีมติเห็นควรที่จะนำ SEA มาใช้ในประเทศไทย เพื่อให้มีการประเมินศักยภาพและข้อจำกัดของสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ขั้นการจัดทำนโยบาย แผน และโครงการ เพื่อบูรณาการมิติสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีอย่างสมดุล ตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน และคณะอนุกรรมการฯ มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายละเอียดแนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๔๙ โดยมีหน้าที่ที่สำคัญในการจัดทำรายละเอียดและตัวอย่างแนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA Guideline) ซึ่งยังคงอยู่ในระหว่างการดำเนินการและการทบทวน

^{๒๘} เมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๔๔ คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ซึ่งประเทศไทยเป็นสมาชิกได้
รับรองเอกสาร หลักการชี้แนะสำหรับธุรกิจและสิทธิมนุษยชน (Guiding Principles for Business and Human

มนุษยชนและสิทธิชุมชน รัฐบาลต้องมีกลไกที่มีประสิทธิผลในการกำกับดูแล ติดตาม ตรวจสอบให้ เป็นไปตามนโยบาย แนวทาง และมาตรการที่กำหนด ตลอดจนมีกลไกในการเยียวยาอย่างเหมาะสม แก่บุคคลและชุมชน หากได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจการและอุตสาหกรรม ทั้งในด้าน สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ

๕.๓ รัฐบาลต้องปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกรณีของรัฐในการดำเนินมาตรการที่จำเป็น และ เพียงพอที่จะทำให้สิทธิชุมชนเกิดผลและเป็นจริง (Obligation to Fulfill)

๕.๓.๑ รัฐบาลต้องส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยต้องดำเนินการตาม แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามมาตรา ๘๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อย่างเคร่งครัด โดยส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกระดับ ทุกมิติ นับตั้งแต่ การกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ตลอดจนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ รวมทั้ง การสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบ ให้สามารถแสดงความคิดเห็นและ เสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่

ดังนั้น ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยกำหนดเป้าหมาย ลักษณะรูปแบบ และระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนในการจัดทำรายงานการ วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ เช่น การเสนอโครงการ กลั่นกรองโครงการ การพิจารณา รายงานการศึกษาความเป็นไปได้เบื้องต้น ตรวจสอบร่างรายงานการศึกษาความเป็นไปได้ กำหนด ขอบเขตการศึกษา การจัดทำรายงาน EIA/HIA พิจารณารายงาน EIA/HIA การอนุมัติรายงาน EIA/ HIA และการติดตามผลการพิจารณาโครงการ เป็นต้น

นอกจากนี้ ควรส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดสมัชชาเชิงประเด็นหรือพื้นที่ของ เครือข่ายมาบตาพุดและหรือเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียง เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในทุก ภาคส่วน จัดให้มีเวทีสาธารณะร่วมกันในการแก้ปัญหา ติดตามกำกับแผนการลดมลพิษในพื้นที่

Rights) ซึ่งเสนอโดย Professor John Ruggie ผู้แทนพิเศษเลขาธิการสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจและสิทธิ มนุษยชน เอกสารได้วางแนวทางมาตรฐานที่รัฐและธุรกิจควรมีบทบาทและความรับผิดชอบเกี่ยวกับผลกระทบ ด้านสิทธิมนุษยชนที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจตามกรอบดำเนินการ “ปกป้อง เคารพ และเยียวยา” (Protect, Respect and Remedy Framework) กล่าวคือ รัฐบาลมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน สำหรับธุรกิจในเรื่องสิทธิมนุษยชน ในขณะที่ภาคธุรกิจมีความรับผิดชอบที่จะต้องคำนึงถึงและกำหนดวิธีการ ที่จะเคารพสิทธิมนุษยชนในการประกอบกิจการ (due diligence) และเมื่อประชาชนได้รับผลกระทบจากการ ดำเนินธุรกิจและอุตสาหกรรม รัฐบาลต้องมีกลไก ทั้งกระบวนการศาลและมีศาล เช่น กระบวนการทางการ บริหารหรือกฎหมาย ที่เพียงพอในการที่จะเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น

มาตามชุด แผนการจัดทำผังเมืองและอื่น ๆ ทั้งนี้ รัฐบาลจะต้องรายงานผลการดำเนินการต่อสาธารณะ เป็นระยะ ๆ

๕.๓.๒ รัฐบาลต้องเร่งนำเครื่องมือการประเมินผลกระทบทางกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment/RIA)^{๒๙} มาใช้ในประเทศไทย เพื่อตรวจสอบการออกกฎหมายลำดับรองของฝ่ายบริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การตรวจสอบการออกประกาศกระทรวงหรือกฎระเบียบของฝ่ายบริหาร ในกรณีทำนองเดียวกับการออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บับลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ จะช่วยให้เกิดวัฒนธรรมใหม่ในการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหาร เช่น การออกกฎหมายที่ทำตามแบบพิธีโดยไม่คำนึงถึงเป้าหมายหรือเจตนารมณ์ของกฎหมายจะเกิดขึ้นได้ยากและค่อย ๆ หดไป

๕.๓.๓ รัฐบาลต้องเร่งรัดการดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดรายละเอียดเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิชุมชนให้เกิดผลที่เป็นจริงตามเจตนารมณ์ของมาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

^{๒๙} ในปัจจุบัน รัฐบาลของประเทศต่างๆ ทั่วโลกได้นำมาตรการที่เรียกว่า “การประเมินผลกระทบทางกฎหมาย” มาใช้อย่างแพร่หลาย ทั้งกับกฎหมายที่มีอยู่แล้วและกฎหมายที่จะเสนอให้มีขึ้นใหม่ เพื่อประเมินผลกระทบด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงจากกฎหมายที่มีผลใช้บังคับแล้ว และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างกฎหมายที่จะจัดทำขึ้น คำว่า “ผลกระทบทางกฎหมาย” ไม่ได้มีความหมายแคบเพียงผลกระทบทางเศรษฐกิจที่สร้างภาระด้านต้นทุนต่อภาคธุรกิจ และไม่ได้มีความหมายแคบเพียงจำนวนของกฎหมายที่สร้างต้นทุนเหล่านั้น แต่ “ผลกระทบทางกฎหมาย” มีนัยกว้างขวางกว่าสองเรื่องแรกเพราะเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ทั้งด้านต้นทุนและด้านผลที่ได้รับ ตัวอย่างเช่น การมีกฎหมายจำนวนมากได้หมายความว่ากฎหมายเหล่านั้นไม่ดีไปเสียทั้งหมด แต่ต้องมีการประเมินว่ากฎหมายแต่ละฉบับนั้นสอดคล้องกับเป้าหมายและเจตนารมณ์ของนโยบายสาธารณะในภาพรวมหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการประเมินผลกระทบทางกฎหมาย คือ การพิจารณาและประเมินผลกระทบทางบวกและผลกระทบทางลบที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นจากมาตรการหรือกลไกที่กำหนดหรือจะกำหนดไว้ในกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อให้กฎหมายนั้นสอดคล้องกับเสาหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งสามด้าน นั่นก็คือ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การประเมินผลกระทบทางกฎหมายยังขยายไปถึงการตรวจสอบ “ผลลัพธ์” ที่เกิดขึ้นจากกฎหมาย และ “กลไก” ของกฎหมายด้วย โดยต้องมีการให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ เพื่อจะสามารถประเมินผลลัพธ์ที่คาดว่าจะเกิดหรือที่เกิดขึ้นแล้วของกฎหมายกับเป้าหมายในการออกกฎหมายนั้น นอกจากนี้ การประเมินผลกระทบในการออกกฎหมายยังส่งผลให้มีการประเมินกลไกของกฎหมายตามหลักธรรมาภิบาลด้วย

OECD (Organization for Economic Co-operation and Development) ซึ่งเป็นผู้นำการพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีในการประเมินผลกระทบในการออกกฎหมายอันเป็นส่วนหนึ่งของโครงการปฏิรูปกฎหมายให้ คำจำกัดความ “การออกกฎหมาย” ไว้อย่างกว้างว่าหมายถึง “การที่รัฐบาลออกข้อกำหนดต่างๆ เพื่อใช้บังคับกับผู้ประกอบการและประชาชน” ดังนั้น การตรวจสอบผลกระทบในการออกกฎหมายของ OECD จึงใช้ บังคับกับบรรดามาตรการต่างๆ ของรัฐบาลที่มีผลกระทบต่อประชาชนด้วย

๑) เร่งรัดการจัดทำ และประกาศใช้กฎหมายที่ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิชุมชนที่สำคัญ ๓ ฉบับ ได้แก่

๑.๑) กฎหมายว่าด้วยองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง^{๑๐} โดยให้องค์การอิสระดังกล่าว มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดประเภท และขนาดโครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อชุมชน ให้ความเห็นทั้งด้าน กระบวนการและเนื้อหาการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของโครงการหรือกิจกรรม ให้คำปรึกษา สนับสนุนข้อมูลทางวิชาการให้กับชุมชนและผู้ประกอบการหรือผู้จัดทำรายงานการ วิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และติดตามตรวจสอบการดำเนินการตามเงื่อนไขหรือ มาตรการป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมตามรายงานที่ได้รับความเห็นชอบ รวมทั้ง เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพสู่สาธารณะ

๑.๒) กฎหมายว่าด้วยมาตรการการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม โดยเร่ง ผลักดันร่างพระราชบัญญัติมาตรการการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อ วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๓ เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวที่เสนอโดยกระทรวงการคลัง โดย

ในการนี้ OECD ได้แนะนำรายการการตรวจสอบผลกระทบในการออกกฎหมายไว้ ดังนี้

๑. มีการระบุปัญหาที่แท้จริงแล้วหรือไม่
๒. การเข้าแทรกแซงของภาครัฐเหมาะสมหรือไม่
๓. การออกกฎหมายเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการแทรกแซงของภาครัฐหรือไม่
๔. มีอำนาจในการออกกฎหมายนั้นหรือไม่
๕. หน่วยงานของภาครัฐระดับใดที่ควรกำหนดให้เป็นผู้มีอำนาจดำเนินการ
๖. ประโยชน์ที่จะได้รับจากการออกกฎหมายนั้นเหมาะสมกับต้นทุนในการออกกฎหมายและ บังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายหรือไม่
๗. ผลกระทบที่เกิดจากกฎหมายนั้นที่ต่อสังคมมีความโปร่งใสหรือไม่
๘. เนื้อหาสาระของกฎหมายมีความชัดเจน สอดคล้องกับกฎหมายอื่น เข้าใจง่ายและเข้าถึงได้ โดยผู้ใช้กฎหมายและประชาชนหรือไม่
๙. กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียต่างๆ มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมายนั้นหรือไม่
๑๐. มีมาตรการที่จะทำให้การบังคับใช้และการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นประสบความสำเร็จหรือไม่

มาตรการในการประเมินผลกระทบทางกฎหมายเป็นมาตรการที่ใช้ในระดับสากลอย่างกว้างขวางโดย ประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ของ OECD และสภา OECD ได้รับรอง “คำแนะนำว่าด้วยการปรับปรุงคุณภาพ ของการออกกฎหมายของฝ่ายบริหาร” ที่จัดทำขึ้นจากประสบการณ์ในการนำมาตราดังกล่าวไปใช้ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๘ และที่ประชุมระดับรัฐมนตรีของ OECD ได้รับรองรายงานเรื่องการปฏิรูปกฎหมายที่แนะนำให้ ฝ่ายบริหารนำหลักการตรวจสอบผลกระทบในการออกกฎหมายไปใช้ในการพัฒนา ทบทวน และปฏิรูป กฎหมาย เมื่อปี ๒๕๔๐

^{๑๐} โปรดดูบทวิเคราะห์ ข้อ ๔.๓.๒, และคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ ๙, น. ๓-๑๕ ถึง ๓-๒๐.

ได้มีการนำเสนอไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้ว ร่างพระราชบัญญัตินี้ นอกจากจะยึดหลักการ Polluter Pays Principle (PPP) คือ ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการบำบัดแล้ว สารสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้ที่ต้องดำรงไว้ คือ การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งผู้ประกอบการ ชุมชนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการเข้าถึงแหล่งเงินที่ได้จากการจัดเก็บภาษี และมีกลไกการบริหารจัดการเงินกองทุนอย่างมีธรรมาภิบาล เพื่อนำไปใช้จ่ายในการป้องกันและเยียวยาปัญหาสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตให้ตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกองทุน

๑.๓) กฎหมายว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ โดยควรมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อชุมชน การวางแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การจัดทำบริการสาธารณะ ตามบทบัญญัติมาตรา ๖๖ มาตรา ๖๗ และมาตรา ๘๗ (๑) และ (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และให้หน่วยงานของรัฐส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญดังกล่าว

๒) ทบทวน ปรับปรุง/แก้ไข เพิ่มเติม บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้สอดคล้องกับ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เช่น แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวที่ยังมิได้บัญญัติถึงความเชื่อมโยงในเรื่องการให้ความเห็นประกอบขององค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ตามนัย มาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กับอำนาจในการประกาศกำหนดประเภท และขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

๕.๓.๔ รัฐบาลควรทบทวนการให้ความสำคัญต่อความสำเร็จในการพัฒนาประเทศ โดยใช้ตัวชี้วัดผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ซึ่งเป็นการเน้นรายได้ทางเศรษฐกิจ โดยไม่คำนึงถึงทุนด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม คุณภาพชีวิต จึงจำเป็นต้องปรับทิศทางการพัฒนาประเทศให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน โดยการบูรณาการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติกับการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อมิให้เกิดผลกระทบด้านสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของประชาชน

ภาคผนวก

ภาคผนวก ๑

หนังสือร้องเรียนจากเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ คปอ. ๐๔๑/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๓
ลงนามโดย นายสุทธิ อัครมาศย์ ผู้ประสานงานเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (คำร้องที่ ๕๐๖/๒๕๕๓)
หนังสือร้องเรียนจากเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ คปอ. ๐๖๘/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓
ลงนามโดย นายสุทธิ อัครมาศย์ ผู้ประสานงานเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (คำร้องที่ ๕๙๐/๒๕๕๓)

ภาคผนวก ๒

มติของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในการประชุม ครั้งที่ ๒๘/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๓
คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ ๑๒๒/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๓
เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานวิชาการ เพื่อจัดทำรายงานข้อเสนอเชิงนโยบายการคุ้มครองสิทธิชุมชน
ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ ๑๕๒/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๓
เรื่อง ขยายเวลาการดำเนินการของคณะทำงานวิชาการ เพื่อจัดทำรายงานข้อเสนอเชิงนโยบาย
การคุ้มครองสิทธิชุมชน ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ภาคผนวก ๓

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทาง
ในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำหรับโครงการหรือกิจการ ที่อาจก่อให้เกิด
ผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ
ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓

ภาคผนวก ๔

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติ
สำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม
ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์
ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๓

ภาคผนวก ๕

เอกสารข้อมูลการเปรียบเทียบโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงฯ
ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง (ข้อเสนอของคณะกรรมการสี่ฝ่ายต่อรัฐบาล
เปรียบเทียบกับประกาศกระทรวงทรัพยากรฯ และผลการประชุมของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ)

ภาคผนวก ๖

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติ
สำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม
ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์
ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓

ภาคผนวก ๗

หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๖/ว ๑๙ ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔
เรื่อง ผลการประชุมคณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔

ภาคผนวก ๘

หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๖/ว ๗๕ ลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔
เรื่อง ผลการดำเนินงานตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจ (รศก.) ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔
วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๔
เรื่อง ผลการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพในการรองรับอุตสาหกรรมของพื้นที่มาบตาพุด

ภาคผนวก ๑

หนังสือร้องเรียนจากเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ คปอ. ๐๔๑/๒๕๕๓

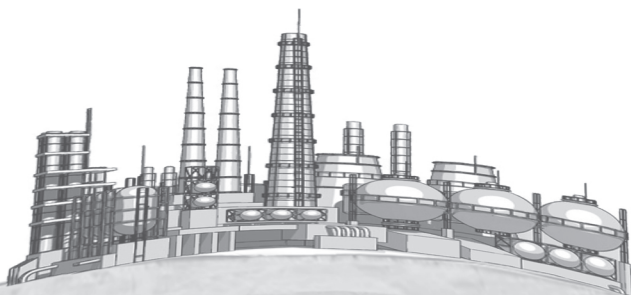
ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๓

ลงนามโดย นายสุทธิ อัจฉาภัย ผู้ประสานงานเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
(คำร้องที่ ๕๐๖/๒๕๕๓)

หนังสือร้องเรียนจากเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ คปอ. ๐๖๘/๒๕๕๓

ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓

ลงนามโดย นายสุทธิ อัจฉาภัย ผู้ประสานงานเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
(คำร้องที่ ๕๙๐/๒๕๕๓)

ค.อนร ทงศาพิชญ์
ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
เลขที่รับ 148/2553
วันที่ 6 ก.ค. 53 เวลา 15.00 น.

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ตขรับ 3416 ๗๕
รับ 6 ก.ย 2553
เวลา 16.36 น.

เครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก

113 ถนนสมจินดา ตำบลท่าประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง 21000
โทรศัพท์ 038-613928 , 081-8646558 โทรสาร 038-613928

ที่ คปอ. ๐๔๑/๒๕๕๓

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กลุ่มงานประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
คำร้องที่ 506/2553
วันที่ 06 ก.ย. 2553
เวลา 14.34 น.

วันที่ 6 กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓

เรื่อง ขอให้พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องในการออกประกาศประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจจะมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๖๗ วรรคสองแห่งราชอาณาจักรไทยของรัฐบาล และติดตามตรวจสอบการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมที่จังหวัดระยอง

เรียน ประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาข้อเสนอเรื่อง “โครงการหรือกิจการที่อาจมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ” โดยคณะกรรมการแก้ไขปัญหาคารปฏิบัติตามมาตรา ๖๗ วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๒. สำเนาร่างโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๗ วรรคสอง จัดทำโดยมหาวิทยาลัยมหิดล

๓. สำเนาประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมเรื่อง โรงงานที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ลงนามโดยนายสุวิทย์ คุณกิตติ เมื่อวันที่ ๒๒ ก.ค. ๒๕๕๐

๔. สำเนาประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องโครงการหรือกิจการเกี่ยวกับการอุตสาหกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ลงนามโดยนายชาญชัย ชัยรุ่งเรือง เมื่อวันที่ ๑๔ ก.ย. ๒๕๕๒

๕. สำเนานอกสารประกอบการแถลงข่าว สรุปผลการประชุมคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ ๔/๒๕๕๓ (นิตยสาร)

๖. สำเนาข้อเสนอของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “การป้องกันและแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรมในภาคตะวันออก กรณีศึกษาในจังหวัดระยอง”

๗. สำเนา (ร่าง) รายงานการประชุมคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๔/๒๕๕๐

๘. สำเนามติการประชุมคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๔/๒๕๕๐

เครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก

113 ถนนสมจินดา ตำบลท่าประดู่ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง 21000
โทรศัพท์ 038-613928 , 081-8646558 โทรสาร 038-613928

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กลุ่มงานประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
คำร้องที่ 590/2553
วันที่ 18 ต.ค. 2553
เวลา ๑๖.๓๐ น.

ที่ คปอ. ๐๖๘/๒๕๕๓

วันที่ ๑๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

เรื่อง ขอให้พิจารณาตรวจสอบสิทธิความปลอดภัยทางด้านสุขภาพ

เรียน ประธานอนุกรรมการสิทธิทางด้านสุขภาพ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ได้แก่

- เอกสารแนบที่ ๑) เรื่องขอส่งผลการตรวจความผิดปกติของสารพันธุกรรมในเซลล์ของประชาชน โดย รศ. สว.เรณู เวชรัชต์พิมล คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม (๓ เมษายน ๒๕๕๐)
- เอกสารแนบที่ ๒) เรื่อง DNA adduct formation among workers in a Thai industrial estate and nearby residents (๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐)
- เอกสารแนบที่ ๓) เรื่อง สธ.เผยแพร่ผลตรวจสุขภาพ ๒๕ ชุมชนรอบมาบตาพุด มีกว่า ๓๐๐ ราย พบสารก่อมะเร็งในปีสภาวะ (๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐)
- เอกสารแนบที่ ๔) เรื่องผลกระทบของโรงงานอุตสาหกรรมที่มีต่อคุณภาพชีวิตประชาชน กรณีศึกษามาบตาพุด โดยสุรทิน มาลีหวล โรงพยาบาลมาบตาพุด (มีนาคม-เมษายน ๒๕๕๑)
- เอกสารแนบที่ ๕) เรื่องการศึกษาผลกระทบต่อสุขภาพจากอุตสาหกรรม โดย รศ.ดร.นันทวรรณ วิจิตรวาท การและคณะ (กันยายน ๒๕๔๘-มีนาคม ๒๕๕๑)
- เอกสารแนบที่ ๖) เรื่องข้อมูลทั่วไปประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสุขภาพจังหวัด โดยกลุ่มงานพัฒนายุทธศาสตร์สาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระยอง (๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๒)

- เอกสารแนบที่ ๑) เรื่องผลการตรวจสุขภาพ โครงการเฝ้าระวังสุขภาพ จากการประกาศเขตควบคุมมลพิษ
จ.ระยอง โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระยอง
- เอกสารแนบที่ ๒) เรื่องสถานการณ์แก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพในพื้นที่มาบตา
พุด จังหวัดระยอง โดยสำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมโรค
- เอกสารแนบที่ ๓) เรื่อง “การเฝ้าระวังสุขภาพประชาชนในเขตควบคุมมลพิษจังหวัดระยอง” ในระเบียบ
วาระการประชุมคณะอนุกรรมการกำกับดูแลการแก้ไขปัญหามลพิษในเขตควบคุม
มลพิษจังหวัดระยองและพื้นที่ใกล้เคียง ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗

อ้างถึงพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ ๒๕๕๐ มาตรา ๕ ชุมชนมีสิทธิในการอยู่อาศัยที่ปลอดภัยต่อ
สุขภาพ รวมถึงสิทธิในการดำรงอยู่อย่างปลอดภัยต่อสุขภาพของประชาชน ซึ่งรัฐบาลต้องกำกับดูแล และ
เอื้ออำนวยต่อการดำรงอยู่อย่างปลอดภัย ทั้งในด้านคุณภาพชีวิตและสุขภาพของประชาชน

ความปรากฏชัดในพื้นที่มาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง (ตามหลักฐานจากเอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วย
๑-๕) นั้น เป็นมูลเหตุที่ทำให้เห็นถึงปัญหาทางด้านสุขภาพของประชาชนอย่างเด่นชัด ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อความ
มั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างปลอดภัยของประชาชนในพื้นที่นี้ ทางรัฐบาลกลับมิได้พิจารณาแก้ไขปัญหาโดยทันที
อาจนำไปสู่การเกิดโศกนาฏกรรมทางสุขภาพของประชาชนครั้งใหญ่ในพื้นที่นี้ก็เป็นได้

ดังนั้น เพื่อนำไปสู่การตรวจสอบและเร่งพิจารณาผลักดันการแก้ไขปัญหาจากรัฐบาลและหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องอย่างถูกต้องและทันต่อเวลา จึงขอให้ท่านพิจารณาช่วยตรวจสอบสภาพของเหตุแห่งปัญหาอย่างรอบด้าน
และนำไปสู่การดำรงอยู่อย่างปลอดภัยทางด้านสุขภาพของประชาชนอย่างแท้จริงตาม “สิทธิของประชาชนที่
สามารถดำรงอยู่ในที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ” ให้เป็นจริงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุทธิ อัชชาชัย)

ผู้ประสานงานเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียง

ลงชื่อ... นายพิณม ใจทรนิคม
(...พิณม ใจทรนิคม...)

ลงชื่อ... นายพรวิทย์ รัตนทอง
(.....)

ลงชื่อ... นายพรวิทย์ รัตนทอง
(.....)

ลงชื่อ... น.ส. ปรางค์ วิริยะ
(.....ปรางค์.....)

ลงชื่อ... นายพรวิทย์ รัตนทอง
(.....)

ลงชื่อ... นางสาวอรุณรัตน์ รัตนทอง
(นางสาวอรุณรัตน์ รัตนทอง)

ลงชื่อ... นายพรวิทย์ รัตนทอง
(.....)

ลงชื่อ... นายพรวิทย์ รัตนทอง
(นายพรวิทย์ รัตนทอง)

ลงชื่อ... นายพรวิทย์ รัตนทอง
(.....)

ลงชื่อ... นายพรวิทย์ รัตนทอง
(นายพรวิทย์ รัตนทอง)

ลงชื่อ... นายพรวิทย์ รัตนทอง
(.....)

ลงชื่อ.....
(.....)

ลงชื่อ... นายพรวิทย์ รัตนทอง
(.....)

ลงชื่อ.....
(.....)

ภาคผนวก ๒

มติของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในการประชุม ครั้งที่ ๒๘/๒๕๕๓
เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๓ (เฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้อง)

คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ ๑๒๒/๒๕๕๓

ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการวิชาการ

เพื่อจัดทำรายงานข้อเสนอเชิงนโยบายการคุ้มครองสิทธิชุมชน

ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง

ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

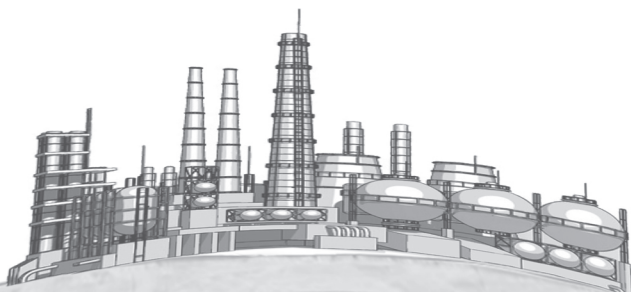
คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ ๑๕๒/๒๕๕๓

ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๓

เรื่อง ขยายเวลาการดำเนินการของคณะกรรมการวิชาการ

เพื่อจัดทำรายงานข้อเสนอเชิงนโยบายการคุ้มครองสิทธิชุมชน

ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

รายงานการประชุมคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ครั้งที่ ๒๘/๒๕๕๓

เมื่อวันพุธที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๓

ณ ห้องประชุม ๖๐๖ ชั้น ๖ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ผู้มาประชุม

๑. ศาสตราจารย์อมรา พงศาพิชญ์	ประธานกรรมการ
๒. นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ	กรรมการ
๓. นายปริญญา ศิริสารการ	กรรมการ
๔. นายไพบุลย์ วราหะไพฑูรย์	กรรมการ
๕. พลตำรวจเอก วันชัย ศรีนวลนัต	กรรมการ
๖. นางวิสา เบ็ญจะมโน	กรรมการ

ผู้ไม่มาประชุม

นายแท้จริง ศิริพานิช	กรรมการ	ลาประชุม
----------------------	---------	----------

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นายชูชัย ศุภวงศ์	เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๒. นายประณู สุวรรณภักดี	รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๓. นางสาววารุณี เจนาคม	ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง
๔. นายไพล จริงจิตร	รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองฯ
๕. นายบุญเกิด สมนึก	รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมฯ
๖. นางสาวเจษฎา ไชยคุปต์	รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการสำนักงานวิจัยและวิชาการ
๗. นางสาวอัจฉรา ฉายากุล	รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการสำนักสิทธิมนุษยชนฯ
๘. นายคมสรวรค์ เมธิกุล	รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและคดี
๙. นายจรัล พากเพียร	ปฏิบัติหน้าที่แทน ผู้อำนวยการกลุ่มงานอำนวยความสะดวกฯ
๑๐. นางสาวนงเยาว์ ออบสุวรรณ	เจ้าหน้าที่สิทธิมนุษยชน ๘ ว
๑๑. นางรัตติยา โป่งฟ้า	เจ้าหน้าที่สิทธิมนุษยชน ๗ ว
๑๒. นางสาวนิรมล เชื้อไทย	เจ้าหน้าที่สิทธิมนุษยชน ๗ ว
๑๓. นางสาวสุจิตรา บนสูงเนิน	เจ้าหน้าที่สิทธิมนุษยชน

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องที่เสนอเพื่อพิจารณา

๕.๒ เครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้องขอให้พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องในการออกประกาศประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจจะมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และติดตามตรวจสอบการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมที่จังหวัดระยอง

เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแจ้งว่า เครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้มายื่นเรื่องขอให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องในการออกประกาศประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจจะมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ๑๑ ประเภทกิจการ ซึ่งไม่สอดคล้องกับคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (คณะกรรมการ ๔ ฝ่าย) เนื่องจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติลดประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจจะมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงจาก ๑๔ ประเภทกิจการเหลือ ๑๑ ประเภทกิจการ ซึ่งสาเหตุมาจากกลไกของรัฐทั้งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงสาธารณสุข และคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ยังไม่สอดคล้องกับมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทำให้เกิดปัญหาประชาชนตำบลมาบตาพุดเดือดร้อน เรื่องนี้จะต้องมีการทบทวนประกาศประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจจะมีผลกระทบต่อชุมชนซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่ที่จะต้องช่วยเหลือให้มีการทบทวนประกาศดังกล่าว

นายแพทย์นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ให้รายละเอียดเพิ่มเติมว่า คณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติด้านสิทธิชุมชนได้ตรวจสอบเรื่องมาบตาพุดก่อนที่จะมีคณะกรรมการ ๔ ฝ่าย คณะอนุกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติด้านสิทธิชุมชนตรวจสอบเรื่องนี้ เพื่อให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบังคับใช้กฎหมายเพื่อเข้าไปดูแลชาวบ้านได้ และได้ยื่นหนังสือร้องเรียนถึงคณะกรรมการฯ ให้ทำหน้าที่ตรวจสอบประเด็นดังนี้

(๑) กรณีที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมซึ่งนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ปรับลดประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจจะมีผลกระทบต่อชุมชนจาก ๑๔ ประเภทกิจการ เหลือ ๑๑ ประเภทกิจการ โดยคณะอนุกรรมการฯ จะเชิญนายกรัฐมนตรีประธานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมมาชี้แจงเหตุผล ส่วนหนึ่งเพื่อเป็นแรงผลักดันให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมต้องเปิดเผยถึงสาเหตุที่ปรับลดประเภทกิจการที่อาจจะมีผลกระทบต่อชุมชนจาก ๑๔ ประเภทกิจการมาเป็น ๑๑ ประเภทกิจการ

(๒) ตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีหน้าที่ดูแลป้องกันและควบคุมมลพิษในพื้นที่ ทั้งกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกรมโยธาธิการและผังเมือง โดยจะเชิญหน่วยงานต่างๆ มาชี้แจง เพื่อเข้าไปผลักดันให้

หน่วยงานของรัฐที่มีบทบาทในการบังคับใช้กฎหมายปฏิบัติตามหน้าที่เพื่อให้เกิดประโยชน์กับชาวบ้าน ส่วนด้านข้อมูลองค์ความรู้ต่างๆ ได้ประสานกับสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ และองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำให้การทำงานของคณะอนุกรรมการฯ เชื่อมโยงกับคณะกรรมการ ๔ ฝ่าย อำนาจในการตรวจสอบจะทำให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามองค์ความรู้และแนวทางที่ถูกต้อง

ความเห็นที่ประชุม

(๑) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะต้องทำงานตาม ๕ ประเด็นหลักตามแผนยุทธศาสตร์ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยเฉพาะเรื่องธุรกิจกับความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะต้องทำงานบูรณาการทั้งคณะและประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะต้องไปพบนายกรัฐมนตรี (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) หรือนายอานันท์ ปันยารชุน ประธานคณะกรรมการ ๔ ฝ่าย และควรลงพื้นที่มาพบตพุดเพื่อดูปัญหาข้อเท็จจริง และเยี่ยมผู้ป่วยที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อม

(๒) มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติศึกษาข้อมูลองค์ความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับสาเหตุการปรับลดประเภทกิจการที่อาจจะมีผลกระทบต่อชุมชนจาก ๑๘ ประเภทกิจการมาเป็น ๑๑ ประเภทกิจการ ซึ่งจะต้องขอข้อมูลจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติว่ามีกระบวนการพิจารณาอย่างไร และเกี่ยวข้องกับผู้ใด เพื่อผลักดันให้มีการพิจารณาทบทวนประกาศประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจจะมีผลกระทบต่อชุมชน

(๓) ภาคประชาชนจะยื่นอุทธรณ์เรื่องดังกล่าวภายใน ๓๐ วัน ดังนั้น หากมีรายงานจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่เชื่อถือได้ สนับสนุนให้มีการทบทวนประกาศประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจจะมีผลกระทบต่อชุมชนก็จะมีประโยชน์ต่อภาคประชาชนเป็นอย่างมาก

(๔) คณะอนุกรรมการ ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสามารถจะตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนในแต่ละเรื่องตามประเด็นที่ถนัด และเมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงนำมารวมกันเป็นรายงานรวมทั้งหมด เพื่อให้การทำงานมีความคล่องตัว และรายงานตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนต้องมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ดำเนินการต่อไป

(๕) เนื่องจากคณะกรรมการ ๔ ฝ่าย จะมีการประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องดังกล่าวในวันอังคารที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๓ ณ บ้านพิษณุโลก เวลา ๑๐.๐๐ – ๑๒.๐๐ นาฬิกา ดังนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติควรจะขอเข้าพบนายอานันท์ ปันยารชุน ประธานคณะกรรมการ ๔ ฝ่าย เพื่อหารือเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ภายหลังจากการประชุม

(๖) การดำเนินการเรื่องนี้ให้เป็นการทำงานตามแผนยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทั้งคณะ โดยให้บูรณาการการทำงานร่วมกันและแบ่งกันทำงานตามความถนัด ให้สำนักงาน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นฝ่ายเลขานุการ และให้ทุกฝ่ายประสานการทำงานร่วมกัน เช่น การเชิญบุคคล หรือหน่วยงานมาชี้แจงข้อเท็จจริง เป็นต้น

(๗) ให้รายงานความก้าวหน้าการทำงานในการประชุมคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทุกสัปดาห์

มติที่ประชุม

(๑) เห็นชอบให้รับเรื่องนี้ไว้พิจารณา โดยให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทั้งคณะ ร่วมกันพิจารณาแบบบูรณาการ

(๒) มอบสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติประสานเพื่อเข้าพบและปรึกษาหารือกับ ประธานกรรมการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (นายอานันท์ ปันยารชุน) รวมทั้งรวบรวมเอกสารหลักฐานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหมด

คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ที่ ๑๒๗/๒๕๕๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานวิชาการเพื่อจัดทำรายงานข้อเสนอเชิงนโยบายการคุ้มครองสิทธิชุมชน

ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๙/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๓ ให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจัดทำรายงานข้อเสนอเชิงนโยบายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรณีการคุ้มครองสิทธิชุมชนตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พิจารณา นั้น

เพื่อให้รายงานที่จะดำเนินการมีคุณภาพ ครอบคลุมสาระสำคัญแห่งสิทธิโดยมีพื้นฐานองค์ความรู้ด้านต่างๆ รองรับ และสอดคล้องกับสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้น จึงแต่งตั้งคณะทำงานวิชาการจัดทำรายงานข้อเสนอเชิงนโยบายการคุ้มครองสิทธิชุมชน ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยให้มีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑ เลขานุการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	ประธานคณะทำงาน
๑.๒ เลขานุการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๑.๓ เลขานุการมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๑.๔ เลขานุการสำนักงานประกันสุขภาพแห่งชาติ หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๑.๕ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๑.๖ ผู้จัดการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพหรือผู้แทน	คณะทำงาน
๑.๗ ดร.กวรรณิกา สุทธิประสิทธิ์	คณะทำงาน
๑.๘ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณินิจ ศรีบัวเอี่ยม	คณะทำงาน
๑.๙ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทจิรา เอี่ยมมยุรา	คณะทำงาน

๑.๑๐ แพทย์หญิง ดร.ฉันทนา ผดุงทศ	คณะทำงาน
๑.๑๑ ดร.เดชรัตน์ สุขกำเนิด	คณะทำงาน
๑.๑๒ นายบัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์	คณะทำงาน
๑.๑๓ รองศาสตราจารย์ ดร.เรณู เวชรัตน์พิมล	คณะทำงาน
๑.๑๔ ดร.สมฤดี นิโครวัฒน์ยิ่งยง	คณะทำงาน
๑.๑๕ นายสุพจน์ เวชมุข	คณะทำงาน
๑.๑๖ นางสาวอัจฉรา ฉายากุล	คณะทำงาน
๑.๑๗ นางภิรมย์ ศรีประเสริฐ	คณะทำงานและเลขานุการ
๑.๑๘ นางสาววัลลภา ศารทประภา	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๑๙ นายธรรมนุญ เส็มยัง	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

๒. อำนาจหน้าที่

๒.๑ ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิชุมชนตามส่วนที่ ๑๒ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยเฉพาะในบทบัญญัติ มาตรา ๖๗ วรรคสอง การปฏิบัติตาม บทบัญญัติดังกล่าว ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

๒.๒ ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ ผลกระทบต่อสิทธิชุมชนตามข้อ ๑ ของประกาศ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการ หรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๓ ตามที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๗ ตอนพิเศษ ๑๐๔ ง วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓

๒.๓ จัดทำรายงาน พร้อมข้อเสนอแนะในการคุ้มครองสิทธิชุมชนเพื่อให้เป็นไปตาม เจตนารมณ์ในการคุ้มครองสิทธิชุมชน ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ทั้งนี้ ให้คณะทำงานฯ มีวาระการปฏิบัติหน้าที่ ๖๐ วัน นับตั้งแต่วันที่มิคำสั่งแต่งตั้ง

สั่ง ณ วันที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓

ชอแมน

(นายชูชัย ศุภวงศ์)

เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ที่ ๑๕๒/๒๕๕๓

เรื่อง ขยายเวลาการดำเนินการของคณะกรรมการวิชาการเพื่อจัดทำรายงานข้อเสนอเชิงนโยบายการคุ้มครองสิทธิชุมชน ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

อนุสนธิคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ ๑๒๒/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการวิชาการเพื่อจัดทำรายงานข้อเสนอเชิงนโยบายการคุ้มครองสิทธิชุมชน ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยให้คณะกรรมการปฏิบัติหน้าที่ ๖๐ วัน นับตั้งแต่วันที่มิคำสั่งแต่งตั้ง นั้น

บัดนี้ คณะทำงานได้ครบวาระการปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งดังกล่าวแล้ว แต่เนื่องจากขณะนี้ คณะทำงานยังอยู่ระหว่างการดำเนินการจัดทำรายงานข้อเสนอเชิงนโยบายการคุ้มครองสิทธิชุมชน ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและต่อเนื่อง อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงให้ขยายระยะเวลาการดำเนินการของคณะกรรมการออกไปจนกว่าการดำเนินการตามภารกิจจะเสร็จสิ้น

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๓

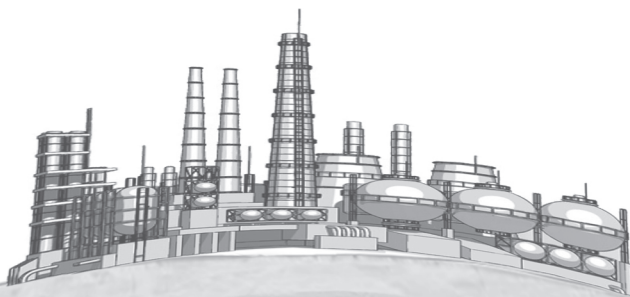
(นายชูชัย ศุภวงศ์)

เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ภาคผนวก ๓

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และ
แนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
สำหรับโครงการหรือกิจการ ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง
ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ
ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงาน
การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิด
ผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม
ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ

โดยที่การจัดทำรายงานและการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากการพิจารณารายงานในโครงการหรือกิจการทั่วไป และเพื่อให้มีการดำเนินการพิจารณาให้เป็นไปโดยครบถ้วนตามแนวทางของมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ จึงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ โครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชนที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย รวมทั้งให้องค์การอิสระให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในท้ายประกาศนี้ ดังนี้

๑.๑ โครงการหรือกิจการใดซึ่งมีการประกาศหรือกำหนดตามกฎหมายนี้ หรือกฎหมายอื่นให้เป็นโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ

หน้า ๓

เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๑๘๘ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๒

๑.๒ โครงการหรือกิจการใดซึ่งคณะกรรมการวินิจฉัยข้อร้องเรียนสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ ที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติแต่งตั้ง วินิจฉัยภายใน ๓๐ วัน หลังจากได้รับข้อร้องเรียน ว่าโครงการหรือกิจการดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ

ข้อ ๒ ผู้ที่จัดทำรายงานตามประกาศนี้จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เป็นผู้มีสิทธิจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและได้ขึ้นทะเบียนไว้แล้วกับสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ หากการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมดังกล่าว มีกฎหมายอื่นบัญญัติเกี่ยวกับการได้รับอนุญาตไว้และมีกระบวนการที่จะให้ผู้มีสิทธิจัดทำรายงานดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวไว้แล้ว ผู้มีสิทธิจัดทำรายงานจะต้องได้รับอนุญาตตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายนั้น ๆ ด้วย

ข้อ ๓ เมื่อสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับรายงานจากผู้จัดทำรายงานตามข้อ ๒ แล้ว ให้ดำเนินการตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยเสนอต่อคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อพิจารณาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ต่อไป

ข้อ ๔ เมื่อคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เห็นชอบกับรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแล้ว ให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจัดส่งผลการพิจารณาของคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ ให้หน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโครงการหรือกิจการนั้น หรือหน่วยงานของรัฐผู้อนุญาตโครงการเพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวจัดให้มีการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย ทั้งนี้ ตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียที่กำหนดตามเอกสารท้ายประกาศ

ข้อ ๕ เมื่อคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ ได้ให้ความเห็นชอบรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพแล้ว ให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจัดส่งรายงานฉบับที่ได้รับความเห็นชอบแล้วนั้น พร้อมทั้งความเห็นของคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ และสรุปสาระสำคัญของมาตรการป้องกันและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ให้องค์การอิสระให้ความเห็นประกอบ ก่อนมีการดำเนินการหรือการอนุญาตของหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ

ข้อ ๖ ในกรณีที่ เป็นโครงการหรือกิจการตามข้อ ๑ ซึ่งเป็นโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือโครงการร่วมกับเอกชนซึ่งต้องเสนอขอรับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอความเห็นของคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ ความเห็นขององค์การอิสระ และรายงานการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียของหน่วยงานซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโครงการหรือกิจการนั้นต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อให้ความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย

ข้อ ๗ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

สุวิทย์ คุณกิตติ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เอกสารท้ายประกาศ

ก. แนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ประกอบด้วย

๑. สารระสำคัญ

๑.๑ รายงานฉบับย่อ ต้องประกอบด้วยสารระสำคัญดังนี้

๑.๑.๑ รายละเอียดของโครงการหรือกิจการ พร้อมกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

๑.๑.๒ ที่ตั้งของโครงการหรือกิจการโดยมีภาพและแผนที่ที่ตั้งโครงการหรือกิจการ รวมทั้งแผนที่แสดงองค์ประกอบทางสิ่งแวดล้อมในบริเวณที่อาจได้รับผลกระทบจากโครงการตามมาตรา ส่วน ๑ : ๕๐๐๐๐ หรือมาตราส่วนอื่นที่เหมาะสม

๑.๑.๓ ทางเลือกที่ตั้งโครงการหรือกิจการและวิธีการดำเนินการโครงการหรือกิจการ พร้อมเหตุผลและข้อพิจารณาในการตัดสินใจเลือกแนวทางที่เสนอ

๑.๑.๔ รายงานการแสดงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ มาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามแบบ สผร. ๑

๑.๑.๕ สรุปผลกระทบที่อาจมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ พร้อมระบุเหตุผลหรือหลักเกณฑ์ประกอบข้อสรุปดังกล่าว

๑.๒ รายงานหลัก ต้องประกอบด้วยสารระสำคัญดังนี้

๑.๒.๑ บทนำ : กล่าวถึงที่มา วัตถุประสงค์ของโครงการหรือกิจการ เหตุผลความจำเป็นในการดำเนินโครงการหรือกิจการ วัตถุประสงค์การจัดทำรายงาน ขอบเขตการศึกษาและวิธีการศึกษา

๑.๒.๒ ที่ตั้งของโครงการหรือกิจการ : โดยมีภาพและแผนที่ที่ตั้งโครงการหรือกิจการ รวมทั้งแผนที่แสดงองค์ประกอบทางสิ่งแวดล้อมในบริเวณที่อาจได้รับผลกระทบจากโครงการหรือกิจการ มาตราส่วน ๑ : ๕๐๐๐๐ หรือมาตราส่วนอื่นที่เหมาะสม

๑.๒.๓ รายละเอียดของโครงการหรือกิจการ : ให้มีรายละเอียดที่สามารถแสดงภาพรวมได้ชัดเจน ได้แก่ ประเภท ขนาด ที่ตั้งโครงการหรือกิจการ วิธีการดำเนินการโครงการหรือกิจการประกอบของโครงการหรือกิจการดังกล่าว ตลอดจนแผนผังการใช้ที่ดินของโครงการหรือกิจการ โดยแสดงทิศและมาตราส่วนที่เหมาะสม

๑.๒.๔ สภาพแวดล้อมในปัจจุบัน : ให้แสดงรายละเอียดพร้อมภาพถ่ายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ ชีวภาพ โดยจำแนกเป็นชนิดที่ฟื้นฟูได้และฟื้นฟูไม่ได้ รายละเอียดคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ และคุณค่าคุณภาพของชีวิต ตลอดจนสภาพปัญหาปัจจุบันบริเวณพื้นที่โครงการหรือกิจการพร้อมแสดงแผนที่สภาพแวดล้อมบริเวณโครงการหรือกิจการ สภาพปัจจุบันด้านสังคมและสุขภาพของประชาชนบริเวณที่อาจได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการหรือกิจการ การใช้ประโยชน์ที่ดินโดยรอบโครงการหรือกิจการตลอดจนบริเวณที่อาจได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการหรือกิจการ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

-๒-

๑.๒.๕ การประเมินทางเลือกในการดำเนินการ และการประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการหรือกิจการ

(๑) ทางเลือกในการดำเนินโครงการหรือกิจการ : ในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะต้องเสนอทางเลือก โดยอาจเป็นทั้งทางเลือกเกี่ยวกับสถานที่ตั้งหรือวิธีดำเนินการของโครงการหรือกิจการ ทั้งนี้ ทางเลือกที่เสนอทุกทางเลือกจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีเหตุผลว่าบรรลุเป้าหมายและความจำเป็นในการมีหรือไม่มีโครงการหรือกิจการอย่างไร มีมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบในทุกทางเลือก และจะต้องระบุทางเลือกที่ เหมาะสมที่สุดที่จะดำเนินโครงการหรือกิจการ โดยจะต้องคำนึงถึงข้อมูลด้านสุขภาพและสังคมของประชาชนบริเวณที่อาจได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการหรือกิจการทั้งในระยะสั้นและระยะยาวพร้อมแสดงเหตุผลและความจำเป็นประกอบ

(๒) การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม : ให้ประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการหรือกิจการ ทั้งที่เป็นผลกระทบโดยตรง และผลกระทบทางอ้อมต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและคุณค่าต่าง ๆ ตาม ๑.๒.๔ พร้อมทั้งแยกประเภททรัพยากรธรรมชาติเป็นชนิดที่สามารถฟื้นฟูได้และฟื้นฟูไม่ได้ รวมทั้ง ให้ประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในทุกทางเลือกของโครงการหรือกิจการเปรียบเทียบกัน โดยการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ ให้ดำเนินการตามข้อ ข. และการจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย ให้ดำเนินการตามข้อ ค. ทั้งนี้ ให้ระบุผลกระทบที่อาจมีผลต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ พร้อมกับให้ระบุเหตุผลหรือหลักเกณฑ์ประกอบการประเมินดังกล่าวด้วย

๑.๒.๖ มาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและการชดเชย : ให้อธิบายรายละเอียดในการป้องกันและแก้ไขผลกระทบที่เกิดขึ้นตาม ๑.๒.๕ และในกรณีที่มีความเสียหายไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ให้เสนอแผนการชดเชยความเสียหายดังกล่าวด้วย โดยในมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและการชดเชย ต้องคำนึงถึงมาตรการป้องกันและแก้ไขด้านสุขภาพและสังคมด้วย

๑.๒.๗ มาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม : ให้เสนอมาตรการและแผนการดำเนินการในการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ทางวิชาการและการปฏิบัติการ ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของการติดตามและประเมินผลภายหลังการดำเนินโครงการหรือกิจการ โดยในมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมต้องผนวกเรื่องมาตรการติดตามตรวจสอบด้านสุขภาพและสังคมด้วย

๑.๒.๘ ตารางสรุปผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่สำคัญพร้อมด้วยมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบดังกล่าว

๒. เอกสารหลักฐานที่ต้องนำเสนอ

๒.๑ รายงานหลัก จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๕ ฉบับ

๒.๒ รายงานย่อ จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๕ ฉบับ

-๓-

- ๒.๓ ปกหน้าและปกในของรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามแบบ สผร. ๒
- ๒.๔ หนังสือรับรองการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามแบบ สผร. ๓
- ๒.๕ สำเนาใบอนุญาตเป็นผู้มีสิทธิทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- ๒.๖ บัญชีรายชื่อผู้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามแบบ สผร. ๕
- ๒.๗ แบบแสดงรายละเอียดการเสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามแบบ สผร. ๖

ข. แนวทางการประเมินผลกระทบทางสุขภาพสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ

การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ จากโครงการหรือกิจการดังกล่าวข้างต้นให้ปฏิบัติตามแนวทางการประเมินผลกระทบทางสุขภาพในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ฉบับเดือนธันวาคม ๒๕๕๒ ที่จัดทำโดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือที่มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมโดยให้เพิ่มขั้นตอนเพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ วิธีการในการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพที่เกิดจากนโยบายสาธารณะของสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

๑. เพื่อให้ประชาชน ผู้มีส่วนได้เสีย และภาคส่วนต่างๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนอประเด็นห่วงกังวลและแนวทางในการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ และเพื่อให้การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพเป็นไปอย่างครบถ้วนรอบด้านให้มากที่สุด ให้หน่วยงานเจ้าของโครงการหรือกิจการ หรือผู้ขออนุมัติอนุญาตให้ดำเนินโครงการหรือกิจการ จัดเวทีกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพโดยสาธารณะ และจัดส่งรายงานการกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพดังกล่าวต่อคณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ ทั้งนี้ การจัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ จะต้องดำเนินการตามแนวทางการรับฟังความคิดเห็นตามที่กำหนดไว้ในเอกสารท้ายประกาศ ค.๑

๒. ในการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ จะต้องมีการศึกษาครอบคลุมปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ดังต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย

๒.๑ การเปลี่ยนแปลงสภาพและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรที่ดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรประมง ทรัพยากรป่าไม้ ความหลากหลายทางชีวภาพ ทรัพยากรแร่ธาตุ ทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ และระบบนิเวศ

๒.๒ การผลิต ขนส่ง และการจัดเก็บวัตถุอันตราย โดยจะต้องแจ้งประเภท ปริมาณ และวิธีดำเนินการของวัตถุอันตรายทุกชนิด

๒.๓ การกำเนิดและการปล่อยของเสียและสิ่งคุกคามสุขภาพ จากการก่อสร้าง จากกระบวนการผลิต และกระบวนการอื่นใด ไม่ว่าจะเป็นขยะ กากของเสีย กากของเสียอันตราย น้ำเสีย ขยะติดเชื้อ ความร้อน มลสารทางอากาศ ฝุ่น แสง เสียง กลิ่น การสั่นสะเทือน และกัมมันตภาพรังสี

-๕-

๒.๔ การรับสัมผัสต่อมลพิษและสิ่งคุกคามสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็น เส้นทาง การรับสัมผัสเข้าสู่ร่างกาย เช่น โดยการหายใจ การรับประทาน การสัมผัสทางผิวหนัง เป็นต้น การรับสัมผัสของคนงาน หรือผู้ปฏิบัติงานในโครงการหรือกิจการ การรับสัมผัสของประชาชนโดยรอบโครงการหรือกิจการ เป็นต้น

๒.๕ การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบต่ออาชีพ การจ้างงาน และสภาพการทำงานในท้องถิ่น ทั้งทางบวกและทางลบ เช่น ความเสี่ยงและอุบัติเหตุจากการทำงาน การเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศ ทรัพยากร และห่วงโซ่อาหารของสินค้าและบริการที่เป็นฐานการดำรงชีวิตหลักของประชาชน กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในพื้นที่

๒.๖ การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของประชาชนและชุมชน ทั้งความสัมพันธ์ภายในชุมชนและภายนอกชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอพยพของประชาชนและแรงงาน การเพิ่ม/ลดพื้นที่สาธารณะของชุมชน และความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการหรือกิจการดังกล่าว

๒.๗ การเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ที่มีความสำคัญหรือเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรม เช่น ศาสนสถาน สถานที่ที่ประชาชนสักการะบูชา หรือสถานที่ประกอบพิธีกรรมของชุมชนท้องถิ่น พื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ และโบราณสถานสำคัญ

๒.๘ ผลกระทบที่เฉพาะเจาะจงหรือมีความรุนแรงเป็นพิเศษต่อประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนที่มีความเปราะบาง เช่น เด็ก ผู้พิการ ผู้สูงอายุ พ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว ชนกลุ่มน้อย เป็นต้น

๒.๙ ทรัพยากรและความพร้อมของภาคสาธารณสุข ทั้งในแง่ของการสร้างเสริม การป้องกัน การรักษา และการฟื้นฟูสุขภาพของประชาชน ที่อาจเกี่ยวเนื่องกับโครงการหรือกิจการ รวมถึงความพร้อมของข้อมูลสถานะสุขภาพในพื้นที่ก่อนมีการดำเนินการ การจัดระบบฐานข้อมูลเพื่อติดตามผลกระทบ ชีตความสามารถการสำรวจโรค และการรับมือกับอุบัติเหตุและภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น

๓. เพื่อให้รายงานการประเมินผลกระทบทางสุขภาพเป็นไปอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ให้หน่วยงานเจ้าของโครงการหรือกิจการ หรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ตามกฎหมายในการอนุมัติ หรืออนุญาต จัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นเพื่อทบทวนร่างรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ โดยสาธารณะ และจัดส่งรายงานสรุปความคิดเห็นของประชาชน ผู้มีส่วนได้เสีย และสาธารณชน พร้อมทั้งความเห็นและคำชี้แจงให้แก่คณะกรรมการผู้ชำนาญการ ฯ เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป โดยหลักเกณฑ์ในการจัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นในการทบทวนร่างรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพให้เป็นไปตามแนวทางการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียที่กำหนดไว้ในเอกสารท้ายประกาศ ค.๓

ค. แนวทางการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ

ค. ๑ กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียในการกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

๑. ให้นำหน่วยงานเจ้าของโครงการหรือกิจการ จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ เพื่อให้ประชาชน ผู้มีส่วนได้เสีย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนอประเด็นห่วงกังวลและแนวทางในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และเพื่อให้การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเป็นไปอย่างครบถ้วน

๒. การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นเพื่อกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ จะต้องดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๒.๑ ต้องแจ้งล่วงหน้าให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ และสาธารณชนทราบไม่น้อยกว่า ๑ เดือน โดยแจ้งให้สาธารณชนทราบผ่านทางช่องทางการสื่อสารสาธารณะไม่น้อยกว่า ๓ ช่องทาง เพื่อให้หน่วยงานและสาธารณชนที่สนใจสามารถเตรียมตัวเข้าร่วมได้อย่างทั่วถึง

๒.๒ ต้องเปิดเผยเอกสารโครงการ โดยระบุถึงความเป็นมา ความจำเป็น แหล่งเงินทุน กระบวนการ และแนวทางในการดำเนินโครงการ รวมถึงนำเสนอข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และร่างข้อเสนอการกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนพิจารณาล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน ก่อนการจัดเวทีผ่านทางช่องทางการสื่อสารสาธารณะ ไม่น้อยกว่า ๓ ช่องทาง

๒.๓ จัดระบบการลงทะเบียนเพื่อให้ประชาชน ผู้มีส่วนได้เสีย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีความประสงค์ที่จะให้ความเห็นในการกำหนดขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพสามารถลงทะเบียนล่วงหน้าได้โดยสะดวก

๒.๔ การจัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย ต้องจัดช่วงเวลาที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนได้นำเสนอประเด็นห่วงกังวล ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอแนวทางในการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพไม่น้อยกว่า ๒ ชั่วโมง และไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของเวลาในการจัดเวทีทั้งหมด

๒.๕ ภายหลังจากการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น จะต้องเปิดช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน โดยต้องมีช่องทางอย่างน้อย ๒ ช่องทาง

-๗-

๓. ให้นำหน่วยงานเจ้าของโครงการหรือกิจการ หรือผู้ขออนุมัติอนุญาตให้ดำเนินโครงการหรือ
กิจการจัดทำรายงานสรุปความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชน พร้อมทั้งคำชี้แจง และ
นำเสนอขอบเขตและแนวทางการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ เพื่อการดำเนินการ
ประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ โดยส่งให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมเพื่อทราบ และส่งให้สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติเพื่อเผยแพร่แก่สาธารณชน
ต่อไป

ค.๒ กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียในขั้นตอนการประเมินและจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ

ในขั้นตอนการประเมินและจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ให้เจ้าของโครงการหรือผู้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมฯ ดำเนินการตามแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนและการประเมินผลกระทบทางสังคมในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมฯ ที่จัดทำโดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียอย่างรอบด้าน โดยเจ้าของโครงการหรือผู้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมฯ จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

๑. ให้ผู้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมฯ ทำการเปิดเผยข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับโครงการหรือกิจการที่กำลังดำเนินการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมฯ โดยจะต้องมีข้อมูลอย่างน้อยดังต่อไปนี้

๑.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับประเภท ขนาด กำลังการผลิต และขนาดพื้นที่ของโครงการหรือกิจการ
๑.๒ ข้อมูลเกี่ยวกับมลพิษในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการหรือกิจการ ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งน้ำหรือที่ดินสาธารณะที่จะใช้เป็นสถานที่รองรับน้ำทิ้งหรือของเสียจากโครงการหรือกิจการ (ถ้ามี) รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพ

๑.๒ แนวทางการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และมาตรการป้องกันและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (ถ้ามี)

๑.๓ ระยะเวลาที่คาดว่าจะสามารถเริ่มดำเนินโครงการหรือกิจการ

๑.๔ ชื่อเจ้าของโครงการหรือหน่วยงานที่มีอำนาจในการอนุมัติหรืออนุญาตตามกฎหมาย หมายเลขโทรศัพท์และสถานที่ติดต่อเพื่อขอรับข้อมูลเพิ่มเติม

๑.๕ วัน เวลา และสถานที่ที่จะมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย

๑.๖ ป้ายแสดงข้อมูลตาม ๑.๑ – ๑.๕ จะต้องมีสถานที่ตั้งและขนาดที่ประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียสามารถเข้าถึงและอ่านข้อมูลได้โดยสะดวก

๒. ในการสำรวจและรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย ให้ผู้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมฯ แสดงชื่อโครงการหรือกิจการ วัตถุประสงค์ เป้าหมายและประเด็นที่จะ

-๙-

มีการสำรวจหรือรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ให้ชัดเจน โดยประเด็นที่จะสำรวจแต่ละประเด็น จะต้องสอดคล้องกับรายละเอียดของโครงการหรือกิจการนั้นๆ ด้วย

๓. ในการสำรวจและรับฟังความคิดเห็น ควรให้ความสำคัญกับการเก็บรวบรวมข้อมูลและการศึกษาทำความเข้าใจถึงวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมของชุมชนในพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจากการดำเนินโครงการหรือกิจการดังกล่าว

๔. ในการสำรวจและรับฟังความคิดเห็น ของผู้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมฯ อาจทำโดยวิธีดังต่อไปนี้

๔.๑ การสัมภาษณ์รายบุคคล

๔.๒ การแสดงความคิดเห็นทางไปรษณีย์ โทรศัพท์ โทรสาร ระบบเครือข่ายสารสนเทศ หรือทางอื่น

๔.๓ การเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียมารับข้อมูลและแสดงความคิดเห็นต่อหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบโครงการ

๔.๔ การสนทนากลุ่มย่อย

๔.๕ การประชุมเชิงปฏิบัติการ

๔.๖ การประชุมระดับตัวแทนของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสีย

๕. เมื่อผู้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมฯ ทำการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียแล้ว จะต้องสรุปผลการสำรวจความคิดเห็น ทั้งในด้านบวกและในด้านลบ ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ดำเนินการสำรวจความเห็นเสร็จสิ้น โดยให้แสดงรายงานไว้ยังที่สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสถานบริการสุขภาพของรัฐในพื้นที่ซึ่งเป็นที่ตั้งของโครงการหรือกิจการ ในจุดที่ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียเข้าถึงและพบเห็นได้โดยง่าย ทั้งนี้จะต้องแสดงรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมฯ ในสถานที่ดังกล่าว ข้างต้นไว้เป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน

**ค.๓ กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และผู้มีส่วนได้เสียในการทบทวนร่าง
รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิด
ผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และ
สุขภาพ**

๑. ให้นำหน่วยงานเจ้าของโครงการหรือกิจการ จัดเวทีทบทวนร่างรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ
สิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้าน
คุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ เพื่อให้ประชาชน ผู้มีส่วนได้เสีย และหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องได้ตรวจสอบความถูกต้อง และความครบถ้วนสมบูรณ์ของร่างรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ
สิ่งแวดล้อม ฯ รวมถึงนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ต่อร่างรายงานการวิเคราะห์
ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ฯ ดังกล่าว

๒. การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น ฯ เพื่อทบทวนร่างรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมฯ
จะต้องดำเนินการตามขั้นตอน

๒.๑ ต้องแจ้งล่วงหน้าให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
และสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติและสาธารณสุขรับทราบไม่น้อยกว่า ๑ เดือน โดยในส่วนของ
สาธารณสุขชนให้ผ่านทางช่องทางการสื่อสารสาธารณะไม่น้อยกว่า ๓ ช่องทาง

๒.๒ ต้องเปิดเผยร่างรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ฯ ฉบับสมบูรณ์ เพื่อให้ผู้มีส่วน
เกี่ยวข้องและสาธารณสุขชนพิจารณาล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๑๕ วันก่อนการจัดเวทีผ่านทางช่องทางการ
สื่อสารสาธารณะไม่น้อยกว่า ๓ ช่องทาง

๒.๓ การจัดเวทีการทบทวนร่างรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ฯ ต้องจัดช่วงเวลา
ที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณสุขชนได้นำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็นเพิ่มเติมต่อ
ร่างรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมฯ ดังกล่าวไม่น้อยกว่า ๓ ชั่วโมง และไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่ง
ของเวลาในการจัดเวทีทั้งหมด

๒.๔ ภายหลังจากการจัดเวทีการทบทวนร่างรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ฯ
จะต้องเปิดช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นอย่างน้อย ๒ ช่องทาง อย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน

๓. ให้นำหน่วยงานเจ้าของโครงการหรือกิจการ จัดทำรายงานสรุปความคิดเห็นของประชาชนและ
ผู้มีส่วนได้เสีย พร้อมทั้งความเห็นและคำชี้แจงของหน่วยงานเจ้าของโครงการ หน่วยงานอนุมัติ
หน่วยงานอนุญาต หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมส่งให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อทราบ และส่งให้สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติเพื่อเผยแพร่แก่
สาธารณสุขชนต่อไป

-๑๑-

ง. กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียของหน่วยงานอนุมัติหรือ หน่วยงานอนุญาต

๑. ให้หน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการอนุมัติหรืออนุญาตต้องแต่งตั้งคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่า ๒ คนแต่ไม่เกิน ๔ คน

ประธานกรรมการและกรรมการต้องไม่มีส่วนได้เสียกับโครงการหรือกิจการในเรื่องนั้น และกรรมการอย่างน้อยหนึ่งในสามให้แต่งตั้งจากผู้ที่มีได้เป็นข้าราชการ สมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

๒. ให้คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย ดำเนินการดังนี้

๒.๑ ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับโครงการหรือกิจการที่จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น ฯ
ดังกล่าว

๒.๒ กำหนดกระบวนการ วิธีการ สถานที่และเวลาในการรับฟังความคิดเห็นฯ โดยคำนึงถึงความสะดวกของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

๒.๓ ลงประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันอย่างน้อย ๑ ฉบับที่มีการอ่านแพร่หลายทั่วไป โดยเฉพาะในพื้นที่การก่อสร้างโครงการ และเขตใกล้เคียงเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๓ วัน เพื่อให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียที่ประสงค์จะเสนอความคิดเห็นมาลงทะเบียนไว้กับคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็น ฯ ก่อนวันที่รับฟังความคิดเห็นดังกล่าวล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน และจะต้องมีระยะเวลาในการเปิดรับลงทะเบียนไม่น้อยกว่า ๕ วัน

๒.๔ แจ้งให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียที่ได้ลงทะเบียนไว้แล้วทราบถึงวันที่จะรับฟังความคิดเห็นดังกล่าว โดยระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็นฯ นั้น จะต้องใช้เวลาไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน

๒.๕ ปิดประกาศเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจการดังกล่าวโดยเปิดเผย ณ สำนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจในการอนุมัติหรืออนุญาตโครงการหรือกิจการนั้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่โครงการหรือกิจการนั้นตั้งอยู่ และบนเว็บไซต์ของหน่วยงานของรัฐที่ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นฯ โดยทั้งนี้จะต้องดำเนินการล่วงหน้าก่อนเริ่มกระบวนการรับฟังความคิดเห็นฯ ดังกล่าวไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน

ให้คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็น ฯ คำนึงถึงข้อโต้แย้งของทุกฝ่าย ตลอดจนผลกระทบในด้านต่าง ๆ และให้ดำเนินการด้วยความยืดหยุ่น สุจริตและเป็นธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานอนุมัติหรือหน่วยงานอนุญาตที่ชัดเจนและถูกต้องตามหลักวิชาการและสภาพความเป็นจริงมากที่สุด

๓. เมื่อคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็น ฯ ได้รับฟังความคิดเห็นเสร็จแล้ว ให้ทำรายงานการรับฟังความคิดเห็น ฯ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

๓.๑ รายชื่อกรรมการ ประชาชน ผู้มีส่วนได้เสียที่ลงทะเบียนและเข้าร่วมการประชุม

๓.๒ ข้อเท็จจริงโดยสรุปเกี่ยวกับกระบวนการ วิธีการ วัน เวลาและสถานที่ที่รับฟังความ

ความคิดเห็น

๓.๓ บันทึกความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียทุกความเห็นเป็นลายลักษณ์อักษร

๓.๔ ประมวลผลที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็นฯ ในด้านความเหมาะสม ผลกระทบ
ทางเลือกอื่น และข้อเสนอแนะอื่น ๆ

๔. ให้คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นฯ เสนอรายงานตามข้อ ๓ พร้อมทั้งคำชี้แจงของหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องเสนอต่อหน่วยงานของรัฐที่แต่งตั้งภายใน ๑๕ วันนับจากกระบวนการรับฟังความคิดเห็น ฯ
สิ้นสุดลงและให้ถือเป็นเอกสารที่เผยแพร่ต่อสาธารณะและเผยแพร่บนเว็บไซต์ด้วย

๕. หน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการอนุมัติหรืออนุญาต จะต้องนำความคิดเห็นที่ได้รับ
จากประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย พร้อมทั้งคำชี้แจงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจ
พร้อมทั้งให้คำชี้แจงเหตุผลในการตัดสินใจในโครงการหรือกิจการดังกล่าวในแต่ละประเด็นเป็น
ลายลักษณ์อักษร และเผยแพร่คำชี้แจงเหตุผลดังกล่าวต่อสาธารณะและเผยแพร่บนเว็บไซต์ด้วย

แบบ สพร. ๑

รายงานการแสดงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ
มาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม
และมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบทาง สิ่งแวดล้อมและคุณค่า ต่าง ๆ	ผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมที่สำคัญ	มาตรการป้องกันและ แก้ไขผลกระทบ สิ่งแวดล้อม	มาตรการติดตาม ตรวจสอบผลกระทบ สิ่งแวดล้อม
ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ทางกายภาพ			
ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ทางชีวภาพ			
ระบบนิเวศ			
คุณค่าการใช้ประโยชน์ ของมนุษย์			
คุณค่าต่อคุณภาพชีวิต			

แบบ สผร. ๒

รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ชื่อโครงการ.....

ที่ตั้งโครงการ.....

ชื่อเจ้าของโครงการ.....

ที่อยู่เจ้าของโครงการ.....

การมอบอำนาจ

- () เจ้าของโครงการได้มอบอำนาจให้.....
เป็นผู้ดำเนินการเสนอรายงาน ดัชนีหนังสือมอบอำนาจที่แนบ
- () เจ้าของโครงการมิได้มีการมอบอำนาจแต่อย่างใด

จัดทำโดย

.....
(ชื่อนิติบุคคลผู้จัดทำรายงานฯ)

-๑๕-

แบบ สพร. ๓

หนังสือรับรองการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

วันที่ เดือน พ.ศ.

หนังสือฉบับนี้ขอรับรองว่า เป็นผู้จัดทำรายงานการวิเคราะห์
ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการ
ให้แก่
เพื่อ ตามคำขอเลขที่
โดยมีคณะผู้ชำนาญการและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการจัดทำรายงานดังต่อไปนี้

ผู้ชำนาญการ

ลายมือชื่อ

.....

.....

เจ้าหน้าที่

ลายมือชื่อ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(.....)

ตำแหน่ง

(ประทับตรานิติบุคคล)

แบบ สพร. ๕

บัญชีรายชื่อผู้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ชื่อ	ด้าน / หัวข้อที่ทำการศึกษา	สัดส่วนผลงานคิดเป็น % ของงานศึกษาจัดทำ รายงานทั้งฉบับ

**แบบแสดงรายละเอียดการเสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
เหตุผลในการเสนอรายงานฯ**

() เป็นโครงการเข้าข่ายต้องจัดทำรายงาน ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ประเภทโครงการ

- () เป็นโครงการที่จัดทำรายงานฯ เนื่องจากมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง
เมื่อวันที่.....(โปรดแนบมติคณะรัฐมนตรีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง)
- () จัดทำรายงานฯ ตามความต้องการของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
- () อื่น ๆ (ระบุ)

วันที่ลงนามในสัญญาว่าจ้างจัดทำรายงานฯ

การขออนุญาตโครงการ

- () รายงานฯ นี้จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการอนุญาตจาก
(ระบุชื่อหน่วยงานผู้ให้อนุญาต) กำหนดโดย พ.ร.บ.....
มาตรา/ประเภทที่/ข้อ/ลำดับที่
- () รายงานฯ จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการขออนุมัติจากคณะรัฐมนตรี
- () โครงการนี้ไม่ต้องยื่นขอรับอนุญาตจากหน่วยงานราชการและไม่ต้องขออนุมัติจากคณะรัฐมนตรี
- () อื่น ๆ (ระบุ)

สถานภาพโครงการ (ระบุได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- () ก่อนการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ
- () กำลังศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ
- () ยังไม่ได้ก่อสร้าง
- () เริ่มก่อสร้างโครงการแล้ว (แนบภาพถ่ายพร้อมระบุวันที่)
- () ทดลองเดินเครื่องแล้ว
- () เปิดดำเนินโครงการแล้ว

สถานภาพโครงการนี้รายงานเมื่อวันที่

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงาน
การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิด
ผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ

(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์
ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน อย่างรุนแรง
ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒
เกี่ยวกับการนับระยะเวลาเริ่มต้นและระยะเวลาสิ้นสุด ของการดำเนินการต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ใน
เอกสารท้ายประกาศให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกับการนับระยะเวลาการจัดส่งรายงานตามที่บัญญัติไว้
วรรคสามและวรรคสี่ ของมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๓๕

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพ
สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ จึงให้เพิ่มเติมความดังต่อไปนี้เป็นวรรคสอง
ของข้อ ๔ แห่งประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์
วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม สำหรับ
โครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม
ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

“การนับระยะเวลาเริ่มต้น และระยะเวลาสิ้นสุด ตามที่กำหนดไว้ในเอกสารท้ายประกาศให้
เป็นไปตามที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประกาศกำหนด”

ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

สุวิทย์ คุณกิตติ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ภาคผนวก ๔

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

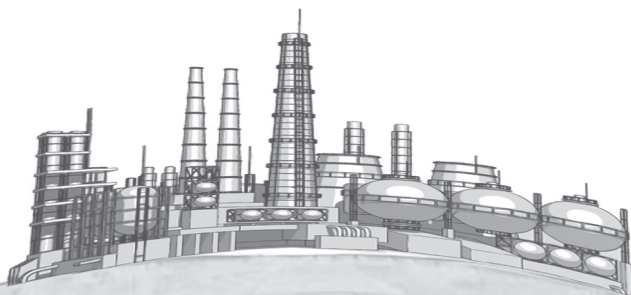
เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติ

สำหรับโครงการ หรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง

ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ

ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน

จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๓

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการ
ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม
ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน
จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

พ.ศ. ๒๕๕๓

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ประกอบกับคณะรัฐมนตรีได้มีมติในคราวการประชุมเมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ เห็นชอบให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประกาศประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ เพื่อให้การเป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี และตามมาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในประกาศนี้

“อุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นต้น (upstream petrochemical industry)” และ “อุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นกลาง (intermediate petrochemical industry)” ให้ใช้ตามคำจำกัดความตามนิยามของสถาบันปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย

“สารก่อมะเร็งกลุ่ม ๑” หมายความว่า บัญชีรายชื่อสารก่อมะเร็งกลุ่ม ๑ ตามประกาศของ International Agency for Research on Cancer (IARC)

“สารก่อมะเร็งกลุ่ม ๒ A” หมายความว่า บัญชีรายชื่อสารก่อมะเร็งกลุ่ม ๒ A ตามประกาศของ International Agency for Research on Cancer (IARC)

หน้า ๓๕

เล่ม ๑๒๗ ตอนพิเศษ ๑๐๔ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓

ข้อ ๒ ให้กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีรายละเอียดตามเอกสารแนบท้ายประกาศนี้

ข้อ ๓ โครงการหรือกิจการตามข้อ ๒ ให้หมายความรวมถึงโครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือโครงการร่วมกับเอกชน ทั้งที่ต้องขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี และโครงการหรือกิจการซึ่งต้องได้รับอนุญาตจากทางราชการตามกฎหมายด้วย

ข้อ ๔ การจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของโครงการหรือกิจการตามข้อ ๒ ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ ทั้งนี้ การจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมดังกล่าวข้างต้น ต้องจัดทำโดยผู้ที่ได้รับอนุญาต ให้เป็นผู้มีสิทธิจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ข้อ ๕ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

สุวิทย์ คุณกิตติ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เอกสารแนบท้ายประกาศ

๑. กรณีโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือโครงการร่วมกับเอกชน ซึ่งต้องเสนอขอรับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ให้เสนอรายงานในชั้นขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี
๒. กรณีโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ซึ่งไม่ต้องเสนอขอรับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ให้เสนอรายงานในชั้นขออนุมัติโครงการ หรือขออนุมัติงบประมาณ หรือก่อนดำเนินการก่อสร้าง แล้วแต่กรณี
๓. กรณีโครงการหรือกิจการซึ่งจะต้องได้รับอนุญาตจากทางราชการตามกฎหมายให้เสนอรายงานตามท้ายตารางนี้

ลำดับ	ประเภทโครงการหรือกิจการ	ขนาด	หลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ
๑	การถมทะเล หรือทะเลสาบ นอกแนวเขตชายฝั่งเดิม ยกเว้นการถมทะเลที่เป็นการฟื้นฟูสภาพชายหาด	ตั้งแต่ ๓๐๐ ไร่ ขึ้นไป	ให้เสนอในชั้นขออนุมัติ หรือขออนุญาตโครงการ
๒	การทำเหมืองแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่ ดังต่อไปนี้		
	๒.๑ เหมืองแร่ใต้ดิน เฉพาะที่ออกแบบให้โครงสร้างมีการยุบตัวภายหลังการทำเหมือง โดยไม่มีค้ำยันและไม่มีการใส่ค้ำยันทดแทน เพื่อป้องกันการยุบตัว	ทุกขนาด	ให้เสนอในชั้นขอประทานบัตร
	๒.๒ เหมืองแร่ตะกั่ว เหมืองแร่สังกะสี หรือเหมืองแร่โลหะอื่นที่ใช้ไซยาไนด์หรือปรอท หรือตะกั่วไนเตรต ในกระบวนการผลิต หรือเหมืองแร่โลหะอื่นที่มีอาร์เซนไพไรต์ (arsenopyrite) เป็นแร่ประกอบ (associated mineral)	ทุกขนาด	ให้เสนอในชั้นขอประทานบัตร
	๒.๓ เหมืองแร่ถ่านหิน เฉพาะที่มีการลำเลียงแร่ถ่านหินออกนอกพื้นที่โครงการด้วยรถยนต์	ขนาดตั้งแต่ ๒๐๐,๐๐๐ ตัน / เดือน หรือ ตั้งแต่ ๒,๔๐๐,๐๐๐ ตัน / ปี ขึ้นไป	ให้เสนอในชั้นขอประทานบัตร
	๒.๔ เหมืองแร่ในทะเล	ทุกขนาด	ให้เสนอในชั้นขอประทานบัตร

ลำดับ	ประเภทโครงการหรือกิจการ	ขนาด	หลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ
๓	นิคมอุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรม หรือโครงการที่มีลักษณะเช่นเดียวกับนิคมอุตสาหกรรม ดังต่อไปนี้		
	๓.๑ นิคมอุตสาหกรรม หรือโครงการที่มีลักษณะเช่นเดียวกับนิคมอุตสาหกรรม ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ตาม ๔ หรืออุตสาหกรรมถลุงแร่เหล็ก ตาม ๕.๑ หรือ ๕.๒ แล้วแต่กรณี มากกว่า ๑ โรงงานขึ้นไป	ทุกขนาด	ให้เสนอในชั้นขออนุมัติ หรือขออนุญาตโครงการ
	๓.๒ นิคมอุตสาหกรรม หรือโครงการที่มีลักษณะเช่นเดียวกับนิคมอุตสาหกรรม ที่มีการขยายพื้นที่เพื่อรองรับอุตสาหกรรมปิโตรเคมีตาม ๔ หรืออุตสาหกรรมถลุงแร่เหล็ก ตาม ๕.๑ หรือ ๕.๒	ทุกขนาด	ให้เสนอในชั้นขออนุมัติ หรือขออนุญาตโครงการ
๔	อุตสาหกรรมปิโตรเคมี ดังต่อไปนี้		
	๔.๑ อุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นต้น (upstream petrochemical industry)	ทุกขนาด หรือที่มีการขยายกำลังการผลิตตั้งแต่ร้อยละ ๓๕ ของกำลังการผลิตเดิมขึ้นไป	ให้เสนอในชั้นขออนุญาตก่อสร้างเพื่อประกอบกิจการหรือชั้นขออนุญาตประกอบกิจการ หรือในชั้นขอขยายแล้วแต่กรณี
	๔.๒ อุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นกลาง (intermediate petrochemical industry) ดังต่อไปนี้		
	๔.๒.๑ อุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นกลาง (intermediate petrochemical industry) ที่ผลิตสารเคมี หรือใช้วัตถุดิบที่เป็นสารเคมี ซึ่งเป็นสารก่อมะเร็งกลุ่ม ๑	ขนาดกำลังการผลิต ๑๐๐ ตัน/วัน ขึ้นไป หรือที่มีการขยายขนาดกำลังการผลิตรวมกันแล้วมากกว่า ๑๐๐ ตัน/วัน ขึ้นไป	ให้เสนอในชั้นขออนุญาตก่อสร้างเพื่อประกอบกิจการหรือชั้นขออนุญาตประกอบกิจการ หรือในชั้นขอขยาย แล้วแต่กรณี
	๔.๒.๒ อุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นกลาง (intermediate petrochemical industry) ที่ผลิตสารเคมี หรือใช้วัตถุดิบที่เป็นสารเคมี ซึ่งเป็นสารก่อมะเร็งกลุ่ม ๒ A	ขนาดกำลังการผลิต ๗๐๐ ตัน/วัน ขึ้นไป หรือที่มีการขยายขนาดกำลังการผลิตรวมกันแล้วมากกว่า ๗๐๐ ตัน/วัน ขึ้นไป	ให้เสนอในชั้นขออนุญาตก่อสร้างเพื่อประกอบกิจการหรือชั้นขออนุญาตประกอบกิจการ หรือในชั้นขอขยาย แล้วแต่กรณี

ลำดับ	ประเภทโครงการหรือกิจการ	ขนาด	หลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ
๕	อุตสาหกรรมถลุงแร่ หรือหลอมโลหะ ดังต่อไปนี้		
	๕.๑ อุตสาหกรรมถลุงแร่เหล็ก	ที่มีปริมาณแร่ป้อน (input) เข้าสู่กระบวนการผลิต ตั้งแต่ ๕,๐๐๐ ตัน/วัน ขึ้นไป หรือที่มีปริมาณแร่ป้อน (input) เข้าสู่กระบวนการผลิตรวมกัน ตั้งแต่ ๕,๐๐๐ ตัน/วัน ขึ้นไป	ให้เสนอในชั้นขออนุญาตก่อสร้างเพื่อประกอบกิจการหรือชั้นขออนุญาตประกอบกิจการ หรือในชั้นขอขยายแล้วแต่กรณี
	๕.๒ อุตสาหกรรมถลุงแร่เหล็กที่มีการผลิตถ่าน coke หรือที่มีกระบวนการ sintering	ทุกขนาด	ให้เสนอในชั้นขออนุญาตก่อสร้างเพื่อประกอบกิจการหรือชั้นขออนุญาตประกอบกิจการ แล้วแต่กรณี
	๕.๓ อุตสาหกรรมถลุงแร่ ทองแดง ทองคำ หรือสังกะสี	ที่มีปริมาณแร่ป้อน (input) เข้าสู่กระบวนการผลิต ตั้งแต่ ๑,๐๐๐ ตัน/วัน ขึ้นไป หรือที่มีปริมาณแร่ป้อน (input) เข้าสู่กระบวนการผลิตรวมกันตั้งแต่ ๑,๐๐๐ ตัน / วัน ขึ้นไป	ให้เสนอในชั้นขออนุญาตก่อสร้างเพื่อประกอบกิจการหรือชั้นขออนุญาตประกอบกิจการ หรือในชั้นขอขยายแล้วแต่กรณี
	๕.๔ อุตสาหกรรมถลุงแร่ตะกั่ว	ทุกขนาด	ให้เสนอในชั้นขออนุญาตก่อสร้างเพื่อประกอบกิจการหรือชั้นขออนุญาตประกอบกิจการ แล้วแต่กรณี
	๕.๕ อุตสาหกรรมหลอมโลหะ (ยกเว้นเหล็ก และอะลูมิเนียม)	ขนาดกำลังการผลิต (output) ตั้งแต่ ๕๐ ตัน/วัน ขึ้นไป หรือมีกำลังการผลิตรวมกันตั้งแต่ ๕๐ ตัน/วัน ขึ้นไป	ให้เสนอในชั้นขออนุญาตก่อสร้างเพื่อประกอบกิจการหรือชั้นขออนุญาตประกอบกิจการ หรือในชั้นขอขยายแล้วแต่กรณี
	๕.๖ อุตสาหกรรมหลอมตะกั่ว	ขนาดกำลังการผลิต (output) ตั้งแต่ ๑๐ ตัน/วัน ขึ้นไป หรือมีกำลังการผลิตรวมกันตั้งแต่ ๑๐ ตัน/วัน ขึ้นไป	ให้เสนอในชั้นขออนุญาตก่อสร้างเพื่อประกอบกิจการหรือชั้นขออนุญาตประกอบกิจการ หรือในชั้นขอขยายแล้วแต่กรณี

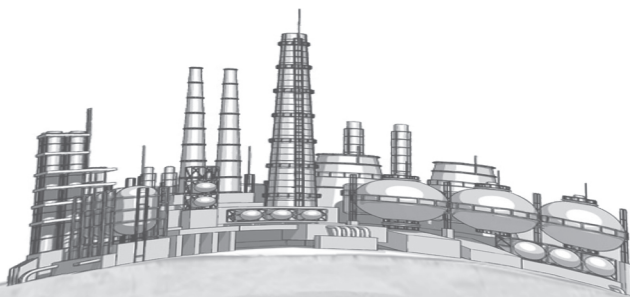
ลำดับ	ประเภทโครงการหรือกิจการ	ขนาด	หลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ
๖	การผลิต กำจัด หรือปรับแต่งสารกัมมันตรังสี	ทุกขนาด	ให้เสนอในชั้นขออนุญาต อนุญาตประกอบกิจการ
๗	โรงงานปรับคุณภาพของเสียรวมหรือโรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับการฝังกลบสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานที่มีการเผาหรือฝังกลบของเสียอันตราย ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน ยกเว้นการเผาในหม้อเผาซิเมนต์ที่ใช้ของเสียอันตรายเป็นเชื้อเพลิงทดแทน หรือใช้เป็นเชื้อเพลิงเสริม	ทุกขนาด	ให้เสนอในชั้นขออนุญาต ก่อสร้างเพื่อประกอบกิจการ หรือชั้นขออนุญาตประกอบ กิจการ แล้วแต่กรณี
๘	โครงการระบบขนส่งทางอากาศ	ที่มีการก่อสร้าง ขยาย หรือเพิ่มทางวิ่งของอากาศ ยานตั้งแต่ ๓,๐๐๐ เมตร ขึ้นไป	ให้เสนอในชั้นขออนุมัติ หรือขออนุญาตโครงการ
๙	ท่าเทียบเรือ	๑) ที่มีความยาวหน้าท่า (berth length) ตั้งแต่ ๓๐๐ เมตรขึ้นไป หรือมีพื้นที่ ท่าเทียบเรือตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ ตารางเมตรขึ้นไป ยกเว้น ท่าเทียบเรือโดยสารหรือ ท่าเทียบเรือเรือสินค้าเพื่อ การอุปโภคและบริโภคหรือ ท่าเทียบเรือสำราญและกีฬา ๒) ที่มีการขุดลอกร่องน้ำ ตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ ตารางเมตร ขึ้นไป ยกเว้น ท่าเทียบเรือโดยสารหรือ ท่าเทียบเรือสินค้าเพื่อการ อุปโภคและบริโภค หรือ ท่าเทียบเรือสำราญและกีฬา	ให้เสนอในชั้นขออนุมัติ หรือขออนุญาตโครงการ ให้เสนอในชั้นขออนุมัติ หรือขออนุญาตโครงการ

ลำดับ	ประเภทโครงการหรือกิจการ	ขนาด	หลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ
		๓) ที่มีการขนถ่ายวัตถุอันตรายหรือกากของเสียอันตรายซึ่งเป็นสารก่อมะเร็งกลุ่ม ๑ มีปริมาณรวมกันตั้งแต่ ๒๕,๐๐๐ ตัน/เดือนขึ้นไป หรือมีปริมาณรวมกันทั้งปีตั้งแต่ ๒๕๐,๐๐๐ ตันปี ขึ้นไป	ให้เสนอในชั้นขออนุมัติ หรือขออนุญาตโครงการ
๑๐	เขื่อนเก็บกักน้ำ หรืออ่างเก็บน้ำ	๑) ที่มีปริมาตรเก็บกักน้ำ ตั้งแต่ ๑๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ขึ้นไป หรือ ๒) ที่มีพื้นที่เก็บกักน้ำ ตั้งแต่ ๑๕ ตารางกิโลเมตร ขึ้นไป	ให้เสนอในชั้นขออนุมัติ หรือขออนุญาตโครงการ ให้เสนอในชั้นขออนุมัติ หรือขออนุญาตโครงการ
๑๑	โรงไฟฟ้าพลังความร้อน ดังต่อไปนี้		
	๑๑.๑ โรงไฟฟ้าที่ใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิง	ขนาดกำลังผลิต กระแสไฟฟารวม ตั้งแต่ ๑๐๐ เมกกะวัตต์ ขึ้นไป	ให้เสนอในชั้นขออนุญาต ก่อสร้างเพื่อประกอบกิจการ หรือชั้นขออนุญาตประกอบ กิจการ แล้วแต่กรณี
	๑๑.๒ โรงไฟฟ้าที่ใช้เชื้อเพลิงชีวมวล	ขนาดกำลังผลิต กระแสไฟฟารวม ตั้งแต่ ๑๕๐ เมกกะวัตต์ ขึ้นไป	ให้เสนอในชั้นขออนุญาต ก่อสร้างเพื่อประกอบกิจการ หรือชั้นขออนุญาตประกอบ กิจการ แล้วแต่กรณี
	๑๑.๓ โรงไฟฟ้าที่ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิง ซึ่งเป็นระบบพลังความร้อนร่วม ชนิด combined cycle หรือ cogeneration	ขนาดกำลังผลิต กระแสไฟฟารวม ตั้งแต่ ๓,๐๐๐ เมกกะวัตต์ขึ้นไป	ให้เสนอในชั้นขออนุญาต ก่อสร้างเพื่อประกอบกิจการ หรือชั้นขออนุญาตประกอบ กิจการ แล้วแต่กรณี
	๑๑.๔ โรงไฟฟ้านิวเคลียร์	ทุกขนาด	ให้เสนอในชั้นขออนุญาต ก่อสร้างเพื่อประกอบกิจการ หรือชั้นขออนุญาตประกอบ กิจการ แล้วแต่กรณี

ภาคผนวก ๕

เอกสารข้อมูลการเปรียบเทียบโครงการหรือกิจกรรม
ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงฯ
ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง
(ข้อเสนอของคณะกรรมการสี่ฝ่ายต่อรัฐบาล
เปรียบเทียบกับประกาศกระทรวงทรัพยากรฯ
และผลการประชุมของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ)

เอกสารข้อมูลการเปรียบเทียบ โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงฯ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง
(ข้อเสนอของคณะกรรมการผู้ว่าราชการจังหวัดเปรียบเทียบ ประเภทกระทรวงทรัพยากร และผลการประชุมของ กก.สวล.แห่งชาติ)

มติวินิจฉัยโดยสภากลาง ๑๐ กันยายน ๒๕๕๓

ลำดับ	ข้อเสนอของคณะกรรมการผู้ว่าราชการจังหวัด		ประเภทกระทรวงทรัพยากร วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓		ความแตกต่างของประกาศ กท.ทรัพยากร เปรียบเทียบกับ ข้อเสนอของคณะกรรมการผู้ว่า	
	ประเภทโครงการหรือกิจการ	ขนาด คณะกรรมการผู้ว่า	ประเภทกก.สวล.แห่งชาติ	ขนาด กก.สวล.แห่งชาติ	ขนาด กก.สวล.แห่งชาติ	ขนาด กก.สวล.แห่งชาติ
๑.	<p>การถมทะเล หรือทะเลสาบ นอกเขตชายฝั่งเดิม ไม่รวม การฟื้นฟูสภาพชายหาด</p> <p>๑.๑ กรณีที่ตั้งในพื้นที่ดังต่อไปนี้</p> <p>๑) พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม</p> <p>๒) แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์</p> <p>๓) แหล่งท่องเที่ยว*</p> <p>๔) แหล่งอาชีพท้องถิ่น*</p> <p>๑.๒ กรณีที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ข้อ ๑.๑ (หมายเหตุ : *ต้องจัดทำประกาศเพิ่มเติม)</p>	ทุกขนาด	การถมทะเล หรือทะเลสาบ นอกแนวเขตชายฝั่งเดิม ยกเว้นกรณีทะเลที่เป็นการฟื้นฟูสภาพชายหาด	ตั้งแต่ ๓๐๐ ไร่ ขึ้นไป	เปลี่ยน การกำหนดทุกขนาดในพื้นที่ต่างๆ ทั้ง ๔ ช้อย่อย เป็น ๓๐๐ ไร่ขึ้นไป ดังนั้น ไม่ว่าจะถมทะเลในพื้นที่ใด ก็ต้อง ๓๐๐ ไร่ ขึ้นไป จึงจะเข้าข่าย	
๒.	<p>เหมืองต่างๆ ดังต่อไปนี้</p> <p>๒.๑ เหมืองแร่ใต้ดิน ตามกฎหมายว่าด้วยการเหมือง แร่ ยกเว้นเหมืองที่อยู่ในชั้นหินแข็งที่มีความแข็ง ตั้งแต่ ๘๐ เมกาสกาลขึ้นไป</p> <p>๒.๒ เหมืองตามกฎหมายว่าด้วยการทำเหมืองแร่ สำหรับ แร่ตะกั่ว แร่สังกะสี แร่ทองคำ หรือ เหมืองแร่ โลหะอื่นที่ใช้ไซยาไนด์หรือปอโรทหรือตะกั่วใน เตรต ในกระบวนการผลิต หรือ เหมืองแร่โลหะ</p>	ทุกขนาด	<p>การทำเหมืองแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่ ดังต่อไปนี้</p> <p>๒.๑ เหมืองแร่ใต้ดิน เฉพาะที่ออกแบบไปให้โครงสร้าง มีการยุบตัวภายหลังการทำเหมืองโดยไม่มี ค้ำยันและไม่มีการใช้สนั้วสกัดแทนเพื่อ ป้องกันการยุบตัว</p> <p>๒.๒ เหมืองแร่ตะกั่ว เหมืองแร่สังกะสี หรือเหมืองแร่ โลหะอื่นที่ใช้ไซยาไนด์หรือปอโรทหรือตะกั่วใน เตรตในกระบวนการผลิตหรือเหมืองแร่โลหะ อื่นที่มีอาร์เซนไพไรต์(arsenopyrite) เป็นแร่</p>	ทุกขนาด	<p>เปลี่ยน เงื่อนไขเหมืองแร่ใต้ดิน จากอยู่ในชั้น หินแข็งน้อยกว่า ๘๐ เมกาสกาล</p> <p>เป็น เหมืองแร่ใต้ดินเฉพาะด้วยวิธีออกแบบ ให้โครงสร้างยุบตัวภายหลังการทำเหมือง โดยไม่มีค้ำยันและไม่มีการใช้สนั้วสกัดแทน เพื่อป้องกันการยุบตัว</p> <p>ซึ่งโครงการเหมืองใต้ดินส่วนใหญ่ เช่น เหมือง โพแทช จ.อุดรฯ ล้วนออกแบบให้มีค้ำยัน และใช้สนั้วสกัดทั้งสิ้น ซึ่งจะไม่เข้าข่าย ทั้งที่ยังมี การทรุดตัวอยู่</p> <p>ตัด แร่ทองคำ ออกไป ดังนั้น เหมืองทองคำที่กำลังเป็นประเด็น คำถามในหลายจังหวัด หากอธิบายได้ว่า ไม่ได้ใช้ไซยาไนด์ในกระบวนการผลิต ก็จะไม่</p>	

ลำดับ	ข้อเสนอของคณะกรรมการผู้ว่าราชการจังหวัด		คณะกรรมการผู้ว่าราชการจังหวัด		ประเภทกระทรวงทรัพยากรฯ วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓		ความแตกต่างของประกาศ กท.ทรัพยากรฯ	
	ประเภทโครงการหรือกิจการ	ขนาดคณะกรรมการผู้ว่า	ประเภท ก.สว.สว.แห่งชาติ	ขนาด ก.สว.สว.แห่งชาติ	ประเภท ก.สว.สว.แห่งชาติ	ขนาด ก.สว.สว.แห่งชาติ	เปรียบเทียบ	
	<p>อื่นที่มีอาร์เซนไฟไรต์ (arsenopyrite) เป็นแร่ประกอบ (associated mineral)</p> <p>๒.๓ เหมืองถ่านหิน เฉพาะกรณีลำเลียงออกพื้นที่โครงการด้วยรถยนต์</p> <p>๒.๔ เหมืองแร่ในทะเล</p>	<p>ขนาดตั้งแต่ ๒๐๐,๐๐๐ ตัน/เดือน หรือตั้งแต่ ๒,๔๐๐,๐๐๐ ตัน/ปีขึ้นไป</p> <p>ทุกขนาด</p>	<p>ประกอบ (associated mineral)</p> <p>๒.๓ เหมืองถ่านหิน เฉพาะที่มีกำลังการผลิตต่ำกว่า ๒๐๐,๐๐๐ ตัน/เดือน หรือตั้งแต่ ๒,๔๐๐,๐๐๐ ตัน/ปีขึ้นไป</p> <p>๒.๔ เหมืองแร่ในทะเล</p>	<p>ขนาดตั้งแต่ ๒๐๐,๐๐๐ ตัน/เดือน หรือตั้งแต่ ๒,๔๐๐,๐๐๐ ตัน/ปีขึ้นไป</p> <p>ทุกขนาด</p>	<p>เข้าข่าย</p> <p>เห็นชอบตามเดิม</p> <p>โครงการที่เป็นคำถามในสังคม แต่ไม่เข้าข่าย เช่น เหมืองลิโกลไนท์เวียงแหง จ. เชียงใหม่ ซึ่งขนส่งโดยรถบรรทุกไปแม่เมาะ ประมาณ ๘๐,๐๐๐ ตัน/เดือน</p> <p>เห็นชอบตามเดิม</p>	<p>เปรียบเทียบ</p> <p>ข้อเสนอของคณะกรรมการผู้ว่า</p>		
๓.	<p>นิคมอุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมหรือโครงการที่มีลักษณะเช่นเดียวกันกับนิคมอุตสาหกรรม (เขตประกอบการอุตสาหกรรม/สวนอุตสาหกรรม) หรือโครงการจัดสรรที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรม</p> <p>๓.๑ นิคมฯ ที่จัดตั้งเพื่อรองรับโรงงานปิโตรเคมี หรือโรงงานกลูโคสหรือเหล็ก ตามที่กำหนดไว้ในโครงการหรือกิจการลำดับที่ ๔ และ ๕ (ลำดับย่อยที่ ๕.๑ และ ๕.๒) มากกว่า ๑ โรงงานขึ้นไป</p> <p>๓.๒ นิคมฯ ที่มีจำนวนโครงการหรือกิจการลำดับที่ ๔ และ ๕ (ลำดับย่อยที่ ๕.๑ และ ๕.๒) มาเพิ่มภายหลังเกินกว่าจำนวนของจัดตั้งนิคมฯ</p>	<p>ทุกขนาด</p> <p>ทุกขนาด</p>	<p>นิคมอุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรม หรือโครงการที่มีลักษณะเช่นเดียวกันกับนิคมอุตสาหกรรม ดังต่อไปนี้</p> <p>๓.๑ นิคมอุตสาหกรรม หรือโครงการที่มีลักษณะเช่นเดียวกับนิคมอุตสาหกรรมที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ตาม ๔ หรืออุตสาหกรรมกลูโคสหรือเหล็ก ตาม ๕.๑ หรือ ๕.๒ แล้วแต่กรณีมากกว่า ๑ โรงงานขึ้นไป</p> <p>๓.๒ นิคมอุตสาหกรรม หรือโครงการที่มีลักษณะเช่นเดียวกับนิคมอุตสาหกรรม ที่มีการขยายพื้นที่เพื่อรองรับอุตสาหกรรมปิโตรเคมีตาม ๔ หรืออุตสาหกรรมกลูโคสหรือเหล็ก ตาม ๕.๑ หรือ ๕.๒</p>	<p>ทุกขนาด</p> <p>ทุกขนาด</p>	<p>เห็นชอบตามเดิม</p> <p>เฉลี่ย จากจำนวนมาเพิ่มเติมภายหลังเกินกว่าจำนวนของจัดตั้งนิคมฯ</p> <p>เป็น ขยายเพื่อรองรับอุตสาหกรรมปิโตรเคมี หรือโรงกลูโคสหรือเหล็ก ซึ่งที่ผ่านมา โครงการนิคมฯ จะระบุว่า รองรับโครงการปิโตรเคมีฯ หรือโรงเหล็ก ขนาดเท่าไร? ดังนั้น จึงต้องกำหนดเงื่อนไขเหล่านี้ให้ชัดเจน ทุกโครงการนิคมฯ</p>			

ลำดับ	ชื่อเสนอของคณะกรรมการผู้ฝ่ายต่อรัฐบาล		ประกาศกระทรวงทรัพยากรฯ วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓		ความแตกต่างของประกาศ กท.ทรัพยากรฯ เปรียบเทียบกับ ข้อเสนอของคณะกรรมการผู้ฝ่าย
	ประเภทโครงการหรือกิจการ	ขนาด คณะกรรมการผู้ฝ่าย	ประเภทกท. สวส. แห่งชาติ	ขนาด กท. สวส. แห่งชาติ	
	<p>๕.๔ โรงอุ้งแร่ตะกั่ว</p> <p>๕.๕ โรงหลอมโลหะ (ยกเว้นเหล็ก และอะลูมิเนียม)</p>	<p>ทุกขนาด</p> <p>ขนาดกำลังการผลิต (output) ก. ตั้งแต่ ๕๐ ตัน/วันขึ้นไป หรือ</p> <p>ข. มีการขยายกำลังการผลิตตั้งแต่ร้อยละ ๓๕ ขึ้นไป</p>	<p>๕.๔ อุตสาหกรรมถลุงแร่ตะกั่ว</p> <p>๕.๕ อุตสาหกรรมหลอมโลหะ (ยกเว้นเหล็ก และอะลูมิเนียม)</p>	<p>ทุกขนาด</p> <p>ขนาดกำลังการผลิต (output) ตั้งแต่ ๕๐ ตัน/วันขึ้นไป หรือมีการผลิตรวมกัน</p> <p>๕.๖ อุตสาหกรรมหลอมตะกั่ว</p>	<p>เห็นชอบตามเดิม</p> <p>เปลี่ยน การขยายกำลังการผลิตร้อยละ ๓๕ เป็น มีการขยายกำลังการผลิตรวมตั้งแต่ ๕๐ ตัน/วันขึ้นไป</p> <p>ตั้งนั้น หากเป็นโครงการที่ต่ำกว่า ๕๐ ตัน/วัน ก็ไม่ขยาย และหากขยายโรงงาน เช่น ๓๐ ตัน/วัน ขยายเป็น ๕๕ ตัน/วัน คิดเป็นร้อยละ ๕๐ ก็ยังไม่ขยาย แต่ถ้ามีเงื่อนไขขยายร้อยละ ๓๕ ไปด้วย ก็จะขยาย</p> <p>เห็นชอบตามเดิม</p>
๖.	<p>การผลิต หรือ ก่อจัด หรือปรับปรุงแต่ง สารกัมมันตรังสี ยกเว้น ในส่วนของโรงพยาบาล โรงพยาบาลสัตว์ การวิจัยและพัฒนา ในสถาบันการศึกษาและหน่วยงานวิจัย</p>	<p>ทุกขนาด</p>	<p>การผลิต ก่อจัด หรือปรับปรุงแต่งสารกัมมันตรังสี</p>	<p>ทุกขนาด</p>	<p>ตัดต่อยกเว้น ร.พ., ร.พ.สัตว์, การวิจัยและพัฒนา ในสถาบัน การศึกษาและหน่วยงานวิจัย ตามข้อเสนอของ คทก.ผู้ฝ่าย ออกไป</p> <p>ตั้งนั้นการผลิต ก่อจัด ปรับแต่งใน ร.พ., ร.พ.สัตว์, สถาบันการศึกษาและวิจัย ก็ต้องเข้า ขยายทั้งหมด</p>
๗.	<p>โรงงานฝังกลบหรือเผาของเสียอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน ยกเว้น การเผาในหม้อเผาซีเมนต์ที่ใช้ของ</p>	<p>ทุกขนาด</p>	<p>โรงงานปรับปรุงคุณภาพของเสียรวม หรือโรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับการฝังกลบสิ่งปฏิกูลหรือ</p>	<p>ทุกขนาด</p>	<p>เปลี่ยน โรงฝังกลบหรือเผาของเสียอันตราย เป็น โรงปรับปรุงคุณภาพของเสียรวม หรือโรงงาน</p>

ลำดับ	ข้อเสนอของคณะกรรมการผู้ว่าราชการจังหวัด		ประกาศกระทรวงทรัพยากรฯ วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓		ความแตกต่างของประกาศ กท.ทรัพยากรฯ เปรียบเทียบกับ ข้อเสนอของคณะกรรมการผู้ว่า
	ประเภทโครงการหรือกิจการ	ขนาด คณะกรรมการผู้ว่า	ประเภทกท.สวส.แห่งชาติ	ขนาด กท.สวส.แห่งชาติ	
	เสียนตราเป็นวัตถุทดแทน หรือเป็นเชื้อเพลิงเสริม		วัสดุไม้ใช้แล้ว ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานที่มีการเผาหรือฝังกลบของเสียอันตราย ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน ยกเว้นกรณีในหม้อเผาซีเมนต์ที่ใช้ของเสียอันตรายเป็นเชื้อเพลิงทดแทน หรือใช้เป็นเชื้อเพลิงเสริม		ฝังกลบสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว ดังนั้น โรงงานเผาของเสียอันตราย จึงไม่เข้าข่ายเลย คงเหลือแต่โรงฝังกลบสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุไม้ใช้แล้ว เท่านั้น
๘.	สนามบิน และสนามบินที่มีการขยายทางวิ่ง	ที่มีความยาวทางวิ่งตั้งแต่ ๑,๑๐๐ เมตรขึ้นไป	โครงการระบบขนส่งทางอากาศ	ที่มีการก่อสร้างขยายหรือเพิ่มทางวิ่งของอากาศยานตั้งแต่ ๓,๐๐๐ เมตรขึ้นไป	เปลี่ยน สนามบินและการขยายทางวิ่ง ๑,๑๐๐ เมตรขึ้นไป เป็น โครงการระบบขนส่งทางอากาศ ที่มีการก่อสร้าง ขยาย หรือเพิ่มทางวิ่ง ๓,๐๐๐ เมตรขึ้นไป ดังนั้น หากสร้างสนามบิน หรือขยายหรือเพิ่มทางวิ่ง ไม่เกิน ๓,๐๐๐ เมตร ก็ไม่เข้าข่ายเลย
๙.	ท่าเทียบเรือ ๙.๑ ที่มีความยาวหน้าท่าที่เรือเข้าเทียบได้ (berth length) ๙.๒ ที่มีความยาวหน้าท่า	ตั้งแต่ ๓๐๐ เมตรขึ้นไป ตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ ตร.ม.ขึ้นไป	ท่าเทียบเรือ	๑) ที่มีความยาวหน้าท่า (berth length) ตั้งแต่ ๓๐๐ เมตรขึ้นไป หรือมีพื้นที่ท่าเทียบเรือตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ ตารางเมตรขึ้นไป ยกเว้นท่าเทียบเรือโดยสารหรือท่าเทียบเรือเรือสินค้าเพื่อการ	ตัด ที่เรือเข้าเทียบได้ ออกไป เปลี่ยน พื้นที่หน้าท่า เป็น พื้นที่ท่าเทียบเรือ และ ยกเว้น ท่าเทียบเรือโดยสาร หรือ เรือสินค้าเพื่อการอุปโภคและบริโภค หรือเรือสำราญและกีฬา ดังนั้น หากตีความท่าเรืออุตสาหกรรมหลายโครงการ เป็นท่าเรือสินค้าเพื่ออุปโภค ก็จะไม่

ลำดับ	ชื่อเสนอของคณะกรรมการผู้จ่ายต่อรัฐบาล	ชนิดคณะกรรมการผู้จ่าย	ประเภททศก. สวด. แห่งชาติ	ประเภทกระทรวงทรัพยากรฯ วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓	ความแตกต่างของประกาศ กพ. ทรัพยากรฯ เปรียบเทียบกับ
	<p>ประเภทโครงการหรือกิจการ</p> <p>๙.๓ ที่มีการขุดลอกร่องน้ำ ยกเว้นการขุดลอกร่องน้ำเพื่อการบำรุงรักษา</p> <p>๙.๔ ที่มีการขนถ่ายสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีวัตถุอันตราย หรือกากของเสียอันตราย (ตามรายการท้ายประกาศ) เป็นส่วนประกอบ</p>	<p>ขนาด</p> <p>ตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ขึ้นไป</p> <p>ขนาดรวมกันปริมาณตั้งแต่ ๒๕,๐๐๐ ตัน/เดือนขึ้นไป หรือรวมกันทั้งปีตั้งแต่ ๒๕๐,๐๐๐ ตันขึ้นไป ('ตัน' ที่ว่านี้ให้หมายถึง สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ทุกชนิดที่มีวัตถุอันตรายหรือของเสียอันตรายเป็นส่วนประกอบ มีจำกัดเฉพาะวัตถุอันตราย</p>	<p>ประเภททศก. สวด. แห่งชาติ</p>	<p>ขนาด</p> <p>ก. สวด. แห่งชาติ</p> <p>อุปโภคและบริโภค หรือ</p> <p>ทำเทียบเรือ</p> <p>สำราญและกีฬา</p> <p>๒) ที่มีการขุดลอกร่องน้ำตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ ตารางเมตรขึ้นไป ยกเว้นทำเทียบเรือ โดยสารหรือทำเทียบเรือสินค้าเพื่อการอุปโภคและบริโภค หรือทำเทียบเรือสำราญ และกีฬา</p> <p>๓) ที่มีการขนถ่ายวัตถุอันตรายหรือกากของเสีย</p> <p>สำราญและกีฬา</p> <p>อินทรีย์</p> <p>สารก่อมะเร็งกลุ่ม ๑</p> <p>อันตรายซึ่งเป็นสารก่อมะเร็งกลุ่ม ๑ มีปริมาณรวมกันตั้งแต่ ๒๕,๐๐๐ ตัน/เดือนขึ้นไป หรือมีปริมาณรวมกันทั้งปีตั้งแต่ ๒๕๐,๐๐๐ ตัน/ปีขึ้นไป</p>	<p>ข้อเสนอของคณะกรรมการผู้จ่าย</p> <p>เข้าชาย และทำเรือเพื่อการท่องเที่ยวหลายโครงการที่เป็นประเด็นปัญหา เช่น ที่ภูเก็ต พังงา ฯลฯ ก็ไม่เข้าชาย</p> <p>- <i>เปลี่ยน</i> ลูกบาศก์เมตร เป็นตารางเมตร</p> <p>- <i>ตัดข้อยกเว้น</i> การขุดลอกร่องน้ำเพื่อบำรุงรักษา ออก</p> <p>- <i>เพิ่มข้อยกเว้น</i> ทำเทียบเรือโดยสาร หรือเรือสินค้าเพื่อการอุปโภคและบริโภค หรือเรือสำราญและกีฬา</p> <p>ดังนั้น หากขุดลอกเล็กกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ตร.ม. แต่ขุดลึกก็ไม่เข้าชาย ตัวอย่างเช่น ขุดลอก ๙๕,๐๐๐ ตร.ม. แต่ขุดลึกกว่า ๑.๐๖ เมตร คิดเป็นเส้นหรือหลายแสนลูกบาศก์เมตรก็ไม่เข้าชาย</p> <p><i>เปลี่ยน</i> รายการวัตถุอันตรายหรือกากของเสีย ๓๙ ชนิด</p> <p><i>เพิ่ม</i> สารก่อมะเร็งกลุ่ม ๑ และตัดเนื้อหาในวงเล็บที่รวมถึงส่วนประกอบในสินค้าและผลิตภัณฑ์ทุกชนิด ไม่จำกัดเฉพาะวัตถุอันตรายอย่างเดียว</p>

ลำดับ	ข้อเสนอของคณะกรรมการผู้ว่าราชการจังหวัด		ประกาศกระทรวงทรัพยากรฯ วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓		ความแตกต่างของประกาศ กท.ทรัพยากรฯ เปรียบเทียบกับ ข้อเสนอของคณะกรรมการผู้ว่า
	ประเภทโครงการหรือกิจการ	ชนิด คณะกรรมการผู้ว่า	ประเภทก.สวด.แห่งชาติ	ชนิด ก.สวด.แห่งชาติ	
	<p>หมายเหตุ :</p> <p>๑. ส่วนประกอบดังกล่าวไม่หมายถึงรวมถึงส่วนประกอบที่เป็นสิ่งแปลกปลอม (impurity)</p> <p>๒. รายการสารเคมี ๓๙ ชนิด ตามท้ายประกาศนี้</p>	<p>อย่างเดียวย่อยละ (๑๐๐)</p> <p>รายการสารเคมี ๓๙ ชนิด เทียบเคียงมาจาก World Bank guideline, US EPA และ HAPs)</p>			
๑๐.	<p>เชื่อมเก็บกักน้ำหรืออ่างเก็บน้ำ</p> <p>๑๐.๑ ปริมาตรเก็บกักน้ำ</p> <p>๑๐.๒ พื้นที่เก็บกักน้ำ</p>	<p>ตั้งแต่ ๑๐๐ ล้านลบ.ม. ขึ้นไป</p> <p>ตั้งแต่ ๑๕ ตร.กม. ขึ้นไป</p>	<p>เชื่อมเก็บกักน้ำ หรืออ่างเก็บน้ำ</p>	<p>๑) ที่มีปริมาตรเก็บกักน้ำตั้งแต่ ๑๐๐ ล้าน ลูกบาศก์เมตร ขึ้นไป หรือ</p> <p>๒) ที่มีพื้นที่เก็บกักน้ำตั้งแต่ ๑๕ ตารางกิโลเมตร ขึ้นไป</p>	<p>เห็นชอบตามเดิม</p>
๑๑.	<p>๑๑.โรงไฟฟ้า</p> <p>๑๑.๑ โรงไฟฟ้าถ่านหิน</p>	<p>ขนาดกำลังผลิต กระแสไฟฟ้ารวมตั้งแต่ ๑๐๐ เมกะวัตต์ ขึ้นไป</p>	<p>โรงไฟฟ้าพลังความร้อน ดังต่อไปนี้</p> <p>๑๑.๑ โรงไฟฟ้าที่ใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิง</p>	<p>ขนาดกำลังผลิต กระแสไฟฟ้ารวม ตั้งแต่ ๑๐๐ เมกะวัตต์ ขึ้นไป</p>	<p>เห็นชอบตามเดิม</p>

ลำดับ	ชื่อเสนอของคณะกรรมการผู้ว่าราชการจังหวัด		ประกาศกระทรวงทรัพยากรฯ วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓		ความแตกต่างของประกาศ กท.ทรัพยากรฯ เปรียบเทียบกับ ข้อเสนอของคณะกรรมการผู้ว่า
	ประเภทโครงการหรือกิจการ	ชนิด คณะกรรมการผู้ว่า	ประเภทก.สวด.แห่งชาติ	ชนิด ก.สวด.แห่งชาติ	
	<p>โครงการเหมืองแร่หินอุตสาหกรรมเดิมในพื้นที่ ลุ่มน้ำชั้น ๑ ที่ขอประทานบัตรใหม่ในพื้นที่ที่เคยได้ ริบอนุญาตมาก่อน เว้นแต่โครงการนั้นมีผลกระทบต่อ ชุมชนเป็นพื้นที่ระยะสั้นในระยะเวลา ๓ ปี นับถึงวันที่ยื่นขอ ประทานบัตรใหม่</p>	<p>ชนิด คณะกรรมการผู้ว่า</p> <p>หลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติและ แนวทางการจัดทำ รายงานการวิเคราะห์ ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๒</p> <p>ยกเว้น โครงการลำดับ ที่ ๓๔ ในประกาศ กระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม</p>	<p>ประเภทก.สวด.แห่งชาติ</p>		
๑๓.	<p>การก่อสร้างหรือขยายสิ่งก่อสร้างถาวรนอกชายฝั่งทะเล เดิมเพื่อเก็บคลื่นหรือกระแสในทะเลในพื้นที่ตั้งต่อไปนี้</p> <p>๑) พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ๒) แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ๓) แหล่งท่องเที่ยว* ๔) แหล่งอาชีพท้องถิ่น* (หมายเหตุ : *ต้องจัดทำประกาศเพิ่มเติม)</p>	<p>ทุกชนิด ยกเว้น กำแพงริบชายฝั่ง ดิน แนวชายฝั่ง (seawall) ที่มีขนาดความยาว น้อยกว่า ๒๐๐ เมตร</p>			<p>ไม่ประกาศกำหนดเป็นโครงการตาม ม.๖๗ วรรคสอง มอบคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติหรือ คณะกรรมการผู้ชำนาญการพิจารณารายงาน การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมชุดต่างๆ พิจารณาเสนอเป็นรายพื้นที่หรือรายโครงการ ยังไม่ชัดเจนถึงเกณฑ์การพิจารณาสำหรับ แต่ละโครงการ โดยเฉพาะพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว และแหล่งอาชีพท้องถิ่น</p>
๑๔.	<p>เตาเผาขยะติดเชื้อ</p>	<p>ทุกชนิด</p>			<p>ประกาศให้เป็นโครงการที่ต้องทำ EIA แต่ไม่เป็นโครงการตาม ม.๖๗ วรรคสอง</p>
๑๕.	<p>การผันน้ำข้ามลุ่มน้ำหลัก* หรือ การผันน้ำระหว่าง</p>	<p>ทุกชนิด</p>		<p>ทุกชนิด</p>	<p>ประกาศให้เป็นโครงการที่ต้องทำ EIA</p>

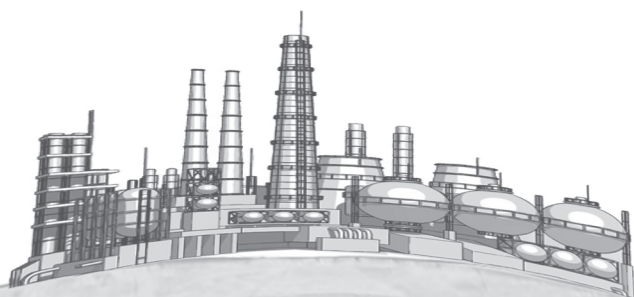
ลำดับ	ข้อเสนอของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม		ประกาศกระทรวงทรัพยากรฯ วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓		ความแตกต่างของประกาศ กท.ทรัพยากรฯ เปรียบเทียบกับ ข้อเสนอของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม
	ประเภทโครงการหรือกิจการ	ชนิด คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม	ประเภทกท. สวด.แห่งชาติ	ขนาด กท. สวด.แห่งชาติ	
	ประเภทโครงการหรือกิจการ ประเทศ ยกเว้น กรณีภัยพิบัติหรือมีผลกระทบต่อความ มั่นคงของประเทศ ที่เป็นการดำเนินการชั่วคราว	ชนิด คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม หมายเหตุ * กลุ่มหลัก ให้หมายถึงกลุ่มนำหลัก ๒๕ กลุ่มนำ ตามการ กำหนดของ คณะกรรมการกลุ่มนำ ทุกขนาด			แต่ไม่เป็นโครงการตาม ม.๖๗ วรรคสอง เป็นโครงการขนาดใหญ่ที่อาจมีผลกระทบต่อ หลายด้าน แต่กำหนดให้ทำ EIA ซึ่งยังมี จุดอ่อนหลายด้าน เช่น ไม่เปิดร่างรายงาน อีไอเอ จนกว่าจะอนุมัติแล้วเท่านั้น
	๑๖ สิ่งก่อสร้างกั้นขวางทางไหลของน้ำในแม่น้ำสายหลัก* *คำว่า “แม่น้ำสายหลัก” ให้ใช้นิยาม ๒๕ กลุ่มนำสาย หลักของคณะกรรมการกลุ่มนำ				ประกาศให้เป็นโครงการที่ต้องทำรายงาน EIA แต่ไม่เป็นโครงการตาม ม.๖๗ วรรค
๑๗.	การชลประทาน	ที่มีพื้นที่การ ชลประทานตั้งแต่ ๘๐,๐๐๐ ไร่ขึ้นไป			ไม่เห็นชอบให้เป็นโครงการหรือกิจการที่อาจ กระทบอย่างรุนแรงตาม ม.๖๗ วรรคสอง
๑๘.	การสูบน้ำเกลือใต้ดิน	ทุกขนาด			ไม่เห็นชอบให้เป็นโครงการหรือกิจการที่อาจมี ผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง

นอกจากนี้ ประกาศกระทรวงทรัพยากรฯ ตัดหมายเหตุ ในการทบทวนรายชื่อโครงการหรือกิจการที่อาจมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงฯ ทุก ๒ ปี ออกไป

ภาคผนวก ๖

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติ
สำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง
ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ
ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน
จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการ
ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน

จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๘ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกความในช่องประเภทโครงการหรือกิจการ ขนาด และหลักเกณฑ์ วิธีการระเบียบปฏิบัติในลำดับที่ ๗ ของเอกสารแนบท้ายประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ลำดับ	ประเภทโครงการหรือกิจการ	ขนาด	หลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ
“๗	โรงงานปรับปรุงสภาพของเสียรวมหรือโรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับการฝังกลบสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานที่มีการเผาหรือฝังกลบของเสียอันตราย ยกเว้นการเผาในหม้อเผาซิเมนต์ที่ใช้ของเสียอันตรายเป็นวัตถุดิบทดแทน หรือใช้เป็นเชื้อเพลิงเสริม	ทุก ขนาด	ให้เสนอในชั้นขออนุญาตก่อสร้างเพื่อประกอบกิจการหรือชั้นขออนุญาตประกอบกิจการ แล้วแต่กรณี”

หน้า ๕

เล่ม ๑๒๗ ตอนพิเศษ ๑๓๗ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกความในช่องประเภทโครงการหรือกิจการ ขนาด และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติในลำดับที่ ๕ ของเอกสารท้ายประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

ลำดับ	ประเภทโครงการหรือกิจการ	ขนาด	หลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ
๕	ท่าเทียบเรือ	๑) ที่มีความยาวหน้าท่าที่เรือเข้าเทียบได้ (berth length) ตั้งแต่ ๓๐๐ เมตรขึ้นไป หรือที่มีพื้นที่หน้าท่าตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ ตารางเมตรขึ้นไป ยกเว้น ท่าเรือที่ชาวบ้านใช้สอยในชีวิตประจำวัน และการท่องเที่ยว ๒) ที่มีการขุดลอกร่องน้ำ ตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ขึ้นไป ๓) ที่มีการขนถ่ายวัตถุอันตราย หรือกากของเสียอันตรายซึ่งเป็นสารก่อมะเร็งกลุ่ม ๑ มีปริมาณรวมกันตั้งแต่ ๒๕,๐๐๐ ตัน/เดือนขึ้นไป หรือมีปริมาณรวมกันทั้งปี ตั้งแต่ ๒๕๐,๐๐๐ ตัน/ปี ขึ้นไป	ให้เสนอในชั้นขออนุมัติหรือขออนุญาตโครงการ ให้เสนอในชั้นขออนุมัติหรือขออนุญาตโครงการ ให้เสนอในชั้นขออนุมัติหรือขออนุญาตโครงการ”

ข้อ ๓ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๓

สุวิทย์ คุณกิตติ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

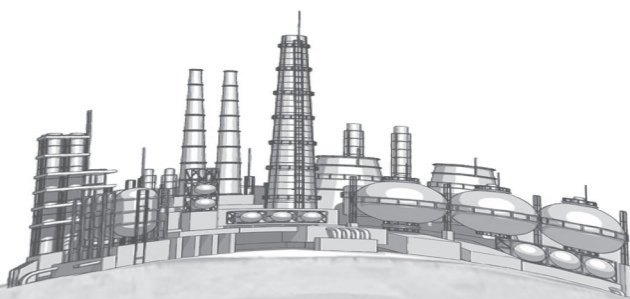
ภาคผนวก ๗

หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๖/ว ๑๙

ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

เรื่อง ผลการประชุมคณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๖/ว ๑๙

เลขรับ..... 480
- 4 ก.พ. 2554
วันที่.....
เวลา..... 14.13 น.

สำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

เรื่อง ผลการประชุมคณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว ๑๑ - ลพท.
ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๑๑๕/๐๓๑๕ ลงวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๔

ตามที่ได้แจ้งมติคณะกรรมการรัฐมนตรี (๑๘ มกราคม ๒๕๕๔) เกี่ยวกับผลการประชุมคณะกรรมการ
รัฐมนตรีเศรษฐกิจ ครั้งที่ ๑๔/๒๕๕๓ มาเพื่อทราบ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรรมการและเลขาธิการ
คณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจได้เสนอผลการประชุมคณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔
ไปเพื่อดำเนินการ โดยในการประชุมดังกล่าวได้มีการพิจารณาผลการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนา
ศักยภาพในการรองรับอุตสาหกรรมของพื้นที่มาตาพุด ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

คณะกรรมการรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ลงมติรับทราบและเห็นชอบ
ตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๔ ตามที่เลขาธิการ
คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรรมการและเลขาธิการคณะกรรมการ
รัฐมนตรีเศรษฐกิจเสนอ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

I

เรียน เลขาธิการฯ

- เพื่อโปรดทราบ
- **เน้นตรวจสอบเงื่อนไขพื้นที่**

(นางสาววารุณี เจนามคม)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

สำนักวิเคราะห์เรื่องเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรี
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๒๘-๓๒๙
โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๖๔

www.cabinet.thaigov.go.th

kw 54-2-01 (เวียนมติ รทก.)_แวมกตา

ขอแสดงความนับถือ

(นายอำพน กิตติอำพน)
เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

II กทก.

(นางสาววารุณี เจนามคม)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

III

เห็นชอบ

(นายชูชัย ศุวงวงศ์)

เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

- 8 ก.พ. 2554

ด้านที่สุด
ที่ นร ๑๑๑๕/๐๕๑๕

สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๙๖๒ ถนนกรุงเกษม กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

๒๕ มกราคม ๒๕๕๕

เรื่อง ผลการประชุมคณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ขอเสนอเรื่อง ผลการประชุมคณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ มาเพื่อคณะกรรมการรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องที่เสนอตั้งกล่าวนี้นี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะกรรมการรัฐมนตรี พ.ศ.๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑๓) รวมทั้งเป็นไปตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๑ ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรี

มติคณะกรรมการรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๑ เรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจ (รศก.) ได้กำหนดว่า “เมื่อคณะกรรมการรัฐมนตรีมีมติเป็นประการใดให้นำเสนอนายกรัฐมนตรีอนุมัติและบรรจุไว้ในระเบียบวาระการประชุมคณะกรรมการรัฐมนตรีเพื่อทราบ หากคณะกรรมการรัฐมนตรีไม่มีข้อทักท้วงหรือมีความเห็นเป็นประการอื่น ให้มติคณะกรรมการรัฐมนตรีเป็นไปตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจนั้น ยกเว้นเฉพาะกรณีที่นายกรัฐมนตรีมีคำสั่งให้เสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีพิจารณาจึงจะบรรจุในระเบียบวาระการประชุมคณะกรรมการรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเป็นกรณีๆ ไป”

๒. สารสำคัญ

คณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจ (รศก.) ได้มีการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๕ เวลา ๑๕.๐๐ น. ณ ห้องประชุมสี่เหลี่ยม ตึกไทยคู่ฟ้า ทำเนียบรัฐบาล โดยได้พิจารณาเรื่อง ผลการศึกษาเบื้องต้นศักยภาพในการรองรับอุตสาหกรรมของพื้นที่มาบตาพุด ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) นำเสนอคณะกรรมการ รศก. มีสาระสำคัญ สรุปได้ดังนี้

๒.๑ เรื่องเดิม

๒.๑.๑ สืบเนื่องจากวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๑ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (กก.วล.) ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๑ มีมติมอบหมายให้กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม รับไปศึกษาศักยภาพการรองรับมลพิษทางอากาศบริเวณพื้นที่มาบตาพุด ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๐ กก.วล. ในการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๕๐ (นัดพิเศษ) ได้มีมติให้การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ดำเนินการปรับปรุงข้อมูลและตัวแปรนำเข้า เพื่อให้แบบจำลองคณิตศาสตร์มีความถูกต้องเชื่อถือได้มากขึ้น ปัจจุบัน กนอ. อยู่ระหว่างการปรับปรุงข้อมูลและตัวแปรนำเข้า โดยจะต้องมีการหารือกับผู้เชี่ยวชาญ United States Environmental Protection Agency เนื่องจากผลการพยากรณ์โดยใช้แบบจำลองมีความคลาดเคลื่อนกว่าค่าตรวจวัดคุณภาพอากาศจริง ณ สถานีตรวจวัดของ

/กรมควบคุมมลพิษ...

กรมควบคุมมลพิษ และ กนอ. ทั้งนี้ การประเมินศักยภาพดังกล่าว เป็นการประเมินเฉพาะ ก๊าซไนโตรเจนออกไซด์ (NO_x) และ ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂) ซึ่งปัจจุบันมีค่าตรวจวัดอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน แต่ไม่ได้ประเมินสารอินทรีย์ระเหยง่าย โดยเฉพาะสารเบนซีนซึ่งมีปัญหาอยู่ในขณะนี้

๒.๑.๒ คณะกรรมการประสานงานและขับเคลื่อนการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรี (ปกค.) ในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ มอบหมายให้ สศช. เป็นหน่วยงานหลักในการจัดประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงอุตสาหกรรม (อก.) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) และกระทรวงพลังงาน (พน.) เพื่อดำเนินการศึกษาศักยภาพของพื้นที่มาบตาพุดในภาพรวมสำหรับการรองรับอุตสาหกรรมในอนาคต สศช. ได้ดำเนินการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพในการรองรับอุตสาหกรรมของพื้นที่มาบตาพุด (Carrying Capacity) แล้ว

๒.๒ ผลการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพในการรองรับอุตสาหกรรมของพื้นที่มาบตาพุด

๒.๒.๑ คำนิยามของศักยภาพในการรองรับอุตสาหกรรมของพื้นที่มาบตาพุด (Carrying Capacity) หมายถึง ระดับความสามารถในการรองรับอุตสาหกรรมของพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ภายใต้ขีดจำกัดของทรัพยากรที่มีอยู่ (Threshold และ Tolerance) ทั้งทรัพยากรที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น ใน ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านนิเวศวิทยา และด้านสังคม ภายใต้เกณฑ์มาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

๒.๒.๒ สรุปผลการศึกษาเบื้องต้น

(๑) ด้านกายภาพ พบว่ายังมีศักยภาพในการรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมได้ โดยมีพื้นที่มาบตาพุดคงเหลือพื้นที่ในนิคมฯ ที่ยังไม่ได้ขยายประมาณ ๙๓๙ ไร่ และมีปริมาณน้ำเพียงพอรองรับต่อความต้องการใช้ของทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรม และการอุปโภคบริโภค และโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์ ระบบไฟฟ้า และระบบน้ำประปา ยังมีขีดความสามารถในการให้บริการได้อย่างเพียงพอ

(๒) ด้านนิเวศวิทยา จากผลการตรวจวัดค่ามลพิษในบรรยากาศในเขตพื้นที่ควบคุมมลพิษ โดยกรมควบคุมมลพิษ อาจสรุปได้ว่ายังคงมีปัญหาสารอินทรีย์ระเหยง่ายประเภทเบนซีน ๑,๒-ไดคลอโรอีเทน และ ๑,๓-บิวทาไดอิน ซึ่งมีค่าเกินเกณฑ์มาตรฐานเฉลี่ยรายปี และอาจทำให้มีผลกระทบต่อชุมชนในระยะต่อไป แม้ว่าค่ามลพิษทางอากาศบางชนิดในปัจจุบันไม่เกินมาตรฐาน เช่น NO_x และ SO₂

(๓) ด้านสังคม จากการวิเคราะห์ความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดระยอง และพื้นที่เทศบาลเมืองมาบตาพุด โดยเปรียบเทียบกับเมืองอุตสาหกรรมของต่างประเทศ เช่น เมืองโกเบ ประเทศญี่ปุ่น และเมืองอูลซาน ประเทศเกาหลี พบว่ายังอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ อย่างไรก็ดี เนื่องจากประชากรและประชากรแฝงในพื้นที่จังหวัดระยองมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่ดี

/สำหรับด้านสุขภาพ...

สำหรับด้านสุขภาพอนามัย ประชาชนในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงด้านสุขภาพ อนามัย โดยเฉพาะโรคมะเร็ง โรคระบบทางเดินหายใจ โรคผิวหนังและเนื้อเยื่อใต้ผิวหนัง ซึ่งมีอัตราผู้ป่วย ต่อประชากร ๑,๐๐๐ คน สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ นอกจากนี้ บริการด้านสาธารณสุขปัจจุบันเกินขีด ความสามารถในการรองรับของพื้นที่ทั้งในแง่สัดส่วนแพทย์และอัตราเตียง สำหรับในด้านการจัดการศึกษา ในจังหวัดระยองอยู่ในระดับเกือบเต็มขีดความสามารถ โดยเฉพาะอัตราส่วนครูต่อนักเรียนซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ มาตรฐาน

๒.๓ ข้อเสนอแนะทางการดำเนินการในระยะต่อไป

๒.๓.๑ กำหนดประเภทอุตสาหกรรม/กิจกรรมที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษ โดยเฉพาะ สารอินทรีย์ระเหยง่าย ที่ยังมีปัญหาในการควบคุมมิให้เกินมาตรฐาน ได้แก่ เบนซีน ๑,๒-ไดคลอโรอีเทน และ ๑,๓-บิวทาไดอิน เพื่อให้โรงงานอุตสาหกรรมจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาสารอินทรีย์ ระเหยง่าย และควบคุมอย่างเข้มงวด โดยกรมควบคุมมลพิษเป็นหน่วยงานหลักร่วมกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง

๒.๓.๒ สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ประกอบการดำเนินการลดและกำจัดมลพิษ ด้วย การสนับสนุนด้านสินเชื่อ ให้สิทธิพิเศษด้านการลงทุนสำหรับกิจกรรมการควบคุมและลดมลพิษให้แก่ โรงงาน/กิจการทั้งที่มีอยู่เดิมและผู้ประกอบการรายใหม่ เพื่อให้มีการปรับเปลี่ยนเป็นระบบปิดหรือ เทคโนโลยีที่ดีที่สุดในเวลาที่รวดเร็ว โดยกระทรวงการคลังและกระทรวงอุตสาหกรรม

๒.๓.๓ ปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการอนุมัติ อนุญาต การลดและ ขจัดมลพิษ ให้มีความรวดเร็ว และสนับสนุนให้มีการออกกฎหมายสำหรับควบคุมสารอินทรีย์ระเหยง่าย จากแหล่งกำเนิดที่ยังไม่มีมาตรฐานควบคุม โดยกระทรวงอุตสาหกรรมและกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม

๒.๓.๔ เร่งประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ จังหวัดระยอง เพื่อศึกษา ศักยภาพและประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมพื้นที่จังหวัดระยอง และเสนอแนะแนวทางเลือกที่เหมาะสม บนพื้นฐานการยอมรับของประชาชนและศักยภาพการรองรับของพื้นที่ โดยกรมโรงงานอุตสาหกรรม

๒.๓.๕ จัดตั้งกลไกระดับพื้นที่ “ศูนย์อำนวยการฟื้นฟูสภาพพื้นที่มาบตาพุดที่จังหวัด ระยอง” โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดระยองเป็นประธาน และให้มีผู้แทนระดับสูงที่มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับปัญหาอุตสาหกรรมและสิ่งแวดล้อมในมาบตาพุดจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมควบคุม มลพิษ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมโรงงานอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ปฏิบัติงานประจำที่ ศูนย์อำนวยการฯ อย่างน้อย ๓ ปี เพื่อดำเนินการ

(๑) ควบคุมอุตสาหกรรม/กิจกรรมที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษให้ดำเนินการ ตามมาตรการควบคุมมลพิษที่มีอยู่อย่างเข้มงวด เช่น ติดตั้งระบบควบคุมไอระเหย (Vapor Recovery Unit) ดำเนินการตามมาตรการ ๘๐:๒๐ และจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาสารอินทรีย์ระเหยง่าย เป็นต้น พร้อมทั้งตรวจสอบการดำเนินงานของโรงงาน/กิจกรรมที่เป็นแหล่งมลพิษ ให้ดำเนินการตาม มาตรการอย่างต่อเนื่อง

/ (๒) กำกับให้โรงงาน...

(๒) กำกับให้โรงงาน/กิจการทุกประเภทมีการปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดไว้ในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

(๓) สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายระหว่างชุมชน โรงงาน อุตสาหกรรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการ และภาครัฐ ในการร่วมกันเฝ้าระวังการปล่อยมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมเกินค่ามาตรฐาน พร้อมทั้งอุปกรณ์เฝ้าระวัง และการสร้างความรู้ความเข้าใจให้เครือข่าย

(๔) ประชาสัมพันธ์เพื่อทำความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนรวมถึงนักลงทุน รับทราบและสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานตามแนวทางที่รัฐบาลกำหนด

นอกจากนี้ ศูนย์อำนวยการฯ จะต้องประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ดำเนินการแก้ไขปัญหาการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุด ตามข้อ ๒.๓.๑- ๒.๓.๔ เพื่อให้มีการบูรณาการ ทั้งนี้ ให้กระทรวงอุตสาหกรรมและกระทรวงมหาดไทย จัดทำรายละเอียดของอำนาจหน้าที่และการจัดตั้งศูนย์อำนวยการฯ และนำเสนอที่ประชุมคณะกรรมการ รศก. พิจารณา

๒.๔ ความเห็นและประเด็นอภิปราย

๒.๔.๑ ปัญหามลพิษทางอากาศที่สำคัญของพื้นที่มาบตาพุด คือปัญหาสารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) NO_x และ SO_2 ดังนั้น จึงควรมีการตรวจสอบเป็นรายอุตสาหกรรมว่าอุตสาหกรรมประเภทใด เป็นผู้ปล่อยสารมลพิษดังกล่าว และมีเครื่องมือในการตรวจวัดมลพิษที่มีมาตรฐานและเข้มงวดสามารถทราบแหล่งกำเนิดมลพิษได้ทันที ทั้งนี้ อาจพิจารณากำหนดให้ผู้ประกอบการแต่ละรายจัดทำข้อมูลกระบวนการผลิตของตนเอง เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องทราบข้อมูลวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต กระบวนการผลิต ของเสียจากกระบวนการผลิต และโอกาสที่จะเกิดการปล่อยสาร VOCs ของผู้ประกอบการแต่ละรายในพื้นที่มาบตาพุด รวมทั้งวิธีการควบคุมและกำจัดมลพิษของผู้ประกอบการ โดยให้ผู้ประกอบการจ้างผู้เชี่ยวชาญในการตรวจวัดค่ามลพิษทุกเดือนเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลในการติดตามและประเมินผลด้านนิเวศน์วิทยาในภาพรวม

๒.๔.๒ การให้สิทธิประโยชน์สำหรับการส่งเสริมการลงทุนในระยะต่อไป ควรให้สิทธิประโยชน์กับการลงทุนที่ใช้เทคโนโลยีเพื่อลดมลพิษ สำหรับกิจการที่อยู่ระหว่างการพิจารณาขอรับสิทธิประโยชน์นั้น ควรสนับสนุนให้สิทธิประโยชน์กับกิจการที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาสารอินทรีย์ระเหยง่าย

๒.๔.๓ ปัจจุบันการแก้ไขปัญหาของมาบตาพุดมีคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวนมากร่วมดำเนินการ เช่น กก.วล. คณะกรรมการ กพอ. คณะอนุกรรมการ ติดตามรายงานผลการแก้ไขปัญหาในพื้นที่มาบตาพุดและบริเวณใกล้เคียงจังหวัดระยอง คณะอนุกรรมการ กำกับดูแลการแก้ไขปัญหามลพิษในเขตควบคุมมลพิษจังหวัดระยองและพื้นที่ใกล้เคียง และมีหน่วยงานที่ดำเนินการในพื้นที่ เช่น อก. ทส. มท. เป็นต้น แต่ในภาพรวมยังขาดศูนย์รวมในระดับพื้นที่ในการบูรณาการร่วมกัน ดังนั้นจึงควรมีศูนย์อำนวยการระดับพื้นที่ เพื่อให้สามารถติดตามแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว

๒.๔.๔ นอกจากนี้...

๒.๔.๔ นอกจากนี้ จากการลงพื้นที่พบว่าภาคอุตสาหกรรมมีการขยายตัวอย่างมากในพื้นที่มาบตาพุด ทำให้ไม่มีพื้นที่สีเขียวและแนวป้องกัน (Protection Strip) ในขณะเดียวกันประชาชนจำนวนมากได้เข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่กันชน (Buffer Zone) ทำให้ที่ผ่านมานี้ไม่สามารถแก้ปัญหาผลกระทบด้านสุขภาพต่อประชาชนได้ตามเป้าหมาย ดังนั้น จึงควรสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา พร้อมทั้งมีการบังคับใช้กฎหมายผังเมืองอย่างจริงจัง

๒.๕ มติที่ประชุม

๒.๕.๑ รับทราบผลการศึกษาเบื้องต้นศักยภาพในการรองรับอุตสาหกรรมของพื้นที่มาบตาพุด ตามที่ สศช. เสนอ

๒.๕.๒ มอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นและข้อสังเกตของคณะกรรมการ รศก. ไปประกอบการดำเนินการ ดังนี้

(๑) ให้กรมควบคุมมลพิษเป็นหน่วยงานหลักร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดประเภทอุตสาหกรรม/กิจกรรมที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษ โดยเฉพาะสารอินทรีย์ระเหยง่ายให้แล้วเสร็จภายใน ๒ สัปดาห์

(๒) ให้กระทรวงอุตสาหกรรม (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน) พิจารณาทบทวนนโยบายและมาตรการการส่งเสริมการลงทุนสำหรับอุตสาหกรรม/กิจกรรมประเภทต่างๆ ในพื้นที่มาบตาพุด ซึ่งนโยบายดังกล่าวจะต้องส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรม/กิจกรรมใหม่ที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษ หรืออุตสาหกรรม/กิจกรรมเดิมที่ใช้เทคโนโลยีในการลดมลพิษโดยเฉพาะสารอินทรีย์ระเหยง่าย

(๓) ให้กระทรวงอุตสาหกรรมและกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพิจารณาปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการอนุมัติ อนุญาต การลดและขจัดมลพิษ และสนับสนุนให้มีการออกกฎหมายสำหรับควบคุมสารอินทรีย์ระเหยง่ายจากแหล่งกำเนิดที่ยังไม่มีมาตรฐานควบคุม

(๔) ให้กรมโรงงานอุตสาหกรรมเร่งประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ จังหวัดระยอง เพื่อศึกษาศักยภาพและประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมพื้นที่จังหวัดระยอง และเสนอแนะแนวทางเลือกที่เหมาะสมบนพื้นฐานการยอมรับของประชาชนและศักยภาพการรองรับของพื้นที่

๒.๕.๓ เห็นชอบให้มีศูนย์อำนวยการระดับพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดระยองเป็นประธาน ผู้แทนระดับสูงที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาอุตสาหกรรมในมาบตาพุดจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมควบคุมมลพิษ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมโรงงานอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ปฏิบัติงานประจำที่ศูนย์อำนวยการระดับพื้นที่ อย่างน้อย ๓ ปี เพื่อทำหน้าที่ (๑) ควบคุมให้มีการดำเนินการตามมาตรการควบคุมมลพิษอย่างเข้มงวด (๒) กำกับให้โรงงาน/กิจการทุกประเภทมีการปฏิบัติตามมาตรการ EIA กฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด (๓) สนับสนุนให้เกิดเครือข่ายระหว่างชุมชน โรงงานอุตสาหกรรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) นักวิชาการและภาครัฐ เพื่อเฝ้าระวังมลพิษ (๔) ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานให้ทุกภาคส่วน (๕) แก้ไขปัญหาการปนเปื้อนมลพิษทางอากาศและทางน้ำ รวมถึงปัญหาด้านสาธารณสุขและการศึกษา และรายงานต่อคณะอนุกรรมการติดตามรายงานผลการแก้ไขปัญหาในพื้นที่มาบตาพุด

และบริเวณใกล้เคียงซึ่งมีเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เพื่อดำเนินการติดตามแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ต่อไป ทั้งนี้ ให้กระทรวงอุตสาหกรรมและกระทรวงมหาดไทย จัดทำรายละเอียดของอำนาจหน้าที่และการจัดตั้งศูนย์อำนวยความสะดวกฯ และนำเสนอที่ประชุมคณะกรรมการ รศก. พิจารณา

๓. ข้อเสนอของส่วนราชการ

๓.๒ รับทราบผลการประชุมคณะกรรมการ รศก. ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔

๓.๒ เห็นชอบตามมติของคณะกรรมการ รศก. ตามข้อ ๒.๕.๒ - ๒.๕.๓

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาอนุมัตินำเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาต่อไปด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายอาคม เต็มพิทยาไพสิฐ)

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจ

ภาคผนวก ๘

หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๖/ว ๗๕

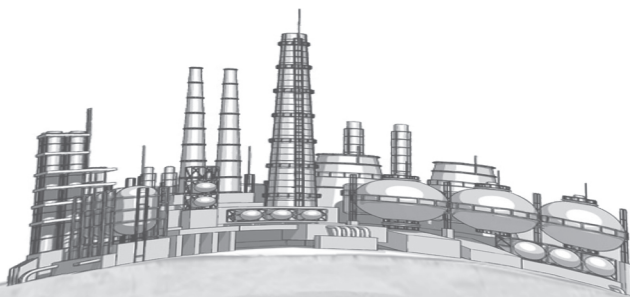
ลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔

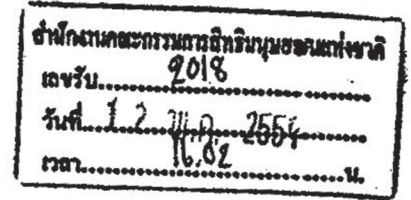
เรื่อง ผลการดำเนินงานตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจ (รศก.) ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔

วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๔

เรื่อง ผลการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับ

การพัฒนาศักยภาพในการรองรับอุตสาหกรรมของพื้นที่มาบตาพุด

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๖/ว ๗๕

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ผลการดำเนินงานตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจ (รศก.) ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔
วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๔ เรื่อง ผลการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพ
ในการรองรับอุตสาหกรรมของพื้นที่มาบตาพุด

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว ๑๙
ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๑๑๒/๑๗๖๑ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๔
 ๒. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ด่วนที่สุด ที่ นร (กพอ.) ๑๑๑๒/๑๙ ลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๔
 ๓. สำเนาหนังสือกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ด่วนที่สุด ที่ ทส ๐๒๒๐.๓/๑๑๖๓ ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๔

ตามที่ได้แจ้งมติคณะรัฐมนตรี (๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔) เกี่ยวกับผลการประชุม
คณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ มาเพื่อทราบ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

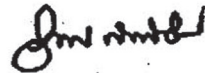
เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรรมการ
และเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจได้เสนอผลการดำเนินงานตามมติคณะกรรมการ
รัฐมนตรีเศรษฐกิจ (รศก.) ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๔ เรื่อง ผลการศึกษาเบื้องต้น
เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพในการรองรับอุตสาหกรรมของพื้นที่มาบตาพุด ไปเพื่อดำเนินการ
ซึ่งรองนายกรัฐมนตรี (นายไทรรงค์ สุวรรณศิริ) ประธานกรรมการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก
และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้เสนอความเห็นไปเพื่อประกอบการพิจารณา
ของคณะรัฐมนตรีด้วย ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

- ๒ -

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ลงมติรับทราบผลการดำเนินงานตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๔ เรื่อง ผลการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพในการรองรับอุตสาหกรรมของพื้นที่มาบตาพุด และอนุมัติตามที่เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจเสนอ และให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย

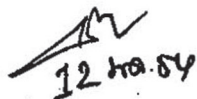
จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายอำพน กิตติอำพน)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

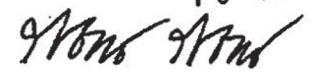
เรียน เลขาธิการฯ
• เพื่อโปรดทราบ
• เห็นชอบ เสนอ
กษ. + ๑๖๐๓๓๖ เพื่อขอ

12 พ.ค. ๕๔

นางสาวกฤษณี เอนาคะ
ผู้อำนวยการสำนักบริหารการทะเบียน

เห็นชอบ 19 พ.ค. 2554

(นายวิรัช วิวัชรวิทย์)

รองเลขาธิการ รักษาการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักวิเคราะห์เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๒๙

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๖๔

www.cabinet.thaigov.go.th

[แวนูมกค/ก11-05-54]

๑๐๖๑๗๖๖

19 พ.ค. ๕๔

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๑๑๑๒/๑๗๖๑

สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๔๖๒ ถนนกรุงเกษม กทม. ๑๐๑๐๐

๒๒ เมษายน ๒๕๕๔

เรื่อง ผลการดำเนินงานตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจ (รศก.) ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔
วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๔ เรื่อง ผลการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพ
ในการรองรับอุตสาหกรรมของพื้นที่มาบตาพุด

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ขอเสนอเรื่องผลการดำเนินงานตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจ (รศก.) ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นมติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ เรื่อง ผลการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพในการรองรับอุตสาหกรรมของพื้นที่มาบตาพุด มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องที่เสนอดังกล่าวนี้นี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑๒) รวมทั้งเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๑ ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๑ เรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจ (รศก.) ได้กำหนดว่า “เมื่อคณะกรรมการรัฐมนตรีมีมติเป็นประการใดให้นำเสนอนายกรัฐมนตรีอนุมัติและบรรจุไว้ในระเบียบวาระการประชุมคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ หากคณะรัฐมนตรีไม่มีข้อทักท้วงหรือมีความเห็นเป็นประการอื่น ให้มติคณะรัฐมนตรีเป็นไปตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจนั้น ยกเว้นเฉพาะกรณีที่นายกรัฐมนตรีมีคำสั่งให้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาจึงจะบรรจุในระเบียบวาระการประชุมคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเป็นกรณีๆ ไป”

๒. สาระสำคัญ

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ รับทราบและเห็นชอบตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจ (รศก.) ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๔ เรื่อง ผลการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพในการรองรับอุตสาหกรรมของพื้นที่มาบตาพุด และมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการ (๑) กำหนดประเภทอุตสาหกรรม/กิจกรรมที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษ โดยเฉพาะสารอินทรีย์ระเหยง่าย (๒) ทบทวนมาตรการการส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่มาบตาพุด (๓) ปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติ อนุญาต การลดและขจัดมลพิษให้รวดเร็ว และสนับสนุนการออกกฎหมายควบคุมสารอินทรีย์ระเหยง่ายจากแหล่งกำเนิดที่ยังไม่มีมาตรฐานควบคุม (๔) เร่งประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ และ (๕) จัดตั้งศูนย์อำนวยการระดับพื้นที่ เพื่อเป็นกลไกกำกับควบคุมการแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ โดยให้กระทรวงอุตสาหกรรมและกระทรวงมหาดไทยจัดทำรายละเอียดของอำนาจหน้าที่และการจัดตั้งศูนย์อำนวยการฯ เสนอคณะกรรมการ รศก. พิจารณา นั้น

/ ในการนี้

ในการนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะฝ่ายเลขานุการฯ ขอเรียนความก้าวหน้าผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๒.๑ การกำหนดประเภทอุตสาหกรรม/กิจกรรมที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษ กรมควบคุมมลพิษได้ศึกษารวบรวมข้อมูลทางวิชาการและข้อมูลการตรวจสอบอุตสาหกรรมกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดการระบายสารอินทรีย์ระเหยง่าย (Volatile Organic Compounds: VOCs) ที่สำคัญในพื้นที่มาบตาพุดและบริเวณใกล้เคียง และจัดประชุมหน่วยงานและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง ได้ข้อสรุปประเภทอุตสาหกรรม/กิจกรรมที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษ VOCs ๖ ประเภท ได้แก่ (๑) อุตสาหกรรมที่มีการผลิตและ/หรือใช้ สารเบนซีน (๒) อุตสาหกรรมที่มีการผลิต และ/หรือใช้ สาร ๑,๓-ปิวทาไดอิน (๓) อุตสาหกรรมที่มีการผลิต และ/หรือใช้ สาร ๑,๒-ไดคลอโรอีเทน (๔) อุตสาหกรรมกลั่นน้ำมัน (๕) คลังน้ำมันเชื้อเพลิงและสถานที่เก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง และ (๖) ท่าเรือ กิจกรรมที่มีการเก็บรักษา ขนถ่าย และ/หรือขนส่ง สารเบนซีน สาร ๑,๓-ปิวทาไดอิน และ สาร ๑,๒-ไดคลอโรอีเทน และได้แจ้งกระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อพิจารณาใช้เป็นแนวทางบริหารจัดการกำหนดมาตรการควบคุมและป้องกันที่เข้มงวดและมีประสิทธิภาพต่อไป

นอกจากนี้ กรมควบคุมมลพิษได้ประสานกรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงพลังงาน เพื่อพิจารณาให้ผู้ค้าน้ำมันตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติการค้า น้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งอยู่ในพื้นที่จังหวัดระยอง รับน้ำมันที่มีสารเบนซีนเป็นองค์ประกอบต่ำ (น้อยกว่าร้อยละ ๑.๐ - ๑.๙) จากโรงกลั่นน้ำมันมาจำหน่าย และได้กำหนดให้ผู้ค้าน้ำมันฯ ดังกล่าวทุกราย มีสถานีบริการน้ำมันอย่างน้อย ๑ สถานีที่ต้องจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงตามมาตรฐานยูโร ๔ ในพื้นที่จังหวัดระยอง เพื่อลดการปล่อยสารเบนซีนจากยานพาหนะ ปัจจุบันอยู่ระหว่างกำหนดวันเริ่มดำเนินการ

๒.๒ การทบทวนนโยบายและมาตรการการส่งเสริมการลงทุนสำหรับอุตสาหกรรม/กิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่มาบตาพุด คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนมีมติเมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๔ เห็นชอบการทบทวนนโยบายและมาตรการการส่งเสริมการลงทุนสำหรับอุตสาหกรรม/กิจการประเภทต่าง ๆ ในพื้นที่มาบตาพุด ครอบคลุมทั้งอุตสาหกรรม/กิจการใหม่ และอุตสาหกรรม/กิจกรรมเดิมที่ใช้เทคโนโลยีในการลดมลพิษอยู่แล้ว ดังนี้

๒.๒.๑ กรณีที่ ๑ การลงทุนในโครงการใหม่/ขยาย ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

(๑) พื้นที่เป้าหมาย ครอบคลุมพื้นที่ที่ต้องมีการควบคุมปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม คือ เขตตำบลมาบตาพุด ตำบลห้วยโป่ง ตำบลเนินพระ และตำบลทับมา อำเภอเมืองระยอง ทั้งตำบล ตำบลมาบตาพุด อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ทั้งตำบล และตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ทั้งตำบล รวมทั้งพื้นที่ทะเลภายในแนวเขต และเขตอุตสาหกรรมของบริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)

(๒) ตัวชี้วัด เพื่อประกอบการบริหารจัดการมลพิษในพื้นที่เป้าหมาย

๑) ก๊าซออกไซด์ของไนโตรเจน (NO_x) และก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂)

๒) VOCs ๓ ชนิด คือ เบนซีน ๑,๓-ปิวทาไดอิน ๑,๒-ไดคลอโรอีเทน

(๓) เงื่อนไขการพิจารณาให้การส่งเสริมการลงทุน

๑) หากเป็นโครงการที่ไม่ก่อให้เกิด NO_x SO_2 VOCs ให้พิจารณาให้การส่งเสริมการลงทุนตามขั้นตอนปกติ

๒) หากเป็นโครงการที่อาจก่อให้เกิด NO_x SO_2 จะพิจารณาให้การส่งเสริมการลงทุนหากเป็นไปตามเงื่อนไขมาตรการ ๘๐ : ๒๐

๓) หากเป็นโครงการที่อาจก่อให้เกิด VOCs เป้าหมาย ๓ ชนิด จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขดังนี้

■ บริหารจัดการแล้วการปล่อยมลพิษไม่เพิ่มขึ้นจากเดิม โดยพิจารณาในภาพรวม

■ โครงการมีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย (Best Available Technology / Best Practices) ที่มีผลต่อการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม

๔) โครงการที่อาจก่อให้เกิด NO_x SO_2 VOCs เป้าหมาย ๓ ชนิด จะต้องได้รับความเห็นชอบตามข้อกำหนดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก่อนการออกบัตรส่งเสริม เช่น รายงาน ESA (Environmental Safety Assessment) / EIA / EHIA สำหรับโครงการอาจรุนแรงแล้วแต่กรณี

๒.๒.๒ กรณีที่ ๒ การลงทุนปรับเปลี่ยนเครื่องจักรของโครงการที่มีอยู่เดิม เพื่อลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

(๑) เห็นควรปรับปรุงมาตรการส่งเสริมการลงทุนเฉพาะเพื่อลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม โดยให้ได้รับสิทธิประโยชน์ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็น ๘ ปี เป็นสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ ของเงินลงทุนไม่รวมค่าที่ดินและทุนหมุนเวียนด้วย เพื่อเร่งรัดให้มีการลงทุนเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตด้านการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมในทุกพื้นที่

(๒) สำหรับโครงการที่ได้รับสิทธิและประโยชน์ตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมไปแล้ว และหากสิทธิและประโยชน์ด้านภาษีอากรยังไม่สิ้นสุด ณ วันที่คณะกรรมการมีมติ ให้สามารถยื่นขอรับสิทธิและประโยชน์เพิ่มเติมได้

๒.๒.๓ คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆ พิจารณาดำเนินการ ดังนี้

(๑) ขอให้กระทรวงการคลังพิจารณามาตรการสนับสนุนโครงการที่อยู่ระหว่างใช้สิทธิ ยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคล เช่น การหักค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ๒ เท่า เป็นต้น

(๒) ขอให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) พิจารณาให้ผู้ประกอบการที่ปรับปรุงโครงการเพื่อลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมโดยไม่มีการเพิ่มกำลังผลิต ให้สามารถปรับปรุงรายงาน EIA ฉบับเดิมได้โดยไม่ต้องจัดทำรายงาน EIA ฉบับใหม่ทั้งหมด โดยให้ผู้ประกอบการส่งรายละเอียดการขอปรับปรุงรายงาน EIA ไปยังหน่วยงานอนุญาต หากหน่วยงานอนุญาตพิจารณาแล้วเห็นว่า เข้าข่ายกรณีข้างต้นให้นำส่งเอกสารดังกล่าวไปยัง สผ. เพื่อเสนอคณะกรรมการผู้ชำนาญการฯ (คชก.) เพื่อทราบ

-๕-

๒.๓ การปรับปรุงระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการอนุมัติ อนุญาต การลดและขจัดมลพิษ และการสนับสนุนให้มีการออกกฎหมายสำหรับควบคุม VOCs จากแหล่งกำเนิดที่ยังไม่มีมาตรฐานควบคุม

๒.๓.๑ กรมควบคุมมลพิษ อยู่ระหว่างดำเนินการศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลตัวอย่างการระบายอากาศเสียจากปล่องอุตสาหกรรมเคมีของโรงงานในกลุ่มเป้าหมาย เพื่อพิจารณากำหนดมาตรฐานควบคุมการปล่อยทิ้งอากาศเสีย โดยเฉพาะสารอินทรีย์ระเหยง่าย (ตามมาตรา ๕๕ และ มาตรา ๖๘ ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๓๕) ประกอบด้วย

(๑) มาตรฐานควบคุมการปล่อยทิ้งสารอินทรีย์ระเหยง่ายจากปล่องโรงงานอุตสาหกรรม

(๒) มาตรฐานควบคุมการปล่อยทิ้งสารเบนซีน (Benzene) จากโรงงานอุตสาหกรรม

(๓) มาตรฐานควบคุมการปล่อยทิ้งสาร ๑,๓-บิวทาไดอิน จากโรงงานอุตสาหกรรม

ทั้งนี้ เมื่อกรมควบคุมมลพิษกำหนดร่างมาตรฐานฯ แล้วเสร็จ จะต้องประชุมหารือกับผู้มีส่วนได้เสีย และประกาศให้ผู้เกี่ยวข้องให้ข้อคิดเห็นเสนอแนะ และรวบรวมเพื่อปรับปรุงแก้ไขเอกสาร เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมมลพิษพิจารณาให้ความเห็นชอบ ก่อนเสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ตามขั้นตอนต่อไป

๒.๓.๒ กรมโรงงานอุตสาหกรรม ดำเนินการดังนี้

(๑) วินิจฉัยแล้วว่ากรณีการติดตั้งระบบควบคุมไอน้ำมันเชื้อเพลิง (Vapor Recovery Unit : VRU) ไม่ต้องจัดทำ EIA เพราะไม่เข้าข่ายเป็นโรงงานประเภท ๑๐๑ (โรงงานปรับปรุงคุณภาพของเสียรวม)

(๒) จัดทำแนวทางการจัดการสารอินทรีย์ระเหยง่ายจากแหล่งกำเนิดในโรงงานอุตสาหกรรม ทั้งการดำเนินการปกติ (Normal Operation) และกิจกรรมที่ไม่ใช่การดำเนินการปกติ (Abnormal Operation) และพิจารณายกร่างประกาศ/ระเบียบ/กำหนดมาตรการควบคุมสารอินทรีย์ระเหยง่าย สรุปได้ดังนี้

๑) ยกร่างประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติในการตรวจสอบและควบคุมการรั่วซึมของสารอินทรีย์ระเหย เนื่องจากการระบายสารอินทรีย์ในพื้นที่มากกว่าร้อยละ ๕๐ เป็นการรั่วซึมของสารอินทรีย์ระเหยจากอุปกรณ์ (Fugitive Emission) ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๕๗ ของรัฐธรรมนูญฯ คือการจัดให้ผู้มีส่วนได้เสียได้รับทราบทั่วถึงก่อนดำเนินการ คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๔

๒) จัดทำข้อมูลสารอินทรีย์ระเหยที่ระบายจากแหล่งกำเนิดในพื้นที่ โดยร่วมกับกรมควบคุมมลพิษและการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พร้อมกับยกร่างระเบียบกรมโรงงานอุตสาหกรรม เรื่อง การจัดทำรายงานปริมาณสารอินทรีย์ระเหยที่ระบายจากโรงงานอุตสาหกรรม คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน ๒๕๕๔

๓) จัดทำคู่มือหลักปฏิบัติที่ดี (Good Engineering Practice : GEP) เพื่อให้ผู้ประกอบการที่มีปัญหาการเผาไหม้ของหอเผาทิ้ง (Flare) ไม่สมบูรณ์ นำไปใช้ปฏิบัติ โดยในปี ๒๕๕๔ ได้รับงบกลางฯ จำนวน ๑ ล้านบาท คาดว่าจะแล้วเสร็จในเดือนกันยายน ๒๕๕๔

๒.๔ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ จังหวัดระยอง โดยกรมโรงงานอุตสาหกรรมได้รับจัดสรรงบกลางฯ ปี ๒๕๕๔ จำนวน ๗.๒๔ ล้านบาท เพื่อดำเนินการศึกษา ปัจจุบันอยู่ระหว่างกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง พร้อมขอตั้งงบประมาณปี ๒๕๕๕ จำนวน ๙.๐ ล้านบาท เพื่อดำเนินการให้แล้วเสร็จ

๒.๕ การจัดตั้งศูนย์อำนวยการระดับพื้นที่ เพื่อเป็นกลไกกำกับติดตามการแก้ไขปัญหาในพื้นที่มาบตาพุดอย่างใกล้ชิด โดยกระทรวงอุตสาหกรรมร่วมกับจังหวัดระยอง ได้ยกย่ององค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของศูนย์อำนวยการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง เสนอคณะกรรมการติดตามรายงานผลการแก้ไขปัญหาในพื้นที่มาบตาพุดและบริเวณใกล้เคียง จังหวัดระยอง ซึ่งมีเลขาธิการนายกรัฐมนตรีนางอัญชลี เทพบุตร) เป็นประธาน ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๔ และได้ปรับปรุงให้สอดคล้องกับความเห็นของคณะกรรมการฯ แล้ว ประกอบด้วย คณะกรรมการศูนย์อำนวยการฯ และสำนักงานศูนย์อำนวยการฯ ดังนี้

๒.๕.๑ คณะกรรมการศูนย์อำนวยการฯ มีจำนวน ๕๔ คน ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง เป็นประธานกรรมการ รองผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง เป็นรองประธานกรรมการ หน่วยราชการ / อปท. ที่เกี่ยวข้อง สภาอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง หอการค้าจังหวัดระยอง ผู้แทนผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุด และผู้แทนประชาชนใน ๗ อปท. ร่วมเป็นกรรมการ โดยมีหัวหน้าสำนักงานจังหวัดระยองเป็นกรรมการและเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

(๑) เสนอแนะแนวทาง และมาตรการควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษให้ดำเนินการตามมาตรฐานและมาตรการควบคุมมลพิษที่มีอยู่อย่างเข้มงวด

(๒) เสนอแนะและให้ความเห็นในการกำกับให้โรงงาน/กิจการทุกประเภท มีการปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดไว้ในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

(๓) สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายระหว่างชุมชน โรงงานอุตสาหกรรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการและภาครัฐ เพื่อเฝ้าระวังการระบายมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมและคุณภาพสิ่งแวดล้อม

(๔) ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลให้ทุกภาคส่วน

(๕) ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุด รวมทั้งปัญหาทางด้านสาธารณสุขและการศึกษา เพื่อให้เกิดการบูรณาการ

(๖) แต่งตั้งคณะทำงานระดับจังหวัดเพื่อสนับสนุนการดำเนินการของศูนย์อำนวยการฯ ตามความเหมาะสม

(๗) รายงานผลการดำเนินการต่อคณะรัฐมนตรีเป็นระยะ

(๘) ดำเนินการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

-๖-

๒.๕.๒ สำนักงานศูนย์อำนวยการฯ ตั้งอยู่ที่ชั้น ๔ ศูนย์ราชการจังหวัดระยอง มีผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง เป็นหัวหน้าสำนักงานศูนย์ฯ เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยให้หน่วยงานมอบหมายเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุดและบริเวณใกล้เคียง เพื่อทำหน้าที่อย่างต่อเนื่อง และมอบหมายเจ้าหน้าที่ระดับสูงสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ โดยมีอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง และผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดระยอง เป็นเลขานุการร่วม

[รายละเอียดปรากฏตามเอกสารแนบที่ ๑-๔]

ความเห็นของคณะกรรมการติดตามรายงานผลการแก้ไขปัญหาในพื้นที่มาบตาพุดและบริเวณใกล้เคียง จังหวัดระยอง ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๕๔ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๔

(๑) คณะกรรมการศูนย์อำนวยการฯ ควรประกอบด้วยผู้แทนระดับสูงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสำนักงานศูนย์อำนวยการฯ ควรประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาด้านอุตสาหกรรมและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่มาบตาพุด โดยอาจไม่ต้องเป็นผู้แทนระดับสูง เนื่องจากบางหน่วยงานมีข้อจำกัดเรื่องจำนวนข้าราชการระดับสูงมีน้อย อย่างไรก็ตามผู้แทนระดับสูงในคณะกรรมการศูนย์อำนวยการฯ จะต้องให้การสนับสนุนการทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานประจำที่สำนักงานศูนย์อำนวยการฯ

(๒) ควรมีมาตรการจูงใจเป็นพิเศษและควรสนับสนุนงบประมาณตลอดจนอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานตามความเหมาะสม ให้แก่เจ้าหน้าที่ส่วนกลางซึ่งจะต้องปฏิบัติหน้าที่ประจำที่สำนักงานศูนย์อำนวยการฯ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ

(๓) การแต่งตั้งศูนย์อำนวยการฯ ควรเป็นมติคณะรัฐมนตรี เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง

๓. ความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๓.๑ ปัจจุบันหน่วยงานที่รับผิดชอบได้มีการดำเนินงานตามมติคณะกรรมการ รศก. แล้วเสร็จใน ๒ ประเด็น ได้แก่ (๑) กำหนดประเภทอุตสาหกรรม/กิจกรรมที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษ โดยเฉพาะสารอินทรีย์ระเหยง่าย และ (๒) ทบทวนมาตรการการส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่มาบตาพุด สำหรับประเด็นที่ (๓) เรื่องกฎระเบียบควบคุมสารอินทรีย์ระเหยง่ายจากแหล่งกำเนิดที่ยังไม่มีมาตรฐานควบคุม ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการ จะต้องเร่งรัดให้แล้วเสร็จตามแผนงานที่กำหนดไว้ และประเด็นที่ (๔) การประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ จังหวัดระยอง จะต้องมีการดำเนินงานต่อเนื่องให้แล้วเสร็จในงบประมาณ ๒๕๕๕ เพื่อให้สามารถเสนอแนะแนวทางเลือกที่เหมาะสมในการพัฒนาพื้นที่มาบตาพุดบนพื้นฐานการยอมรับของประชาชนและศักยภาพการรองรับของพื้นที่

๓.๒ เห็นควรพิจารณาให้ความเห็นชอบองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของศูนย์อำนวยการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง ตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ เนื่องจากมีผู้เกี่ยวข้องครบถ้วน และผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการติดตามรายงานผลการแก้ไขปัญหาในพื้นที่มาบตาพุดและบริเวณใกล้เคียง จังหวัดระยอง แล้ว

/ ๓.๓ เพื่อให้

๓.๓ เพื่อให้ศูนย์อำนวยการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีมาตรการจูงใจเป็นพิเศษสำหรับเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะต้องปฏิบัติหน้าที่ประจำที่สำนักงานศูนย์อำนวยการฯ และควรสนับสนุนงบประมาณและอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานของศูนย์อำนวยการฯ ตามความเหมาะสม นอกจากนี้งานบางเรื่องเป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่ ส่วนกลาง เช่น ติดตามการดำเนินการตาม EIA จึงควรมีการมอบอำนาจให้หัวหน้าสำนักงาน ศูนย์อำนวยการฯ เพื่อให้สามารถควบคุมและกำกับให้โรงงาน/กิจการทุกประเภทมีการปฏิบัติตามมาตรการควบคุมมลพิษ มาตรการ EIA กฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนมลพิษทางอากาศและน้ำ สาธารณสุข และการศึกษาได้อย่างรวดเร็วทันการณ์

๓.๔ การแก้ไขปัญหามาบตาพุดในระยะที่ผ่านมา ได้มุ่งเน้นการแก้ปัญหาเร่งด่วนที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมทั้งการกำกับดูแลโรงงานอุตสาหกรรมที่เป็นแหล่งมลพิษให้ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และการดำเนินงานเพื่อลดและจัดมลพิษอย่างจริงจัง อย่างไรก็ตาม ยังมีเรื่องที่ต้องดำเนินการต่อเนื่องและต้องบูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงได้จัดทำแผนงานหลักในการแก้ไขปัญหามาบตาพุดอย่างครบวงจร เพื่อให้อุตสาหกรรมสามารถอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมและชุมชนได้อย่างมีดุลยภาพ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นแนวทางประกอบการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ปัจจุบันอยู่ระหว่างดำเนินการยกร่างแผนดังกล่าว

๔. ข้อเสนอของส่วนราชการ

๔.๑ รับทราบผลการดำเนินงานตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจ (รศก.) ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๔ เรื่อง ผลการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพในการรองรับอุตสาหกรรมของพื้นที่มาบตาพุด ตามข้อ ๒

๔.๒ เห็นควรเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ดังนี้

๔.๒.๑ มอบหมายกรมควบคุมมลพิษและกรมโรงงานอุตสาหกรรม เร่งดำเนินการตาม มาตรการข้อ ๒.๓ และ ๒.๔ ให้แล้วเสร็จตามแผนที่กำหนดไว้

๔.๒.๒ อนุมัติการจัดตั้งศูนย์อำนวยการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง องค์ประกอบของคณะกรรมการศูนย์อำนวยการฯ อำนาจหน้าที่ และเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์อำนวยการฯ [รายละเอียดปรากฏตามเอกสารแนบที่ ๔.๑]

๔.๒.๓ เพื่อให้ศูนย์อำนวยการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว เห็นควรให้

(๑) มอบหมายจังหวัดระยองจัดทำรายละเอียดงบประมาณค่าใช้จ่ายในการบริหารของศูนย์อำนวยการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง โดยให้รวมถึงค่าใช้จ่ายของเจ้าหน้าที่ที่มาปฏิบัติงานประจำศูนย์อำนวยการฯ ด้วย เพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๔ งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น โดยให้ขอรับการจัดสรรงบประมาณจากสำนักงบประมาณโดยตรงต่อไป และให้จังหวัดระยอง จัดทำคำขอของงบประมาณในปีต่อไป

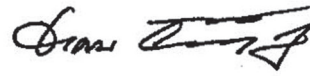
-๘-

อย่างเคร่งครัด

(๓) มอบหมายศูนย์อำนวยการฯ พิจารณามาตรการจูงใจสำหรับเจ้าหน้าที่
ปฏิบัติงานประจำศูนย์อำนวยการฯ ตามความเหมาะสม เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาอนุมัตินำเสนอคณะรัฐมนตรี
เพื่อพิจารณาต่อไปด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ)

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
กรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจ

สำนักยุทธศาสตร์และการวางแผนพัฒนาพื้นที่

โทร. ๐-๒๒๘๐-๒๗๔๐

โทรสาร ๐-๒๒๘๐-๒๗๔๓

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ pojane@nesdb.go.th

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวมุกดา มีชัย)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

เอกสารภาษาไทย

หนังสือ

กรมควบคุมมลพิษ. รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี ๒๕๕๑. กรุงเทพมหานคร : กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๕๓

กิตติศักดิ์ ปรกติ. สิทธิของบุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน. เสนอต่อสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร : บริษัท มิตเตอร์ก็อปปี (ประเทศไทย), ๒๕๕๐.

คณะกรรมการวิสามัญบันทึกเจตนารมณ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม สภาว่าจรัฐธรรมนูญ. เจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐. กรุงเทพมหานคร : สำนักกรรมการการ ๓ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๐.

คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ เรื่อง รูปแบบและกฎหมายว่าด้วยองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อม. เสนอต่อสำนักส่งเสริม การมีส่วนร่วมของประชาชน กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : คณะสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๕.

คณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม. กระบวนการยุติธรรมสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ บทเรียนจากคดีมาบตาพุด. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ที คิว พี จำกัด, ๒๕๕๒.

คณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ. แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ : ปัญหา อุปสรรค และทางออก. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ธรรมดาเพลส จำกัด, ๒๕๕๕.

มนตรี รูปสุวรรณ และคณะ. เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, ๒๕๕๒.

ยุวดี คาดการณ์ไกล. Q&A ภาษีสิ่งแวดล้อม : แนวคิด หลักการ และกฎหมาย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา, ๒๕๕๓.

เรณู เวชัชต์พิมล และคณะ. ข้อเท็จจริงที่ค้นพบจากเอกสารการทำ E/HIA ของโครงการ : สารก่อมะเร็งและสารเคมีที่มีผลกระทบต่อการทำงานของระบบและอวัยวะสำคัญของมนุษย์ของโครงการอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุดและพื้นที่ใกล้เคียงในจังหวัดระยอง. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๓.

ศรีประภา เพชรมีศรี และปราณี แก้วเอียน, ผู้แปล. วีระ สมบูรณ์, บรรณาธิการ. ความเห็นทั่วไปที่รับรองโดยคณะกรรมการสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เฟื่องฟ้าพรินติ้ง จำกัด, ๒๕๔๕.

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาพัฒนาการดำเนินงานการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม. เสนอต่อกองวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.

สายศิริ ด่านวิณะ และคณะ. ยังมีตะวัน... ที่มาบตาพุด. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สหพัฒนาไพศาล, ๒๕๕๓.

สุธาวัลย์ เสถียรไทย และคณะ. การกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาโครงการหรือกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของชุมชนอย่างรุนแรง. กรุงเทพมหานคร : บริษัท แปลนพรินติ้ง จำกัด, ๒๕๕๓.

สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙). เอกสารประกอบการประชุมประจำปี ๒๕๕๔ แผนฯ ๑๑... ผู้การพัฒนที่ยั่งยืน. วันพฤหัสบดีที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๔.

รายงานสรุปผลการประชุมประจำปี ๒๕๕๔ ของ สศช. เรื่อง แผนฯ ๑๑... ผู้การพัฒนที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๔.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. แนวทางการประเมินผลกระทบทางสุขภาพในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ หจก. เอสพีก็อปปีปริน, ๒๕๕๓.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ระบบการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด บี.วี. ออฟเซ็ท, ๒๕๕๓.

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. ประมวลผลการดำเนินงานของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ดอกเบี๋ย, ๒๕๕๔.

กฎหมาย

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
- พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒
- พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ
ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕
- พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐
- พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖

ประกาศ/ระเบียบ

- ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๒ เรื่อง โครงการหรือกิจการ
เกี่ยวกับอุตสาหกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งด้าน
คุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ จำนวน ๘ ประเภทกิจการ
- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๒ เรื่อง
กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางในการจัดทำรายงานการ
วิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผล
กระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและ
สุขภาพ
- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ เรื่อง
กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติ สำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิด
ผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากร
ธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการรัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน จะต้องจัดทำรายงาน
การวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๓
- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ เรื่อง
กำหนดประเภท ขนาด และวิธีปฏิบัติสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิด
ผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากร
ธรรมชาติและสุขภาพ ที่ส่วนราชการรัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน จะต้องจัดทำรายงาน
การวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓
- ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓๒ (พ.ศ. ๒๕๕๒) เรื่อง กำหนดให้ท้องที่
เขตตำบลมาบตาพุด ตำบลห้วยโป่ง ตำบลเนินพระ และตำบลทับมา อำเภอเมือง
จังหวัดระยอง ทั้งตำบล ตำบลมาบตา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ทั้งตำบล
และตำบลบ้านฉาง อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ทั้งตำบล รวมทั้งพื้นที่ทะเล
ภายในแนวเขต เป็นเขตควบคุมมลพิษ

ประกาศคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพที่เกิดจากนโยบายสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๒

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๓ เรื่อง การประกาศการจัดตั้งองค์การอิสระ เพื่อทำหน้าที่ให้ความเห็นประกอบโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประสานงานการให้ความเห็นขององค์การอิสระในโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง พ.ศ. ๒๕๕๓

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี

คำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๕๐/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๘/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานการให้ความเห็นขององค์การอิสระ

คำพิพากษา คำวินิจฉัย คำสั่งของศาล

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๑๒-๑๓/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๑ เรื่อง ประธานวุฒิสภาส่งคำร้องของสมาชิกวุฒิสภา เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยการสิ้นสุดความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรี เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้ง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยการสิ้นสุดความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรี

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๒๐/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๑ เรื่อง อัยการสูงสุด ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังประชาชน

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๓/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๒ เรื่อง ศาลปกครองสูงสุดส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดี (นายไพบูลย์ กองเกิด กับพวก รวม ๒๑๑ คน) เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๕๖ และมาตรา ๕๘ หรือไม่

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดง ที่ อ. ๓๓๔/๒๕๕๐ (คดีถมคลองถนนเขต)

คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๕๙๒/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๒ เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร.

คำพิพากษาของศาลปกครองระยอง คดีหมายเลขดำ ที่ ๑๙๒/๒๕๕๐ และคดีหมายเลขแดง ที่ ๓๒/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๒ เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงาน

ทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร.

คำสั่งศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขดำ ที่ ๙๐๘/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๒ เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร.

คำสั่งศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขดำ ที่ ๙๐๘/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร.

คำสั่งศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขดำ ที่ ๙๐๘/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร.

คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๒๗๐/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร (คำร้องอุทธรณ์คำสั่งยกคำร้องขอเป็นผู้ร้องสอด)

คำพิพากษาศาลปกครองกลาง คดีหมายเลขดำ ที่ ๙๐๘/๒๕๕๒ และคดีหมายเลขแดงที่ ๑๓๕๒/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๓ เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

๑. เรื่องให้เพิกถอนใบอนุญาตโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง
๒. เรื่องหน่วยงานของรัฐ ๘ แห่ง ไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐.

เอกสารอื่นๆ

เอกสารกรมควบคุมมลพิษ

หนังสือกรมควบคุมมลพิษ ที่ ทส ๐๓๐๓/๔๘๐๓ ลงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๔.

เอกสารคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย

เอกสารประกอบโครงการสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นหน่วยงานภาครัฐและองค์กรตามรัฐธรรมนูญ จัดโดยคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย วันจันทร์ที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ณ ห้องประชุมกัลปพฤกษ์ ๒ ชั้น ๒ โรงแรมที่เค พาเลซ กรุงเทพมหานคร

เอกสารคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

หนังสือคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ที่ ทส (กกวล) ๑๐๐๘/๘๔๙๕ ลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๓.

เอกสารคณะทำงานวิชาการเพื่อจัดทำรายงานข้อเสนอเชิงนโยบายการคุ้มครองสิทธิชุมชน ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

สมฤดี นิโครพัฒน์ยิ่งยง, “สถานการณ์ทั่วไปด้านสิ่งแวดล้อมและผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย
สวัสดิภาพหรือคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศไทย (เน้นผลกระทบจาก
อุตสาหกรรม)”, ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๓.

เอกสารมหาวิทยาลัยศิลปากร

หนังสือภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ ศบ ๐๕๒๐.๒๐๔ วช พิเศษ/
๒๕๕๐ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๐.

เอกสารมูลนิธินโยบายสุขภาวะ

ธัญญาภรณ์ สุรภักดี และศุภกิจ นันทะวรการ. “ฝ่าข้ามความขัดแย้ง แสวงหาทางออก ...
ประกาศโครงการที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชน” มูลนิธินโยบายสุขภาวะ, ๒๕๕๓.

มูลนิธินโยบายสุขภาวะ, “เอกสารข้อมูลการเปรียบเทียบโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิด
ผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงฯ ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง (ข้อเสนอของ
คณะกรรมการสี่ฝ่ายต่อรัฐบาล เปรียบเทียบกับประกาศกระทรวงทรัพยากรฯ และ
ผลการประชุมของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ)”, ๑๐ กันยายน ๒๕๕๓.

เอกสารโรงพยาบาลมาบตาพุด

หนังสือโรงพยาบาลมาบตาพุด ที่ รย ๐๐๒๗.๓(๖)/๒๔ ลงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๕.

เอกสารสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การปฏิบัติตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง เสร็จที่ ๔๙๑-๔๙๓/๒๕๕๒ เรื่อง การดำเนิน
โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ตามมาตรา
๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

เอกสารสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ ๑๒๒/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๗ กันยายน
๒๕๕๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานวิชาการเพื่อจัดทำรายงานข้อเสนอเชิงนโยบาย
การคุ้มครองสิทธิชุมชน ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

รายงานการประชุมคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ด้านบริหาร) ครั้งที่ ๒๙/๒๕๕๓
เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๓

รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ที่ ๒๖๗/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๑
เรื่อง สิทธิชุมชน กรณีการขอแก้ไขข้อบังคับผังเมืองของบริษัท นิคมอุตสาหกรรมเอเชีย
จำกัด (คำร้องที่ ๖๙๒/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๗)

รายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ที่ ๓๘๒/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๑
เรื่อง สิทธิชุมชน กรณีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังความร้อน ในพื้นที่อำเภอเมือง
ระยอง จังหวัดระยอง (คำร้องที่ ๓๙๓/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐)

เอกสารสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๖/ว ๑๙ ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔.

หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๖/ว ๗๕ ลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔.

เอกสารของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย

ข้อเสนอของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ในการกำหนดประเภท
โครงการหรือกิจการที่เข้าข่ายก่อผลกระทบต่อชุมชนรุนแรง ตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จำนวน ๑๘ รายการ

เอกสารจากผู้ร้อง

หนังสือเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๓ กราบเรียนประธาน
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง ขอให้พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องใน
การออกประกาศประเภทโครงการหรือกิจการที่อาจจะมีผลกระทบต่อชุมชนอย่าง
รุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ตาม
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๗ วรรคสองฯ ของรัฐบาล และติดตามตรวจสอบการแก้ไข
ปัญหาผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมที่จังหวัดระยอง

ข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต

กรมควบคุมมลพิษ. “สรุปสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี ๒๕๕๓”, ข่าวสารสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ ๔๐/๒๕๕๓ วันที่ ๒๘
ธันวาคม ๒๕๕๓, <http://www.pcd.go.th>.

. “ผลจากการติดตามตรวจสอบปริมาณสารอินทรีย์ระเหยง่ายในบรรยากาศ (VOCs) แนวโน้ม
การเปลี่ยนแปลงสารอินทรีย์ระเหยง่ายในบรรยากาศ (VOCs) ในพื้นที่นิคม
อุตสาหกรรมมาบตาพุด”, การดำเนินงานแก้ไขปัญหาในพื้นที่มาบตาพุด, รายงาน
ณ วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๔, <http://www.pcd.go.th>.

โคลิน เคิร์ก แพตริก และเดวิด พาร์เกอร์. การตรวจสอบผลกระทบในการออกกฎหมาย <http://www.lawreform.go.th>, ๒๕๕๓.

ร่างพระราชบัญญัติมาตรการการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม พ.ศ. [ออนไลน์]. <http://thaireform.in.th/multi-dimensional-reform/environment-energy/item/4980-2010-12-22-15-52-25.html> สืบค้น ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๓.

เรวดี โรจนกานนท์ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment) <http://www.etm.sc.makidol.ac.th>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ห้า (พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๒๙). <http://www.nesdb.go.th>

_____.แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่หก (พ.ศ. ๒๕๓๐ - ๒๕๓๔).<http://www.nesdb.go.th>

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. ผลการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓. <http://www.thaigov.go.th>

มาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

กฎบัตรแอฟริกาว่าด้วยสิทธิของมนุษย์และประชาชาติ

กฎบัตรแอฟริกาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและสิทธิประชาชน

กฎบัตรสิทธิมนุษยชนแห่งรัฐอาหรับ

กฎบัตรอาเซียน

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

ข้อมติของสมัชชาสหประชาชาติ ที่ ๔๕/๙๔ และ ๕๔/๑๗๕

ข้อมติของสมัชชาสหประชาชาติ ที่ ๔๘/๑๓๔ ที่รับรองหลักการปารีส

ข้อมติของสมัชชาสหประชาชาติ ที่ ๑๐๓ (XVII) เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๖๒ เรื่อง

Permanent Sovereignty over Natural Resources

ธรรมนูญแห่งองค์การอนามัยโลก

ปฏิญญาและแผนปฏิบัติการเวียนนา

ปฏิญญาโจฮันเนสเบิร์กว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๐๒

ปฏิญญาริโอว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ค.ศ. ๑๙๙๒

ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิในการพัฒนา

ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของประชาชาติท้องถิ่นดั้งเดิมแห่งสหประชาชาติ

ปฏิญญาสต็อกโฮล์ม ค.ศ. ๑๙๗๒

ปฏิญญาสหประชาชาติ

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

หลักการชี้แนะสำหรับธุรกิจและสิทธิมนุษยชน (Guiding Principles for Business and Human Rights) ได้รับการรับรองจากคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ เมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๔

อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือ
ย่ำยีศักดิ์ศรี

อนุสัญญาพิธีสารซานซัลวาดอร์ ต่อทำยอนุสัญญาสิทธิมนุษยชนแห่งรัฐในอเมริกา

อนุสัญญาว่าด้วยการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมของประชาชน และการเข้าถึง
กระบวนการยุติธรรมในเรื่องสิ่งแวดล้อม

อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกประติบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ

อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกประติบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรป

เอกสารภาษาอังกฤษ

Books

Kravchenko, Svitlana and Bonine John E. Human Rights and the Environment :
Cases, Law, and Policy. Durham: Carolina Academic Press, 2008.

Office of the United Nations High Commissioner for Humans Rights. Economic,
Social and Cultural Rights Handbook for National Humans Rights
Institutions, Professional Training Series No.12. New York and Geneva :
United Nations,2005.

อุตสาหกรรม
มีแต่มลพิษ
ชุมชนมีแต่โรค!

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖-๗
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กทม. ๑๐๒๑๐
โทรศัพท์ : ๐ ๒๑๔๑ ๓๔๐๐, ๐ ๒๑๔๑ ๓๙๐๐
โทรfax : ๐ ๒๑๔๑ ๓๙๐๐
โทรเครื่องเรียน : ๑๓๗๗
Website : www.nhrc.or.th

